NOMINA PROPRIA LATINA

ORIUNDA

A PARTICIPIIS PERFECTI.

CONLEGIT

GUALTERUS OTTO.

COMMENTATIO EX SUPPLEMENTO VICESIMO QUARTO ANNALIUM PHILOLOGORUM SEORSUM EXPRESSA.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCXCVIII.

C

PAGINARUM NUMERI SUNT SUPPLEMENTI VICESIMI QUARTI ANNALIUM PHILOLOGORUM

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI

NOMINA PROPRIA LATINA

ORIUNDA

A PARTICIPIIS PERFECTI.

CONLEGIT

GUALTERUS OTTO.

Nominibus Romanis eis temporibus, quorum certa servata est memoria, partim gentes inter se distinguuntur, unde adpellantur gentilicia, partim singuli homines designantur, quod munus olim praenominum fuit, postea ad cognomina transiit. tria haec nomina postulata sunt lege Iulia municipali, et postquam Christus natus est, praenomen fere semper cum cognomine coniunctum fuit, donec saeculo tertio, quia iam nulla propria eius vis erat, magis magisque exolevit. sed multo simplicior antiquissimorum fuit consuetudo, qui singulis nominibus contenti, quo patre essent nati adscito nomine eius in -ius terminato indicaverunt, sicut posteriores illorum filios se praedicabant (cf. Guilelmi Deecke disputationem quam libro de Faliscis scripto addidit). haec autem nomina a patriis nominibus declinata, similiter atque nostra nomina in sohn (sen; s) desinentia, procedente tempore nepotibus cum filiis communia facta sunt, ita ut gentiles his nominibus coniungerentur, praenominibus autem inter se distinguerentur. quae cum ita sint, eis qui antiquissimorum nominum interpretationi operam navaturi sunt, praenominibus, quae novimus satis pauca, et gentiliciis ingens materia ad cogitandum offertur. sed qui inconsulte adgressus erit has quaestiones, facile, dum humana nomina explicare studet, in deorum nomina inquiret. permulti enim homines a dis nomina declinaverunt, modo integra nomina in suum usum vertentes, modo suffixis adiectis aliquo modo se cum illis numinibus coniunctos esse praedicantes. quem non solum Graecorum, sed etiam Italorum morem diu nimis neglexerunt viri docti; nuper autem Usenerus, ut cum volgo loquar, oculos nobis aperuit, ut videamus, quam clare deorum cultus adhibitis nominibus humanis inlustrari possit.

nunc transeo ad eam partem, quam tractandam mihi sumpsi, ad nomina a participiis perfecti temporis oriunda, atque dico antiquissimos ex veris participiis nomina finxisse non videri. iam intelleges, cur de deorum nominibus non neglegendis praemonuerim; videntur enim fere omnia antiqua nomina, quae verorum participiorum speciem prae se ferunt, declinata esse a dis. deorum autem nomina quin saepissime a participiis orta sint, nemo dubitabit, qui talium nominum meminerit, qualia sunt Larentia, certe eodem genere prognata atque Lara et Larunda, quamquam A in his nominibus corripitur, in illo producitur; similem enim formarum varietatem praebent Picus, Picentes, Piquentum Histriae oppidum (Piquier in tabb

Iguv. V 89), Picumnus (de etymo cf. Rosch. lex. mythol. in voce Picumnus); Adolenda, Commolenda, Deferunda, Coinquenda, Afferenda, Fata Scribunda, quarum nomina nescio quo pacto nuper Fridericus Stolz in Arch. f. lat. Lex. vol. X activam quam dicunt vim habuisse contendit, ita ut Adolenda sit arbor adolenda; sed quis umquam arbores adolendas coluit? colebatur id numen, quod arbori adolendae praeest, sive quod arborem adolet; Locutius sive Loquens; Canens; Genita Mana (osc. Genetaí dat.), quae gignit; Jugatinus, qui iugat; Cinxia, quae cingit; Juno Februata, quae februat; Loucetius, qui lucet, cf. vegeo—vegetus al. (et Leucesius Luceria); Moneta, quae monet; Unxia, quae ungit; Lubentia, Libitina a lubendo; Nodutus a nodis; Partula, quae pariendo praeest; Paventia, quae pavorem inicit, quasi ipsa paveat; Pilumnus a pilo; Vitumnus, qui vitam dat; Alemona, quae alit (cf. Bechstein. in Curt. stud. VIII p. 388); Valentia et Pollentia, quae valentes et pollentes faciunt; Prorsa, quae non vult in pedes procidere nascentem; Stata Mater, Statanus, Statina, Statilinus a stando; Stercutus, Stercutius a stercore; Voleta, Volumnus, Volumna a volendo; Vortumnus a vortendo; Volutina ab (in)volvendo. quorum numerum facile augeri posse non ignoro.

atque deorum nomina homines partim integra ad suos usus transferebant, ita ut e. g. Aii (Ahii) adpellati sint ab Aio, Lucrii a Lucriis deis, Seii a Seia, Patulcii a Patulcio, partim suffixis aucta, sicut Pandii dicti sunt a Panda, Carnii a Carna, Camelii a Camelis virginibus, al. et cum ea quoque nomina, quae a participiis orta sunt, hominibus sint imposita (Partuleii a Partula nomen acceperunt), ubique diligenter quaerendum est, num divina lateant sub eis, quae videntur mere humana esse. nam licet nobis non semper ea nominis divini tradita sit forma, quam nomen humanum praebet, tamen extitisse ea olim multis eiusdem generis nominibus ab etymo varie declinatis veri simile fit. Hortius enim, ut exemplis utar, (Húrtiis in columna osca) potest a deo *Horto originem habere; novimus enim Herem Marteam, Herentatem, Heriem Junonis, Horam Quirini, et Hersilia, quae postea Hora adpellata est, si olim Hertilia vocabatur, Hortio simillima est (cf. umbr. eretu, lat. horitur Enn. ann. 409 V.). a deo *Axio videntur Axii et Axilii nomina traxisse, neque enim Aium solum, sed etiam Axium Romanos coluisse consentaneum est (cf. axare, axamenta), siquidem praeter Laram habuerunt Larundam, praeter Picum Picumnum al. rursus ex Cingoniorum Cinciorumque nominibus nomen divinum cognoscimus Cinxia simplicius. sed iam indicavi tria nomina antiqua, quae non ab ipso participio, sed a deorum nominibus viderentur declinata esse. accipe nunc plura. atque Accam Larentiam Hersiliamque olim in deorum numero fuisse et nomina et quae de ipsis traduntur demonstrant, neque Potitios, qui Vicae Potae meminerit, a deorum societate excludet. Voltius, Volteius, Volumnius (et fortasse Veltius, etrusc. Velta) referenda sunt ad Voletam, Volumnum, Volumnam, similiave numina. Tolumnii

nomen cognatum est cum Latio (umbr. gen. agre Tlatie), qua de causa inter deos, non inter homines nominis origo quaerenda est. Statiorum nomen divellendum non esse puto a Stata, Statano, Statilino, Statina. Domitios, quos etiamnunc viri docti perperam a domo dictos putant, fortasse non sine probabilitate a dis nomen invenisse censui. Volutius (CIL X 443) pendet a numine Volutinae simili.

cum autem antiquissimos a participiis nomina non finxisse ex gentiliciis videamus, postea huius generis cognomina paucissima sane in usu fuerunt, quae sunt Ambustus (a. u. c. 312) et Structus (a. u. c. 259); Potitus enim (a. u. c. 261) rectius fortasse praetermittitur, quia hoc nomen divinae esse potest originis, et Pansam (a. u. c. 454) exclusi, quoniam adiectivum quod est pansa Plautus usurpat in Merc. 640.

a veris participiis dixi antiqua gentilicia non esse orta, sed nomina, quae a nominibus ad participiorum analogiam ficta sunt — denominativa participia ea vocant grammatici — permulta inveniuntur. quae priusquam adgrediar, pauca de significationibus dicenda sunt. atque iam Pauckerus diligentissima disputatione, quam Kuhnii ephem. vol. XXVI p. 261 sqq. inseruit, quam varios sensus significare possint verba a nominibus derivata ostendit (dolendum sane est quod participia non seiunxit a verbis). ad nostram autem quaestionem confert eorum memoria participiorum, quibus indicatur id, de quo participium est, simile vel adeo par esse ei rei, quae nomine significatur. ita beluatum dictum esse bestiis similem ex Festo tradit Paulus p. 25 Thewr. (qui habet 'belutus') et glossae nominum confirmant (corp. gloss. II. p. 569); inducula impluviata, i. e. quae impluvii formam habet, est apud Plaut. in Epid. 224. sed parcamus chartae, nam sescenta ultro se offerunt, et consideremus hos duos, patrem patratum, quem Fetiales eligebant, et mulieres viratas (ἀνδρείας), quas Ecclesiasticus (28, 19) dicit lingua tertia esse eiectas (cf. Roensch. It. p. 145); cum patre patrato enim Buechelerus in Umbr. p. 45 confert formulas antiquas religiosasque quales sunt augurium augustum et ius iurandum. (miror qui fieri potuerit, ut O. Kellerus 'Zur lat. Sprachgesch.' I 82 sq. patrem patratum olim pateratum dictum esse putaret, cum praesertim postea verbum quoque patrare fictum sit, quod patrem facere significare ex glossis Scaligeri [corp. gloss. V p. 608] discimus). mulieres autem viratas comparare possis cum viro viraceo ap. Varr. sat. 300 (cf. gallos gallinaceos); C. Julius Viratus est in titulo Segusino V 7299. atque eodem modo fictum esse Neratiorum nomen postea videbis. iam oblitum te nolim illorum participiorum, quae a deorum nominibus declinata hominum animos ab illis captos esse significant, ut cerritus, laruatus, geniatus; cerritus enim ortum esse a Cerere (osc. Kerri; cf. gloss. Cyr. 'Δημητριόληπτος cererosus') quamquam ne nunc quidem consentiunt viri docti certissimum est; laruatus et geniatus explicatione non egent. plura autem huius generis parti-

cipia cognoscet, qui nominum origines indagare studuerit non Italicorum solum, sed etiam Celticorum. nosti enim Camulum Gallorum deum, a quo non solum Camulodunon et Andecamulum nomina acceperunt, sed etiam Camuli et Camulae satis multi; eiusdem autem generis est nomen Καμουλάτου illius, cuius memoria est apud Plut. in Bruto 49 (cf. Holderi thesaurum linguae Celticae). ex Italicis huc spectant Cacatius, Ianatus, Pukalatúí (osc. dat.), multa alia, quae mox tractabuntur.

multa igitur nomina antiqua a participiis denominativis quae dicuntur orta sunt; sed ex veris participiis nomina fingere apud antiquos moris certe non videtur fuisse. Condetios sane, qui est in antiquissimo titulo I 187, a condiendo vel a condendo dictus esse potest, et Acutius a. u. c. 353 tribunus plebis fuit teste Livio 5,10; sed huius nomen ea re a Condetio diversum est, quod acutus iam antiquis temporibus ex participio factum est adiectivum. similiter si cognomina contemplamur, adparet temporibus antiquis satis multa in usu fuisse participiis similia, paucissima autem a veris participiis oriunda: atque horum iam supra mentionem feci, illa sunt Barbatus (M. Horatius Barbatus, cos. a. u. 305), Cornutus (Q. Sulpicius Camerinus Cornutus, cos. a. u. 264), Dentatus (M'. Curius Dentatus, cos. a. u. 464), Diadematus (L. Caecilius Metellus Diadematus, cos. a. u. 637), Dotata (Megullia Dotata, cf. Val. Max. 4, 4, 10), Fabatus (L. Roscius Fabatus, Caesarianus, cf. Cic. ad Att. VIII 12, 2), Lanatus (Agrippa Menenius Lanatus, cos. a. u. 251), Praetextatus (Q. Sulpicius Praetextatus, trib. mil. consulari pot. a. u. 323), Torquatus (T. Manlius Capitolinus Imperiosus Torquatus, cos. a. u. 407), Tubertus (P. Postumius Tubertus, cos. a. u. 249).

postquam autem omnes, ne infimi quidem loci hominibus exclusis, tria nomina habere coeperunt, cum ceteris etiam cognomina a veris participiis oriunda in usum recepta sunt permulta; quae primum apud servos, libertinos, humilis loci ingenuos inveniuntur, brevi autem ne ab honestioribus quidem spreta postea vel nobilissimis imponebantur. atque ex his cognominibus rursus gentilicia orta sunt.

non inutile erit paucis verbis nominum a participiis perfecti temporis oriundorum tangere significationes. multa enim infimorum hominum nomina aetate Augusti non antiquiora demonstrabunt hac certe aetate illa participia in sermone volgari duplicem etiamtum habere potuisse vim, et activam et passivam; vide nomina haec: Adventus, Cessus, Concessus, Cogitatus, Conventa, Dubitatus, Eventus, Exuperatus, Pensata, Processus, Prospectus, Respectus al. (eandem vim habent nomina Conferundus, † Perseverandus).

quod de perfecti temporis participiis dixi antiqua nomina a veris participiis derivata non esse videri, hoc multo magis cadit in participia praesentis, licet Calvenet(ius) priore saeculi u. c. septimi

parte vasculo Crotoniensi (I 1539 a) inscriptum sit, et Cluentii nomen certe iam aetate Sullana in usu fuerit. cognomina autem quae sunt Violens (L. Volumnius Flamma Violens, cos. a. u. 447) et Sapiens (C. Laelius Sapiens, cos. a. u. 614) non pro participiis, sed pro adiectivis habenda esse omnes consentient.

quae libris traduntur nominum exempla, quotiescumque nihil novi ex iis discere mihi videbar, removi. corporis inscriptionum latinarum volumina itemque anni Christi solis numeris notabuntur; christianis titulis crucis signum adpingetur.

priorem partem fusius tractavi, tum singula quam brevissime absolvere studui.

Participia perfecti simplicia.

Acceptus

Romae Accepti Acceptaeque nomen haud raro invenitur hominibus servilis libertinaeque vel certe humillimae condicionis impositum. aetas utique bona est, i. e. saec. p. C. primum secundumque, id quod Iuliorum Flaviorumque nomina praenominibus ne semel quidem destituta demonstrant. imperatoris Titi libertus est in VI 9059, militem praebet titulus VI 200, qui est anni p. C. 70.

idem dicendum est de titulis, quos singulos dederunt oppida nonnulla *Lucaniae, Apuliae, Samnii, Piceni, Galliae Cisalpinae:* praenominis usus fere omnibus communis primis p. C. saeculis adsignari eos iubet. christiani hominis est XIV 1882.

eiusdem fere aetatis sunt tituli in *Galliae Narbonensis* oppidis inventi quae sunt Arelate, Vasio, Vienna, Narbo, praeterea in Volcarum agro ad Rhodani ripam sito. praenominibus enim ne hi quidem homines carent.

in *provinciis Africanis* inde a Carthagine usque ad Caesaream quasi migrando nomen oppida attigit haec: Carthaginem, Thuggam, Thevesten, Lambaesim et castra Lambaesitana, Cirtam, Auziam, Caesaream. libera etiamtum republica in Mauretania hoc nomen in usu fuisse docet titulus VIII 9350 Caesareae inventus, qui Acceptum, regis Iubae libertum exhibet. Carthagine saeculo II ineunte vir humili loco natus Acceptus adpellatus est (VIII 12860). miles Acceptus est in titulo Lambaesitano VIII 18065 a. 162 scripto.

non pauca huius nominis exempla in *Illyrico* prodierunt atque maxime in Norico, ubi circa Noreiam, Virunum, Iuennam, Celeiam, Solvam tam viri quam mulieres Accepti vocabantur; nec procul absunt Pannoniae superioris exempla duo Nevioduni inventa. eisdem fere locis etiam nomina suffixis aucta in usu fuisse infra videbis. accedunt tres tituli Delmatici Salonis et Naronae reperti. ut ceteris locis, ita hic quoque hominum hoc nomine praeditorum condicio humilis vel adeo servilis fuit; multos etiam barbarae fuisse originis

cetera nomina eisdem titulis inscripta docent. gentilicio, quod raro positum est, non semper praenomen additur.

Germaniae utriusque viri feminaeque adamasse videntur hoc nomen, sed posteriore potius quam priore aetate. rarus enim est praenominis usus, cum gentilicium semper adsit, neque cetera eorundem titulorum nomina meliore aetate orta sunt. hoc confirmatur titulo n. 632 (Br.), qui consulum a. 238 nomina exhibet. de hominum condicione idem valet, quod in ceteris terris.

ex his omnibus adparet Accepti nomen bona vel etiam optima aetate floruisse Romae, in Italia, in Galliis Cisalpina et Narbonensi, in Africa, posterioribus temporibus in Illyrico et in Germania utraque.

Acepta una C scriptum est in titulo V 6645 ad ripam occidentalem lacus Verbani invento.

Plautus in Capt. 714 servom dicit acceptissimum.

Actus

hoc nomen omnino segregandum est ab eo quod est *Actius* derivato a promunturio proelioque ibi commisso, in cuius memoriam satis multos gentis Iuliae servos Actios esse vocatos hodie quoque tituli docent. sed ut exempla recto casu scripta si in -io- desinunt aperte externae sunt originis (nam participia perfecti suffixo -io- aucta fere numquam cognominum locum habent), ita haeremus, quotiescumque genetivo casu nomen ponitur; neque minus gentilicii Actius, quod sane rarum est, origo latet. quapropter id tantum exemplum, quod dubium non est, hic ponam:

in titulo Saguntino II 3924 est . . .] ecilius Actus.

ab agendi verbo sine dubio ductum est; vim puto esse activam, cf. nomina Agens, Agentius.

Acutus

hoc cognomen *Romae* servis frequenter imponebatur incipiente imperatorum aetate; haud pauca exempla certe etiam saeculi alterius sunt, sed post id temporis spatium nullus iam usus eius fuit. neque unquam honestioris loci hominibus placuit.

Ostiae XIV 288 libertinus homo est saeculi primi vel secundi. *Pompeiis* iam a. u. 751 servos Acutus invenitur (IV 2450). idem, quod de exemplis urbanis dicendum erat, cadit in ea, quae in *Piceno,* in *Etruria,* in *Campania,* in *Paelignis,* in *Vestinis* prodierunt admodum pauca. neque aliter iudicandum esse puto de *Galliae Cisalpinae* titulis fere decem. *Galliae Narbonensis* tituli paucissimi, qui ad *Narbonem* et *Aquas Sextias* spectant omnes, libertinos homines saeculi primi, nec non, ut videtur, secundi praebent.

qui in *Germania infer.* a. 187 mortuus est Ti. Ulpius Acutus (Bramb. 314), sing. cos. fuit. in *Hispania,* si vasa nonnulla eximis, *Hispalis* sola virum dedit hoc nomine praeditum, C. Atenium Acutum (II 1213).

in *Africa* nomen Acuti aliquotiens invenitur in ea regione, quae inter oppida Lambaesim et Cirtam sita est. ut primo secundoque, ita etiam tertio p. C. saeculo his locis nomen in usu fuisse docet Iuliorum gentilicium et titulus VIII 2564 in castris Lambaesitanis inventus, qui positus est imperante Caracalla. et hic quidem militem praebet legionarium, cum in ceteris inscriptionibus vitae condicio, tenuis certe, taceatur. Cirtae et in huius oppidi vicinia mulieres quoque duas hoc nomine usas esse (VIII 6207. 19613) notandum est.

pauci tituli sparsi erant per *Noricum*, unus est *Pannoniae inferioris*. horum pars tertio saeculo videtur scripta esse, cuius aetatis est miles legionarius Acutus adpellatus, cum in lapide antiquiore libertinus sic nominetur. in *Dalmatia* hominem libertinum habemus saeculi primi vel secundi, mulierem Acutam vix ante saeculum tertium natam. his accedit testis Salonitanus in diplomate militari Herculanei reperto anni 70 (X 1402). in *Britannia* nostrum nomen non inveni nisi in vasculo uno.

in posteriora tempora Acuti nomen non durasse vel inde adparet, quod Christiani eo usi esse non videntur.

Adauctus

Romae hoc nomen haud ita raro inveni. tituli ostendunt utriusque sexus servos, libertinos, tenues omnino homines, qui vixerunt saeculis ut opinor secundo tertioque (cf. VI 29131. 2756. 12994).

Ostiensibus valde placuisse Adaucti nomen in aperto est, nam exemplorum numerus idem fere est Ostiae atque Romae. humillimi loci videmus homines, libertinos vel libertinorum filios, qui vixerunt magnam partem saeculo secundo fere medio. differunt autem Ostiensia exempla a Romanis eo, quod Ostiae mulieres Adauctae inveniuntur nullae. *Herculanei* (X 1403) unus Adauctus isque libertinus invenitur. praeterea paucissima exempla saeculorum primi, secundi, tertii habes *Tarracinae, Puteolis, Brundisii.* in *Venetia* Aquileia, Forum Iulii, portus Liquentiae singula dederunt exempla primi opinor vel secundi saeculi. (in titulo Aquileiensi mulierem Adauctam habes).

Carthagine saec. I exeunte vel II ineunte mulier humili loco nata hoc nomine praedita fuit (VIII 12662).

Adautus omissa C legitur in tabula exsecrationis VIII 12506 ibidem reperta; praeterea in titulo *Lambaesit.* VIII 4157 habemus M. Ulpium Adautum.

Carnunti et *Aquinci* tres inveni Adauctos, quorum duo libertini sunt, unus magister collegii veteranorum centonariorum; vixerunt fortasse saeculo tertio.

his adde Adauctum martyrem aetatis Diocletianae (cf. Ihm Dam. ep. 7).

Adcultus

Vasione XII 1304: Adcultus Vassedonis f.
hoc nomen haud scio an latinum non sit.

Ad(d)uctus

hoc cognomen una D littera scriptum *Lambaesi* habuit C. Caecilius, vir ingenuus quidem, ut videtur, sed certe humilis (VIII 4086).

cf. Tac. ann. XIV 4: 'modo familiaritate iuvenili Nero et rursus adductus, quasi seria consociaret.'

Adeodatus

hoc nomen in titulis paganis non invenitur. legitur in titulo *urbano* VI 10030, ex quo fragmento plane nil efficitur. *Ostiae* (XIV 231) centurionem habemus christianum a. 386. *Mediolanii* (V 5683) habes Adeodatum presbyterum depositum a. 525. ibidem alius fuit Adeodatus et ipse christianus (V 6267). *Ravennae* Adeodatus strator inlustris depositus est a. 596/97 (XI 300). *Nolana* inscriptio X 1365 Adeodatum archipresbyterum praebet. in *Sardinia* fragmentum tituli christiani (X 7745) nomen Adeodatae exhibet; idem etiam in gemma legitur (X 8061,4).

in *Africa* temporibus christianis maxime in usu fuisse hoc nomen tituli docent inventi imprimis Carthagine; ubi effossionibus nostra aetate factis septem exempla christiana prodierunt (VIII 13437—40; 13784, 14120 seq.). nec desunt exempla sparsa per ceteras regiones. haud raro his locis *Adeudatus* scriptum est (vide titulum Syracusanum Graecum I. G. S. I. 66, in quo est AΔEVΔATA; exemplum urbanum habes ap. Wuensch. 'Seth. Verfluch.' p. 19). his exemplis Africanis bene accedit nomen Adeodati quod Augustinus filio imposuit.

novimus Adeodatum, diaconum Romanum (cf. Rossii Inscr. Chr. II 6936, a. p. C. 474). episcopos saeculi V invenies in Vincentii De-Vit onomastico latino.

adparet igitur Adeodati nomen maxime saeculis quinto et sexto viguisse.

cf. Rossi IChr. II 6936: 'a deo sic datus altari fuit ille minister.'
similia sunt nomina Deodatus et Deusdedit (VIII 13422).

Adeptus

nomen Adepti invenitur in titulis *Italicis* bono tempore; fuit enim iam a. 40 Pompeiis in usu; utriusque sexus servis ingenuisque tenui loco ortis imponebatur. ad alias autem terras nominis usus pervenisse non videtur; quamquam vasculo in Asia reperto (III 7209 a) ADEPT inscriptum est.

Pompeiis hoc nomen occurrit in inscriptione a. 40/41 (X 904); ibidem tabula cerata IV 3340,61, quae medii saeculi primi est, habet M. Helvium Adeptum; *Capuae* duas Adeptas inveni, mulieres libertinas (X 4193. 4319). in titulo *urbano* VI 23975 vir ingenuus

alio praenomine atque pater praeditus Adeptus vocatur. *Mediolanii, Genuae, Patavii* singula prodierunt exempla. in titulo *Veleiate* XI 1147 Adeptum habemus mortuum aetate Traiana.

aperte quod sit recentioris aetatis exemplum novi nullum.

verbum apisci passivo sensu usurpat Plautus in Trin. 367. eandem vim participium adeptus saepe inde a Sallustio apud scriptores Romanos habet. neque dubium est, quin hoc modo nomen intellegendum sit; vide etiam adiectivum adepticius (Woelffl. in Arch. vol. V p. 425).

Adiectus

hoc nomen, quo utebantur servi, libertini, ingenui humili loco nati, et viri et mulieres, iam *Herculanei* invenitur et videtur utique ad bonam aetatem referendum esse; rariores enim sunt ei tituli, quos saeculis secundo posteriorive attribuere cogimur.

Romae minime rarum fuit; nonnullos habemus T. Flavios: VI 17979. 17980. 18054. libertinum praebet titulus VI 44, a. 115. in titulo VI 19027 *Aiectus* scriptum est omissa D consona (cf. titulum Africanum VIII 8637 a. 527 (?), in quo est Aiutor pro Adiutor). *Ostiae* duo inveni exempla. duos libertinos exhibent tituli *Herculanenses*. praeterea singula exempla habes *Velitris, Atinae, Venafri, Puteolis, Cuprae marit.*, bonae aetatis omnia. in *Etruria* nominis memoriam servaverunt tituli Volsinienses, Clusini, Florentini, Pisani saeculis secundo et tertio scripti.

semel invenitur in *Gallia Cisalpina* lucernae inscriptum (V 8114,87). *Galliae Narbonensis* tituli nonnullos homines humillimo loco ortos praebent. in *Illyrico*, si excipis unam tegulam Pannoniae superioris (III 11390), exempla inventa non sunt nisi in *Norici* parte meridionali qua ad solis ortum spectat. mulier quod his locis nulla invenitur casui tribuam. in *Africa* pauca exempla satis bonae aetatis inveni. in *Hispania* vasi, in *Britannia* amphorae Adiecti nomen inscriptum est.

Adiectus is dictus est, qui priorum liberorum numero (cf. nomina quae sunt Secundus, Tertius, Quintus, al.) aut familiae adiectus est.

Aditus

Tarracinae in titulo bene scripto X 8264 legitur L. Pomponius L. f. Ouf. Aditus (libertini filius est).

Aditus est qui adiit, sicut Adventus qui advenit.

Adiutus

in titulo III 1473 *Sarmizegetusae* invento est Aelia Adiuta, uxor Comini Celerini, pontif. col. eq. R. trib. leg. Ulpiam Adiutam, C. Caesi C. f. Papiria Ingenui uxorem praebet titulus *Poetovionensis* III 4071. nomen Adiuti legitur in titulo columbarii *Romani* VI 5599.

confer nomina Adiutor, Adiutrix (III, VIII).

Adlectus

huius humillimorum virorum cognominis exempla quae extant rarissima maxime ad saecula secundum et tertium videntur spectare. nam in titulo *urbano* a. 205 (VI 1056) Adlectum habemus vigilem; aliquanto prioris aetatis opinor esse titulum VI 11015, qui libertinum exhibet. Adlectum servum *Carnunti* inveni (III 4414). *Bovillis* ita adpellatus est unus ex ordine adlectorum, qui L. Acilio L. f. Pompt. Eutyche archimimo a. 169 titulum dedicavit (XIV 2408). Allectum, Carausii socium, habes apud Aur. Vict. Caes. 39 et alibi.

Adoptatus

L. Papirius L. f. Lem. Adoptatus est in titulo *Piceno* IX 5523. hoc nomen idem fere valere puto atque Optatus, cf. adamandi verbum.

Adoratus

hoc nomen legitur in titulo *Rhenano* n. 1369 (Bramb.). idem fere significat atque nomen Orati; cf. Liv. 6,12: cum pacem deum adorasset.

Adquisitus

Adquisitus nomen est vinarii saeculi quarti, qui fraude pecuniam sibi vindicavit (VI 1766). adquirendi cupidinem ipso nomine parentes significari voluerunt.

Adventus

nomine Adventi saeculis maxime secundo, tertio, quarto homines usos esse tituli haud rari demonstrant. sed fere omnes humili vel adeo servili loco orti sunt, quamquam iam exeunte saeculo secundo vir nomine Adventus consulatum adeptus est, neque hic solus maiore fruebatur dignitate. videtur enim huic nomini id non accidisse, quod ceteris a participiis oriundis paene omnibus accidit, ut servis destinata procedente tempore ingenuis quoque ac nobilibus imponerentur hominibus; immo pariter servis et honestioribus hominibus inditum est.

urbana exempla non optimae aetatis sunt; videmus praeter infimos homines C. Caelium C. f. Arventum domo Lucanum eq. coh. V. pr. (VI 2572) et Seium Adventum vigilem a. 205 (VI 1056). nobilissimus autem fuit L. Antistius Burrus Adventus a. 178 in Saliorum Palatinorum collegium cooptatus.

in *Latio,* in *Etruria,* in *Apulia,* in *Sicilia* singula exempla dederunt Tusculum, Velitrae, Blera, Luceria, Thermae Himeraeae. unum inventum est *Piquenti* in Histria, unum *Arelate.*

his accedunt paucissimi *Germaniae* utriusque tituli, e quibus adfero titulum n. 1791 (Bramb.) a C. Iulio Advento bf. cos. positum a. 181.

in *Africa* hoc nomen non remotius fuit ab usu, quam in Italia; reperies enim Adventos (et Adventam unam) Lambaesi, Dianae, Rusicade, Calamae, Thagaste, Thabracae, qui si non omnes servi vel libertini fuerunt, tamen infimo certe loco nati sunt.

restant Septimia Adventa, militis praetoriani filia, quam habet titulus II 2102 in *Hisp. Baetica* inventus, et Adventus, cuius nomen legitur in vasculo III 6010,2. praeterea Antistios Adventos habes hos: .. Ant. Adv. leg. Augg. pr. pr., cos. des. in Arabiae titulo III 92 add., . Ant. Adv. leg. Aug. pr. pr. in Germaniae inf. titulo n. 55 (Br.), Ant. Adv. leg. Aug. pr. pr. in Britannico titulo VII 440.

itaque hoc adparet extra Italiam Africanasque provincias paucissimos hoc nomine esse usos. ceterum non tam mulieribus, quam viris imponebatur.

I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Advento in Dalmatia ara dedicata est (III 6340 = 8303).

litteram D ante consonas labiis expressas in latino quoque sermone antiquo vicariam accepisse R notissimum est, cf. SC de B.: 'arvorsum, arfuise', et grammaticos, velut Priscianum, qui dicit (inst. I 45): antiquissimi pro ad frequentissime ar ponebant, arvenas arventores arvocatos arfines arvolare arfari dicentes pro advenas e. q. s. Diomedes II 452,29 K barbarismum vituperat, qui fiat pronuntiando arvenire pro advenire. C. Caelium C. f. Arventum (VI 2572) supra vidisti, Arventiam caput sequens exhibebit.

Adventus is est, qui nunc advenit, vel nuper advenit, de qua varietate vide Brugmanni verba in stud. indog. V p. 92 sqq. simplicem huius participii formam libri non servaverunt, sed latet suffixo -icius aucta in adiectivo adventicius, quod ne Cicero quidem sprevit. (cf. Arch. f. lat. Lex. V p. 415 sqq.)

Advocatus

hoc est equi nomen in tabula exsecrationis Graeca, quae prodiit *Carhagine*: VIII 12511. scriptum est semel OY diphthongo bis B consona.

Advocatum christianum Vincentius De-Vit adfert in onomastico.

Agnitus

Aelius Agnitus Canopo paedagogus est in titulo *Lambaesitano* VIII 3322. Agnitus est is filius, quem pater agnovit tamquam legitimum et suum.

Allatus

servos hoc nomine utitur *Romae* VI 5689, libertinus *Arelate* XII 720 (saec. I). Allati nomen quid valeat in aperto est; cf. dotem afferre, se aliquo afferre.

Alsus

de Also pastore loquitur Vergilius in Aen. XII 304. Ti. Flavium Alsum Vincentius De-Vit affert ex titulo Gruteriano.

num Graecum est ἄλcoc? an ab algendo ductum? cf. nomen Alsius et Alsam, quae praefluxit Aquileiam (Plin. n. h. III 126).

Amatus

hoc nomen ad cetera nomina ab eodem verbo oriunda et ipsum gentilicium Amatius rarissime invenitur. cum enim iam ineunte octavo u. c. saeculo in usu fuisse probetur gentilicio Amatius, quod liberae reipublicae titulus praebet, neque illa aetate videtur frequens fuisse, neque postea fuit, et paucissima in titulis nobis reliquit vestigia, quorum recentissimum est saeculi fere quinti.

multo magis Romanis placuerunt nomina Amandus et Amantius, saeculo primo fictum utrumque.

Romae semel inveni in titulo saeculi ut opinor secundi VI 23517. praeterea tituli *Puteolani, Pompeiani*, *Atellani* singula dederunt exempla, quorum antiquissimum videtur esse in titulo Atellano X 3744 Caesaris Augusti fere aetate scripto. iam deficiunt exempla Italica.

unum idque christianum habes *Albae Helvorum* XII † 2661. Amatam unam inveni in *Africa* VIII 16764. in *Hispania Baetica* titulus II 5463 Amatum actorem praebet. superest titulus *Delmaticus* III 1734.

hi homines omnes infimo loco videntur nati esse.

Amatae (an Amita secundum Dionysium rectius vocatur?) regis Latini uxoris, et virginum Vestalium, quae Amatae inter capiendum a pontifice maximo adpellabantur (Gell. I 12) mentionem fecisse satis habeo (cf. Buechel. in Mus. Rhen. vol. 53 pag. 206).

Ambustus

Ab amburendo Fabii Ambusti cognomen acceperunt, quorum primus consulatum adeptus est a. u. 312.

per unum fere saeculum hoc nomen in gente Fabia viguit; tum in eius locum substitutum est cognomen Maximi.

sine dubio fulminis ictus primo Ambusto cognominis causa fuit. Servius enim ad Aen. II 649 memoriae tradit haec: 'sane de fulminibus hoc scriptum in reconditis invenitur, quod si quem principem civitatis vel regem fulmen afflaverit et supervixerit, posteros eius nobiles futuros et aeternae gloriae', et Fabium quendam, cui Eburno cognomen erat propter candorem, Festus tradit (p. 316 Thewr.) pullum Jovis esse dictum, quod natis eius fulmine icta fuerit. similis causa Arsis et Assatis videtur nomina dedisse, vel fortasse ignis, qualis exarsit in capite Servi Tulli (Liv. I 39).

Ampliatus

hoc cognomen videtur ortum esse ineunte saeculo p. C. primo; servis initio imponebatur et in usu servorum mansit, licet pauci Ampliati altioris dignitatis gradus adepti sint. frequentissimum fuit

saeculis primo et secundo, tertio autem magis magisque exolevit; raro enim homines eo praediti praenomine carent. patria, ut ita dicam, nominis *Italia* est, cuius fines transeunti raro occurrit. atque in *Germaniis* et in *Britannia* omnino in usu non fuit; unum exemplum dedit *Gallia Narbon.*, trina *Hispania* et *Illyricum* rursus frequentior fuit in *Africa* nominis usus.

haec paucis exemplis inlustrabo:

Romae

VI 4626 Ampliatus, in columbario, quod maxime Augusti Tiberiique aetate in usu fuit.
VI 7317 Q. Volusius Ampliatus, libertus consulis a. 56.
VI 8623 T. Flavius Aug. lib. Ampliatus.
VI 28615 Flavia Aug. lib. Ampliata.
VI 10350 decurio collegii alicuius, imperante Vespasiano.
XV 518 Ampliatus, dominus praediorum, saec. II fere ineunte.
VI 975 unus libertinus, duo ingenui, a. 136.
VI 1056 sq. tres vigiles, a. 205.
VI 586 servos; certe post Marcum.
VI 10840 Ampliata, uxor Aureli Aug. lib.....

si titulos urbanos excipis, maior titulorum Italicorum pars in Italia media, *Latium* dico et *Samnium Campaniamque,* prodiit. pauciora exempla inventa sunt in *Piceno* et in *Sabinis,* in *Vestinis,* in *Aequiculis.* reliquae Italiae regiones et meridionales et septemtrionales rarissime hoc nomen dederunt, nec frequens eius usus fuit in *Gallia Cisalpina.*

in *Ligurum Baebianorum* oppido IX 1455 Ampliatus, a. 101.
Herculanei X 1403 tres homines, quorum duo certe libertini fuerunt.
Pompeiis X 8047, 6 et 7 C. Cluentius Ampliatus.
X 847. 848 N. Popidius Ampliatus, pater N. Popidi Celsini, qui aedem Isidis terrae motu anni 63 conlapsam restituit.
Nolae X 1272 (aetatis indicium est diphthongus EI).
Stabiis X 769 C. Cornelius Ampliatus, domo Dyrrhachinus, a. 52.
Ostiae XIV 505 T. Aelius Aug. lib. Ampliatus.
XIV 246 Ampliatus, saec. II fere medii.
Tibure XIV 3637 T. Aelius Aug. lib. Ampliatus.

de *Galliae Narbonensis Hispaniaeque* exemplis paucissimis iam dixi; nec minus de *Daciae Dalmatiaeque* titulis.

Lambaesi nomen Ampliati satis usitatum videtur fuisse; item bona utique aetate *Carthagine.* accedunt singula oppidorum *Sigus, Hipponis Regii, Siccae* exempla.

semel *Romae* (VI 14918) P consonam N praecedit. B pro P scripta est in titulo IX 4124. in titulo Attico CIA III 1892 est ΑΝΒΛΕΑΤΟΣ.

Angulatus

imperante ut videtur Traiano *Romae* eques singularis natione Noricus hoc nomine praeditus fuit: VI 3295. spectat ad corporis formam.

Anisatus

'Anisatus f.' legitur in duabus patellis *Britannicis* VII 1336, 68 a. b.

confer nomen Fabati aliaque similia.

Apicata

hoc fuisse nomen uxoris Seiani Tacitus refert in ann. IV 3 et 11. vide nomen Apicatii.

Arcessus

in *Nemansensi* lapide mutilato hoc nomen genetivo casu positum est. sicut in arcessendi verbo littera D mutata est littera R, accedendi quoque verbum a nonnullis littera R pronuntiatum esse potest; unde ortum est participium arcessus, ut ab adveniendo adventus. confer nomina Cessus, Concessus.

Argutus

invenitur in *Gallia Cisalpina* et in *Africa.* pauci eo utebantur.

Altini Garrulus pater suum ipsius nomen imitando filio Arguti nomen dedit: V 2231. adde titulos *Brixianum* V 4255, *Mutinensem* XI 900. in *Africa* duo inventa sunt exempla, alterum Thignicae VIII 15070, quod saeculi fere tertii est, alterum Carthagine VIII 12508, ubi equos nomine Argutus devovetur.

Argutum episcopum saeculi V habes in Vincentii De-Vit onomastico.

Armatus

hoc nomen equos gerit *Romae* VI 10056.

Armatus consul fuit a. 476.

Arsus

hoc nomen habes in titulo *Auziensi* VIII 9054 vix ante saeculum tertium scripto. vide nomen Assati et Ambustos Fabios.

confer etiam nomina Arsius, Arsinius, al.

Artus

in *Pannonia sup.* III 4376 tur(ma) Arti.

Ascitus

num revera hoc nomen intellegendum sit in titulo XII 3024 dubitatur.

Assatus

Assatus et Assata inveniuntur in *Hispania* II 1138. 1457. cf. Ambustos Fabios, al.

Astutus

hoc nomen rarissimum legitur in titulo *Gall. Narb.* XII 2636 aetate recentiore scripto. Astutam mulierem praebet inscriptio *Mastarensis* VIII 6517 fortasse non recte nobis tradita.

Atonitus

nomen equi *Carthaginiensis* VIII 12504.

hoc nomine haud invenuste equi natura designatur, quae vel minimo strepitu concitatur atque perturbatur; cf. Sil. VI 230 sqq.: 'omnis anhelat attonitus serpentis equus, frenoque teneri impatiens crebros expirat naribus ignes.'

Auctus

hoc nomen servis imponi coeptum est ea fere aetate, qua respublica libera esse desiit. brevi maximo in usu fuit; cum autem per duo saecula viguisset, tertio exolevit; urbanorum enim titulorum, qui sunt sescenti, nullus praenomen omisit. servi, libertini, brevi etiam humilis loci ingenui hoc nomine vocabantur inde ab ortu eius usque ad interitum, honestiores vero omnino eo abstinebant.

longe plurima exempla ipsa urbs *Roma* dedit, ubi columbariorum tituli docent, quam tritum hoc nomen iam incipiente imperatorum aetate apud servos fuerit. libertinam esse condicionem plerumque clare dicitur. recentissimi eorum titulorum, quorum aetas certa est, duo sunt incipiente saeculo tertio scripti. haud parvam exemplorum copiam habes in titulis *Latii Samniique,* maiorem in *Campanis.* rarius autem hoc nomen occurrit in *Piceno,* in *Sabinis,* in *Aequis,* in *Marsis,* in *Paelignis,* in *Etruriae* regionibus meridianis, in *Apulia,* in *Lucania,* in *Calabria,* in *Sardinia,* in *Gallia Cispadana.* si ipsa oppida, in quibus amplius duo huius nominis exempla prodierint cognoscere vis, nota haec: Ostiam, Capuam, Puteolos, Pompeios, Beneventum, Venusiam, Mutinam. Veronae in *Gallia Cisalpina* iam a. u. 753 servos hoc nomine praeditus fuit. satis multa exempla in hac terra inventa sunt, quorum maior pars pertinet ad Venetiae Histriaeque oppida Aquileiam, Concordiam, Patavium, Ateste, Polam. nonnullos praeterea titulos habes Veronae et Mediolanii, paucos in ea Galliae Cisalpinae parte quae ad occidentem spectat.

in *Gallia Narbonensi,* si Narbonem excipis, non amplius duo habes exempla; Narbonensium autem arta cum Italia coniunctio post multa testimonia hoc nomine haud male inlustratur; multi enim servi Narbonenses primo p. C. saeculo eo utebantur.

Venetiae titulis accedit unus *Emonae* in Pannonia sup. inventus; duos repperi *Delmaticos;* neque neglegam *Germaniae inf., Moesiae, Macedoniae, Boeotiae, Thraciae, Syriae* titulos singulos.

Hispani tituli paucos habent Auctos; nonnulla exempla inveniuntur Tarracone, Barcinone, Carthagine, Turgalii, Ilipae, Abderae, Gadibus, Asturicae Augustae.

in *Africa* paucissimi homines hoc nomine praediti fuerunt, tres in prov. Numidia, singuli Carthagine et Auziae in Mauretania Caesariensi.

adparet igitur nomen Aucti esse mere Italicum.

Aucctus scriptum est in titulo urbano VI 12796. Sutoria *Autta* est in titulo Albensi IX 3992 (cf. Adautam Corfiniensem IX 3252).

restat ut nonnullorum certae aetatis titulorum numeros hic ponam.

Romae: Augusti aetate: VI 34. 6099. 6412. 3993. 21696. imperante Tiberio: VI 3976. 4382. saec. I fere medio: VI 7300. 7330. a. 198/210: VI 1060. a. 205: VI 1057,2,44.

in ceteris *Italiae* oppidis: aetate imperatorum incipiente: X 6493, 6. a. 32: X 899. a. u. c. 753: V 3257.

ex eis, quae dixi de infima omnium Auctorum condicione, adparet opinor eum, ad quem Cicero ad fam. XIII 50 scripsit, nullo modo hoc nomine posse praeditum fuisse.

auctum non eum tantum esse, qui crescendo maior est factus, demonstratur comparativo auctior et auctificandi verbo. atque augendi verbum non ad magnitudinem solam pertinet, sed etiam ad felicitatem dignitatemque; ita parentes dicuntur augeri liberis, ita Peleus taedis felicibus auctus (Catull. 64, 25), ita divi res gestas gerendasque bene iuvant, bonis auctibus augent (Liv. 29, 27), ita denique Isaac est auctus benedictione Domini (Gen. 26, 29). adde his glossam cod. Amplon. (corp. gloss. 5 p. 263): ‘Agusta sancta aucta. nostro igitur sermone Auctus sit ‘der Gesegnete.’

Audita

Flavia Audita, M. Munati Telesphori coniux, est in titulo *urbano* VI 22672 saeculo ut opinor secundo scripto. confer quae ex verbo κλύειν Graeci finxerunt nomina, ut Κλύμενος, al.

Avitus

ab avo multa Romanis ficta sunt nomina: Avelius, Avena, Avius, Avianius, Avidius, Avidienus, Aviedius, Avienus, Aviullus; fortasse Aveia Vestina indidem originem traxit.

nunc Aviti nomen mihi tractandum est, nomen tam humilium quam nobilissimorum hominum, notum in Hediorum Lollianorum gente patricia, quippe qua ortus sit L. Hedius Rufus Lollianus Avitus a. 170 in Saliorum Palatinorum collegium cooptatus. ne Chri-

stianos quidem hoc nomen sprevisse documento est Alcimus Ecdicius episcopus Viennensis saeculi V exeuntis.

servile nomen non fuisse lapidibus quoque probatur, qui humilem quidem permultorum Avitorum testantur condicionem, libertinum autem diserte quod sciam non amplius unum nominant, hominem saeculi primi fere medii (VI 8634). sed fac plures servos eo usos esse, tamen casu accidisse non potest, ut columbaria hoc nomen plane taceant. inde a saeculo primo medio usque ad sextum (IX 6219) Avitos in titulis legimus, maxime autem saeculo secundo; pauci enim praenominibus carent. inveniuntur ut par est milites aliique tenui loco orti homines permulti; neque vero desunt honestiores, quales sunt magistratus municipales et ipsius urbis Romae.

longe plurima exempla prodierunt in *Hispania* et in hac terra *Lusitania* ceteras regiones frequentia antecellit; atque ut hic maxime Olisipo Collippoque nominis memoriam servaverunt, ita alia quoque Hispaniae oppida haud procul a mari sita.

non parvam exemplorum copiam dedit *Gallia Narbonensis,* qua spectat ad Italiam; paucissima autem sparsa sunt per regiones *Rhenanas.* nonnullos Avitos inveni in *Gallia Cisalpina,* ac maxime in Venetia. in titulis *urbanis* fere viginti exempla occurrunt; adferendos puto nonnullos equites singulares saeculi secundi et milites praetorianos natione Thraces, Dacos, Noricos, Hispanos. praeter *Ostiam, Aquinum, Amiternum, Venusiam, Carales Campaniae* quoque oppida Avitos praebuerunt paucos. *Illyrici* et *Africae* titulos percensenti nonnulla se offerunt exempla. *Britannia* autem hoc nomen non servavit nisi in patellis.

iam pauca exempla enumerabo, ex quibus et tempora et hominum condiciones possis cognoscere.

saec. I: VI 8634 (libertinus)
III 7397 (centurio)
XV 437.
a. 92 XIV 245
saec. II: II 4193 (flam. prov. Hisp. cit.)
II 4277 (II vir)
II 5221 (II vir)
II 5354 (II vir)
XII 81 (II vir, flam. Aug. prov. Alp. mar.)
VIII 8456 (II vir)
a. 120: VI 2404 (mil. coh. urb.)
a. 121/2: II 186 (II vir)
a. 171: VI 2382 (praetorianus)
a. 191: CIRh. 1752 (centurio)
saec. III: III 10436
a. 205: VI 2407 (vigil)
a. 221: VI 3058 (vigil).
clarissimus puer VI 11724.

Auspicatus

hoc nomine nonnulli viri mulieresque utebantur saeculis primo, secundo, tertio; atque non humillimi tantum eo praediti erant, sed honestiores quoque, ut aedilis Lanuvinus. urbs *Roma* tria, *Lanuvium, Nemausus, Aspendus Pamphyliae* singula dederunt exempla.

accipe voluminum titulorumque numeros:

VI 13423 a
VI 10229, 18: a. 108
VI 27957
XIV 2114
XII 3426 (litterae sunt saeculi III).

participium quod est auspicatus Romani ab eis rebus, pro quibus auspicia capiebant, transferebant ad res felices faustasque; lege Plini n. h. VII 47: 'auspicatius enecta parente gignuntur.'

Barbatus

a barba Romani nomina duxerunt haud pauca. num iam antiquissimis temporibus ipsam barbae vocem pro nomine habuerint, nescio; sed noti sunt Aemilii Barbulae, consules a. u. 437—524 (cf. Mommseni quaest. Rom. I p. 112). saeculo u. c. octavo habemus Cassium Barbam, Caesaris et Antoni amicum (cf. Cic. Phil. XIII 2, 3). in titulo eiusdem aetatis I 625 legitur N. Vibidaius Barbo. gentilicii, quod est Barbius, tituli fere soli memoriam servaverunt; frequentissime enim invenitur in Venetia Histriaque et in Norico, ubi iam ineunte saeculo primo extabat (III 4815).

his vero nominibus omnibus antiquius est nomen Barbati, quippe quo usi sint M. Horatius cos. a. u. 305 et L. Horatius tribunus militum consulari potestate a. u. 329 et L. Cornelius Scipio cos. a. u. 456, quem celeberrimus titulus I 30 laudat.

iam vide titulos. hi pauci admodum neque optimae aetatis sunt, et homines indicant humillimo loco natos. atque *Romae* VI 1056 est Manilius Barbatus vigil a. 205, VI 2565 Barbatus centurio eiusdem fere aetatis. num hoc nomen etiam in vasculo *Pompeiano* X 8055, 10 intellegendum sit, incertum est. *Babatum,* omissa R consona, habes in titulo *Carthaginiensi* christiano VIII † 14170. Ulp. Barbatus fuit in titulo *Dacico* mutilato III 923, Barbatum servom praebet inscriptio *Baetica* II 2332. Barbati nomen equo est in titulo urbano VI 10053 (fortasse ita dictus est, quia crines in ore habuit).

audi quae Cicero dicit p. Sest. 8: 'quam taeter incedebat! quam truculentus! quam terribilis aspectu! unum aliquem te ex barbatis illis, exemplum imperii veteris, imaginem antiquitatis, columen rei publicae diceres intueri.' et glossam 'barbatus: operarius, intimidus, incorruptus' (cf. Loewii Prodrom. p. 61).

Beatus

rarum servorum humillimorumque hominum nomen, obvium in *Italia, Dalmatia, Africa*. *urbana* exempla optimae sunt aetatis; quorum antiquissimum est in titulo VI 28336 ineunte fortasse saeculo primo scripto. Beatae duae inveniuntur in columbariis VI 5596. 6415. saeculo primo vel altero videtur scriptus esse titulus *Praenestinus* XIV 3328, in quo legitur C. Billienus C. l. Beatus. exemplum christianum prodiit *Salonis* III † 9556. *Africani* tituli duo, alter Macomadibus inventus (VIII 10773), alter Auziae (VIII 9153), saeculi tertii ni fallor sunt. incerta autem lectio est tituli *Carthaginiensis* christiani VIII † 14127.

Benedictus

'et ipsos (pisciculos) benedixit' legimus in evangelio Marci VIII 7. atque hoc modo iam saeculo primo volgus locutum esse docet magister in Petroni sat. 58 cum dicit: 'cave maiorem maledicas'. cui benedicitur, benedictus vocatur, ut, qui laudatur, laudatus est (conf. Brugmanni verba in quaest. indog. V p. 102). quo verbo libertini ornantur in titulis, ut exemplis utar, VI 15406. 24634. 14199. 16932. contrarium est maledictus, qua voce Iulia increpuit filium (Spart. Geta III 3).

nomen ab hoc participio ortum esse videtur saeculo primo. atque initio servi humilesque eo utebantur, posteriore autem aetate ne a nobilioribus quidem spretum est, in quibus est Fl. Vivius Benedictus v. p. praeses prov. Tripolitanae medio saeculo quarto: VIII 11024.

christianis hoc nomen valde placuit, et duravit in ea saecula, quae nos media vocamus. invenitur autem maxime *Romae*, deinde in *Latio*, in *Campania*, in *Etruria*, in *Gallia Cispadana;* singuli tituli prodierunt *Salonis* et *Dyrrhachii;* singuli *Carthagine* et *Siccae*, duo in *Mauretania Caesariensi*.

exempla accipe haec:

Romae: XV 1376: officinator, saec. II med.

Ostiae: XIV 246 qq. collegii alicuius, a. 140.

Ravennae XI † 312 Benedictus christianus, a. 551.

Centum Cellis XI † 3566 Benedicta christiana, a. 516.

Carthagine VIII 12611 libertina, ut videtur, saec. I exeuntis vel II ineuntis.

Benegestus

pueros sine offensa in matris utero gestos et auspicate genitos adpellabant nonnumquam Benegestos, sicut Benenatos a felici natali. (eandem Varro putavit Gracchi nominis originem, cf. Charis. I p. 82 K.).

Q. Vennonius Benegestus est *Romae* VI 20692; Venegestus previter (sic) *Velitris* X 6635/36.

Benenatus

Romani, ut parientes nascentesque propriis commendabant numinibus, ita nomen quoque a felici partu finxerunt, quod est Benenatus. hoc nomen humillimis solis inditum, vix ante saeculum secundum videtur ortum esse, neque invenitur nisi in *Gallia Cisalpina*, in *Gallia Narbonensi*, in *Africa;* qua in terra duo antiquissima quae novi prodierunt exempla eaque ethnica (VIII 12666. 18378), cum cetera omnia christianis debeantur titulis. atque horum longe maior pars paucis annis abhinc *Carthagine* effossa est, quibus titulis bene accedunt episcopi Africani saeculorum quarti et quinti in libris traditi.

Benenati aut Benenatae nomen est in titulo *Mediolaniensi* christiano V 6278, qui a. 425 scriptus est. praeterea *Cremonae, Arelate, Massiliae* hoc nomen inveni. placuit igitur maxime christianis, et praecipue in Africa in usu fuit; casu autem accidisse, ut praeter Carthaginienses duo tantum tituli Africani (VIII 18378. † 16396) hoc nomen praebeant, episcoporum quorum supra mentionem inieci demonstratur nominibus.

Blaesatus

hoc nomen a blaeso ortum est, ut bonatus a bono. legitur in titulo *Virunensi* III 11517 (= 4926): Ti. Iul. Blaesati l. Hospes.

Bonata

a bono Romani nomina finxerunt, quae sunt Bonus, Bonatus, Bonitus, Bonica, Bonicianus, Bonio, Bonosus; quorum partem video viros doctos linguae Celticae peritos pro Celticis habere. sed errant; licet enim haec lingua verba habuerit similia, tamen neque in Celticis tantum regionibus inveniuntur illa nomina, et multis analogiis lingua latina ea sibi vindicat. quid quod participium bonatus iam in Petroni sat. 74 legimus? sed qui nomina quae sunt Bonia et Boniatus Romanis abiudicabit, recte opinor faciet. nam non solum Boniae nomen, cum gentilicium non sit, a Romana nominum fingendorum ratione abhorret, sed haec duo nomina aperte Norica sunt et in barbarorum hominum titulis adparent.

Septimia Bonata, uxor veterani leg. II Ad. est in titulo *Pannoniae inferioris* III 3314 saeculo III, ut opinor, scripto. Tul. Bonatam habes in titulo *Mauretano* VIII 8742. Βοννᾶτος ἱερεὺς Τιβερίου Καίσαρος legitur in titulo Graeco apud Boeckh. n. 3461.

Bonitus

a bono non modo bonatus ortum est, sed etiam Bonitus; confer verba artare—artire, impetrare—impetrire, dolitus, fulgurare—fulgurire al. hoc nomen legitur in latere *urbano* XV 1680, quem Dresselius Diocletiano posteriorem putat; Bonita Iul. Vitalis filia est

in titulo *Moesiae inferioris* III 7482, Bonita Clodiae Crescentinae alumna in titulo *Salonitano* III 2248.

Bonitum habes in carmine apud Rossium inscr. Chr. u. R. II 118, 101; Bonitam apud Le Blantium inscr. de la Gaule n. 609, 8.

bona aetate hoc nomen ortum esse demonstratur gentilicio quod est Boniteius.

Bracciatus

a braccio libera etiamtum republica ductum est gentilicium Braccius (X 6233). in titulo *Casinati* christiano X 5330 est Rubenius Bracciatus. vix casu accidit, ut Braccium Fundis, Bracciatum Casini habeamus.

Bucatus

Bucati officinatoris nomen legitur in vasculo *Carnuntino* III 12014, 167.

confer bucconem et bucculentum (Plaut. Merc. 639).

iam bona aetate a bucca orta sunt gentilicia Buc(c)ii (X), Bucanii, Buccerii (VI), Buccionii (X), Bucconii (XII), Bucculii (XII), Buccinii (III), Bucleiae (IX; Buculeius est apud Cic. de or. I 39), cognomina Bucconis (Val. Max. VIII 3, 2), Buccionis (IX), Buccae, Bucculae,-i (XII, V), Bucani (XII), Buciliani (Cic. ad Att. 15, 17, 2).

Buturata

buturum Afris nominum fingendorum causam dedit; quae sunt Butura, Buturus, Buturaria, Buturarius, Buturicus. lapis VIII 2163 in vicinia *Thevestes* inventus nomen praebet Iuliae Buturatae, cuius maritum qui Masum adpellatum viderit, vix risum continebit.

buturum Plinius dicit barbararum gentium lautissimum cibum, et Aethiopes eo vesci solitos fuisse Strabo testis est (cf. Hehnii Culturpfl.[6] pag. 155).

mediam butiri syllabam volgus corripuisse Romanensibus docemur linguis (cf. Groeb. in Arch. I p. 254); quod probatur nominibus Butronii (X) et Butrionis (II). Buturro (II, VII) similis est vox butirro, qua hodie Itali utuntur.

Caligatus

a caliga signum accepit L. Cornelius Cato qui et Caligatus, centurio leg. III Aug., quem exhibet titulus *Lambaesitanus* VIII 2848.

Captus

Captum a Corinthis habet titulus *urbanus* VI 5847; Titus Valerius Kapti filius Gal. Valeriensis est in titulo *Hispano* II 3124 reperto in conventu *Carthaginiensi.*

Karitus

in *Sardinia* X 7876: Torbenius Karitus.

hoc nomen, si revera latinum est, ab adiectivo carus originem habet, ut a bono Bonitus.

Cartus

hoc nomen aliaque pauca, quae eodem prognata videntur genere, praetermittenda non esse censui, quamvis dubia sit eorum interpretatio ex Italicarum linguarum naufragio conlecta, et Celticae insuper linguae reliquiis turbari videatur. Celtae enim ex eodem vocabulo, a quo carus et caritas in latino sermone orta sunt, nomina finxerunt Carantii, Carati, Carantini aliaque similia. quae vel eam ob causam Romanis abiudicanda sunt, quia inter Celtas fere solos inveniuntur.

sed locorum grammaticesque ratione habita linguae Italicae pro suis vindicanda mihi videntur nomina quae sunt Cartus, Cartullus, Cartius, Cartilius, Cartorius; fortasse ex eodem genere sunt Carsius, Carsicius, Carsidius.

Cartus enim etymon habet ab eo verbo, a quo in Umbrorum lingua est **kartu** (II A 23, i. e. distribuito); cognata est vox carnis (umbr. karu, osc. carneis i. e. partis; cf. Buech. lex. It. XII). vide etiam Carseolos coloniam (Liv. X 3), et Cārsulas oppidum Umbriae.

nomen *Carti* semel inveni in titulo *Samnitico; Cartullum* unum in *Africa; Cartios* tres *Ostiae; Cartilii* adparent in *urbanis* titulis undecim, in quinque *Ostiensibus*, in *Cumano* uno, in *Galliae Cisalpinae* titulis tribus, in uno *Africano. Cartorii* nomen semel *Romae* invenitur, semel *Ostiae,* semel *Puteolis,* ter *Patavii,* bis *Vicetiae. Carsii* singuli reperiuntur *Arelate, Glani, Albae Pompeiae; Carsicius* unus *Cumis, Carsidia* una *Romae; Carsedia* una in *Piceno.*

M. Ulpius M. f. Cartus est in titulo Samnitico IX 6311.

(Casatus)

eiusdem originis atque Caso, casnar, Casinum (forum vetus, Varr. l. l. VII 29), Casilinum videntur esse nomina Italica Casidius, Casidarius, Casienus, Casinius, Casineius, Casorius, alia; verum in Celtarum lingua videtur vocabulum fuisse casae non tantum forma, sed etiam significatione simile, a quo ductum est 'casamo' i. e. adsectator (Quintil. inst. I 5, 8) et, ut opinor, Casius deus (CIRh. 1458, confer deos domesticos). eandem originem habet nomen Casati Celticum, quippe quod in regionibus Celticis inveniatur; gentilicium Casatii est in titulo urbano VI 14471. quibus de causis haec nomina iure a nostra disputatione excluduntur.

Castata

Castae mulieres adpellabantur haud paucae. Castatam libertini hominis uxorem habemus in titulo *urbano* VI 1637, qui bonae aeta-

tis est. sane quae secuntur litterae nondum intellectae et spatium post CASTA relictum dubitationem adferunt, sitne revera ita legendum. neque vero grammatice refragatur; nota enim sunt participia bonatus, impuratus, vivatus al.

Catus

nomen satis antiquom. Catus miles Romanus est apud Sil. IV 139. notus est Sex. Aelius Paetus Catus iuris peritissimus, qui consul fuit a. u. 556. Aelium Catum consulem a. u. 757 habes apud Vell. II 103. Cati fontem dictum esse, quod in agro fuerit cuiusdam Cati, ex Festo tradit Paulus p. 45 M. Firmi Cati senatoris exilium Tiberius deprecatus est teste Tacito ann. IV 31. de Cato Deciano procuratore Aug. prov. Britanniae idem loquitur ann. XIV 32. nomen Cati legitur etiam in titulis sane paucis, qui prodierunt *Romae*, in *Galliis* Cisalpina et Narbonensi, in *Britannia*, maxime autem in *Africa*. scripti sunt saeculis primo, secundo, tertio, et excepto uno humillimos ostendunt homines.

Romae in monumento familiae liberorum Neronis Drusi VI 4372 Catus Germanici l.

in *Africa* VIII 10116 (et 10119) Q. Egnatius Catus leg. Aug. pr. pr., a. 76.

VIII 2564, 1, 23 Rutilius Catus mar(sus).

conf. Plin. n. h. VII 118: reliquis animi bonis praestitere ceteros mortales, sapientia, ob id Cati, Corculi apud Romanos cognominati.

Cautus

Cautus homo humillimo loco natus nominatur in fastis collegii alicuius, qui Antiatinis simillimi sunt, a. p. C. 50: X 6637. praeterea hoc nomen legitur in vasculo *Galliae Narbonensis* XII 5686, 211.

Celatus

a celando dicti sunt Celati. huius nominis exempla reperta sunt *Placentiae* et *Brixiae* saeculo primo scripta vel secundo; atque Placentiae eo praedita fuit mulier libertina (XI 1228), Brixiae vir ingenuus ingenui filius (V 4653). *Narbone* a Celato quodam manumissus est L. Aponius Eros, pistor candidarius (XII 4502). adde titulum XII 2565. in *Noricis* titulis duo occurrunt Celati (III 5417. 5700), unus invenitur in *Dalmatia* (III 3164 add. = 9816). 'Celatus aerarius fecit' legitur in inscriptione *Britannica* VII 180.

propter loca aliaque nomina in eisdem titulis scripta non abest suspicio, quin Celticum sit nomen.

Celsus

a cellendo, quod verbum praepositionibus obtectum in nonnullis verbis pernotis latet, ortum est participium celsus; hoc fausti

ominis causa inter nomina propria receptum ornavit viros, rarius mulieres. quin autem servis inditum sit primis vix est quod dubitemus; libera republica hoc nomine usos eos esse solos credam. sed certum est iam cum Christus nasceretur ingenuos nominatos esse Celsos, et quamquam non ante posteriora saecula servis nomen Celsi plane ademptum est, tamen iam primo saeculo, ni fallor, apud ingenuos magis, quam apud libertinos locum habuit. et cum anno p. C. 62 viro nomine Celso fasces dati essent, sequentibus annis multi Celsi consulatum adepti sunt.

plurima exempla inveniuntur in *Italia;* secundum locum tenent provinciae *Africanae.* atque *Romae* saeculis p. C. primo et secundo multi humiles, liberis patribus maximam partem nati, Celsi vocati sunt, saeculo autem quarto vir clarissimus hoc nomen gessit. in oppidis *media in Italia* sitis Celsi haud pauci magistratus obtinuerunt; vir clarissimus occurrit in titulo Canusino a. 223. rariora exempla, ex parte christiana, dedit *Gallia Cisalpina,* plura bonae utique aetatis *Gallia Narbonensis.* etiam ad *Rhenum* et in *Britanniam* milites hoc nomen adportaverunt. non frequens eius usus fuit in *Pannoniis,* in *Dacia,* in *Moesia,* in *Dalmatia,* nec plures inveniuntur Celsi in *Hispania;* nonnulli adparent in titulis *Atticis* aetate Romana scriptis. in *Africa* provincia proconsularis et Numidia, ut par est, ceteras regiones exemplorum frequentia antecedunt.

iam vide hos titulos, quos e magna copia eligendos putavi:

Romae I 1052 mulier libertina aetatis Accianae.
VI 5913 in columbario, quod maxime Augusto imperante in usu fuit.
VI 3178 P. Aelius Celsus, veteranus ex numero equitum singularium.
VI 1057,5,119 vigil, a. 205.
VI 1759 Ragonius Vincentius Celsus v. c., a. 389.

Pompeiis in parietibus saepe hoc nomen legitur. IV 416 P. Paquius Celsus aedilis ut fiat rogatur. IV 2467 ΚΕΛϹΑ libertina. X 902 L. Albucius Celsus, II vir, a. 34.

Herculanei X 1401 Celsus, a. 56.

in *agro Amiternino* IX 4436: libertinus. (scriptum est 'poseit').

Canusii IX 338 Celsus inter patronos c. c. v. v., et alter Celsus inter pedanos ordinis Canusini, a. 223.

Salerni X 526 T. Aelius Aug. lib. Celsus.

Sutrii XI 3254 Celsus pontifex, priore fere saeculi II parte.

Lanuvii XIV 2097 aedilis, a. 42/43.

in *Gallia Cisalp.* V 7153 Celsus, omnibus honoribus functus, imperante Traiano.
V † 1658 filius viri clarissimi.

CIRhen. 1558: Celsus, a. 169.

in *Hispania Baet.* II 1371 Celsus, qui postea legatus Aug. pr. pr. fuit, a. 128.

Norbae II 693: duovir, a. 194.
Tarracone II 4118 Celsus, imperante Caracalla, ut videtur.
Salonis III 2028 'Ti. Claudio Celso Ti. Aug. combio.'
Aquinci III 3432 Celsus consul, a. 164.
Carnunti III 4497 T. Flavius Celsus imperatoris lecticarius.
Troesmis III 6168 T. Cl. Celsus, p. p. leg. V Mac., imperante Pio.
CIL III D XXI Celsus, ex ala I Pannoniorum, quae est in Britannia; a. 103.
in *Africa:*
III D XIII Celsus, inter testes in diplomate militari Thebis in Aegypto invento, a. 86.
in *prov. Tripol.* VIII 24: II vir quinq., flam. perp., a. 163.
in *prov. proc.* VIII 1320 Celsus, imperante Hadriano.
in *prov. Num.* VIII 3050 Aurelius Celsus eq. ex singularibus.
VIII 7001 Celsus a militiis, imperante Caracalla.
Narbone XII 5088 C. Cornelius C. f. Celsus; hic titulus litteris saec. I incipientis scriptus est.

Census

P. Servius Census est in titulo *Venusino* IX 570. Voluntiliam C. f. Censam exhibet titulus *Galliae Narbonensis* XII 2473 litteris saeculi primi scriptus. ad ius civitatis hoc nomen referendum est.

Censitus

M. Naevium Censitum, coniugem Seiae M. f. Gaetulae, socerum Fulvi Faustini viri praetorii, avum Sabiniae Celsinae c. f. inveni in titulo *Cirtensi* VIII 7054/6. idem nomen videtur intellegendum esse in fragmento tituli *Thamugadensis* VIII 17903 e 12. confer nomen praecedens.

Ceratus

a cera est Ceratus, sicut a faba Fabatus.

Ceratum lib. habes in pariete *Pompeiano* IV 910; N. Edium Ceratum in IV 2638—40. ibidem tabula cerata IV 3340,40 exhibet L. Vedium Ceratum, a. 57.

Cessus

cessus est, qui cedit; vide glossas nominum (corp. gloss. II p. 572), in quibus haec est: 'cessiosus crebro dans locum'; et glossas Scalig. (corp. gloss. V p. 595), in quibus est 'cessiosus qui saepe cedit'. propter formam lege glossam Philox. (corp. gloss. II p. 21): 'antecessus ἔμπροσθεν βαδίζων.' cessus pro interpretamento est in libro glossarum (corp. gloss. V p. 177): 'cessare cessus esse'. 'recessior scaena' est apud Vitruv. 5,7.

in titulis exemplum plane certum non inveni; sed videtur nomen Cessae legendum esse in titulo *Lusitano* II 816.
confer nomina quae sunt Concessus, Recessus.

Cincinnatus

hoc notissimum antiquissimumque Quinctiorum cognomen legitur in titulo *Auximate* IX 5883: Statia Cincinnata. una N scriptum est in inscriptione *Baetica* II 988 corrupte tradita.

Cirratus

a cirro, qui et ipse nonnumquam nominis locum obtinet, fictum est nomen Cirrati inter servos haud rarum, quo usi esse videntur inde ab aetate Ciceroniana usque ad saeculum tertium. invenitur autem *Romae,* in *Gallia Cisalpina,* in *Gallia Narbonensi,* in *Pannonia superiore.* atque Romae tabella in monumento Statiliorum inventa Cirratum Germanum exhibet (VI 6231). 'Olus Hirtius Bubalus locu dedet donavit H[i]rtiae Ciratae (sic)' legitur in tabella VI 7093; Marcia Q. Ↄ. l. Cirrata est in titulo VI 22128; M. Aurelius Cirratus inter vigiles adparet a. 210 (VI 1058). equis quoque hoc nomen inditum est: vide VI 10053. 10056.

Montonensis titulus V 404 dedit Postumiam P. l. Cirratam. antiquissimum quod novi exemplum est in titulo *Tolosano* XII 5388 a. u. 707; cuius cum pars perierit, discerni nequit, utrum Cirratus ille ingenuus fuerit, an libertinus; sed satis est scire servos cum eo magistratum gessisse. incipiente saeculo primo *Narbone* mortuus est L. Cornelius Cirratus Ↄ. l. (XII 4724); ibidem invenitur G. Ogulnius G. l. Ciratus (sic): XII 4700 add. adde his titulum XII 2770. Iulia Annai filia natione Nerva, quam habes in titulo *Rhenano* n. 937 (Br.), hoc nomen (una R scriptum) praenominis loco gessit. semel nomen Cirratae invenitur in *Baetica* II 2151. Cantiae L. l. Cirratae positus est titulus *Emonensis* III 3857.

Citus (Cittus)

hoc nomen cur latinum esse negem causam video nullam, licet nomina quaedam barbarica, quae Holderus in thesauro linguae Celticae recenset, persimilia sint. excludenda ne ea quidem nomina puto, quae duabus T scripta sunt: Cittus, Cittius, Citto, Cittinus; nam etiam VIII 11594 citto adverbium legitur. Pompeiis huius nominis exemplum inventum est, et in titulo Africano Flaviorum alter Citus vocatur, alter Citior. Pompeianus ille titulus, in quo mulier cognomine caret servom exhibet Citum (X 910, conf. IV 1936). reliqua exempla omnia, excepta amphorae Gallicae (XII 5863,64) inscriptione CITI, quam alio modo fortasse intellegi oportet, in Africa inveniuntur. atque Flavii Citior, Felix, Citus sunt in titulo *Capsensi* VIII 136. *Ammaedarae* VIII 422 occurrit C. Titius Citus,

Lambaesi VIII 3618 Fla. Cit., *Thubursici Numid.* VIII 4938 Q. Cerellius Citus, *Auziae* VIII 9094 Clodius Citus, *Thignicae* VIII 15028 Sentius Citus sacerdos, saec. III, ut videtur. *Cittus* Terti f. in titulo *Galliae Cisalp.* V 6928. num in titulis urbis Romae, Aemiliae, Etruriae exempla reperiantur nescio; primo enim hoc nomen praetermiseram.

Citatus

hoc nomen inveni in nonnullis humillimorum hominum titulis saeculo tertio potius quam secundo scriptis, qui prodierunt in *Hispania* et in *Norico.* numeros adferre satis habeo: II 6301. III 4958. 4917=11516. 5054. 5263.

Cogitatus

cogitatus dictus est is, qui cogitat, sicut consideratus, qui considerat. conf. Plaut. Bacch. 612: 'animo indomito incogitato'; Lamprid. Alex. Sev. 16,2: 'ne incogitati dicere cogerentur.'

Cogitati Cogitataeque *Romae* et in oppidis *Italicis* saeculis primo, secundo, tertio non pauci homines nominabantur, humili loco orti fere omnes, sed ingenui potius, quam servi libertinive. idem docent tituli extra Italiae fines inventi sane rariores.

occurrit autem hoc nomen *Romae,* in *Campania,* in *Etruria,* in *Paelignis,* in *Samnio,* in *Venetia,* in *Gallia Cispadana,* ad *Rhenum,* in *Norico,* in *Pannonia inferiore,* in *Hispania,* in *Africa.*

graviores tituli sunt hi:

Romae XV 2487 Cogitatus servos, saec. I.
VI 2379 a C. Arisius Cogitatus Faventia
b Cn. Terentius Cogitatus Luna
praetoriani, a. 144.
VI 2381 b L. Fusidius L. f. Vel. Cogitatus, praetorianus, a. 155.
VI 1056. 7. 8. tres vigiles, a. 205 et 210.
Pompeiis IV 3340,37: M. Ubonius Cogitatus, a. 57.
in *Ligurum Baeb.* oppido IX 1455,3,82 Afinius Cogitatus, a. 101.
Veiis XI 3808 Vergilius Cogitatus, II vir, saec. III fere med.
Aquinci III 3457 Sept. Cogitatus custos armorum leg. II Ad., a. 231.
Attaleae in Pamphylia repertum est sigillum III 6740, in quo videtur legendum esse 'P. Quinti Cogitati.'

Cognatus

nomen rarissimum, cuius exempla novi haec:
Romae VI 9865 Caecilia Cosmiae l. Cognata.
Ostiae XIV 1132 C. Iulius Cognatus.
Pompeiis IV 215 Cognatus (qui rogat, ut M. Casellius aedilis fiat).
prope Naronam III 1847 P. Atilius Cognatus.

Cognitus

nomen admodum rarum, quod invenitur
Romae VI 13803: Caecilia Ɔ. l. Cognita.
VI 14155: C. Calpurnius Cognitus, Calpurniae Chrysidis filius.
Puteolis X 2316 Cognitus, Coeliae Symferusae filius.
Tarquiniis XI 3379 L. Papirius L. f. Stel. Cognitus, praef. fabr., IIII vir iur. dic.
his accedunt tituli Graeci:
Atticus: CIA III 1192: Ζώcιμοc Κογνίτου (saec. III).
Megaricus IGS I 105: ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμοc Μάγνον Κογνίτου ἀρετῆc ἕνεκεν ἀνέθηκαν.
Boeoticus IGS I 1777 Κρεπερήιοc Κόγνιτοc (saec. p. C. I).
idem nomen habuit Valaeria (sic) Conita (VI 13195); littera g ante N extrita est, sicut in nomine Paelinus (IX).

Collatus

M. Aufidius Collatus fuit miles leg. III. Aug. (VIII 3045).
hoc nomen a collo ductum est. an verius olim cum nomine Conferundus, cuius unum exemplum Caeliae inventum est (IX 277), coniungendum putavi?

Comatus

hoc nomen et quae ab eo pendent nomina vereor ne latina non sint. ut enim pro Gallicis habeamus et loca suadent, quibus inveniuntur, *Galliam* dico Cisalpinam, *Raetiam*, *Noricum*, *Daciam*, *Hispaniam*, *Numidiam*, et deminutio, quae est in nomine Comatulli, et nomen compositum Comatumari, cuius altera pars Celticam originem luculentissime testatur. atque de Celticae linguae nominibus ab eodem etymo principali fortasse ortis consulas Holderi thesaurum; mihi vero, dum nomina latina percenseo, ne hoc quidem praetermittendum est, quippe quod a linguae latinae regula non discedat (cf. praeterea Cincinnatus, Cirratus, Crinitus al.). quae conlegi exempla ante tertium saeculum fere medium scripta sunt omnia; atque videmus homines ingenuos quidem, sed tenui certe loco ortos. C. Iulius Comatus cornicul. cos. est in titulo *Tarraconensi* II 4155. eiusdem cognominis pars legitur in fragmento tituli *Lusitani* II 5141. barbarorum hominum inscriptiones in *Norico* inventae III 5417. 11711 praebent Comatum Boi filium, et Tertiam Comati filiam. L. Pullio P. f. Quir. Comato positus est titulus *Siguitanus* VIII 5840. adde vasorum lucernaeque inscriptiones II 4970,139, III 12012,33.

(vide glossam hanc: 'Comatus cura fit, comosus natura' corp. gloss. V p. 566).

Comesus

Comesum, M. Antoni Extricati filium, habes *Romae* VI 11989. hoc nomine eadem edendi indoles significatur atque nomine Masi (Masonis).

Commendata

Flaviae Commendatae titulus positus est a. Cn. Voluntilio Successo et M. Avieno Aedile (X 470=591).

Concessus

hoc nomen saeculo primo ineunte fortasse in usum receptum per tria fere saecula viguit et ne quarto quidem prorsus exolevit. atque servis raro inditum est; nam inferioris condicionis ingenuos plerique tituli exhibent praeter Nemausensem saeculi primi, praefecto vigilum positum, et Numidicum saeculi quarti, in quo flamen perpetuus est. nusquam hoc nomen tam frequens fuit quam in *Africa*; *Romae* usitatum non fuit, *Ostiae* pauca prodierunt exempla. praeterea *Narbone, Nemausi,* ad *Rhenum,* in *Raetia,* in *Hispania Baetica* aliquotiens invenitur. atque mulieribus melius convenire putabatur, quam viris; in sola enim Africa Concessorum numerus maior est, cum in Gallia Narbonensi omnino nulli reperiantur.

loca, ubi hoc nomen inveniatur, indicavi, restat, ut graviores titulos, paucissimos sane, eligam; sunt autem hi:

Romae VI 21032 D. Laelius Concessus et Laelia Concessa, filia eius.
VI 3430 Iul. Concessus veteranus ex evocato natione Retus.

Nemausi XII 3166 Iulia D. f. Concessa, uxor C. Fulvi C. f. Volt. Lupi adlecti inter praetorios ab imp. Caes. Aug. Vespasiano, praefecti alae Longinianae, IIII viri ad aerarium, pontificis, praefecti vigilum.

Narbone XII 4602 Antonia L. l. Concessa.
XII 5243 add. Vinicia Co(n)cessa.

in *castris Lambaesitanis*
VIII 2568,64 Q. Octavius Concessus, miles; saec. II ineunte.
VIII 2586,55 L. Clodius Concessus Karthagine, beneficiarius tribuni sexmenstris. ('saec. III, Elagabali fere imperio, Severive Alexandri primis annis.').

inter *Macomades et Sigus*
VIII 4767 (= 18701) Popilius Concessus, flamen perpetuus; imperantibus Valentiniano et Valente.

vide nomen Cessi.

Concupitus

Romae VI 20875 M. Iunius Concupitus, Iuniae Euposiae filius.

Conditus

hoc nomen haud scio an falso Holderus in thesauro pro Celtico habeat; nam et in antiquissimo titulo Romano gentilicium est Condetios et Conditus Conditiique complures Romae occurrunt, neque quidquam impedit, quominus a condiendo nomen ductum putemus, ut is significetur, qui condit. A. Cornelius A. l. Conditus est in titulo *urbano* VI 760. Emelii Condite Marcus Iuliu Euteces titulum posuit pessime scriptum XII 746. aliud adde exemplum, quod in Holderi thesauro fertur. sed vinum, non hominem significare voluit is, qui vasculo III 6009,1 inscripsit 'amo te condite.'

Conducta

in titulo *Narbonensi* male tradito XII 4717 legitur nomen CONDVCIA (sic).

Confirmata

Aeserniae IX 2677: M. Afinius Servatus sexvir Aug., et Agria Confirmata eius.

Coniunctus

in pariete *Pompeiano* IV 712 rogatur, ut Coniunctus quidam duovir i. d. fiat.

in tabula cerata *Pompeiana* IV 3340 XV est Coniunctus, a. 55.

Puteolis X 1793 (= I 577 a) est M. Avianus M. f. Coniunctus II vir.

Conservata

Modiam C. f. Conservatam habet titulus *Lambaesitanus* VIII 3921.

quam sit frivola animalium superbissimi origo, is quoque expertus est, qui filiae hoc nomen imposuit.

Constitutus

hoc est humillimorum hominum, vel adeo servorum nomen. tituli, in quibus legitur, paene omnes ita comparati sunt, ut aetatem auguranti late vagari liceat; tamen nil obstat, quo minus iam primo p. C. saeculo in usum receptum esse statuamus, et saeculo tertio etiamtum viguit. invenitur autem *Romae, Clusii, Mediolanii,* ad *Rhenum,* in *Norico,* in *Hispania Tarraconensi.*

graviores tituli sunt hi:

Romae VI 215 L. Locer. L. f. Constitutus Volaterra (sic) optio.
VI 23194 Obelius Costitutus (sic).

Mediolanii V 6037 Q. Oppius Constutus (sic, quemadmodum saepe Restutus legitur; confer Vasiensem titulum XII 1339, in quo scriptum est: 'Dea Victoria constuta.')

ad *Rhenum* CIRh. 693: Fortionius Constitutus imaginifer, a. 239.
in *Norico* III 5601 Q. Salinius Costitutus (sic).

Consummatus

C. Iulium Consummatum habes in titulo *Tiburtino* XIV 3783.

Contentus

Cirtae VIII 7742 P. Sitius Contentus.
VIII 7676 Publicia C. f. Contenta.
Milev VIII 19987 C. Iulius Contentus.
in *Mauret. Caes.* VIII 9943 Ulpia Contenta.

Conventa

Conventa libertina est in titulo *Aeclanensi* IX 1160 imperante Pio scripto. cf. Sall. Iug. 112,2: pacem conventam frustra fuisse. subagrestem hanc nominis formam aspernatus est pater Clodi Convenientis, quem habes in titulo IX 1455,2,65 a. 101. (Coventus CIRh. 1851 Celticum nomen est, de quo vide Holderi thesaurum).

Cornutus

Cornutus, quod vetus nobilissimorum hominum fuisse cognomen litterarum memoria docemur (vide Q. Sulpicium Camerinum Cornutum, cos. a. u. 264), in titulis quoque, paucis sane, adparet, ex quibus hoc addiscimus etiam tenuiores et fortasse servos eo esse usos, idque iam ante Christum natum. post saeculum secundum magis magisque exolevisse putaverim neque Christianis acceptum fuisse, licet de Cornuto presbytero Augustinus verba faciat (epist. 197).

exempla inveni *Romae, Puteolis, Florentiae, Cemeneli,* in *Alpibus Poeninis, Nemausi,* in *Hispania Tarraconensi,* in *Hispania Baetica.*

sine dubio hoc nomen ad capitis tumorem spectat cornui similem (cf. Hor. sat. I 5,58); quibus cornibus robur dignitasque putabatur significari, ut discimus ex Val. Max. V 6,3: 'Genucio Cipo praetori in capite veluti cornua erepserunt, responsumque est regem eum fore'. (conf. Kleinpaulii Menschen- und Voelkernamen p. 147 sq.). hinc facile intellegitur, cur mulieres paene omnes hoc nomen spreverint.

exempla eligenda putavi haec:
Romae VI 3513 C. Cornelius C. f. Gal. Cornutus, trib. mil.
VI 10834 Aelius Cornutus et Aelia Concordia, uxor eius.
Puteolis X 2832 Pavillia C. f. Cornuta (ceteri homines, et viri et mulier, cognominibus carent.)
Florentiae XI 1597 L. Fadius Cornutus Titus Messianus, praef. coh. V eq. Spanor., trib. mil. leg. V Maced.
Cemeneli V 7904 L. Bla . . . Iunius Cornutus, magister collegii dendrophororum.

in *Alpibus Poeninis* XII 151 M. Pansius Cornuti filius Severus, II vir, flamen.
Nemausi XII 3463 Baebius Cornutus, Titiae Restitutae maritus.
in *Hisp. Tarrac.* II 3132 Iulia Quinta, C. Iuli Cornuti filia.
„ *Baetica* II 1063 L. Licinius C. f. L. n. L. pron. Cornutus, a. p. C. 2.
in *Attica* CIA III 1169. Κλ. Κορνοῦτος; incipiente fere saec. III.

Coronatus

prope *Thevesten* VIII 2021: Coronatus adiut. tabul.
vide Coronatum v. c. poetam saeculi quinti.

Cossutus

hoc nomen, de quo conferas quae dicam ad nomen Cossutii, non inveni nisi in uno titulo *Rhenano* CIRh. 662 (cf. 680), qui habet M. Iul. Cossutum Ↄ. leg. VI vic. p. f. (casus est genetivos).

Crinitus

Baebiam C. f. Crinitam, Turobrigensem sacerdotem habet titulus *Baeticus* II 964. Crinitus secutor natione Afer est in titulo *Salonitano* III 8825.
notus est Ulpius Crinitus v. c. (Vopisc. Aurel.).

Crunnitus vide Grunnitus

Cupitus

hoc nomen, rarum in *Italia* media, frequentissimum fuit in *Norico;* nec parvus exemplorum numerus invenitur in *Gallia Cisalpina* et in *Gallia Narbonensi*, urbs *Roma* autem medium fere locum tenet. rarus eius usus fuit in *Hispania*, ad *Rhenum*, in *Pannonia sup.*, in *Dacia*, in *Dalmatia*, in *Africa*. ortum est ante Augusti obitum in servorum contuberniis et tenuissimis acceptum fuit neque umquam in nobiliorum familias venit; nam ne milites quidem aut municipiorum magistratus saepius eo utebantur. viguisse autem videtur usque ad saeculum tertium fere medium, et quamquam ultra duravisse verisimile est, tamen rarissimum fuisse vel inde adparet, quod in christianorum titulis fere numquam legitur.
Romae VI 2404 Cupitus, Emona, mil. coh. urb., a. 120.
VI 1056,2,37 Valerius Cupitus, vigil, a. 205.
Canusii IX 338,3,37 C. Pomponius Cupitus, inter pedanos ordinis Canusini, a. 223.
Capenae XI 3974 Cupitus Aug. lib. (qui Flaviae Chariti, sororis filiae, titulum ponit).
Aquileiae V † 1627 Cupitus christianus.
Salonis III D XVI Q. Orfius Cupitus (testis) a. 93.

Lauriaci III 11826 Dubitata Cupiti f.; circa a. 158.

Genavae XII 2598 [C]upitus. titulus ante Augusti obitum scriptus est.

ad *Rhenum* CIRh. 1558 Cupitus Celsi, a. 169.

1318 Serotinius Cupitus, a. 226.

Carthagine VIII 12939 Aelia Cupita libertina, saec. II fere med.

in *castris Lambaesitanis* VIII 18068 C. Vitalis C[u]pitus Had(rumeto), miles; exeunte saec. II.

Cursus

Puteolis X 2141 Aurelius Cursus. confer nomen Cursoris.

Datus

hoc nomen iure *Africum* adpellari potest. cum enim in *Italia* et in *Illyrico* perrarum sit, ingentem exemplorum numerum praebuerunt tituli Africani, neque falletur, ut opinor, qui in hac terra ortum esse nomen putabit. quamquam humilis loci homines eo usos esse certum est, tamen servis rarius videtur inditum esse: in castris audiebatur frequentissime, nec placuit mulieribus. antiquioribus nominibus adnumerandum non est; neque enim ullum novi Datum, qui ante Atellanarum illum histrionem aetatis Neronianae (Suet. Ner. 39) vixerit. duravit autem ad eam fere aetatem, qua christianorum religio superior facta est; hi enim Dativi nominabantur, Dati vero nomen spreverunt paene omnes.

Romae VI 1058,5,58 P. Sulpicius Datus vigil, a. 210.

VI 2388,20 Datus miles praetorianus, aetate Antonini Severi f.

Ostiae XIV 251 M. Aemilius Datus et M. Turranius Datus plebeii ordinis corporatorum lenunculariorum tabulariorum auxiliariorum Ostiensium, a. 192.

inter *Meskiana et Timgad*

VIII 2339 T. Aelius Aug. l. Datus, a. 147.

in *castris Lambaesitanis*

VIII 2569,24 C. Aemilius Datus castris miles, saec. II. ineunte.

VIII 2527 T. Arranius Datus, signifer, a. 198.

VIII 2557 b,15 Sextilius Datus cornicularius, imperantibus Severo, Antonino, Geta.

Thignicae VIII 14918 Q. Caecilius Datus sacerdos, aetate fortasse Septimiana.

Decoratus

hoc nomine satis multi homines utebantur in *Pannonia* inferiore, pauciores in *Dacia*, in *Raetia*, in *Italia*. servile non fuit,

sed militum et magistratuum municipalium. ortum autem vix ante saeculum secundum putem, maxime viguisse videtur tertio, quamquam vel sexti saeculi exemplum nobis traditum est.

Romae VI 2386a Aur. Decoratus domo Mursa, miles praetorianus, aetate fere Septimi Severi.

Allifis IX † 2437 Decoratus christianus, a. 553.

Tergeste V 563 Decoratus retiarius et Decoratus secutor, posteriore aetate.

in tabella *Lugduni* reperta III D LII C. Iulius C. f. Decoratus veteranus ex coh. II praet. Gordiana pia vindice, a. 243.

in *Dacia* III 1596 M. Aurelius Decoratus decurio coloniae Aequi, flamen, aedilis, a. 237.

Delecta vide Dilectus.

Delicatus

servorum utriusque sexus nomen, quod *Romae, Ostiae, Volsiniis, Puteolis,* in *Sicilia, Cordubae, Lambaesi* bona aetate in usu fuit. cum certioris aetatis notis omnes tituli careant, urbana exempla et Volsiniense indicabo sola: VI 20874. 21419. 26662. XI 2759.

Dentatus

quosdam et cum dentibus nasci dicit Plinius n. h. VII 68, sicut M.' Curium (cos. a. u. 464), qui ob id Dentatus cognominatus sit. in titulis hoc nomen non inveni; sed vide Dentatios.

Deodatus

Hadrumeti VIII † 63 Deodatus christianus.

notum est nomen Adeodati. Deodatus fortasse ad Θεοδότου analogiam novatum est.

Desideratus

CIRh. 1065: L. Speratio Desiderato, adulescenti spei et pietatis incomparabilis, Sperati Hermodorus et Iuliana patres titulum ponunt.

Designatus

Theveste VIII 16572 Designata, mater Aemiliae Donatae.

in *Britannia* VII 823 Pompo[ni]us Designatus (sic videtur nominatus esse), tribunus.

Destinatus

Romae VI 11067 Destinata, uxor Cn. Aemili Erasmi.

Veronae V 3697 Q. Plotius P. f. Pub. Destinatus.

Dilectus

Veronae V 3594 ... lius Dilectus (lapis sinistra fractus est).
Cirtae VIII 7550 Licinia L. f. Dilecta.
VIII 7695 C. Sabellius Dilectus.
Itlia Delecta scriptum est in titulo *Siccensi* VIII 15997.

Doctus

servorum tenuiorumque nomen haud ita frequens.
Romae VI 11540 Q. Fulvius Doctus.
VI 16907 Doctus Nirei Caesaris Aug. Hieracian.
VI 15415 Claudia Docta, Claudiae Eutychiae filia.
Aquileiae V 8973 L. Petronius Doctus.
in *Dalmatia* III 3190 M. Servenius Doctus.

Dominatus

in tabula *Carthaginiensi* VIII 12511 equom, qui cum auriga devovetur, semel Δομινάτορα, bis Δομ(ι)νᾶτον adpellatum videmus. quam varietatem errori tribuendam esse non credo; sed unum fuit nomen, quod minutissima in exitu conmutatione modo sic modo sic pronuntiare licebat.

hoc participium ex Irenaei versione latina (gr. κύριος) protraxit Roenschius in It. et Vulg.[2] p. 146.

Domitus

Domitiorum nomen in rerum gestarum memoria celeberrimum declinatum est a Domito; nec deleta sunt omnia huius nominis vestigia temporum iniuriis, sed adparent in lapidibus sane paucissimis. potest autem, ut et hoc et illud a deo antiquissimo originem duxerit; nam Domitium deum Varro docuerat (Aug. d. civ. d. 6, 9) curare, ut nova nupta domi maneret; qua in re vereor ne deceptus sit vocabuli specie vir doctissimus; nam inter ea quidem numerandus fuit numina, quae coniugiis praesunt, sed cum mea opinione a domando nomen acceperit, cum Perfica magis coniunctum eum fuisse putem, quam cum Manturna, et curavisse, ne ἀδμής esset nova nupta. quae coniectura haud scio an confirmetur ea fabula, quae in auctioribus exemplaribus Servii commentario libri I Aeneid. v. 720 addita est; ibi enim inter varias de Veneris Calvae dedicatione narratiunculas ea quoque est, qua memoriae traditur Gallis Capitolium obsidentibus cum Romanis funes defuissent ad tormenta facienda, primam Domitiam crinem suum, post ceteras matronas imitatas eam exsecuisse, unde facta tormenta, et post bellum statuam Veneri hoc nomine esse conlocatam. adiecit auctor aliorum sententiam, qui Calvam Venerem quasi puram traderent, recte mea quidem opinione, si ex Umbrorum lingua buf kaleřuf comparas et verba latina (cf.

Buech. lex. Ital. et Arch. Woelfflin. I p. 106 sq.). illas autem fabulas propter nomen Calvae commenti sunt homines curiosi, ex quibus hoc fortasse coniectare licet, Domitiam adpellatam esse Venerem, et par olim cultum esse deorum, Domitium et Domitiam, sicut cum Domiduco culta est Domiduca. nec refragabor, si quis respecto Domiti nomine Domitum et Domitam initio nominatos esse dixerit.

Αἰλ. Δομίτη, Π. Αἰλίου Εὐτύχουϲ uxor est in titulo *urbano* IGSI. 1334. Sex. Pompeios Domitos, patrem et filium, habes *Caudii* IX 2188 add., T. Flavium Domitum in inscriptione *Herculanensi* oppidi excidio posteriore X 1477. 'Domitus Domestica dom. meo Supero' lectum est in anulo aureo III 6019, 4. adde vascula III 12014, 257. 258 et titulum *Carnuntinum* III 11111 litteris saeculi tertii scriptum. *Ucetiae* Domitia Domiti filia Bulla L. Babio L. f. Volt. Cassiano coniugi titulum posuit XII 2934; Scoto Domiti f. legitur in titulo inter *Nemausum et Sextantionem* invento XII 4150. Domitus fecit vascula XII 5686, 317 a. b. *Lambaesi* C. Iulio Domito titulus positus est VIII 3712. in patellis *Britannicis* et Domiti leguntur (VII 1336, 428) et Dometos (VII 1336, 427), sicut Δομέτιοϲ in antiquioribus titulis Graecis adparet (conf. Eckingeri dissertationem Turicensem de verborum latinorum in graecis inscriptionibus orthographia scriptam p. 33).

vide etiam Graeca nomina Δάμαϲοϲ, Δαμαϲίαϲ al. (cf. Fickii de nominibus graecis librum[2] p. 89 et 385).

translation of Prince see Philol. 56 p 60

Donatus

hoc nomine servi humillimique loci ingenui adpellari coeperunt ineunte saeculo primo et cum frequentissimum esset per ducentos quinquaginta annos, exeunte fere saeculo secundo ad nobiliores pervenit. multis impositum est Christianis et imperio Romano superstes fuit.

Africa ceteras terras exemplorum multitudine longe superat; permulti enim milites Donati in *castris Lambaesitanis* et in *civitate Lambaesitana* inveniuntur, nec parvam copiam dederunt tituli *Thevestini;* in *Mauretania* vel sexti saeculi titulis Donati nomen inscriptum est, ceteri tituli videntur magis tertio quam secundo saeculo esse tribuendi. secundum locum tenet urbs *Roma,* in qua dici nequit quam frequens fuerit hoc nomen. in *Latio* maxime viguit *Ostiae,* cum in ceteris partibus rarius inveniatur. pauca admodum exempla prodierunt in *Etruria,* in *Piceno,* in *Sabinis,* in *Vestinis,* in *Marrucinis,* in *Samnio,* in *Apulia,* in *Sardinia,* in *Sicilia,* multa in *Campania* et in *Gallia Cisalpina,* maxime in *Venetia.* in *Gallia Narbonensi,* si *Nemausum* excipis, usitatum non fuit, raroque usurpabatur ad *Rhenum* et in *Britannia.* non pauca exempla sparsa sunt per *Raetiam, Noricum, Pannoniam, Dalmatiam, Daciam, Moesiam;* rarissima autem praebet *Hispania.*

quibus expositis ipse vide graviores titulos:

(*Romae* I 866 = VI 8257: Mommsenus suo iure legendum esse dicit 'C. Pomponati(us)'.)

Romae VI 4359 Donatus Ti. Germanici tonsor.
VI 6221 Donatus Tauri (consulis a. p. C. 44).
VI 8476 P. Aelius Aug. lib. Donatus.
VI 1919 L. Faennius L. fil. Donatus eq. R.
VI 3884 Donatus miles coh. XIIII urb., a. 197.
VI 1056—8 sedecim vigiles, a. 205 et 210.
VI 218 L. Aelius Donatus mil. coh. XII urb., a. 202.
VI 2107 M. Saenius Donatus frater Arvalis, a. 224.
VI 2385 miles praetorianus natione Afer, a. 209.

Tibure XIV 3647 Valeria Donata, Ti. Claudi Aug. lib. Lysimachi uxor.

Ostiae XIV 251 tres plebeii ordinis corporatorum lenunculariorum tabulariorum auxiliariorum Ostiensium, a. 192.
XIV 125 Valerius Donatus, a. 224.
XIV † 1937 Donatus episcopus (saec. IV vergenti vel ineunti quinto adtribuit Rossius).

Pompeiis IV 616 Donatus rogat, ut M. Cerrinius aedilis fiat.
IV 3340 VII A. Vettius Donatus, a. 54.

Teate Marruc. IX 3025 C. Publicius Donatus eq. R. aedilis IIII vir quinq. et curator muneris publici.

Panhormi X 7275 P. Satur. Donatus II vir, a. 199.

CIRh. 1582 L. Amicius Donatus, a. 217.

Salonis III 1968^c Aur. Donatus, a. 320.

Potaissae III 875 Donatus praef. leg. V Mac. III piae fidelis, imperantibus Valeriano et Gallieno.

Segisamone II 5812 Publicius Martialis libertus gen(tilis), Valeria Donata (uxor eius, ut videtur), a. 239.

Siccae VIII 1636 (= 15831) Aemilius Iul. Cassius Donatus pont. cur. reip., imperante Valentiniano I.

Thamugadi VIII 2403, 2, 37 Vaterius Donatus, II viralicius (ante a. 367, extremis fortasse Constantii annis vel imperante Iuliano).

in *saltu Aurasio* VIII 2464 iVL DONATus miles, a. 198.

Gemellis VIII 2482 Donatus, a. 253.

in *castris Lambaes.* VIII 2565—2569 decem milites, saec. II ineunte.
VIII 2564 tres milites, imperante Elagabalo.
VIII 2556 sq. tres milites, imperantibus Severo, Caracalla, Geta.

Lambaesi VIII 2733 P. Valerius Donatus quaestor, imperantibus Severo et Caracalla.
VIII 2626 duo veterani, imperante Aureliano.

Lamasbae VIII 4440 Octavia Donata, imperante Elagabalo.

Macomadibus VIII 4764 Pompeus (sic) Donatus fl. perp., a. 303.

in *monte Taya* VIII 5514 Cornelius Donatus, a. 268.

Msad (*in Mauret. Sitif.*) VIII 8795 Q. Granius Donatus, imperante Severo Alexandro.

Auziae VIII 9016 L. Tannonius Donatus, a. 235.

VIII 9020 Iulia Donata, uxor Q. Clodi Clodiani coloniae patroni dispunctoris omnibus honoribus functi, a. 320.

Zuccabar VIII 9636 Herennius Donatus, a. 259.

Altavae VIII 9869 Iulius Donatus, a. 536.

Pomarii VIII 9948 Valerius Donatus, a. 555.

ad numerum Syrorum VIII 9966 Flavius Donatus sacerdos, a. 402.

Dubitatus

dubitandi vis proxime nonnumquam accedit ad cogitandum deliberandumque (conf. Verg. Aen. IX 190 sq. 'percipe porro, quid dubitem et quae nunc animo sententia surgat', aliosque locos similes). Dubitati nomen idem fere valet atque nomen Cogitati, quod iam exhibui. ex eodem genere sunt nomina Dubius (XII) et Dubidius, quorum illud nescio quo iure Holderus in thesauro inter Celtica ponat.

nomen Dubitati haud ita antiquom esse existimo; ortum, ut opinor, exeunte saeculo p. C. primo imponebatur tenuioribus vel adeo servis, quamquam etiam eques Romanus et vir clarissimus occurrunt, uterque praenomine praeditus. in Africa etiam saeculi quarti exemplum inventum est, sed ulterius hoc nomen duravisse vix crediderim. christianum exemplum quod plane certum sit novi nullum. Dubitatos non paucos dederunt *Roma, Gallia Narbonensis, Illyricum, Africa,* raro inveniuntur in *Gallia Cisalpina,* ad *Rhenum,* in *Britannia;* mulierem nomine Dubitatam habemus etiam *Venusiae.*

Romae VI 2477 L. Tacitius L. f. Lem. Dubitatus [eq.] R. e. p.

VI 2456 M. Aur. Dubitatus, mil. chor. II pr. p. v. Severianae.

Venusiae IX 507 Dubitata, Q. Publici Hermetis contubernalis.

ad *lacum Benacum* V 4870 M. Aur. Dubitatus v. c.

in *Volcarum agro septemtrion.* XII 2858 Q. Marius Dubitatus libertinus.

ad *Rhenum* CIRh. 453 T. Fl. Dubitatus strator.

in *Britannia* VII 229 Campania Dub[i]tata, Aeliae Matronae mater.

Viruni III 4784 Dubitata, imperante Antonino incerto.

Celeiae III 5168 T. Flavius Dubitatus benef. Lisini Sabini proc. Aug. (ante Marcum: conf. Mommseni praefat. p. 588).

Lauriaci III 11826 Dubitata Cupiti filia, Verini bf. uxor, saec. II med.

in *vicinia Thevestae* VIII 2151 Flavia P. f. Dube[t]ata (sic).

Lambaesi VIII 2586, 13 Fadius Dubitatus Hadrumeto speculator (Elagabali fere imperio Severive Alexandri primis annis).
Thamugadi VIII 17903 e Dubitatus decurio, saec. IV medio.
Carthagine VIII † 13631 Dubi[tata?].

Ductus

a ducendo ortum est nomen Ducti iam primo p. C. saeculo homini libertino inditum. possis conferre Ducatricem, quae est in titulo *Salonitano* III 2252.

Ductos novi duos, alterum Ti. Claudium Aug. lib. Ductum (VI 8811), alterum P. Aemilium... Ductum (II 5841; titulus litteris saeculi II scriptus est).

Electa

servae nomen in titulo *urbano* apud Murat. p. 1555,8.

Emeritus

aliquam rem emerere antiquiore aetate dicebant (conf. Gell. VII 7,5: Acca Larentia — pecuniam emeruerat); postea etiam is, qui hominem sibi conciliaverat, emeruisse eum dictus est (vide Tibull. I 9,60: 'plures emeruisse viros'; et libr. Gloss.: 'Emereor conplaceo'; emeritione cod. Ottobonianus in Exod. 25,17 sqq. τὸ ἱλαστήριον interpretatur, conf. Roensch. Collect. philol. pag. 214). illa significatione explicari mihi videtur militum Emeritorum nomen, qui sane tum cum nomen eis imponeretur, stipendia non emeriti erant, sed patribus emeritis nati hoc nomine videntur decorati esse; haec ad ceterorum Emeritorum Emeritarumque nomina pertinet.

huius nominis quae novimus exempla saeculo post Chr. altero priora non sunt; sed hoc ipso saeculo tertioque frequentissimum fuit apud milites, aliquanto rarius in ceterorum hominum humili loco natorum titulis invenitur. atque *Romae* maxime viguit saeculo tertio; sed pauca admodum prodierunt exempla in *Sardinia,* in *Gallia Cisalpina,* in *Gallia Narb.,* in *Hispania,* ad *Rhenum,* in *Illyrico,* in *Britannia* saeculo tertio nec non secundo scripta. frequentissimum autem usum demonstrant tituli *Africani* maximam partem in ipso oppido et in castris *Lambaesitanis* inventi; quibus paucae accedunt *Thevestinae* aliaeque earundem regionum inscriptiones; rariores etiam in *Mauretania* occurrunt Emeriti Emeritaeque. atque Lambaesitani tituli, qui Emeritos exhibent, saeculi secundi maxime sunt, quamquam ne tertii quidem exempla desunt; aliquanto recentiores sunt ceteri tituli in Numidia inventi; qui autem in Mauretania prodierunt lapides spectant ad saecula tertium quartum quintum sextum. christiani Emeriti Emeritaeque inveniuntur pauci.

iuvat fortasse subicere laterculum quam brevissimum eorum exemplorum, quae certae sunt aetatis aut aliis de causis memorabilia.

Romae VI 1056 et 1058 vigiles anni 205.
VI 13080 Aurelius Emeretus (sic).
VI 8207 Sallustia Q. l. Imerita (sic) opstetrix.
Caralibus X †7777 Emeritam mulierem in carmine christiano laudari veri simillimum est. conf. Buecheleri anthol. epigr. n. 784.
Carnunti III 4407 Servilius Emeritus miles, a. 195.
Aquinci III 10429 M. Ulp. Em[e]ritus bf. leg. II ad., a. 210.
Mogontiaci CIRh. 996 Iulius Emeritus miles leg. VIII Aug. Severianae Alexandrianae, a. 223.
in *castris Lambaes.*
VIII 2564,1,27 Iulius Emeritus dup., imperante Elagabalo. vide sequentes titulos.
Carthagine VIII 13633. 13634. 14150: tituli christiani.
Auziae VIII 9024 C. Iul. L. f. Q. Emeritus q. aedilicius, imperant. Sept. Sev. et Anton. Caracalla.
Altavae VIII 9849 Aurelia Emerita, a. 399.
Pomarii VIII 9911 Aelia Emerita, a. 469.
9949 Valerius Emeritus, a. 634.

ab emeritis militibus Augustus nomen dedit Emeritae urbi Lusitanae. colonia Emerita etiam Aventicum nominatum est. Emerentianae nomen Christianis videtur placuisse (XI 281). possis conferre nomina, quae Graeci ab adiectivo ἄξιος declinaverunt. rarissimum est nomen Meriti, de quo infra dicendum erit.

cf. Emeritius, Emeritianus.

Emissus

'C. Emissus Caesaris n(ostri) ser(vus)' legitur in inscriptione *urbana* ap. Gruterum p. 611,9. quod nomen, si recte traditum est, ad partum pertinere putaverim; sed sane mira est nominum ratio.

Emptus

Brixiae V 4571 P. Coelius P. l. Emptus.
Romae VI 19597 M. Ulpius Emtus (sic).

hoc nomine tam servorum significari potest condicio emptorum, quam emendi studium, ut nomine Adquisiti; vix enim Emptacium episcopum (quem suo loco exhibebo) servom audivisse putaverim.

Aereptus

M. Licinius Aereptus est in inscriptione *Galliae Narbonensis* XII 981. bene cognomen traditum esse docet *Rhenanus* titulus CIRh. 1088 cuius lectio et ipsa sana esse non videbatur; positus enim

est L. Sextio Perovinco (sic), dec. civitatis Auderiensium causidico ab Aceptia (sic) Aerepta coniuge. tamen utrum revera latinum sit nomen necne, dubitare possis, quia et hic et illic diphthongo scriptum est. illud si credimus, Aereptos activo sensu ab erependo quasi editos dictos putaverim.

Eventus

Eventus est qui evenit (parentibus), ut Adventus qui advenit. hoc nomine saeculis primo et fortasse secundo pauci homines infimo vel adeo servili loco nati utebantur. subiciam quae quidem novi exempla omnia.

Romae VI 19973 Ti. Iulius Eventus (dativo casu Ti. Iulio Evento), filius Ti. Iuli Ti. f. Palatina Eventi et Iuliae Agapomene.

Variae in Latio
XIV 3474 Ti. Cl. Eventus (genetivo casu Eventi), alumnus Ti. Cl. Aug. lib. Salvii.

Iuvani IX 2970 Eventus servos.

Beneventi IX 1977 Eventus.

Sigus in Numid. VIII 5807 L. Licinius Eventus. (sic videtur legendum esse).

vide nomina Eventii et Eventiani.

Exactus

Exactus equos Maurus nominatur in titulo *urbano* VI 10053 d 5.

Exceptus

Exceptum Aureliae Ianuariae patrem, Q. Creperei Germani socerum habes in titulo *Thevestino* VIII 16556.

Excitata

Dertosae in Hispania
II 4063 Gellia Excitata [uxor] L. Numisi Liberalis militis classis praet. Ravenn. natione Cursicani. titulus litteris saeculi secundi fere medii scriptus est.

vide Escitatianum.

Exillaratus

Exillaratus presbyter, qui videtur vixisse saeculo sexto, est in titulo apud Rossium IChr. I p. 533 n. 1178. dictus est ab exhilarando.

Exoptatus

hoc nomen (IIXOPT) exhibet vas rubrum *Tarraconense* II 4970, 181.

Exoratus

hoc nomen in *Galliis* Cisalpina et Narbonensi ab ineunte saeculo p. C. I usque ad III in maximo usu fuit; multo minus floruit in *Norico*, in *Pannonia* sup., in *Dalmatia*, in *Africa*. sed minime acceptum fuit *Italicis*, id quod vel inde adparet, quod pauca illa exempla urbana magnam partem originem testantur Gallicam. gentilicium Exoratii nisi *Comi* non invenitur. Exorati Exorataeque fere omnes humili vel etiam servili loco nati sunt.

subiciam graviores titulos.

Romae VI 2375a duo milites praetoriani, quorum alter Eporediensis, imperante Hadriano.
VI 2382b, 5 miles praet. domo Luca, a. 176.
VI 1063 Aurelius Exxoratus (sic) vigil, a. 212.
Veleiae VI 1147,6,98 Aurelia *Exorata*, imperante Traiano.
Narbone XII 4448 C. Cassius Exoratus (litterae sunt saeculi I incipientis).
vide gentilicium Exoratii.

Exortus

Exortus Secundinus est in titulo III 5131 inter Emonam et Celeiam *Norici* invento. conferas nomen Exorientis.

Expectatus

hoc nomen cum ortum esset inter servos Augusti fere aetate et paulo post apud homines de plebe non infrequens esset, saeculo p. C. tertio in usu esse magis magisque desiit; rarissimum certe fuit eo tempore, quo vixit Expectatus (si revera ita vocatus est) is, qui nominatur in *Cemenelensi* titulo christiano V†*7978 anni 474. multa huius nominis exempla prodierunt in *Italia* (maxime in parte media et septemtrionali), in *Gallia Cisalpina*, in *Pannonia* superiore, in *Norico*, in *Dalmatia*, singula in *Hispania* et in *Africa*. S rarissime cum consona X coniungitur, aliquotiens vicem eius obtinet.

Romae VI 2381b 16 C. Ofilius C. f. Pom. Expectatus miles praetorianus, a. 155.
Tibure XIV 3643 M. Helvius Expectatus, a. 172. (idem bis nominatur, altero loco litterae X adiecta est S).
Veleiae XI 1147, 3, 17 Atilius Expectatus, imp. Traiano.
Salonis III D XVI A. Volumnius Expectatus, testis in diplomate militari a. 93.
Lamasbae VIII 4440,4,4 Cornelius Expectatus, imperante Elagabalo.

Expeditus

nomen servile inventum fortasse ineunte saeculo p. C. primo et servis nec non ingenuis tenui loco ortis inditum saeculis primo, se-

cundo, tertio *Romae*, in paucis aliis *Italiae Galliae*que Cisalpinae oppidis, in *Africa*. inveni exempla *Romae, Surrenti, Veronae*, in *Macedonia*, in vicinia *Thevestes, Lambaesi.*

Romae VI 975 a, 2, 12 L. Sevius L. l. Expeditus, a. 136.
VI 1060 C. Iulius C. f. Expeditus, inter annos 198 et 210.
Surrenti X 698 Ti. Claudius Aug. l. Expeditus.
cf. nomen Extricati.

Experitus

Valerius Experitus nominatur in laterculo vigilum VI 1056,1,10 anni p. C. 205.

experiti, qui apud Festum Pauli p. 56 Th. imperitis exaequantur, significatione longe distant ab hoc nomine, quocum comparandum est nomen Experti. peritus plane activam vim induit.

Expertus

nomen servile rarissimum.
Aeserniae IX 2676 Expertus publicus, filius M. Aesernini Ampliati.
Carnunti III 4507 Aurelius Expertus.
cf. nomen Experiti.

Expetitus

nomen rarissimum, cuius duo habeo exempla, alterum *urbanum* (VI 10885 Ae[l]ia E[x]petita), alterum *Delmaticum* (III 1960 suppl. C. Popillius [E]xpetitus).

Expletus

huius nominis unum novi exemplum inventum in titulo *Africano* VIII 16336.

Exquisita

Detelia Exquisita Sex. Pompei Antigoni uxor est in titulo *urbano* VI 16818.

simplicius est nomen gentilicium Exquisii, quod habes in titulo Rhenano n. 25 Br.

Extricatus

nomen in *Africa* frequentissimum, maxime in provincia Numidia; multo rarius fuit *Romae*, ceterorum autem exemplorum repertorum in *agro Albano*, *Puteolis, Baeterris, Salonis, Barcinone* numerus perexiguus est. servi iam Caesaris Augusti aetate eo utebantur, postea ingenuis quoque humili loco natis placuit; anno p. C. 217 T. Messio Extricato iterum fasces dati sunt. in Africa volgus saepe grammatices regulas neglegens et pronuntiavit et scripsit hoc nomen. atque taceo de S consona X consonae adiecta; saepe autem X vicariam accepit S, rarius T prior extrita, vocali E adspirationis nota addita est. Extericatus legitur in VIII 19928.

sequetur paucorum inscriptionum graviorum laterculus:
Romae VI 9037 Extricata Octaviae Aug. f. sarcinatrix.
VI 3884 C. Vatinius C. f. Cam. Extricatus Rav. miles coh. XIIII urb., a. 197.
1056,4,130 Extricatus Felix (sic) vigil, a. 205.
in *Castris Lamb.* VIII 18067 C. Atinius Extricatus miles, a. 166.
Carthagine VIII 12715 Extricata serva, exeunte saec. p. C. primo vel ineunte altero.
Auziae VIII 9014 Extricatus, a. 224.
9121 Iulia Extricata, a. 264.
simile est nomen Expediti; vide Extricatulos.

Exuperatus

Exuperatos Exuperatasque ex titulis saeculi tertii nec non secundi satis multos novimus; atque si in titulo Foroiuliensi XII 291 revera olim M. [Iulius Exu]peratus fuit, hoc nomen iam saeculo primo ortum est, quamquam tum certe paucissimi eo utebantur. maior exemplorum pars ad *Galliam Cisalpinam* et ad *Pannoniam* pertinet, pauca prodierunt *Romae,* in *Dalmatia,* in *Dacia,* in *Britannia,* in *Hispania.* honestioribus viris feminisque non placuit, tamen servis nisi rarissime impositum esse non videtur. X consonae paene nunquam S adiecta est, semel addita est altera X (VI 3631).

Carnunti III 11149 Aur. Exuperatu (sic), saec. III.
Aquinci III 10429 Tib. Cl. Exuperatus bf. cos. leg. II ad., a. 210.
Savariae III 4168 Ael. Exuperatus, a. 228.
Iscae in Britannia VII 126 Tadia Exuperata, secundo fere saeculo.

cognata sunt nomina Exuper (hoc, non Exuperatus, est in titulo Comensi V 5328, conf. VIII 9188), Ex(s)uperius, Exuperans, Ex(s)uperantius, Exsuperantianus, Exsuperator.

Exuperatus idem est, qui secundum recentiorem grammatices regulam Exuperans adpellandus erat.

Fabatus

de L. Roscio Fabato, Caesaris in Gallia legato, qui cecidit pugna Mutinensi, vide Mommseni hist. numm. p. 644. Φάβατος τοῦ Καίσαρος (Caesaris Augusti) διοικητὴς in Arabia est apud Ios. bell. Iud. I 29, 3. notissimus est L. Calpurnius L. f. Ouf. Fabatus eques Romanus, Plini minoris prosocer (vide CIL. V 5267; Plin. ep. 5,11; Tac. ann. XVI 8). paucos Fabatos humillimo vel adeo servili loco ortos dederunt tituli urbis *Romae, Italiae septemtrionalis, Galliae Cisalpinae, Pannoniae superioris* scripti prioribus p. C. saeculis. eodem genere prognata sunt nomina Fabarii et Fabacii.

Romae VI 10472 Fabatus maritus Accavoniae C. l. Feliculae.
VI 11580 Ampia Ɔ. l. Fabata.
Capenae XI 3963 C. Clodius Fabatus.

in tegula *Urbisalviensi* IX 5530 (= 6078,1) M. Attius Fabatus.
Comi V 5342 Sp. Fabatus.
Carnunti III 4474 A. Laebus C. f. Fabat.
similia sunt nomina Buturati, Cerati al. confer nomen Fabatii.

Facetus

Venusiae IX 46 Sex. Peduceus Facetus.

Fastiditus

Fastiditum intellego fastidiosum (cf. Petron. 48); tamen in homine christiano etiam passive dictum esse potest nomen.

Simpliciam Fastiditam ostendit titulus *urbanus* editus a Fiorellio in not. degli scavi a. 1880 p. 478; Fastiditum diaconum titulus *Africanus* VIII †10542 (= 11122). confer nomina Fastidii et Fastidiosi.

Fellatus

θηλάζων, confer Lactantium.
Deae Augustae XII 1612 Cl. Fellatus.

Finitus

finitus est τέλειος, perfectus; de huius participii in romanensibus linguis propaginibus vide Diezii lex. etym.[4] pag. 140. Finiti nomen ortum puto saeculo secundo; atque in *Norico* permulti eo utebantur humili loco nati fere omnes; rarissimum autem fuit in *Pannonia* superiore, in *Dacia,* in *Dalmatia,* ad *Rhenum.*

Solvae III 5344 L. Gautius Finitus aedilis Solv.
Celeiae III 5143q. P. Albinius Finitus q. Cl. Celeiae.
Argentorati CIRh. 1883 C. Amandius Finitus optio principis, a. 201.
Miseni X 3475 G. Valerius Finitus, optio liburn. Nept. ex clas. pr. Misen. natio. Dalmat.
vide nomina Finitius, Finitianus.

Focatus

in *Numidia* VIII 6752 Iulius Focatus.

num recte traditum est nomen? Focatus esse potest qui focum habet i. e. vel locum ignis vel ignem (conf. Igniosam VIII 9226).

Fortuitus

cognomen valde rarum sed optimae aetatis.
Romae VI 18534 Fortuitus C. Villi Epaphroditi et Munatiae Sabinae filius.
Capuae X 3913 G. Lart..... Gabinius P. f. Pal. Fortuitus dictator Lanuvii, II vir Capuae.
Anconae IX 5902 A. Fabius A. f. Fortuitus.
Ateste V 2541 Q. Clodius Q. lib. Fortuitus.

Fortunatus

a fortuna multa nomina dicta sunt, atque ipsa fortunae adpellatio nominis proprii locum habuit; suffixis aucta est in nominibus Fortunalis, Fortune(n)sis, Fortunii, Fortunillae, Fortunionis, Fortunulae, Fortununae.

multo autem frequentissimum fuit nomen Fortunati; quo fere ubicumque latina lingua viguit permulti homines utebantur. atque paene innumerabilia exempla dederunt tituli *urbani* et *Lambaesitani*, permagnam multitudinem inscriptiones *Ostiae, Puteolorum, Salonarum, Ammaedarae, Thevestes.*

ortum videtur esse altera saeculi a. Chr. primi parte apud servos. Fortunatum servom enim praebet tessera consularis I 763 anni 15 p. C., et M. Livius Fortunatus, qui a Livia ante Augusti obitum manumissus est, nominatur in titulo VI 8656. atque saeculo p. C. primo saepissime servis impositum est, ita ut qui tum Fortunatae Petronianae nomen legit, ex eo ipso libertinam eius condicionem cognoscere potuerit. in honestiorum domos pervenit saeculo secundo, et saeculo tertio ne a nobilissimis quidem spretum est (vide L. Fabium Fortunatum fratrem Arvalem in VI 2107 a. 224). tamen servis nunquam videtur ademptum esse. duravit autem apud ethnicos nec non apud christianos usque ad posteriora saecula.

quae antiquissima puto exempla iam vidisti, priorum p. C. saeculorum exempla servato aetatum ordine enumerare operae pretium non est, nunc accipe recentiora quaedam i. e. saeculo quarto posteriora.

Romae VI †9157 Fortunatus pp., a. 544.
Laude V †6397 [For]tunatus, a. 423.
Aeclani IX †1376 Fortunata, a. 491.
depravatas nominis formas adfero has:
Furtunatus: *Mediol.* V †6230.
Romae VI 18536. ('furtunadi' apud Roensch It. et Vulg. p. 465.)
Fortinatus: Romae VI 9278.
Fortunta: Salonis III 2534.
in *agro Albensi* IX 3967.
Fortunts: Puteolis X 2546.
Fortnatus: Romae VI 21135.
(num etiam *Fornati* nomen huc pertinet?)
Fotunata: Salonis III 2427.
Fortunatanem casu quarto legitur in titulo *Sirmiensi* christiano III †10233.
vide nomina Fortunatii et Fortunatiani.

Fructus

servile nomen. fruendi verbum antiquiore tempore fecit fructus sum; hoc participium potuit et activam et passivam vim habere ('fruitur' passive dixit Greg. Tur. vit. patr. 12. p. 712 ed. Arndt.), sicut

fructus substantivum cum ipsam fruendi significationem praebeat, tum de eis usurpatur quibus fruimur. atque hoc modo nomen Fructi accipiendum est; fruitur enim dominus servo; qui si bonus reperitur, frugi esse dicitur. similem vim habet nomen Fruendi, eandem nomen Fruniti. participium fructus inter nomina servilia exeunte primo a. Chr. saeculo videtur receptum esse, et frequentissimum fuit saeculis p. C. primo et secundo, paucioribus autem iam saeculo tertio impositum est. maxime viguit in *Italia* (praecipue *Romae*) et in *Africa,* rarum fuit in *Gallia Narb.,* in *Dalmatia,* in *Norico,* in *Pannonia,* in *Hispania.* mulieres paucae eo utebantur. exempla selegi haec:

Romae I 764 Fructus Sexti, in tessera consulari a. u. c. 772.
VI 8943 Ti. Claudius Fructus coniux Valeriae Hilariae nutricis Octaviae Caesaris Augusti (i. e. filiae imperatoris Claudi et Valeriae Messalinae).
VI a III 2,975 A. Marcius A. l. Fructus, a. 136.
VI 1056,1,117 Septimius Fructus vigil, a. 205,
Ostiae XIV 250,2,12 A. Herennuleius Fructus, a. 152.
inter *Asculum et Cupram*
IX †5284 Fructa christiana, a. 376.

conferenda sunt nomina Frugi Frugius Frugio Frugianus Fruginus Fruginius Frugifer, et quae eodem genere prognata sunt atque Fructus: Fructianus Fructinus Fructio Fructula Fructilla Fructilius Fruct(u)osus.

Frunitus

frunitus est qui frugi est, sicut infrunitus qui frugi non est. 'fruniscor et frunitum dixit Cato; nosque cum adhuc dicimus infrunitum, certum est antiquos dixisse frunitum' ex Festo tradit Paulus; et dixisse eos frunitum luculentissime demonstratur nomine Fruniti. quo saeculis p. C. secundo tertioque pauci usi sunt homines tenui loco orti in *Latio, Brundisii,* in *Dalmatia.*

in *agro Albano*
XIV 2285 Aur. [F]runitus veteranus leg. II Parthicae Severianae.
Brundisii IX 94 Frunita uxor Chrysogoni Claudi Bassi liberti.
in *Dalmatia* III 2984 L. Septumius Frunitus,
III 6358 Statia Frunita uxor Stat. Vindemiatoris.

Futus

φυτός, quasi genitus; 'Fuutreí' (deae creatrici) est in tabula Agnonensi; futare Catonem posuisse pro saepius fuisse tradit Pauli Festus in voce futare. 'futavit fuit' Placidus. vide nomen gentile Fu(u)tii. Futus quidam nominatur *Pompeiis* IV 1175 d.

Gaesatus

hoc nomen et quae ab eadem stirpe orta sunt, recte pro celticis habentur (vide Holderi thesaurum linguae celticae).

Gallinatus

gallinatus is esse potest, qui gallina abundat; fortasse autem rectius gallinae similitudinem significari putabimus, siquidem gallinae adpellatio blandimentum est Plauto in Asin. 666, et hominem bestiis similem pari modo antiqui dixerunt beluatum (vide Pauli Festum p. 25 Thewr., quocum conferendae sunt glossae nominum corp. gl. II p. 569).

Puteolis X 1551 P. P. Avi Gallinat. et Celer Augustales.

confer Gallinam Thraecem ap. Horat. sat. II 6, 44.

Gematus

nuper inventum est fragmentum tituli *Rhenani* (Limesblatt 1898 pag. 762), in quo legitur: in h(onorem) d(omus) d(ivinae) de(ae) Epon(ae) Bilic[ati]us Gematus... intellege Gemmatum. (cf. nomen christianum Gemmuli in XIV 3898, a. 613). incertissima est lectio inscriptionis *Britannicae* VII 1336, 478, ubi sub G·IMMT·F latere 'G[e]mmat(us) f(ecit)' suspicatus est editor.

Geminatus

geminatum in sermone volgari idem fere valuisse atque geminum docent participia bonatus, impuratus, vivatus al.; pauxillo tamen acutior fuit participii significatio (conf. lib. gloss.: inpuratus inpurus semper). eundem sensum significat nomen Geminantis (CIL. XII 2375) ortum et ipsum a gemino (conf. participia caerulans, punicans, unanimans al.).

Venusiae IX 582 Geminatus, Thelesinae cliens.

vide nomina Geminus, Geminius, Geminianus, Gemellus, Gemellius, Gemellianus, Gemellinus al. et graecum Δίδυμος.

Genetus

CIRh. 333 Iulia Geneti f. Lella.

Holderus hoc nomen pro celtico habet. sed vide glossam 'Geneto genito' (corp. gloss. IV p. 346).

Geniatus

titulus *Interamnas* ap. Murat. 417, 3 Geniatum christianum exhibet depositum a. 511.

Gnatus

nomen celticum, de quo vide Holderi thesaurum.

Grunnitus

Grunnitum diaconum Theodosio XIII et Valentiniano III coss. (a. 430) ab Aetio interemptum esse Prosper Aquit. tradit in chronico. idem nomen intellegendum videtur in titulo *Africano* VIII† 11897, qui Crunnitum exhibet, hominem christianum.

hoc nomen ex eis est, quae christianis contumeliae causa a paganis imposita non reiciebantur ab eis; grunnitus enim est qui grundit (grunnit).

Habitus

habitus dicitur, qui bene habitus, bene nutritus est (Masurius Sabinus apud Gell. IV 20, 11: equum nimis strigosum et male habitum, sed equitem eius uberrimum et habitissimum); quo fit ut hoc verbum pinguem significet; ita Terentius Eun. 315 loquitur de puella paulo habitiore, cui eam ob causam cibus deducatur; conf. Festum Pauli 'habitior pinguior'.

nomine Habiti usi sunt A. A. Cluentii pater et filius, noti ex Ciceronis oratione habita pro filio a. 66 a. Chr. idem cognomen habuit A. Vibius, consul suffectus anni p. C. 8. quos ex titulis novimus Habitos libertinos vel certe humillimos homines fuisse adparet; vixerunt autem aetate optima.

eodem genere prognatum est nomen Habendi, quod eum significat, qni bene habendus vel nutriendus est.

Romae VI 311 Ti. Claudius Habitus

Sulmone IX 3097 L. Annaus L. l. Habitus sev. Aug.

Pompeiis IV 1465 'Speratus Habito'. lectio non satis expedita est.

in *Britannia* VII 1336, 525 'Q. Iul. Habi(ti).' deest H in patellis VII 1336, 502. 503. plene scriptum est nomen figuli Habiti apud Schuermanns, Sigles figul. p. 132, 2483 (ex Veteribus castris).

Hederatus

hederae similis vel colore (Plin. n. h. XVI, 146) vel forma (gracilitate: Vergil. ecl. VII 38: candidior cycnis, hedera formonsior alba).

nomen equi in titulo *urbano* VI 10056,12.

Hirrutus

adiectivum hirsus, a quo declinatum est participium hirsutus, libri non videntur servavisse, exceptis glossariis; legimus enim 'hirsi hirsuti' in corp. gloss. V p. 300 et IV p. 86 (hoc loco t, in quam prius verbum desinit, errore scripta est pro adspiratione sequentis verbi). hirsus abiit in hirrus, unde nomina orta sunt Hirrus (Cic.), Hirrius (Varr. r. r.), Hirredius (C. I. L. IX). iam novum cognoscimus participium hirrutus, ab hirro declinatum, sicut hirsutus ab hirso.

Interpromii IX 3044 [S]ex. Pedius Sex. f. An. Lusianus Hirrutus, prim. pil. leg. XXI, pra[ef.] Raetis Vindolicis valli[s] [P]oeninae et levis armatur., IIII vir i. d., praefectus Germanic[i] Caesaris quinquennalici [i]uris ex s. c., quinquen. iterum.

huius viri filius et nepos videntur esse Sex. Pedius Sex. f. Arn. Hirrutus praetor (VI 1485) et Sex. Pedius Sex. f. Arn. Hirrutus Lucilius Pollio consul, praefectus aerari militaris, legatus Augusti iuridi[cus Asturiae] et Gallaeciae, praetor (VI 1486).

Honoratus

ab honore multa orta sunt nomina. atque Honorati nomen ortum fere saeculo p. C. I incipiente, quamquam servis humillimisque numquam ademptum est, tamen vel honestissimis iam saeculo primo placuit et sequenti tempore saepissime ab eis usurpatum est. frequentissimum autem fuit saeculis primo, secundo, tertio; sed ne postea quidem exolevit, immo magna christianorum multitudo ostendit quantopere posterioribus quoque saeculis floruerit. exempla satis multa inveniuntur in *Italia,* maxime *Romae,* in *Sardinia,* in *Galliis Cisalpina* et *Narbonensi,* maxime *Nemausi,* ad *Rhenum,* in provinciis *Raetia, Norico, Pannonia, Moesia, Dalmatia, Dacia,* in *Hispania,* in *Britannia.*

multo autem maior est multitudo Honoratorum *Africanorum,* qui maximam partem saeculis secundo et tertio vixerunt.

sed praeter Honoratos etiam Honeratos et Oneratos invenimus. atque antiquos non solum honosem dixisse, sed etiam ab hones declinasse casus demonstratur honesto et honestate (conf. funestus, intempestus conlato temperi), unde hoc verbum plane oneri exaequatum est, cuius primae litterae inspirasse antiquos testis est Gellius II, 3 (Varro l. l. VI 77 dicit honera; conf. 'honera: pondera' corp. gloss. IV 88; 'honus: saburra; honustus: grabatus vel gloriosus' corp. gloss. IV 349; 'omnib(us) honorib(us) et honeribus pe[r]functo', quod legitur in titulo Casinati X 5200).

iam sequentur exempla pauca.

Romae VI 15114 Ti. Claudius Honoratus, filius Claudiae Theophilae et Anthi Caesaris.

VI 2379a 4,35 M. Vibius Honoratus Ostiä praetorianus, a. 143.

VI 1625a et b M. Petronius M. f. Quir. Honoratus, qui videtur imperante Marco praefectus Aegypti fuisse.

VI 1056. 1057. 1058 multi vigiles ineuntis saec. III.

VI 1686 C. Camellius Africanus Fabianus Honoratus vir egregius fl. Aug. perpetuus pontifex (coloniae Zamae), a. 322.

Ostiae XIV †1875 Turrenia Honorata clarissima femina (uxor fortasse Anici Aucheni Bassi eius, qui proconsul Campaniae fuit inter annos 379 et 382).

Canusii IX 338,1,6 L. Domitius Honoratus clarissimus vir, a. 223.

Patavii V 2817 Paetus Honoratus vir clarissimus corrector Italiae, imperante Diocletiano.

Albingauni V†7793 Honorata clarissima femina, a. 568.

Nemausi XII 3637 L. Baebius Honoratus, collega M. Arrecini Clementis II consulis, cui primum anno p. C. 73 fasces dati erant.

XII 3164 L. Aemilius M. f. Vol. Honoratus, III vir capitalis, procos. provinc. Cretae et Cyrenarum. (titulus litteras saec. II incipientis exhibet).

in *Pannonia super.* III D XII C. Cisso C. f. Ste. Honoratus, praefectus coh. I Lusitanorum, a. 85.

III 4567 P. Claudius Pallas Honoratus Repentinus, leg. pr. pr. provinciae Africae, e. q. s.

in *Moesia inf.* III 6154 L. Annius L. f. Quir. Italicus Honoratus, cos. e. q. s. (imperante Severo Alexandro).

in *Dalmatia* III 1995 G. Iulius Honoratu[s], filius Phrygii A[u]gg. nn. ab instrumentis.

in *castris Lambaesitanis* VIII 2565 a 16 L. Licinius Honoratus miles, saec. II incip.

VIII 2564,1,37.39; 2,31.92 quattuor milites, imper. Elagabalo.

VIII 2572 Clodius Honoratus vir egregius, praef. leg. III Aug., imperantibus Diocletiano et Maximiano.

Lambaesi VIII 2586,18 M. Caesius Honoratus Thamugadi bf. cos., priore saeculi III parte.

Mactari VIII 11808 L. Popilius Honoratus fl. perpetuus, curator reipubl., a. 367—383.

Tiddi VIII 6705 M. Lollius Honoratus et Grania Honorata, Q. Lolli Urbici praef. urbis frater et mater ('extremis annis Hadriani aut in ipso principio imperii Pii').

Tupusuctu VIII 8835 C. Iulius Q. fil. Quir. [H]onoratus flamen, a. 195.

Auziae VIII 9049 C. Octavius Pudens Caesius Honoratus proc. Auggg. praeses (prov. Maur. Caes.).

Portu Magno VIII 9760 Sex. Cornelius Sex. fil. Quir. Honoratus Portumagnensis, militiis equestribus exornatus, procurator sexagenarius provinciae Meso-

potamiae, egregiae memoriae vir. (obiit imperante Septimio Severo, confer n. 9757).

adicio indicem nominum *Honeratus, Oneratus, Onoratus:*

1) HONERATVS

in *agro Compsino* IX 1071 C. Betitius Honeratus.

in *Mauretania Caesar.* VIII 9099 Clodia Marsia, Caecilia Honorata; Clodius Messor, Cecilia Honerata.

VIII 9462 Domitia Honerata filia D. Honerati et Iuliae Primosae.

VIII 9645 Fl. Hone[ra]ta.

2) ONERATVS

in *Mauretania Caesar.* VIII 9768 Magnius Iulius sacerdos vix. anis LXXX ic situs ets, pio patri fecerunt Pudens et Oneratus (sic).

VIII 9887 Sulpicia Onerata, a. 420.

3) ONORATVS

Salonis III 2611 Vivia Onorata.

in *prov. Numidia* VIII 6873 Cilius Onoratus.

VIII 7749 P. Sittius Onoratus.

in *agro Tunetano* VIII 10478, 17 Onorati (inscriptio lucernae).

in *Mauretania Caesar.* VIII 9853 Caelius Onoratus

VIII 9864 ...]ntius Onoratus.

Ianata

nomen declinatum a Iano vel a Iana, ut Cacatii nomen a Caco, sim.

Aureliam Ianatam habet titulus VIII 9802 in *Mauretania Caes.* repertus.

Imperatus

imperandi principalis significatio est arcessitus. imperari enim dicebatur exercitus, cum convocabatur (vide Varron. l. l. VI 88, Gell. XV 27, 5). itaque nomen Imperati significat arcessitum.

Plotium Imperatum habemus in titulo *Ostiensi* XIV 1476.

Impetratus

hoc nomine humiliores pauci utebantur *Romae, Ostiae,* in *Campania,* in *Lucania*, in *Sardinia*, in *Raetia,* in *Pannonia,* ad *Rhenum,* satis multi in *Africa*, maxime in provincia *Numidia.* tituli maximam partem saeculis p. C. secundo et tertio scripti sunt. praepositio primae verbi consonae plerumque adsimulata est.

Romae VI 1064, 3, 5 Aemilius Inpetratus sc(enicus), ineunte saec. III.

in *Sardinia* X 7514 M. Porcius Impetratus IIII v(ir) a(edilicia) p(otestate) de[s(ignatus)].

in *Pannonia sup.* III 3906 C. Iul. Im[p]etratus b. cos. leg. X g., a. 257.
in *castris Lambaesitanis* VIII 18068,2,10 C. Iulius Impetratus Kart(hagine) miles, exeunte saec. II.
vide nomen Impetratiani.

Implicitus

Ostiae XIV 256, 356 Geminius Implicitus plebeius corporis fabrum navalium.
intellege infantem, qui complexu tenetur.

Incitatus

hoc nomine utebantur duo gladiatores, quos novimus ex titulis *urbano* VI 10189: T. Flavius Incitatus secutor palo primo; et *Venafrano* X 4920 Incitatus Cas(sianus). equo illo, quem in magno honore habuit Caligula, Incitato nomen fuisse refert Sueton. Cal. 55.

Inclutus, Inclitus, Inclytus

nomen rarissimum.
Romae VI 26356 Sertoria C. f. Inclyta.
VI 10056,24 Inclytus r(usseus) (ecus).
Venusiae IX 466, 22 Inclutus Arr. Sam(nis). (hic gladiatoris titulus Augusto posterior non est.)
Beneventi IX 1730 ..]Aelius Inclutus.
in *prov. procons. Africae* VIII 14731 P. Aus. Inclitus Tubero Sextilianus nepos P. Sextili P. f. Arn. Felicis flaminis Aug. p. p., sacerdotis provinciae Africae.

Institutus

Aquileiae V 1334 L. Petronius Institutus.

Inventus

nomine Inventi non eum significari puto, qui invenitur, sed qui invenit parentes, ut proxime absit adveniendi vel visendi significatio. legitur enim apud Plaut. in Poen. 107: (pater filias raptas quaerens) 'omnes meretrices, ubi quisque habitant, invenit'; et Seneca nat. quaest. II 41, 2 de fulminibus dicit: (tertia manubia) 'vastat, in quae incidit, et utique mutat statum privatum et publicum, quem invenit.' simillimum igitur est nomen Adventi.

Inventi multi servi nominati sunt saeculis p. C. primo et secundo; posteriores paucissimi reperiuntur. atque maxime hoc nomen viguit *Romae*, non paucis placuit *Pompeiis*, rarius usurpabatur in ceteris *Italiae* et *Galliae Cisalpinae* oppidis. praeterea occurrunt

exempla in *Gallia Narbonensi*, in *Norico*, in *Dalmatia*, in *Hispania*, in *Britannia*, in *Africa*.

Romae VI 6604 Inventus Tauri Statili servos (consulis a. p. C. 44).
VI 1063,3,13 Volussius Inventus vigil, a. 212.
Ostiae XIV 892 Cosidia Inbenta.
Pompeiis IV 327 'Pompeium o(ro) v(os) f(aciatis), Inventus rog(at).
X 895 Inventus Dentat(i) Daph(ni) min(ister) Aug(usti), a. 23 p. C.
Ferentini X 5871 Aemilius Inbentus.
Abellae X 1211 L. Egnatius Inventus, pater L. Egnati Polli Rufi honorati equo p. ab imperatoribus Antonino et Vero Aug., a. 170.
Nepet XI 3206 Flavia Inventa, uxor M. Ulpi Aug. lib. Thalli.

Invictus

nomen rarissimum.
Romae VI 1057,2,119 T. Apuleius Invictus vigil, a. 205.
Casini X 5229 Staedius Invictus. certe idem cognomen habuit Q. Calvius Inuctus [sic traditur] aedil(icia) pot(estate) flam(en), quem exhibet titulus *Locrensis* X 19.

Iubatus

Tarracone II 4403 C. Caecil. Iubatus Semp(ronius) Maternus.
Thabracae VIII 17359 C. Marius Iubatus Octavia[nus].
vide nomen Iubatiani.

Laetitus

in *prov. Byzacena* VIII 10501 C. Iulius Laetitus Fla.... (vixit imperantibus Marco et Vero).

Laetitus ortum est a laeto, ut Bonitus a bono. C. Iulium Laetum habes in titulo Africano VIII 3723. praeter hoc nomen multa alia eodem genere prognata novimus.

Lanatus

Menenii Lanati, patriciae gentis viri, haud pauci prioribus urbis conditae saeculis summos in republica honores adepti sunt. antiquissimus eorum, quos novimus, est Agrippa Menenius Lanatus cos. a. u. c. 251, qui plebem a monte sacro, quo secesserat, in urbem reduxit. post L. Menenium Lanatum autem eum, qui a. u. c. 378 quartum tribunus militum consulari potestate creatus est, neque Menenium, qui Lanatus cognominatus sit, novi ullum, neque aliud huius nominis vestigium aut in libris aut in titulis invenire potui.

Lanati nomen quamquam a lana ductum esse adparet, tamen

quid significaverit explicatu difficile est; possis enim et ad lanae abundantiam et ad vestem e lana factam et ad hominis mollitiam vel candorem referre.

Laudatus

laudatus est quem omnes laudant; sic Naevianus Hector 'laetus sum' inquit 'laudari me abs te, pater, a laudato viro' (Ribb. trag.[2] p. 9).

Romae (in monumento, quod Tiberio et Claudio imperantibus in usu fuit) VI 5014 T. Apidius Laudatus.

Laudata cognomen videtur fuisse Herenniae, quam habes in titulo *Hispano* II 3779, lapide post LAVD fracto.

cognata sunt nomina Laudius (VI, VIII) et Laudandus (VI).

Lauratus

Laurati nomen scriptum est in patella *Treverica* (Correspondenzbl. d. Westd. Zeitschr. I p. 45).

cognata sunt nomina Laurus Laurinus Laurilla Laurianus Lauris Lauro Laurea Lauricius.

Lausus

graece Κλύμενος. participium lausus, unde hoc nomen ortum est, libri nobis non servaverunt, sed locum eius ubique tenet laudatus. non idem factum est de frauso, quo participio Plautus utitur in Asin. 286, et ex quo Umbri dixerunt *frosetom* (in tab. VIa 28 et alibi).

Lausus nomen fuit filio Mezentii, de quo Vergil. Aen. VII 649 sqq.:

Filius hunc (Mezentium) iuxta Lausus, quo pulchrior alter
Non fuit excepto Laurentis corpore Turni,
Lausus equum domitor debellatorque ferarum, e. q. s.

item audit apud Ovid. in fast. IV 54 Numitoris filius, quem alii Αἴγεστον nominant. Lausum quendam Martialis saepius adloquitur (VII 81. 87. 88).

etiam tituli hoc nomen servaverunt sane paucissimi; libertinorum sunt humillimorumque hominum et pertinent, ut videtur, ad saecula primum secundumque.

Romae VI 26808 M. Statius M. l. Lausus.
Tibure XIV 3795 Licinius Lausus.
Beneventi IX 1880 C. Calpurnius Lausus.
Bononiae in duabus fistulis XI 734 Lauso vil(ico)
in titulo *Cabelliensi* XII 1052[add.] potest vel Lausus vel Iausus legi teste Hirschfeldio.
in *Lusitania* II 114 L. Laberius Lausus (homo libertinus).

adde his Lausum christianum, ad quem Palladius episcopus

Helenopolitanus historiam scripsit vitas sanctorum patrum continentem.

vide Lausium et Lauselium et quae a laudando ficta sunt nomina.

Lautus

nomen rarum, quo optima aetate ingenui humili loco nati utebantur. exempla habeo haec:

Romae VI 3588 L. Cuspius L. f. Cla(udio) Iuvav(o) Lautus Norico, mil. coh. I Asturum (centuria) Macriniana.
VI 11206 Sex. Afranius Lautus Sp. f. (parentes eius sunt Afrania Prote et Herma).
Puteolis X 2930 C. Satrius C. f. Lautus.
Aquileiae V 1028 L. Cornelius Lautus rhetor.
V †1595 Lautus actoarius scae eccl. Aquil.
Verecundae VIII 4281 Maria Lauta Iuliae Tevestinae filia.

cognata sunt nomina Lotus (quod seorsum exhibebo), Loturus, Lautius, Lautinus, Lautinius; a lavendo etiam Lautulae (cf. Festum Pauli et Liv. VII 39, 7) dictae sunt.

Lectus

nomen Lecti iam Augusto imperante in servorum usu fuit; paulo post ingenuis quoque placuit. exempla reperiuntur *Romae* et in *Galliis Cisalpina* et *Narbonensi.*

Romae VI 5353 Lectus opsonator L(ucii) Caes(aris).
VI 23242 Q. Octavius Q. Q. Ɔ. Ɔ. l. Acathancelus et Octavia Lecta
Veronae V 3500 Mollonia Ɔ. l. Lecta.
Bergomi V 5131 Munatia Lecta noverca Q. Atili Q. f. Ouf. Crispi VI viri, IIII viri i. d.
Viennae XII 1867 M. Coeli[us] [C]n. f. Vol. Lectus praef. fab. IIII, tr. m[il. le]g. III Gallic. e. q. s.

vide nomen Lectinii.

Liberatus

hoc nomen legitur in paucis titulis *Africanis Italicisque.* ortum videtur esse saeculo p. C. secundo vel tertio et ne quinto quidem exolevit; Africanos autem christianos praecipue eo usos esse demonstrant et tituli et libri.

Uriae IX 232 Liberatus.
in *Ligurum Baebian. oppido* IX 1489 Tu[rse]lia Libe[r]a[t]a.
inter *Vercellas* et *Eporediam* V 6772 Liberata.
Carthagine in titulorum frustulis VIII †13762, †13763 nomen Liberati intellegendum videtur.
Aubuzzae VIII †16396 Liber(a)tus.
Theveste VIII †10640 Liberatus clericus.

ex chartis praetermissis ceteris adfero Liberatum abbatem, qui anno VII regis Hunerici (a. p. C. 484) confessionis certamine impleto inmarcescibilem pervenit ad coronam (vide Vict. Vit. hist. persec. III 41; pass. VII mart.).

cognata sunt nomina Liber, Liberius, Liberianus, Liberina, Liberantius, Liberatius, Libertus, Libertius, Libertio, Libertinus, Liberalis, Liberalinius, Liberitas (X 2151), Libertas.

Libertus

nomen servorum rarissimum, sed bonae aetatis, quippe quod iam ante Christum natum in gentilicium adiecto suffixo -io- transisse videatur.

in *provincia Numidia* VIII 10801 Caerellia Liberta.

Libertus officinator est in patellis *Britannicis* VII 1336, 555. 556 et *Gallicis* XII 5686, 482

vide nomina Libertii et Libertionis.

Ligatus

Ligatus est, qui amoris vinculo cum parentibus ligatur, confer nomen Coniuncti. 'Antiocus Ligati cinaedus' legitur in pariete *Pompeiano* IV 1802.

cognatum est nomen Ligarii.

Locata

'Locata innoca in pace' legitur in titulo *Carthaginiensi* christiano VIII 1086. fortasse idem nomen intellegendum est in vasculo XII 5686, 427.

Lotus

humillimorum nomen rarissimum, cuius exempla novi haec: *Pompeianum* X 1050: C. Cornelius Lotus; *Formianum* X 6185: C. Terentio Loto. si in titulis *urbanis* VI 23117 et 23132 revera, ut Henzenus putat, idem vir nominatur, in n. 23117 dativus Loto a *Lotos* nomine Graeco declinatus est.

vide nomen Lauti.

Lupatus

a lupo multa dicta sunt nomina. ut primum de oppidis loquar, a lupo Martio vel a lupa Martia adpellatae sunt Lupiae, oppidum Calabriae (vide Momms. in CIL. IX p. 5) et sub Lupatia, statio viae Appiae in Apulia (de qua vide Momms. ibd. p. 27), ut a pico Martio nomina habent Piquentum Picentes Picentia. ab ipso vocabulo declinata sunt hominum nomina Lupus Lupius Lupianus Lupulus Lupulius Lupulinius Lupulanus Lupo Lupio Lupinus Lupinula Lupillus Lupensia Lupicinus Lupidius; binis P scripta inveni nomina

Luppus Luppa (VII, VIII, XII), Luppianus (V), Luppula (VI, VIII), Luppo (III), Luppio (V) (confer vocabulum Romanense 'luppa' apud Diezium[4] pag. 629). ex eodem vocabulo Gallos quoque nomina finxisse praeter alia docent Lupavius (V 4090b) et Loupus (vide Zeussii Gramm. Celticam[2] p. 34). participiorum praesentis analogiam secuntur nomina christiana Lupantia (de meretricibus dicitur verbum lupandi) et Lupentius, quibuscum conferas participia buxans, pratens, al. his bene accedit nomen Lupati, quo significatur homo lupo similis.

cuius nominis figulos inveni in *Gallia Cisalpina* (V 8114, 84), in *Illyrico* (III 6008, 37. 8076, 23. 10184, 31), in *Hispania* (II 4969, 32), ad *Rhenum* (vide Schuerm., Sigles figul. p. 156 n. 3082).

vide nomen Lupatii.

Macatus

hoc nomine hominem significari puto macci similem; ad eandem cognationem pertinent Maccus (Titus Maccus Plautus; IX, VIII) Macus (XIV, VIII), Maccius Macius (osce Makkiis). a Macatio aliquo nomen accepit fundus Macatianus Ennianus *Veleiae*.

M. Livium Macatum M. Livi Salinatoris propinquom habes apud Liv. 27, 34.

Maceratus

nomen Macerati scriptum est in patellis *Britannicis* VII 1336, 597.

cognata sunt nomina Macer Macero Macerio Macro Macrio Macrius Macrianus Macerinus Macrinus Macrinula Macrinilla Macrinius Macrinianus Macellio.

Mammatus

a mamma declinata sunt nomina haec: Mamus Mama Mam(m)ius Mammianus Mamilius Mamilianus Mamidius Mammedia Mam(m)ulus Mammuleius Mammeus Mammeianus Mamulla Mamillius Mam(m)aea (Mamaia) Mammarius †Maminius (Mamnius).

Mammatus is esse potest qui (magnis) mammis praeditus est, confer amicam mammeatam Plauti (Poen. 393); veri autem similius est significari mammantem i. e. θηλάζοντα filium, de quo verbo vide Pauckeri spicileg. addendor. p. 98. simillimum igitur est nomen Fellati.

M. Gemini[us] Mamma[tus] exhibetur titulo *Hispano* II 3079.

vide etiam Mammatiam.

Mandatus

nomen servile optimae aetatis, quo etiam ingenui humili loco orti usi sunt. sed frequens non fuit, neque inveni exempla nisi in *Italia*, in *Gallia Cisalpina*, ad *Rhenum*, in *Illyrico*.

Romae VI 11867 Mandatus servos.

Venusiae IX 465 Mandatus servos, gladiator ex familia C. Salvi Capitonis.

Lucae XI 1528 L. Papirius L. l. Mandatus.
Veronae V 3373 Sex. Salaniu[s] P. f. Mandat[us] miles leg. XV.
V 3422 [S]ex. Salanius Sex. f. Pob. Mandatus Virianus IIIIIIvir.
in *pago Arnusnatium* V 3904 P. Calpurnius Mandatus.
ad *Rhenum* CIRh. 713 T. Flavius Mandatus vet.
adde figulum Mandatum III 12014,357.

Mansuetus

Mansuetus nomen servile factum esse extrema fere liberae reipublicae aetate videtur. inter ingenuorum nomina cum brevi receptum sit, ad nobiliores ante quartum vel quintum p. C. saeculum non pervenit. frequentissimum fuit saeculis primo secundo tertio; quarti autem quintique exempla rarissima sunt. *Romanis Italisque* Mansueti nomen valde acceptum fuit; multi eo usi sunt in *Galliis* Cisalpina, Narbonensi, Lugudunensi, nec raro Mansueti inveniuntur in *Illyrico* et ad *Rhenum*; pauca autem exempla prodierunt in insulis *Sicilia Liparaque*, in *Britannia*, in *Hispania*, in *Africa*.

N consona cum in ceterarum terrarum titulis haud raro omissa sit, in Africa ubique adest.

Romae VI 6621 Iulia Masueta, Martialis Abascanti C. Nymphidi Sabini praef. pr. servi vicarii uxor (vixit igitur imperante Nerone).
VI 20579 P. Aelius Aug. lib. Mansuetus.
VI 228 Val. Mansuetus eq. sing., a. 205.
in insula *Lipara* X 7489 Cornelius Masu[e]tus procurat(or) Ti. Caes. Aug. et Iuliae August.
Cemeneli V 7907 Matu[cius Ma]nsuet(us), a. 181.
Veronae V 8863 [S]ecundinus Uxxo.alli fis, Masuueta Modesti fis (sic).
Concordiae V †8755 Fl. Masuetus biarcus qui militabit in numero Leonum seniorum (aevo Arcadii et Honorii).
inter *Durias duas* V 6938 Masuetus (repertus est inter titulos, qui videntur aetatis liberae reipublicae esse).
Poetovione III 4050 [Ma]nsuetus [d]ec. c(olonia) U(lpia) T(raiana) P(oetovione).
Tomis III 6155 Ulp. Valerius Aurelianus v. e. centenarius et Titinia Mansueta stolata femina.

ex hoc nomine orta sunt Mansuetius Mansuetianus Mansuetinus Mansuetinius.

Maratus

'Aur. Marati' legitur in *Salonitano* titulo christiano III 9569. Maratius gentilicium est in VI 1056,2,87.

haec nomina utrum Italicae originis sint an Celticae possis dubitare; nam aut cum Mario coniungenda sunt (cf. osc. Maras, Marus ap. Sil. It., Maruleia X), aut cum Marone; vide Buecheleri lex. It. in voce maron-. hoc ut credamus suadere videtur *Marato* villae nomen, quod adfert Holderus in thesauro linguae Celticae.

Maritus

nomen valde rarum.

Romae VI 22176 Μαρεῖτα Ἀσία Κυίντου Μαρείτου Λόνγου uxor.
Mantuae V 4083 M. Vettius M. f. Marcellus, Fulvia P. l. Marita.
Nicomediae III 330 Aelia Marita (Graece Αἰλία Μαρῖτα).
Philippis Mac. III 682 Varinia Marita, M. Varini M. l. Celeris uxor.
Tragurii III 2687 Maritus, P. Coe. Probi et Mariae Marcel. filius.
Carnunti III 4520 Quinctia P. l. Marita.
confer Maritium.

Massus Masus

massus est qui mandit, quasi manducus; masucium edacem dictum esse a mandendo docet Pauli Festus p. 113 Thewr., quae glossa conlato Placido rectius fortasse 'massucium e. q. s.' scribetur. Masus aliqui Masiam incohavit gentem. multo autem antiquius est cognomen Massonis nobile factum in Papiriorum gente patricia, a quo posteriore tempore declinatum est Masonius. sed de ceterorum nominum eandem prae se ferentium speciem quaestio oritur implicatissima, quoniam partem certe Gallica lingua sibi vindicat, qua de re consulendus est Holderi thesaurus, partem alio prognatam esse genere adparet. atque ipsum Masucius (VI, XII), unde est Masuconius (XIII), valde dubito an latinum non sit, Masurius autem (et fortasse etiam Masu(v)ius) propter correptam A excluditur. perpensa autem re latinae linguae adserendum puto nomen Masinii.

Casini X 5195 M. Larcius Massus.
Baiis X 2599 Iulia Masa.
in *Africa* VIII 2163 Gurtius Masus.
VIII 9845 Aur. Masus.
Masa nomen virile Gallicum est (Schuerm. Sigl. figul. 3974).

Mellitus

vox mellis et vocabula cum melle cognata in blanditiis erant: Plaut. Poen. 367 'meum mel', Cic. ad Att. I 18, 1 'cum mellito Cicerone', Plaut. Cas. 372 'mea mulsa', quo factum est, ut nomina inde haud pauca orerentur, quae hoc loco percensebo, postea suis quodque locis exhibebo. sunt autem Mellius (IX, XII), Mellarius (VIII), Mellonius (VIII, CIRh.), Mellosus (duo episcopi Africani saec. VII, vide Morcellii Afr. christ.), Mellinius (XII), Melligerus (Murat. 1329, 1); participiorum analogiam secuntur Mellitus (confer melligi-

nem), Mellutius (VI), Melminius (V), Mulsulus (VI, III), Mulso (?); propius ad ipsam mellis vocem accedit id participium, a quo nomen Melsonii (IX, X) ortum est, mulso simillimum. mulsi antiquior forma fuit multus (Plaut. Trin. 820 'multipotenti', vide Buechel. mus. Rhen. vol. 45 p. 160), unde ducta sunt nomina Multius (? II), Multasius (VI, IX, X), Multillius (X), Multilius (XII), Multelius (V, XII); confer nomen Saltii.

Mellitus, humillimorum hominum cognomen, rarum fuit in *Italia*, satis frequens in *Africa;* pauca exempla in *Illyrico* prodierunt, in *Gallia*, in *Asia*. in usum videtur receptum esse saeculo secundo, floruisse tertio; christiani quoque nonnulli eo ornati sunt. mulieribus, ut par est, saepius imponebatur, quam viris.

prope *Aquileiam* V †1583 Haelia et Mellita.

Aquinci III 3538 M. Aurelius Mellitus librarius leg. leg. II adi.

in *Mysia* III 7095 (= 401) C. Silius Mellitus, graece: Γ. Σίλιος Μελλεῖτος.

Thuggae VIII 1523 L. Iulius Felix Cupitianus Mellitus, saec. III.

Sigus VIII 5812 P. Marcellus P. f. Q. Quietus Mellitus.

adde his Mellitum figulum, cuius nomen inventum est in *Aquitania* (Schuerm., Sigl. figul. p. 174 n. 3507). de Mellito Isidori vide Teuffelii hist. litt. rom.[5] p. 1293.

Menatus

hoc nomen fortasse intellegendum est in aequipondio *Viennensi* XII 5688,5.

confer Menatios.

Mercatus

Mercati nomen servom significat; mercatum cultum dicit Propertius I 2, 5.

in prov. *Byzacena* VIII 12076 Q. Clodius Mercatus.

hinc orta sunt Mercatius, Mercatilla, Mercatilia, quae vide. cognata sunt nomina Mercatoris (V, XII, VII) et Mercatorii (CIRh.).

Meritus

Lambaesi VIII 3851 Licinius Meritus.

memento laudis in titulis tritissimae, qua bene merentes dicuntur mortui; cognatum est nomen Emeriti.

Μίνατος Minaz

Minatus, vetus Samnitium praenomen, a mino (minae oves, mina mamma) originem habere recte putatur; simillimum igitur est Minuto, quod cognomen ab ampliore etymo principali minu- (minuo, osce menvum) declinaverunt Romani, id quod etiam in Minusio (VI) factum est. a mino autem dicta sunt Minius (passim), Mineius (V), Minuleius (VI), Minasius (XIV), Minisius (VI), Minucius (correpta u;

passim), Minicius (passim), Minuconius (V), Mincilius (IX), Minculeius (X), Mincullius (X), Minidius (XIV), Mindius (passim), quibus accedunt cognomina a gentiliciis oriunda. ipsum minus nominis locum habuisse docet titulus Aquinas X 5437, in quo legimus L. Annium C. f. Minum. N geminata est in nomine Minnae (VI, VII, VIII), sicut scriptum videmus Minnius (V, XII) et Minnatius (VIII) (gen. Minnieís in inscriptione Campana). Mininnum (XIV, VIII) cum pisinno comparo; notum est mino(s), qua adpellatione distinguntur mulieres Praenestinae (XIV). eidem cognationi a quibusdam recte fortasse adnumerantur Minturnae (sive Menturnae, vide CIL. X p. 595, confer osc. menvum); Minio quoque Etruriae fluviolus (Verg. Aen. X 183), huc videtur referendus esse. Galli videntur ab eodem vocabulo declinavisse nomen Mincii fluvii.

in titulo *Deliaco* III 7218 legitur Min(atus) Staius Ov(i) f., graece Μίνατος Στάιος Οὐίου; saeculo septimo medio posterior non est. Μίνατος Μινάτου (Σ)τήιος Ῥωμαῖος ἐκ Κύμης ἀνέθηκεν est in inventario donorum factorum aedi Apollinis Delii scripto circ. a. u. c. 574 (bull. de corr. hell. 6 p. 45). de Minato Magio Vellei rerum scriptoris atavo ipse Velleius loquitur 2, 16; cuius filium nominat titulus *Aeclanensis* IX 1140 aetate Sullana vel Ciceroniana scriptus. L. Vettio Min(ati) f. Vol. Ursulo Veri[no] positus est titulus *Aufidenas* IX 2809. de his omnibus vide Mommseni adnot. ad III 7218.

Minaz habetur in tabella *Cumana* (vide Plautae gramm. dial. osc. et umbr. II p. 511), genetivom Minateís in inscriptone *Campana* (ibd. p. 522), Mina(teis) in titulo *Campano* (ibd. p. 525).

confer nomen Menatii.

Minutus

nomen rarum.

Vasione XII 1435 Namuta Minutae fil.

Thabracae VIII 5199 L. Marcellus Minuti fil.

nomen Minuti vasi inscriptum est *Agrippinensi*, cf. Schuerm., Sigl. figul. p. 178 n. 3610.

ab hoc cognomine gentilicium ortum est Minutius. vide nomen Minati.

Moderatus

a modo declinatum est vetustissimum nomen Modii (Umbrorum commonet nomen M. Mersiei aedilis Praenestini XIV 2975), similior autem Moderato est Modestus. Moderati servi, libertini, ingenui humili loco maximam partem nati vocati sunt inde a primo a. Chr. n. saeculo fere medio usque ad quartum Christi; atque satis multos dederunt tituli *Italici, Norici, Pannonici, Dalmatici, Hispani, Africani,* pauciores *Gallici, Rhenani, Britannici.*

Moderatum declamatorem novimus ex Senecae controv. 10 praef. 13; celeberrimus est L. Iunius Moderatus Columella rei rusti-

cae scriptor (IX 235); Moderatum uxoris imperatoris M. Aureli Antonini adulterum adfert Capitolinus 29. ex titulis eligendos putavi hos:

Romae XV 2474 ... Numer[ius M]oderat(us), saec. I.
VI 2725 C. Vedennius C. f. Qui. Moderatus Antio miles leg. XVI Gal. e. q. s., donis militarib. donat. bis ab divo Vesp. et imp. Domitiano Aug. Germ.
VI 975a 1, 39 Q. Umbricius Q. l. Moderatus, a. 136.
VI 2379a 4, 11 C. Pontius Moderatus Emona praetorianus, a. 143.

Salonis III D VII P. Lurius Moderatus Risinitan(us).

Celeiae III 5202 C. Rufius Moderatus Iunianus Iuncinus praef. coh. VI Raet., trib. mil. leg. VII C. p. f., imperante Traiano.

in castris Lambaes. VIII 18065 Antonius Moderatus miles, a. 162.

Mactari VIII 11806 Q. Iul. Moderatus fl. pp., cur. reip., a. 364—375.

Modorati traditur ex titulo *Africano* VIII 10830; confer T. Fufium Modostum tituli Arausiensis XII 1250.

vide nomina Moderatius, Moderatianus, Moderatilla.

Monnata

hoc nomen declinatum est a vocabulo, si unius tituli nominumque excipis testimonia, adhuc plane ignoto. est enim in titulo *urbano* VI 27009: 'Sulpicia Parthenopae Fructosae alumne suae b. m., que vixit annos VIIII m. II d. XV, quae supra monnulam suam supra vixit dies XXII'. adparet blanda voce significari puellam, et recte videtur comparari Italorum *monella.* ab eodem vocabulo tracta sunt Monnus (X), Monna (VIII), Monnius (X 3778, 1, 6, a. u. c. 648; IX), Monnica (VIII), Monninus (V, VIII), Monnosus (VIII), Monnula (VIII).

Caesareae VIII 9392 Celia Monnata uxor Val. Silvani trerarchi (sic).

Moratus

Mediolanii V 5988 Moratus C. Cassi Cinnami libertus.

Munitus

Romae VI 22694 Munitus Palpelli.
VI 26089 Munitus Secundae maritus.

Muscatus

Musca vetus praenomen est (T. Sempronium Muscam habes apud Liv. 45, 13); Muscatus a musca declinatum est sicut a belua beluatus; significatur igitur muscae similitudo.

Dumnanam Muscati filiam ostendit titulus *Barinus* IX 306.

Mussatus

Mussatus est qui mussat; Varr. sat. 102 B: 'discumbimus mussati'.
Arrabonae in Pannon. sup. III 4369 Aur(elius) Mussati fil(ius).
vide nomen Mussi.

Mussus

mussus participium perfecti esse puto verbi muttiendi; inde Naevius dicit summussos (inc. nom. trag. X R.[3]). ab hoc vocabulo orta sunt nomina Mussus, Mussulus, Mussosa, Mussiosa, Mussiolus.

Interamniae IX 5067 L. Agusius Cn. f. L. n. Mussus octovir iterum.

Cirtae VIII 7333 Domitia Mussa Domiti Marcellini filia.

Mutatus

Romae VI 5197 Mutatus a manu (Ti. Caesaris Augusti).
VI 29053 Mutata Vistilia.

ad Mutatum quendam rescriptum extat imperatoris Alexandri a. 229 in cod. Iustin. II 41, 1.

mutatum servom intellege mutando comparatum.

Nacta

participium verbi nanciscendi passive a nonnullis usurpatum est (vide Neuii librum de formis III[3] p. 68). Dentriam Nactam ostendit titulus *Italicus* IX 5140; rectene autem traditum sit nomen iure dubitaveris.

Natus

hoc nomen rarissime in *Italia* et in *Gallia Narbonensi,* saepius in *Africa* invenitur. ortum esse puto incipiente aetate imperatoria, abolitum saeculo tertio. hinc declinata sunt Natulus et Natilla; nomina Natalis (et quae ab hoc ducta sunt) et Nativi ex hoc indice excludo.

Romae VI 28235 Valeria Ɔ. l. Nata.
X 8059,112 in signacula: Ti. Claudius Natus.
Vasione XII 1417 M. Iulius Natus.
Ammaedarae VIII 11563 C. Natus.
Madaurae VIII 16894 C. Iulius Natus.
Cirtae VIII 7656 [P]ompeia Nata.
Mastar VIII 6621 C. Sossius Natus.

Neglicta Neclicta

Vasione XII † 1503 'Neglic[t]a pax tecum'.
Arelate XII † 955 Neclicta.

Neglicta (Neclicta) est Neglecta; *neclegens* est apud Festum p. 162 Thewr.; vide Placidum in voce neglegens. multa huiusmodi nomina christianis placuerunt.

Neratus

hoc nomen et quod ab eo declinatum est Neratius facile adparet divelli non posse a vocabulo italico eo, quo fortitudo significatur; nosti enim oscum *nerum*, umbricum *nerf* (cf. Buechel. lex. it. XVII seq.), et divinitatis nomina quae sunt Neria Nerio Nerienes (Gell. XIII 23), quibuscum cognatum esse puto Nerulum Lucaniae oppidum (Liv. IX 20). hinc humana quoque nomina originem traxerunt, quorum notissimum est Nero gentis Claudiae cognomen, quo significari Sabina lingua fortem ac strenuum Suetonius docet in vita Tiberi 1 (Gell. XIII 23, 8). cum hoc coniuncta sunt Nerius Nerasius Neronius Nerusius Nerula Nerullus Nerulinus Nerullinus; Nerianus et Neranius ad oppida pertinere adhuc ignota Huebnerus docuit in quaest. onomat. I p. 41 et 68 (ephem. epigr. a. 1874). iam considerandae sunt eae huius stirpis propagines, quae participiis sunt similes. atque Neratus, unde ductum est Neratius, non male explicatur conlato participio viratus (Ecclesiastic. 28, 19), a cuius significatione tantulum differt adiectivom viraceus (Varr. sat. 300 B.). tamen et huius et aliorum nominum explicatio turbatur eo, quod in Gallorum lingua eandem vocabulorum stirpem viguisse scimus (vide Fickii lex. indog.[4] II p. 193), quam ob rem Neratum eum, qui in titulo Pannonico III 10604 nominatur, ex sermone italico nomen accepisse pro certo adfirmari nequit. sed magis etiam hoc cadit in nomen Neriti, cuius exempla ex parte certe Gallica esse demonstratur titulo Pannonico III 3558, in quo legitur Bato Neritani. attamen alteram partem ex Italorum lingua natam esse vincunt aliae inscriptiones et vocabulorum viritim, viritanus (Pauli Festus p. 567 Thewr.) similitudo. consimilem nominis fingendi rationem ostendit titulus III 6855 inventus Antiochiae in Pisidia, qui L. Nerutium Q. [f.] Ser. exhibet. ab ampliore vocabulo dictum est nomen Neriatii, quod si cui ad Neriam deam referendum videtur, nihil refragatur. de Neratiorum patria dicendum erit in hoc ipso nomine.

P. Fulvium Neratum lectissimum hominem habes apud Cicer. pro L. Flacco 46. Neratum Ursi filium ostendit titulus *Pannonicus* III 10604.

Neritus

Romae VI 15063 Ti. Claudius Neriti l. Felix, maritus Fanniae Primae.

Veronae V 3393 Cn. Cornelius Curvini l. Neritus VI vir Aug., Clodiae Tonnianae l. Chrestae contubernalis.

Segusione V 7264 Neritus Satri st(ationis) l(iberti) [v]ilicus summ(arum) Segusione.

Caesareae VIII 9505 Neritus Trophimi vicarius.

Neritanus (III 3558) Gallicum puto esse. vide nomen Nerati.

Nominatus

nominatus est homo boni vel clari nominis. cognomen est satis rarum, ortum fortasse primo p. C. saeculo et usurpatum usque ad quartum. placuit hominibus plebeii generis *Romae, Ostiae, Ricinae, Neapoli.*

Romae VI 868 Aur(elius) Nominatus patronus corporatorum, et alter eiusdem nominis vir quinquennalis, a. 256.

Ostiae XIV 246,5,7 A. Lucceius Nominatus, a. 140.

Ricinae IX 5746 'divos Traianus Augustus concessa Tuscili Nominati hereditate rei publ. Ricinensium balneum et platias reparanda mandavit'. Tuscilium Nominatum causarum patronum habes apud Plin. ep. 5, 4; 13.

Nonnita Nunnita

a nonno vel potius a nonna, posterioris latinitatis vocabulo, de cuius in romanensibus linguis propaginibus consulas Diezii lex. etym.[4] p. 254, ductum est Nonnita, sicut a bono Bonitus al. quocum cognata sunt nomina Nonnus Nonnius Nonneus Nonnica Nonnosa. non separanda ab his puto nomina quae sunt Nun(n)ius Nunnuleius Nunniena Nun(n)idius, quibuscum cohaeret Nunnita.

Aquileiae V †1691 'ego Babbius Nonnite coiugi pos.'.

Mediolanii V †6252 'Nonnita qui vixit in sec. an. XL pl. min., qui vix. cum virginium suum an. XVIIII et men. III dies X, Saturus exsorcista maritus se vivum cont. vot. pos.'.

Ravennae XI 170 'Claudius Asterius sibi et Nunnitae coniu. kariss. vibi posuer.'

Notatus

Notatus b(adius) (equos) est in titulo *urbano* VI 10056,19; eiusdem originis est titulus christianus mihi notus ex Angeli Mai script. vet. nov. coll. V p. 395 n. 1, in quo legitur 'Notatus servus fidelissimus'. Aniciam Notatam ostendit inscriptio *Galliae Narbonensis* XII 2822 (= 3113).

Notatos homines puto a notis genetivis nomen invenisse; equos quod Notatus adpellatur, id intellegendum est de nota inusta.

Notus

servile nomen optimae aetatis, quod invenitur *Romae, Pompeiis, Capuae, Arpini, Aquileiae, Ateste, Veronae, Taurinis, Narbone, ad Rhenum.* Statiam Notam, quam exhibet titulus Campanus X 4028, a novendo adpellatam esse demonstrat apex vocali o impositus; in ceteris quaeritur sintne ex graeco nomen mutuati; nam et νόθος nominis locum habere potest et νότος venti adpellatio (cf. Ael. Spart.

Hel. 5 '(Verus cursores suos) ventorum nominibus saepe vocitavit, Boream alium, alium Notum et item Aquilonem aut Circium ceterisque nominibus appellans.'

Romae VI 21776 C. Maecenas C. l. Notus.

Aquileiae V 1289 'Magia P. f., P. Magius Ↄ. l. Notus, P. Minius P. l. Statius seibi et suis l. l.'

Pompeiis IV 2405 Notus.

Arpini X 5685 P. Fufidius Notus, Fufidiae P. l. Notae frater.

Narbone XII 4467 Nota L. Cervi L. l. Zethi liberta.

Novatus

a novando quasi νεόφυτος. adiectivom novos antiqua iam aetate in nomina transiit tam hominum, quam locorum; inde dicta sunt Nv. praen. oscum (lat. Novius), Novla, Nouceria oppidorum nomina al. (vide Buecheleri lex. it. XVIII, Huebneri quaest. onomatol. I p. 43 (in ephem. epigr. a. 1874)). ex titulis maxime novimus humana nomina quae sunt Novius Nucius Novieius Novicius Novellus Novellius Novelledius Novernius Novasius. Noventiae nomen (VIII 2154) a novendo ortum puto ut noventium nuntium; eandem originem habere potest nomen Novetii, quod infra proponam, si tamen latinum est; nam in Gallorum quoque lingua hanc vocabulorum familiam viguisse scimus (cf. Fickii lex. indog. II[4] p. 193). Novantia et Novantius, cum idem significent atque Novatus, ad participiorum praesentis similitudinem conformata sunt.

nomen Novati, quod gessisse scimus unum ex filiis Senecae rhetoris origine *Baetici,* in hac ipsa terra praecipuam habuit sedem, ubi certe incipiente aetate imperatoria in usu fuisse hoc Annaeae gentis exemplo docemur. rarum autem fuit in *Lusitania* et in Hispania *Tarraconensi;* paucis placuit in *Africa,* paucissimis in *Illyrico,* in *Gallia Narbonensi,* in *Italia.* duravit in saeculum sextum et ne a christianis quidem spretum est. libertini rarissime eo usi sunt. derivata nomina sunt Novatianus Novatilianus Novatilla Novatillianus.

Foro novo IX 4855 a L. Flavius Novatus Victor Iunianus trib. leg. III Cyrenaicae, ...

in *Baetica* II 1614 M. Cornelius A. f. Nova[t]us Baebius Balbus praefectus fabr., trib. mil. leg. VI victricis piae felicis, flamen provinciae Baeticae.

II 1945 L. Munius Quir. Novatus IIvir, imperante Domitiano.

II 999 L. Helvius M. f. Novatus. (meministi Helviae Senecae patris uxoris.)

II 2115 M. . . . . .vius M. f. Gal. [N]ovatus IIv[ir] . . . . . pont. divi Aug.

Sitifi VIII †8634 antistes s(an)c(tu)sque Novatus, a. 440 (episcopus fuit Sitifensis; memoriam eius libri quoque servaverunt, vide CIL.).

Novatum adpellatum esse Terentiani Mauri generum ab ipso Terentiano docemur. Novatus presbyter ecclesiae Carthaginiensis anno 251 Romam venit et Novatiano haeresiarchae se coniunxit (Hieron. chron.). de Martio Novato Renato v. c. et sp. Boethii emendatore cf. Schepss, Bl. f. d. Bayer. Gymn. 24 p. 24 sqq. num huc etiam *Novadus* tituli Lucerini IX 881 spectat?

Obitus

Romae VI 1055 M. Aurelius Obitus (centurio vigilum), a. 205.

obitus est qui obit vel obiit parentes. 'obitu dicebant pro aditu' Paulus p. 215 Thewr.; 'set quis est qui interrumpit sermonem meum obitu suo' Turpilius v. 66 Ribb.[3] obitus saepissime mortuum significat. conferas Aditum Adventum al.

Oculatus Oclatus

varias ob causas ob oculo humana tracta sunt nomina. Ocellas Plinius n. h. XI 150 ab oculorum parvitate dicit esse adpellatos; praeter hoc novimus nomina Ocilii, Ocelli, Ocellii, Ocellionis. eiusdem autem generis nisi fallor sunt Occius (praen., vide Momms. quaest. Rom. p. 29) Ocius, Ocanius, Occusius; lucanum est 'Οκύλος (conf. Deeckii Falisc. p. 283); ὄκκον· ὀφθαλμόν Hesychius. ad participiorum similitudinem conformatum est Oculatus Oclatus (conf. oculatam piscem ap. Plin. n. h. 32, 149; oclum in app. Probi p. 198, 18 K.; Bonam Deam Oclatam in CIL. VI 75 (conf. n. 68)). ab Oculato derivata sunt Oc(u)latius Oculatianus Oclatinus Oclatinius.

in *Hispania* II 2498 'Bandue Cornelius Oculatus v. s. l. m.'.

Iulii Carnici V 1840 M. Iuventius M. f. Cla. Oclatus vet. coh. VIII praet.

Oclati nomen ostendunt etiam vasa inventa in *Hispania* et in *Gallia Narbonensi.*

Ocupata

Romae VI 16113 C. Cornelius ..., Cornelia ..., Ocupata .... (cetera perierunt).

confer graecum nomen Ἄσχολος.

Opita

Caecilia Opita est in titulo *Byzaceno* VIII 476.

si hoc nomen recte scriptum est, neque (H)o(s)pitam intellegendam esse censes, ab eo verbo potest mulier nomen accepisse, unde tracta sunt optio optumus optare, servato in Umbrorum dialecto (cf. Buech. Umbr. p. 30 et 37). nomen Electae supra posui.

Optatus

nomen perquam frequens fere ubicumque latina lingua viguit, frequentissimum autem *Romae* et in *Africa.* Caesaris Augusti aetate

posterius non est; quo tempore cum servis aptius fuisset quam ingenuis, brevi inter horum quoque nomina receptum est. exeunte autem saeculo p. Chr. primo vel nobilissimos eo uti potuisse certum est; tamen et tum et sequentibus saeculis humillimis et servis acceptissimum fuit. maxime in usu fuisse crediderim saeculis primo secundo tertio, sed ne quinti quidem exempla desunt. christianos, si titulos consuleris, tantum non sprevisse dices nomen Optati; tamen libri satis multos Optatos episcopos, presbyteros al. ostenderunt. eundem sensum significat Optantius, eiusdem generis sunt Optandus et Optabilis. ab Optato declinatum est Optatius, hinc ductum Optatianus; a simplici cognomine tracta sunt Optatio, Optatinus, Optatilla, Optatulus.

Romae VI 4683 C. Iulius Optatus (hic videtur manumissus esse ab ipso Caesare Augusto).
VI 7479 D. Caecilius Optatus, natus a. p. C. 13, mortuus a. 16.
VI 13 M. Aurelius Optatus, a. 228.
VI 2137 Aurelius Optatus sacerdos sacrae urbis (fuit Vestalium minister), a. 286.

Bovillis XIV †2425 Optata christiana.

Minturnis X 6006 L. Burbuleius L. f. Quir. Optatus Ligarianus cos., sodal. Aug., leg. imperat. Antonini Aug. Pii pro pr. prov. Syriae, in quo honore decessit, leg. eiusdem et divi Hadriani pro pr. prov. Cappad. e. q. s.

Stabiis X 769 Ti. Iulius Aug. lib. Optatus praefectus classis Misenensis, a. 52.

Gauli X 7501 M. Livius M. f. Qui. Optatus flamen G[a]ul(itanorum) Iuliae Augusti imp. perpet. (pater huius viri videtur manumissus esse a Livia antequam Augustus mortuus esset.)

Lunae XI 1356 Optatus (servos) decurio collegii ut videtur lapicidarum, a. p. C. 19.

Concordiae V †8764 Flavia Optata (aevi videtur esse Arcadii et Honorii).

Thamugadi VIII 2403,1,29 Aufidius Optatus fl. p. ('ante a. 367, extremis fortasse Constantii annis vel imperante Iuliano').

Lambaesi VIII 2736 P. Caelius Optatus leg. Aug. pr. pr. leg. III Aug. (amicus fuit Frontonis, cf. ad am. I 9; idem nominatur in VIII 18067 a. 166).

Cirtae VIII 7062 P. Porcius Optat[us] c. p. fil. [P.] Porci Optati Flamma[e] c. v. praetoris, inter tribuni[cios] adlecti, quaestoris pro[vin]ciae Baeticae, sacerdot[io] Flaviali Titiali iudicio dom[ini] n. sancti-

simi et fortissi[mi] imp. Caes. L. Septimi Sever[i Per]tinacis Aug. Pii exor[nati], e. q. s.

Carthagine VIII 12789 M. Optatus Amillus (Optatus hic nominis gentilis locum obtinet).

VIII †13816—†13819 homines christiani.

Optatus cos. est anni 334. ad Optatum episcopum Milevitanum Augustinus a. 418 epistulam scripsit n. 190. ceteros, ne multus sim, hic praetermitto.

Oratus

Romae VI 1057,2,81 T. Nymfi(us) Oratus vigil, a. 205.

VI 2337 Oratus pub(licus) Fabianus ab opera publica.

huc referendum esse censeo Horatum Pompeiae Nices contubernalem (VI 24554), cui re vera Honorato fuisse nomen putavit Christianus Huelsen. Oratae nomen ductum est ab orata pisce (cf. Fest. p. 202 Thewr., Varr. r. r. III 3, 10). Oratius est Horatius.

Ordinatus

hoc nomen videtur esse in titulo *urbano* VI 207, qui praebet haec: 'A. Pontius L. f. Scap. Pris[cus ....] ORDINATVS missus hon[esta missione ex praeto]rio ab optimo maximo im[p. Hadriano Aug.]'. idem nomen intellegere licet in tegula *Astigitana* II 6326 '[M.?] Pos(tumi) Ord(inati?)'.

Ornata

in *provincia Byzacena* VIII 612 Laria Ornata.

Mediolanii V 5964 Ettnia Hornata (sic) T. Avilli Onesiphori Horesi uxor.

Orsatus

'Ορcᾶτοc equos nominatur in tabula execrationis edita a Wuenschio, Sethian. Verfluchungstaf. 21. ursi similitudinem hoc nomine significari persuasit mihi Solmsenus; ursatus enim est ab urso, ut beluatus a belua. in iisdem tabulis saepius scriptum est Κοπίδων.

Ortatus

M. Terentium Q. f. Ortatum ostendit titulus *Africanus* VIII 15768. hunc neque ab hortando dictum esse neque ab horto nomen invenisse putaverim; veri fortasse simillimum est a participio quod est ortus novum declinatum esse verbum, cuius participium fuerit ortatus. quod si datur, ortatum intellegas ἀνατέλλοντα.

Ortus

'Orte vene est' legitur in vase *Galliae Narbonensis* XII 5687,28. conferas nomina Orientis et Oriendi.

Pacatus

nomen Pacati, ortum ut opinor sub imperio Caesaris Augusti, initio maxime a servis videtur usurpatum esse. brevi autem non ab honestioribus solum, sed etiam a nobilibus dignum habitum est, quod imponerent filiis. duravit per tria fere saecula. acceptissimum autem fuit *Afris,* multis placuit *Italis,* maxime *Romanis,* et *Galliarum Germaniarumque* incolis, rarius gerebatur in *Illyrico* et in *Hispania.* hinc nomen quoque gentile tractum est certe iam altero saeculo; quod suffixo auctum novom dedit cognomen *Pacatiani,* cuius exempla spectant ad saecula secundum tertiumque; eisdem fere temporibus in usu sane raro fuerunt *Pacatinus* et *Pacatilla,* quorum illi in *Germania inferiore* nominis gentilicii et forma et munus datum est.

Romae VI 4992 Turrania Pacata (aetatis est Tiberi vel Claudi).
VI 8807 Paetinus Ti. Claud. Caisar. Aug. corp. cust. dec. Pacati.
VI 2379b,29 Sex. Rummius Pacatus Carsul(is) miles praetorianus, a. 144.
VI 414 D. Iun. Pacatus, a. 191.

adde C. Prastinam Pacatum Messallinum cos. a. 147.

Beneventi IX 1575 Claudius Iulius Pacatus v. c. cons. Camp.

Pompeiis IV 1486 bis legitur Pacati nomen altero loco G consona scriptum.

Viennae XII 1872 C. Passerio P. f. Vol. Afro trib. milit. leg. XXII, IIIIviro, flam. divi Augusti, flam. Germ. Caes., praef. fabr. III amici, inter quos est P. Tincius Pacatus, titulum ponunt. (litterae sunt saeculi I.)

de Latino Drepanio Pacato oratore saeculi IV ex *Gallia* oriundo vide Teuff. hist. litt. rom.[5] p. 1086 sq.

Thebis in Aeg. III D XIII [Se]x. Cornelius [P]acatus testis in diplom. mil. a. 86.

in *provincia Byzacena* VIII 211 Aemilia Sex. fil. Pacata flaminica perp. (vixisse videtur ineunte saeculo secundo).

Carthagine VIII 12860 Ulpia Pacata, saeculo II ineunte.

Thamugadi VIII 17898 Prastinia C. f. Pacata (filia est C. Prastinae Pacati Messallini, qui leg. Aug. pr. pr. leg. III Aug. fuit a. 144—146, cos. a. 147).

Auziae VIII 9109 Gargilia Pacata Q. Gargilio Campano mausoleum extruxit a. 233.

Palmatus

equorum nomen.

Romae VI 10053e,7 Palmatus Af(er).

VI 10056,24 Palmatus cin(ereus).

confer nomen Victoris equo impositum in VI 10056,12. simile est nomen christianum Palmantii. — de equis Palmatiis vide cod. Theod. X 6 (a. 395).

Pansa

Pansae a pedibus pansis cognomen invenerunt, quam rem tangunt Plinius n. h. XI 254, Quintil. inst. I 4, 25 ('pansam aliquantulum' Plaut. Merc. 640). hoc nomen nobilibus honestioribusque fere solis imponebatur, atque in usu fuit iam quinto urbis saeculo; nam Q. Appuleium Pansam cos. a. u. 454, L. Titinium L. f. M'. n. Pansam trib. mil. cos. pot. a. u. c. 354, II a. 358, C. Vibium C. f. C. n. Pansam Capronianum cos. a. u c. 711, Corellium Pansam cos. a. p. C. 122, P. Licinium Pansam cos. suff. a. p. C. 134 fasti ostendunt. praeter hos novimus incertorum annorum consules M. Hirrium Fr[ont]onem Neratium Pansam (cf. prosopographiam imperii rom. II p. 144 sq.) et M. Iuventium M. f. Fab. Secundum Rixam Postumium Pansam Valerianum (CIL. V 4334). aeque incertum est quo tempore vixerint C. Servilius Pansa, quem repente mortuum esse, cum staret in foro ad tabernam hora diei secunda in P. fratrem innixus, Plinius tradit n. h. VII 182, et Pansa grammaticus, de quo dixit Leo in Hermae vol. 24 p. 294 n. 2. quos ex titulis novimus Pansae satis pauci saeculorum sunt urbis octavi, Christi primi secundi tertii, oriundi ex *Italia*, ex *Gallia*, ex *Dalmatia*; ex quibus hic eligam paucissimos:

Tibure XIV 3666 L. Nonius L. f. Pansa, Tul. Tullius Tul. f., C. Manius C. f., L. Magilius L. f. iterum: IIII viri.

Lavernis IX 3138 L. Pettius C. f. Pansa magister Laverneis.

Pompeiis X 790. 791. 858. 859 (cf. CIL. IV) Cuspii Pansae (de quibus dixit Mommsenus ad X 858 et 859).

Miseni X 3615 Titius Aquilinus, Epidius Pansa triere Iside.

multas novimus tegulas Pansianas (cf. CIL. V p. 957).

tantulum deflectendo L. Crassicius grammaticus genere Tarentinus ordinis libertini cognomen ex Pasicle fecit Pansam (vide Suet. de gramm. 18). Πάccαν Plutarchus de fort. Rom. 7 Hirti conlegam nominat, cum in vitis parall. Πάνcαν eundem adpellet. adfinitate videtur coniunctum esse etruscum *panza* (cf. Deeckii Falisc. p. 284), et fortasse ex eadem familia sunt Pas(s)ius Pasianus Passinianus Passennus (Passenus) Pas(s)enius Pas(s)ienus Pas(s)ienius Pasidius Passidienus Passidenius Passonius. a Pansa descendunt Pansius et Pansinus.

Papitus

Papitum christianum habes in titulo *Vasiensi* XII †1504.

adpellatus est a pappo, papa, confer patratum (patritum) al.

ex eodem genere sunt nomina Pa(a)pus Papa Papo Paapii Pap(p)ius Papilus Papinius Papisius Papirius Paperius Pappedius.

Paratus

Parati nomen, quod satis frequens fuit *Romae*, rarum in *Italia*, in *Galliis Cisalpina* et *Narbonensi*, in *Africa*, in *Illyrico*, in *Hispania*, in *Germania inf.*, ortum est primo p. Chr. n. saeculo in servorum contuberniis et duravit per tria fere saecula. semper humillimis inditum est solis.

Romae VI 8957 Claudia Aug. lib. Parata.
VI 1057,3,43 C. Extri(us) Paratus vigil, a. 205.
VI 10048 et 10053 sq. equi.
Ostiae XIV 252,17 L. Veius Paratus, a. 200.
Pompeiis IV 251 'Pansam aed. Paratus rog.'.
Beneventi IX 1617 Ofillia Parata C. Lucci C. fil. Stell. Sabini Beneventi decurionis uxor, a. 134.
Nemausi XII 3380 Paratus Sex. Aemili Veri libertus. (litterae sunt saeculi I vel II incipientis.)
in *Britannia* VII 1195 Paratus testis in diplom. milit., a. 124.
in *Pannonia super.* III D XXVI C. Iulius Paratus testis in diplom. mil., a. 113 aut 114.
Segisamone II 5812 Pub. Paratus, a. 239.
in *Africa* VIII 14372 T. Aprarius Felix Q. fil. Papiria Paratus aedilicius, fl. perp.
vide nomen Paratiani.

Parcatus

Romae in supellectile domestica (Notiz. d. scavi a. 1880 p. 387) P. Terenti Parcati.

parcatum intellegere licet parcum, sicut bonatum bonum al. sed potest etiam etymon habere a Parca, ut Μοιροκλῆς a Μοίρᾳ; confer oscum Pukalatúí (dat.); cognatum videtur esse nomen Parciliae (V 3003).

Partus

Ferrariae V 2382 Cn. Arrius Cn. f. Partus.

Partus a pariendo dictus est, sed Partuleii (VI 23838) a Partula nomen acceperunt. *Parens* invenitur Pompeiis.

Passaratus

in pariete *Pompeiano* IV 995 legitur: L. Ceium Secundum IIvir. Passaratus nec sine Maeniano rog(at).

passaratum adparet passeri similem esse. passarem ex nonnullis interpretationis italae codicibus Roenschius protraxit in mus.

rhen. 34 p. 502 (= Collect. phil. p. 21). 'passer non passar' est in Probi append. p. 198 K. vocabula romanensia a passare oriunda collegit Ullmannus in Vollmoell. quaest. roman. VII p. 182. in titulo Nicopolitano III 7437 (= 6150) nominantur Aur(elius) Seneca, fil(ius): Passar (a. 227). Pasarinum praebet titulus urbanus VI 23840, Passarinum n(igrum) (equom) VI 10056,2. praeter haec novi nomina humana quae sunt Passer Passeru(s) Passerius Passerianus Passerinus Passerilla.

Pastus

Romae VI 14843 Iulia Pasti Augusti et Augustae l. l. Rhodine. (hic Pastus manumissus est mortuo Augusto, vivente Livia.)

pastus est qui pascitur. 'quot pascit servos' Iuvenalis. potest etiam graecum esse. vide christianum nomen Pascentii.

Patrata

Polae V 90 Patrata coniux Fortunati Iuli Frontonis actoris. (Iulium Frontonem tribunum vigilum vinctum ab Othonianis habes ap. Tacit. hist. 1, 20; 2, 26.)

confer nomen Impetrati.

Peditus

in *Dacia* III 8013 (= 1578 cf. p. 1017) [Aur. P]editus pater [Au]r. Peditiani.

Peditus a pedibus dictus est participio ad analogiam coniugationis in i formato, cf. pedatus et verbum impediendi. 'Pedo πλατύπους' Philoxenus. cognata sunt Peda Pedo Pedius Pedianus Pedienus Pedusius Peducaeus Pedullius.

Pensata

Romae VI 9030 Pensata mater Phoebi Actes Aug. l. l.
VI 15410 Pensata soror Claudiae Actes l. Eurydices.

pensatus eundem sensum significat atque consideratus, cogitatus al. de hac pensandi vi consulas Bonnetum, *le latin de Grégoire de Tours* pag. 280. nota sunt verba romanensia *pensare, penser.* confer nomen Cogitati al.

Perpessus

in *Gallia Narbonensi* XII 2473 n T. Cannutius Atticus Perpessus.

confer perpessicium (Seneca, lib. gloss.).

Petita

in *provincia Numidia* VIII 20132 Em. Petita.

Pexsus

Nepet XI 3205 Q. Veturius P. f. Pom. Pexsus lupercus Fabianus ex collegio Virtutis, trib. mil. II, praefectus fabrum, Fidustiae L. f. filius. (litterae sunt saeculi primi.)
Superaequi IX 3318 Iucunda Pexsa vestiplica Iucundi et Phyllidis filia.

Pictus

Comi V 5279 Lutulla Picti f. contubernalis L. Caecili L. f. Cilonis patris naturalis Plini minoris (cf. Momms. in Hermae vol. 3 p. 60).
incertum est exemplum V 7918.
vereor ne celticum sit (cf. VII 1336, 831 *Pictilli* (genet.)).

Pilatus

Syracusis in amphitheatro X 7130, 18 'Alfiani et Pilati'.
Pontius Pilatus procurator provinciae Iudaeae.
pilatus est pilo armatus.

Pilutus

Pilutum ex hac nominum familia non eximo, quamquam L. Voltacilium rhetorem et rerum scriptorem, quem solum ita adpellatum inveni, Martinus Hertz in mus. rhen. 43 p. 312 sqq. Pitholaum vocare maluit. cognominatur enim a Suetonio de rhet. 3 Pilutus (corrupta puto esse Pillutus, Plut', Pilatus), et quod idem Hieronymo (ad Euseb. chron. 1936) Plotus est, id Hieronymi scribaeve alicuius neglegentiae vel imperitiae facile tribuetur, praesertim cum idem falso Pompei libertum dicat Voltacilium. Piluti enim nomen rarissimum certe fuit, Plautus et Plotus ultro se obtulerunt. cognata cum Piluto putaverim nomina Pili et Pilii (Cic.); pilutum intellego pilosum, cf. nasutum. 'L. Voltacilius Pilutus servisse dicitur atque etiam ostiarius vetere more in catena fuisse, donec ob ingenium ac studium litterarum manumissus accusanti patrono subscripsit. deinde rhetoricam professus Cn. Pompeium Magnum docuit patrisque eius res gestas nec minus ipsius compluribus libris exposuit, primus omnium libertinorum, ut Cornelius Nepos opinatur, scribere historiam orsus nonnisi ab honestissimo quoque scribi solitam ad id tempus' Suet. de rhet. 3.

Pinitus

Piniti nomen latinum videtur esse, quippe quod nisi *Romae* fere non inveniatur; dictum putaverim a pinu, ut sit pinu similis; L. Mussius L. f. Pinus est in titulo urbano VI 22763; confer vernaculum nomen *Fichte* et graeca nomina a πίτυι declinata. Πῖνον autem Pinariosque his admiscere non audeo, quamquam quin latina sint nomina nullus dubito. sed *Pinnes* Illyriorum rex et *Pinnes* Pannoniorum dux non ex latino nomen acceperunt.

Romae in tessera consul. I 772 Pinitus Allei, a. p. C. 42.
VI 18168 T. Flavius Aug. lib. Pinitus.
VI 11642 C. Anicius Pinitus Aniciae Athenaidis maritus.
VI 10529 Acilia Pinite. (potest etiam graecum esse, cf. XIV 1399.)
in *Norico* III 5131 Pinit(us) Coudoma[ri], Acceptus Pin[i]t....

Placitus

Sextus Placitus Papyriensis quarto ut videtur saeculo librum scripsit de medicina ex animalibus (cf. Teuffelii hist. litt. rom.[5] p. 1148 sq.). placitus est ἀρεςτός (vide de hoc participio Neuii librum de formis III[3] p. 116 sq.).

Politus

Augustae Vindelicum III 6010, 166 Politus.
in *Africa* VIII 17010 Politus Saturni f.
haec exempla alterum altero confirmantur. plura autem eiusdem generis nomina non repperi; nam Aurelius Capito Politianus, quem nominat titulus urbanus VI 13287 vereor ne a Pollitio aliquo alterum acceperit nomen; a Pollitto enim recte ducitur Pollitius.

Possessa

nomen rarissimum, quod inveni in titulo *urbano* VI 24841 a Possessa Eufronio posito.

Potitus

cognomen Potiti ex antiquissimis est. *Valerium Potitum* Plut. Cam. 4 tradit cum Veii obsiderentur missum esse cum aliis ad Apollinem Delphicum. neque vero hunc solum novimus, sed nobilissimum hoc cognomen factum est in *Valeriorum* gente patricia. qua de re si consuleris fastos, multos invenies Valerios Potitos consules tribunosque militum cos. pot. inde ab anno urbis 271 usque ad annum 758, quos enumerare supersedeo delegans lectores ad CIL. I[2] p. 353 sq. sed ab hoc patriciorum cognomine omnino segregandum est id, quod in titulis haud raro legitur. cum enim illud aetate imperatorum fere nusquam adparuerit, hoc tum demum in usum receptum est et servis libertinisque imprimis *Romae* aptum fuit, quamquam ceteris locis, maxime in *Africa,* ingenui plures inveniuntur, quam libertini. satis multa exempla prodierunt in *Italia,* in *Galliis* Cisalpina, Narbonensi, Lugudunensi, in *Illyrico,* in *Hispania.* viguit autem hoc nomen maxime saeculis p. C. primo secundoque, rarum fuit iam tertio. hinc in *Gallia* et in *Africa* ortum est gentilicium Potitii; Potitianum praeter ceteros virum clarissimum videmus adpellatum esse.

erunt fortasse qui etiam Potitios illos cum Pinariis coniunctos (cf. Liv. 1, 7 al.) huc pertinere credant; quae autem de his narrantur, longe remota sunt a forma veritatis, neque aliud Potitiae gentis

vestigium invenitur in rerum Romanarum memoria. mea sententia Potitii in deorum numero referendi sunt et comparandi cum Domitio deo, cuius nomen et origine et vi simile explicare conatus sum in nomine Domiti.

Romae VI 26515 Sextilia Potita Genesiaci imp. Nervae Traiani Aug. Germ. Dacici contubernalis.

VI 10752 P. Aelius Aug. lib. Onesimus et M. Ulpius Potitus.

Porcius Potitus procurator (aquarum) sub Antonino Pio (Prosopogr. III p. 88), Vet(urius) Publilius Potitus c. v. (ibd. p. 417).

Ulubris X 6493 M. Perperna M. f. Sca. Potitus. (litterae sunt aetatis imperatoriae incipientis.)

Pompeiis IV 593 'Suettium aed(ilem) o(ro) v(os) f(aciatis) Potitus cliens r[og(at)]'.

Narbone XII 4483 L. Nerfinius Potiti l. Primus. (litterae sunt saeculi I incipientis.)

Hispali II 1172 D. Cutius Balbinus M. Cornelius Potitus L. Attius Iunianus Romulus IIIIvir viar. curandar.

in *provincia Numidia* VIII 6987 b . . . ria Potita flaminica di[vae Augustae]. (videtur intellegenda esse Iulia Augusta Caesaris Augusti uxor.)

VIII 18065 Thoranius Potitus miles, a. 162.

Putitus est in fastis feriarum CIL. I[2] p. 56 et apud Livium 6, 18; iidem viri ceteris locis Potiti adpellantur.

Praeditus

Romae VI 12542 C. Asinius C. l. Praeditus.
significatione simillimum est nomen Praefecti.

Praefecta

in *provincia Numidia* VIII 5497 Copronia Praefecta, T. Copronius. (sed vide additamenta vol. VIII.)

Praeiectus

'ad aquas Thibilitanas episcopo adferente Praeiecto martyris gloriosissimi Stephani memoria veniebat magnae multitudinis concursu et occursu' August. de civ. d. XXII 8 p. 574 D. ex titulo *Nolano* X †1363 traditur: deps. Praeiec....

Prepostus

Tarracone II 4118 Piducius (sic traditur; scribendum videtur Peduceus) Prepostus; hic cum multis aliis nominatur in titulo T. Fl. Titiani leg. Augg. nn. pr. pr. c. v. proconsulis prov. Africae, praesidis prov. Hisp. citerioris, qui videtur imperante Caracallo praefectus Aegypti fuisse.

'praeposta' Lucret. VI 997.

Praeteritus

Noviomagi Batavorum Schuermans, Sigles figulins n. 4406: Praeteritus (figulus).
Tarracone (in vase rubro) II 4970, 7 Adras(tus) Preter(iti?) (sic).

praeteritum intellege eum qui alios praeterit i. e. superat. conferas nomen Exuperati.

Praetextatus

cognomen virorum mulierumque nobilium in usum receptum iam tertio urbis saeculo; nam ex *Sulpiciorum* gente patricia Q. Praetextatus trib. mil. cos. pot. fuit a. u. 320, Ser. Praetextatus a. 377, II a. 378, III a. 384, IV a. 386. *Papirium* puerum M. Cato docuerat Praetextati cognomentum accepisse ob tacendi loquendique in aetate praetextae prudentiam (Gell. I 23). libertinum Praetextatum novi unum eumque celeberrimum L. Ateium Philologum, qui C. Sallustium et Asinium Pollionem historiam componere aggressos alterum breviario rerum omnium Romanarum instruxit, alterum praeceptis de ratione scribendi (Suet. de gramm. 10). sed etiam aetate imperatorum non pauci Praetextati adpellati sunt, duravitque hoc nomen in saecula posteriora. C. Asinius Praetextatus cos. fuit a. p. C. 242. clarissimus est Vettius Agorius Praetextatus praefectus urbi a. 367—368 (de quo praeter alia cf. CIL. VI 1777—1780). Rufio Praetextato Postumiano fasces dati sunt a. 448. quae in titulis reperiuntur exempla ad nobiles maximam partem pertinent et saeculorum sunt secundi, tertii, quarti; christiana novi paucissima. — contractione fit *Praextatus* ut Constutus, Restutus.

Romae VI 2076,15 C. Statius Capito Arria[nus Pr]aetextati puer patrimus matrimus (in tab. Arval.), a. 117.
VI 2158 Vitrasius Praetextatus v. c. pontifex Vestae, promagister. (post a. 382.)
VI 2146 Calpurnia Praetextat(a) v(irgo) V(estalis) maxim[a] immun[is].
Salerni X † 671 Praetextata.
Puteolis X 2743 Minucius Iulianus et Eassidia Praextata (sic) parentes Minuciae Praetextatae.
Capuae X 3846 Brittius Praetextatus v. cl. curator Capuae, quindecemvir, consularis Byzacii, comes ordinis primi.
Thignicae VIII 1398 Fabius Caecilius Praetextatus fl. p., cur. reip. (saec. III.)
Thamugadi VIII 2403 Plotius Pretextatus fl. p., Agrius Pretextatus fl. p. ('ante a. 367, extremis fortasse Constantii annis vel imperante Iuliano').
Carthagine VIII † 14187 Praete[xtatus].

Pressus

Segisamone II 5812 C. Severius Pressus, a. 239.

Labitolosae II 5838 Mummius Pressus. (litterae sunt saeculi II.)

a colore presso hos puto adpellatos esse (cf. Pallad. agric. IV 13, 3 al.).

Privatus

hoc nomen ortum esse videtur aetate Augusti et servis aptissimum fuit; a quibus quamquam etiam ad ingenuos pervenit, tamen semper humillimis magis placuit quam honestioribus. maxime viguit *Romae* et in *Africa*, sed etiam in ceteris *Italiae* oppidis, in *Galliis* Cisalpina Narbonensi Lugudunensi, ad *Rhenum*, in *Britannia*, in *Illyrico*, in *Hispania* in usu fuit. usurpatum est per complura saecula, nec spretum a christianis (vide Cyprianum al.).

Romae VI 15228 Ti. Claudius Aug. l. Privatus.

VI 1056 et 1058 vigiles a. 205 et 210.

VI 354 L. Ceius L. f. Privatus princeps castr. peregrinorum (imperante Septimio Severo).

VI 816 C. Gemellius Privatus v(iator) qu(aestorius), a. 238.

Ostiae XIV 128 (cf. 374) M. Licinius Privatus magister quinquennalis collegi fabrum tignuariorum Ostiensium, a. 285.

Pompeiis IV 3340,141 Privatus coloniae servos, a. 58.

Patavii V 2956 Fortunatus et Priata (sic).

Narbone XII 4364 Numisia m(ulieris) l. [P]rivata. (litterae sunt saec. I.)

Veteribus CIRh. 209 M. Caelius M. l. Privatus (libertus M. Caeli T. f. Lem. Bon. Ↄ. leg. XIIX, qui cecidit bello Variano).

Savariae III 4150 Cl. Privatus (libertinus), a. 188.

Salonis III 2030 T. Fuficius T. l. Privatus. (hic titulus non multo post Augustum scriptus est.)

Calamae VIII 5297 L. Fl. Anicius Privatus sacerdos Neptuni, aed., IIvir et IIvir qq.

Tunete VIII † 1138 [Pr]ibata.

hinc declinata sunt Privatius, Privatianus, Privatio.

Probatus

nomine Probati servi, libertini, ingenui humillimo, si paucissimos excipis, loco nati utebantur in *Italia*, in *Galliis* Cisalpina et Lugudunensi, in *Illyrico*, in *Hispania*, in *Africa* saeculis primo, secundo, tertio; posteriora autem exempla equidem non novi. declinata inde sunt *Probatius Probatianus Probatula Probatiolus Probatior.* cognata novimus Probus Probianus Probinus Probilla Probilianus Probitas, ex participiis Probantius Probandus.

Romae VI 1056 et 1058 vigiles, a. 205 et 210.
Herculanei X 1403c 5 Cn. Laelius Cn. f. Mae. Probatus.
Nolae X 1254 Cn. Petronius Probatus Iu[ni]or Iustus v. c. leg. [l]egion. duarum, XII[II] gemin. et VIII Aug. Severianar. Alexandrian., procons. provinc. Cretae e. q. s.
Luguduni Allmer et Dissard II p. 400 Q. Capitonius Probatus senior domo Rom. IIIIIIvir Aug. Lugudun. et Puteolis, naviclarius marinus.
Sopianis III 3314 Sep. Probatus vet. leg. II ad., maritus Sep. Bonatae, pater Septimiorum Probiani et Prob...e.

Probatus dux Aegyptiorum Timagenis Palmyrenorum ducis insidiis interemptus est, ut refert Trebellius Pollio in vita Claudi 11, 2. sed idem ab aliis Probus nominatur (vide Prosopographiam imperii romani III p. 99).

Processus

hoc nomen ortum a procedendo infantem significat editum, quem ad modum stella dicitur procedere et gemma (Pallad. agric. VII 5); confer processam aetatem (Scrib. Larg. 100) al. servis ingenuisque humillimo loco natis saeculis p. C. primo, secundo, tertio nonnunquam impositum est *Romae,* in *Italia media,* in *Gallia Cisalpina,* in *Aegypto,* in *Africa;* huius terrae exempla cetera numero superant. honestiores autem perraro eo usi sunt. hinc declinata sunt Processius Processanus Processianus, quorum haec et ipsa maxime in Africa reperiuntur.

Romae VI 8648 Licinius Processus verna P. Aeli Aug. lib. Orestis et Liciniae Primillae.
VI 1057 et 1058 vigiles a. 205 et 210.
Aquileiae V 975 L. Caecilius L. f. Ael. Processus Deana dec. eq. Romanus.
Lambaesi VIII 2755 Aelia Processa mater P. Aeli P. f. Crescentiani notarii legati in officio Iuvenalis praefecti praetori. (Flavius Iuvenalis praef. praet. fuit sub Iuliano et Severo.)
VIII 3296 P. Aelius Processus eq. R., fl. pp., Loreniae Processae filius.
VIII 4440,1,15 Apuleus Processus (imperante Elagabalo aut Caro).
Carthagine VIII 12611 Processus servos (exeunte saec. I vel ineunte II).
Alexandreae III 6595 M. Aurel. Ptoleus filius M. Gai Iuli Processi mil. leg. II Traiane.

Professus

Cemeneli V 7954 Iulius Professus Oniri filius (praenomen evanuit).

Lollius Professus vir nobilis occisus est a Septimio Severo, ut refert Aelius Spart. in vita Severi 13.

Progenita

Altini V 2209 'L. Barbiae Progenitae et Etuvinio fratri Barbia Zmaragdis et Q. Etuvius vir v. f.'.

Proiectus

nomen christianum.

Romae Rossi inscr. christ. Rom. I p. 145 n. 329 Proiecta Flori filia; deposita a. 383.

Caralibus X † 7768 Proiectus.

Laude V † 6401 Proiectus eps., a. 575.

V † 6402 Proiecta, a. 442.

Dertonae V † 7413 Proiecta.

Arelate XII † 958 Proiecta.

† 965 Proiecta Victorini coniunx.

ab hoc nomine derivatum est Proiecticius. confer christianum nomen Stercorii et multa alia similia.

Promotus

nomen rarum aetatisque posterioris. Promotum militem legionis II Parthicae dedit titulus *agri Albani* XIV 2268b,22. Πρόμωτος (sed recte Claudianus de consul. Stil. I 95 'saeva Promoti caede tumentes') στρατηγὸς τῶν κατὰ Θρᾴκην πεζῶν fuit a. 386 (cf. Zosim. 4, 35, 1; Birtii Claudian. praef. p. XXVI). non aliter videtur adpellatus esse is quem Priscus Panites (fragm. histor. gr. IV p. 84. 89 Mueller) modo Πριμοῦτον nominat modo Προμοῦτον; hic aetate Attilae τῆς Νωρίκων χώρας ἄρχων fuit. 'Promotus ... in Dunense castro ordinante Sygiberto rege († 575) episcopus fuerat institutus.' Gregor. Tur. hist. Franc. VII 17 (p. 301 Arndt). incertum autem est quo tempore vixerit Αἴλιος Πρόμωτος Ἀλεξανδρεὺς medicus, de cuius scriptis consulas Erwinum Rohde in mus. rhen. 28 p. 264 sqq.

Προμῶτος: Ῥωμαϊκή ἐστιν ἡ φωνὴ καὶ δηλοῖ ὁ προκόψας. Ὅθεν καὶ Προμωτίωνες αἱ προκοπαί Etymol. Magn. confer Προκόπιον.

Promptus

in *castris Lambaesitanis* VIII 18065 Claudius Prom[p]tus miles, a. 162.

Properatus

Barcinone II 6321 'Properato fratri' scriptum fuisse in lapide fracto videtur Huebnero. (litterae sunt saeculi I. exeuntis.)

invenit opinor nomen a celeri partu.

Prospectus

Capenae XI 3873 P. Sextilius Prospectus qq., a. 193.
Aquileiae V 1461 Sex. Vinusius Prospectus.
ad Rhenum CIRh. 491 Prospectus servos.
prospectus est qui prospicit.

Protectus

Romae VI 1804 P. Annius Protectus scrib(a) libr(arius) q(uaestorius) III dec(uriarum).

Protogenita

Romae VI 28051 Valeria Protogenita.
confusum est ex graeco πρωτογέννητος et latino primogenitus (cf. gloss. Philox.).

Pukalaz

in cippo *Abellano* legitur: Maiiúí Iúvkiíúí Mai. Pukalatúí medíkeí deketasiúí Núvlan[ú]í (i. Maio Iovicio Mai. f. Puclato meddici -ario Nolano) Zvet., inscr. It. inf. 136. est quasi puellatus et potest ut adsignificetur puellus (Planta in gramm. II p. 272 adfert puerascendi verbum); alia autem in promptu est interpretatio veri fortasse similior, qua puclatus comparatur cum laruato, cerrito al. de puclis consulas Buecheleri tab. plumb. osc. p. 15 sqq. eodem genere haud scio an prognatum sit *Puculeius* tituli Tegianensis X 310.

Quadratus

celeberrimum in rerum Romanarum memoria nomen, aptum tam nobilissimis quam humillimis. usurpari coeptum esse non multo ante Ciceronianam videtur aetatem, floruisse saeculis p. C. primo secundo tertio, neque plane extinctum erat quinto; christiani autem perpauci eo videntur praediti esse. atque Λούκιος Νίννιος Κουαδρᾶτος δήμαρχος fuit aetate Ciceronis, ut tradit Cassius Dio 38, 14. qui post hunc clari facti sunt, eos omnes enumerare operae pretium non est; ponam hic eam partem, quae ad institutum meum pertinet, adiutus maxime opibus nuper in prosopographia imperii romani congestis. atque novimus C. Ummidium Durmium Quadratum quaestorem divi Augusti et Ti. Caesaris Augusti, cousulem (suff. a. incerti) (cf. prosopogr. III p. 468 sq.); Satellius Quadratus quo modo deriserit Calvisium Sabinum (consulem fortasse a. p. C. 26) stultum divitem Seneca narrat epist. 27; Seium Quadratum propter amicitiam Seiani damnatum esse a. 32 tradit Tac. ann. 6, 7; C. Ummidius Quadra[tus], filius fortasse eius, quem primo loco posui, a. 63 cooptatus est in collegium nescio quod sacerdotale (VI 2002). A. Iulius Quadratus *sive* C. Antius A. Iulius Quadratus frater Arvalis cos. ord. fuit a. 105 (cf. prosopograph. II p. 209 sq.]. P. Manilius Vopiscus Vicinillianus L. Elufrius Severus Iul[ius] Quadratus Bassus

cos. ord. fuit a. 114 (cf. prosopograph. II p. 328). C. Ummidius Quadratus, Ummidiae Quadratillae nepos, cos. suff. fuit a. 118 (cf. prosopogr. III p. 470). Quadratus discipulus apostolorum librum pro christiana religione Hadriano dedit (cf. prosopogr. III p. 113). L. Statius Quadratus cos. ord. fuit a. 142 (cf. prosopogr. III p. 270 sq.). Avillius Quadratus frater Arvalis magister et promagister collegii fuit a. 155, incerto anno Pii, incerto Marci (cf. prosopogr. I p. 191); idem fotasse est C. Avillius Urinatius Quadratus cos. (suff.) a. 156 (VI 2086). Ummidius Quadratus maritus fuit Anniae Cornificiae Faustinae sororis minoris imperatoris Marci (cf. prosopogr. III p. 469 sq.); quorum filius M. Ummidius Quadratus cos. ord. fuit a. 167 (cf. prosopogr. III p. 470). ad Volumnium Quadratum Fronto epistulas scripsit ad am. II 1—3. Quadratus quidam quia cum Lucilla coniurationem fecerat contra Commodum occisus est (cf. prosopogr. III p. 113). Quadratus proconsul Asiae amicus fuit Aristidis rhetoris (cf. prosopogr. III p. 112 sq.). C. Asin(ius) Protimus Quadratus ὑπατικὸς imperante Caracalla vixit (cf. prosopogr. I p. 168). Quadratus catholicus episcopus Africanus est in Gestis collationis Carthaginiensis a. 411 (Migne patr. ser. I tom. 11).

iam de titulis strictim subiungam. atque inventi sunt maximam partem in *Africa*, in *Italia*, in *Gallia Cisalpina;* pauciora exempla prodierunt in *Gallia Narbonensi*, in *Britannia*, in *Hispania*, in *Illyrico;* pertinent autem ad Christi saecula primum secundum tertium, et ostendunt homines non minus servili quam honestiore loco natos. mulieres vero paene omnes hoc nomine abstinuerunt; quo magis Quadratillae nomen eis placuit.

Romae VI 8873 Ti. Claudius Aug. l. Quadratus dec. lecticarior. Britannici.
VI 1058 vigiles, a. 210.

Bovillis XIV 2408 Pomponius Quadrat(us) unus ex ordine adlectorum, qui L. Acilio L. f. Pompt. Eutyche nobili archimimo titulum posuerunt a. 169.

Brixiae V 4365 L. Antonius L. f. Fab. Quadratus donatus torquibus et armillis ab Ti. Caesare bis.

in *Mysia* III 381 [C. N]orbanus C. f. An. [Qu]adratus prim. pil., [tri]b. milit., praef. castr., augur, IIvir; inter a. 37 et 41.

Lambaesi VIII 2618 C. Cassius Quadratus miles, a. 199.

Thibili VIII 18912 P. Clodius P. fil. Quir. Quadratus qui et Scipio equo publ. ornatus.

Quodratus (III 14) et *Codratus* (VIII 6741) Graecorum more scripta sunt; Graeci enim sic scribebant Κουαδρᾶτος Κοδρᾶτος Κωδρᾶτος (conf. Theodori Eckinger de lat. verb. in graec. titulis orthogr. dissert. Turic. pag. 120 et 121).

a Quadrato descendunt Quadratius, Quadratianus, Quadratinus, Quadratilla. cognata sunt Quadra (Seneca nat. quaest.), Quadronius

(cf. prosopogr. II pag. 284 al.), Quaderteus. Quadratus nominis gentilicii locum obtinet in VI 7567. Martialis quadratarius Siccensis Quadratum filio dixit nomen (VIII 16170).

Quaesitus

in titulo *Dertosano* II 4067 est L. Sempronius Quaes., cui viro Quaesito cognomen fuisse recte opinor suspicatus est Huebnerus. inventum autem est exemplum perscriptum in titulo *Carthaginiensi* VIII 13075 Iuliae Quesitae posito saeculo II fere medio.

Quietus

Quietus nomen videtur factum esse imperante Augusto; servis ingenuisque tenui loco ortis cum nobilibus commune fuit per tria fere saecula; tum vero exolevit. in usu fuit praecipue in *Italia* et in *Africa*, non paucis placuit in regionibus *Gallicis*, in *Illyrico*, ad *Rhenum*, in *Hispania*. Quetus et Quaetus cum in *Italia*, in *Hispania*, in *Galliis Narbonensi* et *Lugudunensi* raro inveniantur, persaepe scripta sunt in *Gallia Cisalpina* et in *Illyrico*, saepius etiam in *provincia Numidia* (quamquam in castris Lambaesitanis depravatae formae nullum extat exemplum). sic leguntur 'cptes mihi quetos — man[es]' VI 25128, 'coniugi pentis(simo)' CIRh. 435, 'quescat' sim. passim; evanuit autem non solum I, sed etiam E; ex eodem enim genere videtur esse Quita (Queita), quocum conferas *inquitare* quod legitur in titulo urbano VI 29947 et *requitionis* ibd. 2120 (a. 155). (cf. verba romanens. *quitter, quitare.*)

Cluvidienus Quietus a. 65 in exilium missus est (Tac. ann. 15, 71); T. Avidius Quietus consul suffectus fuit anno incerto Domitiani (cf. prosopogr. imp. Rom. I p. 189); T. Aurelius Quietus consul fuit suffectus a. 82 (conf. prosopogr. I p. 214); T. Avidi Quieti filius videtur esse Avidius Quietus procos. Asiae (paulo ante a. 127) (conf. prosopogr. I p. 189); imperante Traiano vixit Lusius Quietus natione Maurus cos. suff. anno incerto (cf. prosopogr. II p. 308 sq.); T. Fulvius Iunius Quietus capto Valeriano imperator adpellatus est (cf. prosopogr. II p. 94 sq.); Quietus fuit consul ordinarius a. 272. Quietus episcopus Africanus nominatur in actis concilii Carthaginiensis a. 258 (Migne patr. ser. I tom. 3 p. 1063).

iam ex titulis paucos eligam.

Romae XV 2478 Q. Petronius Quetus (saec. I).
VI 15573 Claudia Aug. l. Queita.
VI 24052 Petrosidia Quita.
prope Ariciam XIV 2213 Q. Vibenna Quietus aedilis, a. 100.
Ostiae XIV 598 Quietus Caesari[s].
inter *Forum novum* et *Cures* IX 4855a Flavia Quieta uxor L. Flavi Novati Victoris Iuniani trib. leg. III Cyrenaicae, praef. coh. II classicae.

Pompeiis IV 3340,87 (tab. cer.) C. Calventius Quietus (saec. I med.).
Clusii XI 2116 L. Alfius Quietus IIvir qinq., flamen Aug., praef. fabr. II, aed. Etrur.
Faventiae XI 628 C. Popilius C. f. Pol. Quetus Faventia ex milite coh. X urb. Antoninianae, a. 216.
ad *Rhenum* CIRh. 1150 Q. Atius Q. f. Gal. Quietus domo Nertobriga mil. leg. IIII Mac. (ante Vespasianum).
CIRh. 1336 L. Levinius Quetus hastifer civitatis Mattiacorum, a. 236.
in *Hispania Baetica* II 1649 L. Porcius Quir. Quietus IIvir, pontifex.
Lambaesi VIII 2670 Lucia Quieta uxor L. Veturi Felicis, a. 212—217.
Carthagine VIII 12604 Quietus Aug. vern. adiutor tabular.
VIII † 13804 Quiet[a?].
Mastar VIII 6362 M. Aedinius Qetus (sic).

Graeci sic scribere solebant Κουιῆτος, Κοιῆτος, Κυῆτος (cf. Eckingeri de lat. verb. in graec. tit. orthogr. dissert. Turic. p. 122 sq.). Caeliae Romanillae quietissimae ac fidelissimae libertae patronus titulum posuit urbanum VI 13913. derivata sunt Quietius Qu(i)etianus Qu(i)etinus Qu(i)etilla Qu(i)etulus Quetosus Queto Quietulla Quetilianus.

Raptus

Placentiae XI 1218 C. Domitius C. f. Raptus.

Raptus Astingorum dux c. a. 174/5 (cf. prosopogr. imp. Rom. III p. 125).

confer Rapidius, Rapinasius, Raptor.

Receptus

hoc nomen servis imponi videtur coeptum esse extrema liberae rei publicae aetate; brevi ingenui quoque eo utebantur, nunquam autem ad nobiles pervenit. viguit maxime *Romae,* rarius fuit in ceteris *Italiae* partibus, in *Sardinia,* in *Gallia Cisalpina,* in *Gallia Narbonensi,* in *Britannia,* in *Hispania,* in *Illyrico.* iam tertio saeculo paucioribus placuit, quarti altera parte remotum ab usu fuit.

Romae VI 4070 M. Iulius Receptus dec. (manumissus videtur esse a Iulia Augusta).
VI 450 Ti. Sicinius T[i]. l. Receptus magister vici portae Collinae, a. 98 vel 99.
VI 44 Receptus ser. malliator monetae Caesaris, a. 115.
VI 2264 Aelia Recepta tympanistria M(atris) d(eum) m(agnae) I(daeae).
Bovillis XIV 2408 Plautius Receptus, unus ex ordine adlectorum, qui L. Acilio L. f. Pompt. Eutyche nobili archimimo titulum posuerunt a. 169.

Caralibus X 7599 Q. Gabinius A. f. Quir. Receptus IIIIvir iur. dic., quinq. perpetuus, flamen divor. Aug.

Pompeiis IV 1083 Recepta rogat ut L. Ceius Secundus IIvir fiat.

Carthagine VIII 12619 Receptus (Recepti filius) Aug. librarius (est saec. I exeuntis vel ineuntis secundi).

VIII †1156 [Re]ceptus christianus.

Cillii VIII 210 Q. Manlius Felix C. filius Papiria Receptus post alia arcum quoque cum insignibus colo[niae] solita in patriam liberalitate erexit (imperantibus Constantino et Licinio).

VIII 216 T. Fl. Pap. Receptus aedilicius, q(uaestor) aerari, decurio col(oniae) Thelept(ae). ('litterae sunt optimae aevo Antoniniano non posteriores, fortasse paullo antiquiores.')

his adde Nonium Receptum centurionem duoetvicensimae legionis, qui cum protegeret Galbae imagines, impetu militum abreptus vinctusque, deinde iussu Vitelli occisus est (Tac. hist. I 56 et 59).

Rectus

pauca huius nominis exempla inveni in *Italia* et in *Gallia Cisalpina;* plura autem dedit *Hispania,* ubi Rectinae quoque nomen haud raro occurrit, cuius rei causa esse potest Rectugeni nominis celtici propinquitas. iam Augusto imperante vel honestissimi eo utebantur et postea ingenuis imponebatur fere solis. notandum autem est mulieres, cum Rectinae saepius vocarentur, Rectae nomen paene omnes sprevisse. exolevit, nisi fallor, saeculo tertio. Aemilius Rectus praefectus Aegypti fuit a. 14 (cf. prosopogr. imp. Rom. I p. 36); cuius filius videtur esse L. Aemilius Rectus praefectus Aegypti a. 42 (ibd.); C. Cl[a]udium Recti f. An. Rectum proc. monetae, praef. fabr., flam. prov. Hispan. cit. ostendit titulus *Tarraconensis* II 4206 (cf. prosopogr. I p. 396); L. Caecilium C. f. Celerem Rectum quaest. provinc. Baet., trib. pleb., praetorem *Olisiponensis* II 190.

Romae VI 26639 Sossi[u]s Rect[us] Aureli Fausti filius.

Puteolis X 2660 M. Livius M. filius Rectus.

Blerae XI 3336 L. Furius L. l. Rectus (sub Tiberio).

Albingauni V 7789 M. Valerius M. f. Rectus.

Asso II 5941 (cf. 3423. 3424) L. Aemil. M. f. M. nep. Quirina Rectus domo Roma e. q. s., scriba quaestorius, scriba aedilicius, donatus equo publ. ab imp. Caesare Traiano Hadriano Aug., aedilis coloniae Karthagi., patronus rei publicae Assotanor.

Sagunti II 3904 C. Fabius Recti f. Gal. Probus.

in *Ebuso insula* II 3662 L. Oculatius L. f. Quir. Rectus aedilis, IIvir, flamen (filius L. Oculati L. f. Quir. Recti, cf. n. 3659).

derivatum est Rectina.

Redditus

saeculis secundo tertioque pauci hoc nomine usi sunt humillimo loco orti fere omnes. invenitur in *Italia* et in *Illyrico*.

Romae VI 1056,2,33 Agellius Redditus vigil, a. 205.
VI 25382 Reddita Capriole soror.

in *agro Falerno* X 4726 Munatia Reddita sacerd(os) (Matris deum) XVvir(alis), a. 186.

Salonis III 2458 Papinia Reddita lib.

Celeiae III 5163 Q. Caecilius Redditus proc. Aug. (procuratores Noricum administrare desierunt imperante Marco.)

Ovidius de Myrrha parturiente 'arbor agit rimas et fissa cortice vivum reddit onus, vagitque puer' Met. X 512 sq. Plinius n. h. 10, 32 'per os partum reddere'.

Re(d)ductus

nomen Africanum.

Ammaedarae VIII 11598 Iulia Redducta.

in *planitie el-Ghorfa* VIII 16407 Onomasta Redducta, L. Ostilius Redductulus.

Lambaesi VIII 3519 'Cecine f(iliae), Reduc[te]'.
VIII 3663 Fundania Redducta Caecili Emeriti mater.
VIII 3690 Hertilia Redducta C. Antoni Celtiberi coniux.
VIII 3691 Hertilia Redducta Helvi Felicis mater.

Thibili VIII 18970 Cornelie Reducta.

Cirtae VIII 7605 Munnia Reducta.

Auziae VIII 9155 Redduc(ta) Quadrati coniux.

significatur opinor staturae brevitas, sicut producto proceritas. derivatum est Redductulus. cognatione coniunctum est Reddux (VI 25384).

Redemptus

hominum humili loco ortorum nomen fictum saeculo primo usurpatumque et ab ethnicis et a christianis per plus quinque saecula. deest P in compluribus titulis aetate posteriore scriptis; *Redepti* publici Severian[i] cur[io]nalis est titulus urbanus VI 2328 (cf. exeplu CIL. VI 2120,15 a. 155, Seelmanni Ausspr. p. 281); graece est Ῥεδῆνπτος.

Romae VI 18185 Flavius Aug. lib. Redemptus.
VI 1056,1,118 Terentius Redemptus vigil, a. 205.

Interamnae X 5349 M. Sentius Redemptus v(ir) l(audabilis) primarius civitatis omnibus honoribus et honeribus curiae suae perfunctus, a. 408.

Clusii XI † 2573 depositio Redem[t]e, a. 290.

Caralibus X † 7760 Redemtus.

Ferrariae V 2391 Sempronius Redemtus (sic traditur) filius [L.] Lepidi Iusti ve[t.] le[g.] XXI Ulpia[e] victricis.

Arelate XII † 944 Redemtus abbas, a. 553.

in *prov. Byzacena* VIII 11964 [Red]emta.
Caesareae VIII 9441 Atilia Cloe mater Redemti.

Reditus

Rediti habentur in *Italia*, in *Gallia*, in *Britannia*, in *Illyrico*, in *Africa*; sed maior pars ad *Illyricum* pertinet. est autem nomen saeculorum secundi tertii quarti.

Romae et Antii X 6691 add. (in fistulis plumbeis) 'stationis propiae (sic) privatae domini n. Alexandri Aug.; Sex. Egnatius Reditus fec.'.

Reditus figulus est in vasculis *Galliarum Lugudunensis* et *Belgicae, Illyrici, Britanniae* (Allmer et Dissard, inscr. du mus. de Lyon IV p. 401, Schuermans, sigl. figul. p. 221, CIL. III 12014, 464 et VII 1336, 899).

in *Pannonia sup.* III 4518 C. Pitius Reditus.
in *Pannonia inf.* III 3624 M. Aurel. Reditus bf. leg. leg. II adi. p. f. Severianae.
in *Dalmatia* III 1968° Aur. Reditus, a. 320.
in *Norico* III 4785 [R]editus.
III 4853 Sestia Redita uxor Tadi Victoris veter. lec. II Ital.
Masculae VIII 2265 Iulia Redi[ta] C. Iuli Messi filia.

reditum infantem intellege eum qui redit quem ad modum in agris ex semine redire dicitur; duxerat enim pater uxorem liberorum sibi quaesendum gratia, ἐπὶ παίδων γνησίων ἀρότῳ.

Refectus

C. F. Refectus est in titulo *Galliae Cisalpinae* edito a Fiorellio in not. degli sc. a. 1880 p. 167.

Relatus

Canusii IX 350 P. Valerius P. l. Relatus.
in *Hispania* II 5168 C. Flav. Relatus. (litterae sunt saeculi II.)

Remissus

Aeclani IX 1311 N. Staius N. l. Remissus.

Renatus

hoc nomen servi videntur invenisse primi et licet posteriore aetate ne honestissimi quidem usurpatione eius plane abstineant, tamen ad humillimos maxime pertinet. ortum est priore saeculi primi parte, usitatius autem non ante saeculum alterum esse coepit, maxime viguit tertio et quarto servaturque vel in sexti saeculi titulo. maior exemplorum pars invenitur in *Italia* (praecipue *Romae*) et in *Africa*, pauca debemus titulis *Galliarum Cisalpinae et Narbonensis, Dalmatiae, Daciae.* christianos Renatos et ex titulis novimus satis multos et ex libris (cf. Augustinum al.).

Romae VI 5021 Sentia Renata (in columbario aetatis Tiberi et Claudi).
VI 3884,5,12 C. Sextilius C. f. Sen. Renatus Iul. miles coh. XIIII urb., a. 197.
VI 1057,5,87 Q. Rutil. Renat. vigil, a. 205.
VI 1686 P. Gavius Renatus Maior Donatianus v. e. fl. Aug. pp. coloniae Aeliae Hadrianae Aug. Zamae regiae, a. 322.
Capenae XI †4034 Renatus christianus, a. 345.
Arelate XII †958 Proiecta Lampadia et Renatus homines christiani.
Salonis III †9567 Renata coniux Aur. Secund (litterae sunt saeculi V).
Apuli III 1251 Ulpia Renata.
Lambaesi VIII 3338 P. Aelius Renatus.,
Aubuzzae VIII 16373 Q. Aquilius Q. f. Quir. [R]enatu[s].
his adde Flavium Vegetium Renatum rei militaris scriptorem, Renatum Profuturum Frigiretum historiarum scriptorem (cf. Teuff. hist. litt. rom.[5] § 470, 9), Martium Novatum Renatum v. c. et sp. Boethi emendatorem (cf. Schepss, Bl. f. d. Bayer. Gymnas. 24 p. 24 sqq.).
hinc declinatum Renatula.

Reparatus

nomen saeculorum tertii quarti quinti sexti, inventum in *Italia*, in *Sardinia*, in *Africa*. ortum videtur esse altera saeculi secundi parte, ethnicis autem rarissime impositum est.
Romae VI 14698 Cestia Reparata.
Alba Fucente IX 4021 Publicia Reparata.
Nolae X †1351 famula dei Reparata sacra virgo, a. 542.
X †1357 Reparatus diac., a. 553.
Puteolis X 1585 T. Stlaccius Repar[atus]. (sub Severo et Antonino Caracalla.)
Hippone Regio VIII †5264 Reparata christiana.
Carthagine VIII †13887 Reparatu(s) christianus.
in *Mauretania Caes.* VIII †9718 Reparatus Arelli f., a. 414.
VIII †9709 Reparatus eps, a. 475.
Reparatus episcopus Aquensis est in Gestis collationis Carthaginiensis a. 411 (Migne patr. ser. I tom. 11 p. 1332).

Repertus

Aquileiae V 1444 C. Venonius Reperti lib. Locuples.

Repetitus

in *agro Albano* XIV 2338 L. Casperius Repetitus Casperiorum Hermae et Septimae filius

Repos(i)tus

maior exemplorum pars pertinet ad *Africam,* tria inveni *Romae,* unum *Ostiae.* adsignandum videtur saeculis secundo et tertio; humillimi eo utebantur fere soli. I paene semper extrita est.

Romae VI 220 A. Cervidius A. fil. Iul. Repostus Utin(a) (Africae) inter vigiles militare coepit a. 199.
VI 1058,4,55 L. Gargil. Repostus vigil, a. 210.
VI 18490 Viator et Reposita fratres.
Ostiae XIV 1688 Q. Q. Tullii Reposti pater et filius.
Turcae VIII 826 Q. Considius Namphamonis filius Repostus Areianus aedilicius, IIviralis, a. 230.
Thignicae VIII 15231 Reposta.
Valli VIII 1287 Bellicius Repostus L. Bellici Belliciani filius.

Repulsa

Carthagine VIII †13888 [R]epulsa.
nomen vere christianum, cf. Fastiditum al.

Respectus

nomen in *Illyrico* frequentissimum, rarius *Romae,* in *Africa,* ad *Rhenum,* rarissimum in *Sardinia,* in *Gallia,* in *Hispania.* ortum videtur esse paulo ante Flavios, quorum aetate servis imponebatur; brevi autem post inter ingenuorum nomina receptum vel ad honestissimos pervenit, quamquam a servis usurpari non plane desiit. superstes fuit saeculo quarto et christianis quoque paucis sane inditum est. hinc declinata videbis Respectius, Respectianus, Respectinus, Respectilla, Respectulus.

respectum di respicientes faciunt ut eum dictum credamus qui a dis respicitur, cf. Plaut. Capt. 834: Respice. — Fortuna quod tibi nec facit nec faciet, me iubes.

Romae VI 8433 Respectus Aug. lib. proc. heredit., Flaviae Rufinae pater.
VI 3301 M. Ulpius Respectus veteranus ex equite singulari.
VI 2385,8 C. Respectus Ma . . . (miles praetorianus), a. 209. (nominis gentilicii locum tenet).
VI 1696 Flavius Respectus v. p. p(rae)p(ositus) corp(oris) mag(nariorum). (saec. IV ineunte.)
Clusii XI †2559 Sentius Respectus exsorcista (saec. IV ut videtur).
Aquileiae V 1196 traditur: Elvius Resspetus.
ad *Rhenum* CIRh. 231 C. Catonius Respectus bf. cos., a. 230.
CIRh. 1548 Crescentinus Resbectus (sic) (centurio) leg. VIII Aug.
Sirmii III 3240 P. Ael. Respectus eq. R. a milit., P. Ael. Trophimiani v. e. filius.

Aquinci III 3432 Petronia Respecta, a. 164.
Celeiae III 5223 L. Dindius Respectus (centurio) leg. XIII geminae.
Salonis III 1988 . . . [T]rom. Respe[ctus cla]rissimus iuven[is].
Salva III 10594 Aur. Respectus vet. leg. II ad. p. f., a. 230.
Sarmizegetusae III 1468 Aurelia Respecta uxor Herculani Augg. vern(ae) adiut(oris) tabul(arum).
in *Hispania* II 3557 P. Fabricius Resp[e]ct(us) IIvir.
in *prov. Byzacena* VIII 58 (= 11114) M. Aemilius L. f. Pal. Respectus praef. fabr., flamen perp. divi Aug., trib. mil. leg. III Aug. (litterae sunt saec. II.)
in *prov. Numidia* VIII 2439 T. Flavius Respectus Extricati Aug. l. l.

Flavius Respectus praetor fuit temporibus Traiani (cf. prosopograph. imp. Rom. II p. 73).

Restitutus

innumerabilem fere Restitutorum Restitutarumque multitudinem dederunt tituli paene omnium imperii Romani partium; nusquam autem tam frequenter usurpatum videmus hoc nomen quam in ipsa urbe *Roma,* cum in *Gallia transalpina* et in *Britannia* rarior eius fuerit usus. antiquissima quae quidem noverim exempla Augustei sunt aevi, atque tum ad servos hoc nomen pertinuïsse solos facile adparet, neque per totum saeculum Christi primum ingenuos saepius Restitutos dictos esse putaverim, quamquam Claudius Restitutus senatorii ordinis vir Plini minoris aequalis ex eiusdem epistulis notus est, et Cn. Babullium Restitutum tituli Potentini X 133 P. Men[e]i C. f. in quattuorviratu conlegam initiis saeculi primi adsignare cogimur. sed inde a Traiano Restituti nomen servis cum ingenuis commune fuit. christianos quoque haud paucos et tituli et libri ostendunt, nec desunt huius nominis exempla saeculo quarto posteriora; sed maxime viguit saeculis primo secundo tertio.

tam incommoda autem huius nominis fuit pronuntiatio, ut persaepe in brevius contractum videamus (conf. *futor, Constutus*), maxime ab hominibus humili loco natis; cuius rei vestigium antiquissimum deprehendere mihi videor in versu illo parieti *Pompeiano* inscripto: *Restitutus multas decepit sepe puellas* (Buecheleri anth. ep. n. 355), qui, modo legas *Restutus,* iustus est hexameter. sed hic cum contractum pronuntietur nomen, integrum scribitur, neque adhuc *Pompeiis* aut *Herculanei,* aut in ullo titulo, quem saeculi primi esse demonstrare liceat, contracta inventa est forma. hanc Nerva vel Traiano imperante in usum receptam esse putaverim, nec casu tribuendum est, quod qui in laterculo VI 200 a. 70 occurrunt Restituti plena omnes utuntur forma, qui autem in laterculis VI 1056. 1057. 1058 a. 205 et 210 nominantur, contracta. atque in *Italia,* in

Illyrico, in *Africa* persaepe brevior invenitur forma, rarissima autem est in *Gallia transalpina,* ad *Rhenum,* in *Hispania.*

sed etiam tertia huius nominis syllaba a nonnullis extrita est; nolo enim formam quae est *Restitus* ab hoc nomine separare, praesertim cum qui in titulo *urbano* VI 7850 Restitus nominatur, non diversus videatur esse ab eo, quem sequens titulus Restitutum adpellat, cumque forma quae est *Restus* sine dubio eodem prognata sit genere; Restus enim in titulo *Tiburtino* XIV 3649 a circitor audit, cuius nepotem Restutum eadem inscriptio nominat. hinc declinata sunt *Restianus, Restiola, Resto.* procul autem ab hac familia habenda sunt *Restio* et *Restionius* dicta ab arte restiaria; Restionis enim nomen antiquius est nomine Restituti (cf. Val. Max. VI 8, 7).

a Restituto declinata sunt *Restitutius* (*Restutius* rarissimum est), *Restitutianus (Restutianus), Restitutina (Restutina), Restutulus.*

iam exempla eligam quam paucissima.

Restitutus

Romae VI 3946 'M. Iulius Aug. [l.] Agathopus aurifex dat Iuliae Restitutae' (manumissus est a Iulia Augusta).

VI 5264 Iulia Restituta Acuti Aug. lib. liber.

VI 2505 C. Pollius [. . filiu]s Veleina Tr[u]entin[o] [R]estitutus Picen[s] miles coh. III pr.

VI 11569 Larcia Restituta Amphionis Domitiae Domitiani servi uxor.

VI 8502 Cocceia Aug. l. Restituta.

VI 2375 a. b quinque Restituti praetoriani a. 119 et 120.

VI 8568 T. Ael. Augg. lib. Restitutus proc. Syriae Palaest.

VI 220 C. Aufidius C. f. Arn. Restitutus Karth. inter vigiles militare coepit a. 199.

VI 406 Aurelia Restituta uxor L. Tetti Hermae eq. R.

Restitut[i] christiani nomen subscriptum est carmini apud Buechel. n. 1345 a. 392.

Cumis X 3698,21 Claudius Restitutus sacerdos Matris deum Baianae defunctus a. 289.

Taurinis V 6995 L. Alfius Restitutus eq. R. eq. p. praef. coh. II Br(eucorum) eq., trib. coh. I Br. (miliariae) eq., flam. divi Titi.

Neapoli (Africae) VIII 969 Coelius Restitutus v(ir) h(onestus) filius Titiani v. h. ex t(ransvecturario) et nav(iculario), ex mun(erario), et ex curatore r(ei) p(ublicae), a. 400/401.

Calamae VIII 5347 Basilius Cirrenianus (Restitutus) fl. pp. cur. reip., a. 370 (cf. n. 5338).

Cirtae VIII 7039 M. Claudius Q. f. Quir. Restitutus proc. Aug. dioeceseos regionis Hadrumetinae et Thevestinae

et ludi matutini et ad putandas rationes Syriae civitatium, trib. leg. VII geminae, praef. coh. I Gaetulorum.

in *Bithynia* III 6994 Sex. Pacuv[ius] Restitutus [proc.] Augg. ad f[amil.] gladiat[or. per] Asiam e[t adhae]rentes p[rovin]cias, pro[c. Augg.] ad XX tr[ans Pa]dum.

his addo Claudium Restitutum, qui Hispanum et Probum in senatu defendit (Plin. ep. 3, 9, 16; vide prosopogr. imp. Rom. I p. 396) et Restitutos episcopos Africanos, qui nominantur in Gestis collationis Carthaginiensis a. 411 (Migne patrol. ser. I tom. 11).

Restutus

Romae VI 29159 Fullonia Restuta uxor M. Ulpi Aug. lib. Crescentis.
VI 2380 C. Arsellius C. f. Ste. Restutus Orta (miles praetorianus), a. 152.
VI 477 L. Vettienus L. fil. Restutus miles coh. X urb., a. 192.
VI 3029 M[ae?]n[i]us Restutus vigil, a. 230.
VI 1675 Restutus cornicularius (paulo ante a. 333).

Mediolanii V †6243 matrona Restuta, a. 388.

Altavae VIII 9840 Valerius Restutus disp., a. 335.

'Ρєϲτοῦτοϲ et 'Ρєϲτοῦτα nominantur in tabulis execrationum ap. Wuenschium, *Seth. Verfl. aus Rom* 20; 22; 28; 29.

Rustuta urbani tituli VI 25680 scriptum videtur propter praecedens Rutiliae nomen.

Restitus

propter titulos urbanos VI 7850 et 7851 hoc nomen a restando tractum esse vix putaverim.

Romae VI 7850 M. Vigellius Restitus. qui in n. 7850 M. Vigellius Restitutus dicitur, idem videtur esse.
VI 14829 Cinnamus et Restitus Tauri frater et filius.

Salerni X 641 Taietia Restita L. Taie[ti] Zosim[i] conliberta et coniux.

Patavii V 2932 Restita.

Brixiae V 4303[add.] [R]estitus.
V 4570 Cluent. Restita.

in *Gallia Narb.* XII 315[add.] Restitus.
XII 5679,82 [Re?]stitus.

in *prov. Numidia* VIII 5986 Sex. Porcius Sex. f. Restitus.

Restus

Tibure XIV 3649a,11 Restus circit. Restuti avos.

Ostiae XIV 860 C. Cominius Restus Quietus Pasianus.

Siccae VIII 16101 C. Leliu(s) Restus.

in *vicinia Thevestes* VIII 16725 M. Iulius Restus.

contracta et plena forma nonunquam in eodem titulo exhibentur (cf. VI 21589; XIV †1964; XIV 3649a). *hic situm corpus Restitutes, quae verae nomine et moribus restituta vixit annis XXI* CIL. XIV 3831.

Revocatus

hoc nomen exeunte saeculo secundo videtur ortum esse et placuit tam ethnicis quam christianis.

Aquileiae V †1704 Revocatus christianus.

in *insula Brattia* III 3107 Revocata Maximi filia.

Sarmizegetusae III 1471 Septimia Septimina quae et Revocata fil. P. Ael. Sept. Audei qui et Maximus vet. ex (centurione).

Assuribus VIII 1817 Revocatus.

Thignicae VIII †15244 Rebocatus christianus.

Carthagine VIII †13916 Revo[cat . .].

VIII †13917 fidelis Revocatu[s].

Roboratus

nomen hoc esse potest in versu tertio tituli *urbani* V 30128 *hic iacet exanimis dulcis ROBORATVS enixus* (cf. Buecheleri anthol. epigr. n. 601). cognatum est Robustus.

Rogatus

nomen Rogati, quod Flaviorum aetate antiquius non est, servis impositum videtur esse primis, paulo post pervenisse ad ingenuos, exeunte saeculo secundo ne a senatorii quidem ordinis hominibus spretum esse; longe maior autem Rogatorum pars humili loco orta est. atque frequentissimus eius usus fuit in *Africa,* cuius terrae tituli paene innumerabilem exemplorum copiam dederunt, ii maxime, qui in *Numidia* prodierunt; militibus enim *Lambaesitanis* acceptissimum hoc nomen fuit. floruisse ibi videtur saeculis secundo tertioque, sed ne quinti quidem sextique exempla desunt. secundum locum tenet urbs *Roma,* secuntur *Ostia, Sardinia, Hispania;* rarissime autem invenitur in *Campania,* in *Etruria,* in *Gallia,* ad *Rhenum,* in *Illyrico.* Rogatos christianos tituli ostendunt paucos. Rogatianus eisdem fere locis reperitur et ad saecula secundum tertiumque spectat; Rogatia, Rogatula, Rogatina, Rogatilla, eorundem temporum nomina, Africana sunt:

Romae VI 1607 L. Domitius L. f. Quir. Rogatus pontif. minor, proc. Aug. provinc. Dalmat., proc. monetae Aug., ab epistul. Lucii Aelii Caesaris, praef. eq. alae I Aravacorum, trib. mil. leg. VI victric., praef. coh. I Fl. equitatae, praef. coh. I Dalmatar., accensus relatus.

VI 1397 L. Crepereius Rogatus c. v. pontifex dei Solis, septemvir et insignis lupercus. (non ante Aurelianum.)

VI 1056, 1057, 1058 multi vigiles a. 205 et 210.

Ostiae XIV †1918 Paula Rogata.
in *Sardinia* X 7903 Rogatus ser. pub.
Ravennae XI 17 Rogatus Aug. lib. tabul. c[l.] pr. [R]av.
Aquinci III 10419 C. Iul. Rogatus mil. leg. III Aug., vet. leg. II adi., a. 211.
Carthagine VIII 12622 Rogatus frater Primi Caes. servi exerchitatoris cursorum. (saec. I exeunte vel ineunte II.)
prope Thamugadi VIII 2439 Rog(atus) f(ilius) T. Flavi Respecti Extricati Aug(usti) l(iberti) l(iberti).
in *castris Lambaesit.* VIII 18067 M. Aelius Rogatus miles, a. 166.
VIII 2564 multi milites, imp. Elagabalo.
Masculae VIII 2248 Q. Iul. Rog[atus fil.] . . . M. f. Papir. Nundinari aedil., IIviri quin[quennalis eq.] Roman.
Auziae VIII 9111 Cael. Rogata, a. 246.
Pomarii VIII 9944 . . lius Roga[t]us, a. 520?
Altavae VIII 9859 Flavia Rogata, a. 430.
his adde P. Aelium P. f. Papiria Rogatum proc. Auggg. (a. 209/211), praesidem prov. Mauretaniae Caesariensis, quem complures tituli *Africani* ostendunt (cf. prosopogr. imp. Rom. I p. 20), et Rogatos *episcopos Africanos*, qui nominantur in Gestis collationis Carthaginiensis a. 411 (Migne patr. ser. I tom. 11).

Rosatus

rosae significatur similitudo. a rosa dicta sunt Rosa Rosula Rosio Rosius Rosianus, cognatum est Rosarius.
Thysdri VIII †56 Rosatus christianus.
in vicinia Thevestes VIII 2192 C. Com. Rosatus.
in vicinia coloniae Thamugadi VIII 2442 Sulpicia Rosata.
hinc declinatum Rosatianus.

Ruscatus

RVSCATV . . . ., quod inscriptum est vasi *Lugudunensi* ap. Allmer et Dissard IV p. 405, tractum esse a rusco certum est. huius coloris rebus uti mulieres solitas dicit Festus p. 354 s. Thewr. adlato Catonis originum loco, quo rusceae fasciae videntur intellegendae esse. eodem genere prognata sunt Ruscus Ruscius Rusca.

Sacratus

nomen saeculorum primi secundique, inventum *Romae, Sutrii, Vasione, ad Rhenum.* ex Tacito (hist. 5, 22) nota est Claudia Sacrata mulier Ubia, quam stupravisse creditus est Cerialis. tituli dederunt hos:
Romae VI 28376 P. Vatinius Sacratus Vatiniae P. f. Antull[ae] vitricus.

Sutrii XI 3254 Cn. Manlius Sacratus pontifex (priore saec. II parte, ut videtur).
Vasione XII 1300 Sex. Cornelius Sacratus. (litterae sunt saeculi II exeuntis.)
ad *Rhenum* CIRh. 316 Sex. Comminius Saratus.
CIRh. 832 L. Senilius Sacratus pater L. Sacratii Saceriani, Sacratii, Sacrii.

hinc tractum Sacratius. eodem genere videtur prognatum esse Sacretius. praeter haec cognata novi nomina quae sunt Sacer Sacrius Sacerianus Sacellus Sacratorius. gallica autem sunt Sacrovir (Iulius Sacrovir Aeduus ap. Tacitum) Sacirus Saciro Saciratus Sacerus Sacruna; sed restant Sacrana Sacrinius Sacerillus Sacrillius Saceronius Sacroticus, quorum partem certe gallicam esse et locis demonstratur et formis.

Salitus

Nemausi XII 3421 Q. Apuleius Salitus.

gallicum esse vix putaverim, licet similia extent nomina gallica quae sunt Saletio Saliso Salusa (cf. Zeussii gramm. celt.[2] p. 122).

vide nomina Salsae, Salsulae, Saltii.

Salsa

Salsa martyr, quae vixit saeculo quinto, laudatur in carmine invento in *Africa* (Buecheleri carm. ep. n. 318). cognata sunt Salsonius Saltius Saltienus Saltorius Salitus Salitorius Salinator Salinatorius.

Salvetus

Salvetu(s) vasis inscriptum est *Lugudunensibus* ap. Allmer et Dissard IV p. 408. 409. declinatum est a salvendo et eum significat qui salvet. eadem est origo nominis christiani Salventii (in Buecheleri anthol. epigr. n. 1375, a. 533). confer Salvius Salvitto al.

Saluta

Saluta praenomen muliebre fuit apud Paelignos, ut adparet ex titulis *Sulmonensi,* in quo est *Saluta Musesa Pa.* (i. Saluta Mussedia Pa. f.), et *Corfiniensibus,* in quibus leguntur *Saluta Scaifia V.* (i. Saluta Scaefia V. f.) et *Saluta Acca L.* (i. Saluta Acca L. f.) et *Saluta Obel. Ov.* (i. Saluta Obel(lia) Ov. f.; *Saluta Obellia* CIL. IX 3248) (cf. Plantae gramm. dial. osc. umbr. II p. 544 et 547). postea autem in cognominis locum transiit, quod factum vides in titulo IX 3266 add. et ipso *Corfiniensi* posito Septimiae L. f. Salutae. sed etiam in *urbanis* titulis pauca huius nominis vestigia servantur; ibi enim scripta sunt nomina Valeriae M. l. Salutae (VI 12743), Lucretiae L. Lepidi [l.] Salútae (VI 21667), Opetreiae T. [f.] Salutae (VI 23498), Valeriae C. l. Salutae (VI 28270), Vettiae Salutae (VI 28711). Hispanum exemplum dedit titulus *Castulonensis* II 5910 Salutae positus.

nomen Salutae dictum est a *saluendo ut acutus ab acuendo (cf. Plantae gramm. dial. osc. umbr. I p. 130); artissima cognatione coniunctum est cum *salute*, comparanda sunt salvatus Salvetus. *Salavatur* in eadem regione natum est (cf. Zvet. inscr. It. inf. p. 13). conferas nomina Salvii Salvidieni al. Salutia mulieris cognomen (X 5409) a salute declinatum est. *Salutus* autem (C. Annius C. f. Ani. Salutus Vercellis mil. leg. XXII pri., CIRh. 1208) vereor ne gallicum sit.

Salutatus

Romae VI 18413 Flavius Salutatus Flaviae Pythodoridis coniux.

Sanctus

nomen humillimorum et honestissimorum hominum, sed his, ut videtur, minus aptum quam illis. natum esse putaverim aevo Augusteo, saepius autem usurpatum est saeculis secundo tertioque, nec sexto plane exoleverat. Gallis magis videtur placuisse, quam Italis, ideo, ut opinor, quod similia vocabula et ipsis familiaria fuerunt (vide Sanctonum nomen, Groeberus in arch. V p. 457). christiani, ut par est, hoc quoque nomen libenter receperunt. derivata sunt Sanctius Sanctianus Sanctinus Sanctinius Sanctulus.

Sanctae (sic ex correctione Hirschfeldii, cf. prosopogr. imp. Rom. III p. 172; trad. *Sancia*) aqua atque igni interdictum est a. 33 fratre eius Considio Proculo propter crimen maiestatis interfecto (Tacit. ann. 6, 18); hic fortasse fuit Considius praetorius, qui a. 31 Pomponium Secundum accusaverat (cf. prosopogr. I p. 436). Claudium Sanctum militem exercitus Germanici habes apud Tac. hist. 4, 62.

Romae VI 15250 Ti. Claudius Ti. f. Quir. Sanctus Lemnianus, Claudi Euhelpisti et Claudiae Astes filius.
VI 631 Flavius Sanctus homo libertinus, a. 177.
VI 10056,10 Sanctus equos (cf. VIII 12508).
ad *Rhenum* CIRh. 101 C. Candidinius Sanctus sign. leg. XXX U. v., a. 185.
Viennae, Buech. anth. ep. n. 1407 S(an)c(t)us christianus s(an)c(tu)s nomine, s(an)c(tu)s innocentia. (saeculi VI dicitur esse.)
in *Pannonia sup.* III 4603 Rutilia Ursa et Rutilia Sacta (sic).
in *Moesia inf.* III 7449,19 Aur. Sanctus miles leg. XI Cl., a. 155.

adde hos: Minicium Sanctum procuratorem Aug. (marmorum?) a. 132 (cf. prosopogr. II p. 380), Ateium Sanctum oratorem qui docuit Commodum (cf. Aeli Lampr. vit. Comm. 1), Aurelium Sanctum v. c. maritum Plotiae Agrippinae (sub Antonino Severi f., cf. prosopogr. I p. 214), C. V(alerium?) V(alerianum?) Sanctum quaestorem provinciae Baeticae, patrem Iul(ii?) Sancti (cf. prosopogr. III p. 379).

Sarcinatus

Sarcinati nomen fuisse traditur in titulo *Hastensi* V 7568 male sine dubio olim descripto. spectat opinor ad corporis obesitatem, quem ad modum Apuleius met. VIII 15 lupos dicit vastis corporibus sarcinosos.

Scitus

hoc nomine servi ingenuique humillimo loco nati utebantur saeculis p. C. primo secundoque; in usum videtur receptum esse aetate Augusti; invenitur in *Italia,* in *Gallia Cisalpina, ad Rhenum,* in *Hispania.*

Romae VI 3561 Ulpia Scita P[h]ilumena P. Aeli Macri antesignatoris trib. coniux.
VI 10788 P. Aelius P. l. Salvius, Catia Ɔ. l. Scita.
Capuae X 4312 Scita C. Quincti C. l. Philocomi filia.
Abellini X 1147 [P. Avia]nius Ɔ. l. Scitus.
Pompeiis (in signaculo) X 8058,17 C. Catius Scithus (sic).
Veronae V 3479 Q. Afinius Q. f. Scitus.
Aquileiae V 8318 Q. Aebutius Q. l. Scitus.
ad *Rhenum,* Westd. Zeitschr. IV p. 358 Tertia Sciti f.
Arvae II 1066 M. Egnatius Sciti lib. Venustus IIIIII vir.

Terent. Andr. 486 'per ecastor scitus puer est natus'. hinc declinatum Scitianus; confer nomen Scientini.

Secretus

Venusiae in coemeterio iudaico X 6227 Catella filia pp. Secretei.
Pompeiis IV 1270 Rusticus et Secre[tus . . . .?] (scriptor titulum non videtur terminavisse).
derivatum est Secretius.

Sectatus

in *Pannonia super.* III 5056 (cf. 10937) C. Samuconius Sectatus et Amuca Burrani f. parentes Respectillae.

Sedatus

qui hoc nomine utebantur maximam partem tenui vel adeo servili loco orti erant; tamen honestioribus quoque impositum est et medio fere saeculo secundo Sedatio cuidam fasces dati sunt. inventum videtur esse aevo Augusteo, rarius autem fuisse iam saeculo tertio, quarto magis magisque exolevisse. atque *Romae* et in *Africa* satis frequens fuit, rarius usurpabatur in ceteris *Italiae* oppidis, in *Galliis,* ad *Rhenum,* in *Britannia,* in *Illyrico,* in *Africa.*

Romae VI 4223 Iulia Sedata dec. contubernalis C. Iuli Aug. lib. Bathylli immunis aeditui templi divi Aug. et divae Augustae.
VI 916 C. Calpetanus Rantius Sedatus Metronius curator tabular(iorum) public(orum), a. 46.

VI 18203 T. Flavius Aug. l. Sedatus Antonianus.
VI 3884b,2 L. Afranius L. f. Poll. Sedatus Sutr(io) mil. coh. XII urb., a. 198.
VI 1056,1,81 Caecilius Sedatus vigil, a. 205.
Praeneste XIV 2965 Sedatus praefectus loco alterius ex filiis Germanici IIviri quinq.
Nolae X 1233 Q. Vibi[e]dius Sedatus IIvir, a. 30.
Capenae XI †4040 Sedatus christianus, a. 380.
Bergomi V 5139 Q. Sulpicius Q. f. Sedatus IIIIvir i. d.
Tolosae XII †5408 Sedata christiana.
Lambaesi VIII 18224 P. Flavius Studiosus Aurelius Sedatus sig. leg. III Aug. (non ante Valerianum scriptum esse titulum credit editor.)

ad Μάρκον Σήδατον Plutarchus librum de audiendis poetis scripsit. Sedatus, antea Theophilus, origine Nicaeensis, senator Romanus, praetorius Aristidis rhetoris fuit aequalis (cf. prosopogr. imp. Rom. III p. 190). Sedatus rhetor Tolosanus sed origine Burdigalensis aequalis Ausoni ab hoc honoratus carmine est (Comm. prof. Burd. 19). derivata sunt *Sedatius, Sedatianus, Sedatina.*

Sedulatus

Sedulat(us) gladiator nominatur in inscriptione parietaria *Pompeiana* IV 2451; idem fortasse est Sedlatus quem praebet inscriptio IV 2426.

declinatum hoc nomen puto a sedulo, sicut vivatus est a vivo, malatus a malo al. confer Sedulium.

Sensus

in *Numidia procos.* VIII 4694 M. Aemilius Sensus.

sensus est qui sentit. Romani sensibus infantium praeesse voluerunt deum Sentinum.

Sepulta

Romae VI 26820 Statia C. f. Sepulta.
Marruvii IX 3758 Statedia N. f. Sepulta.
confer nomen Funesti (VI 29085).

Servatus

exemplum quod sit antiquius aevo Augusteo novi nullum, sed multa saeculorum primi, secundi, tertii; quarto autem quintoque iam rarissimum fuit. atque maxime placuit *Nemausensibus* et in ceteris quoque *Galliae Narbonensis* oppidis minime rarum fuit; multo pauciores eo usi sunt in *Italia,* in *Gallia Cisalpina, Luguduni,* ad *Rhenum,* in *Illyrico,* in *Africa.* nobilissimi usurpatione eius abstinuerunt, invenitur apud servos, milites, municipiorum coloniarumve magistratus sim.

Romae VI 10229,25 Agrii Phoebus et Servatus Dasumi amici, a. 108.

VI 1686 C. Iulius Servatus Tertullianus v. e. fl. Aug. pp. p(ontifex) (coloniae Zamae), a. 322.

Vasione XII 1363 Catia T. fil. Servata flam. Iul(iae) Aug(ustae) Vas(iensium) Voc(ontiorum), Q. Secundi Zmaragdi IIIIII viri Aug. uxor. (cum scriberetur titulus, Claudius aviae divinos honores nondum curaverat decernendos.)

Nemausi XII 3236 L. Iulius Q. f. Volt. Niger Aurelius Servatus omnib. honoribus in colonia sua functus, IIIIII virorum corporatorum Nemausensium patronus. (litterae sunt saeculi II.)

XII 3420 G. Apronius Fulvus et Servata uxor. (litt. sunt saec. III.)

Luguduni, Allmer et Dissard II p. 402 Constantinius Servat[us] filius Constantini Aequalis hominis optimi artis barbaricariae, IIIIII viri Aug. c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Luguduni et Pacatiae Servandae.

Copti III 6627 Servatus centurio. (imp. Augusto.)

Carthagine VIII 12508 *(tabula execrationis)* Cερουᾶτος equos.

VIII †14125 'Aurelia Sirvata (sic) innos in pace vicsit annu, meses quadtor, dies vicinti tres.'

Servatus episcopus Africanus Donatista nominatur in Gestis collationis Carthaginiensis a. 411 (Migne patrol. ser. I tom. 11).

hinc declinata sunt *Servatius, Servatianus, Servatilla, Servatio.* confer nomina Servantii et Servandi.

Solicitus

nomen Soliciti vasi inscriptum est reperto in *Aquitania* (Schuermans, sigles figul. p. 249).

Solitus

Veronae V 3744 Senecio Solitus Soliti f. Banillae maritus.

Brigantione XII 95 Solita filia Parrionis Excingi f. et Vennae Nematevi f., soror T. Parridi Parrionis fil. Quir. Grati quaest., IIviri munic. Brigantien., et Adnemae. (litterae sunt saec. I.)

Dea Augusta XII 1666 Solitus Tauril. f. maritus Temporinae.

SOLIT legitur in vasis *Lugudunensibus* ap. Allmer et Dissard IV p. 254 et 267.

vereor ne latinum non sit; confer Solimaram deam, a qua dictum videtur esse Solimariacum (cf. Zeussii gramm. celt.[2] p. 806).

Solutus

Nemausi XII 3368 Sex. Adgennius Solutus.

Arsacal VIII 6149 C. Masurius Solutus.

Thamugadi VIII 17929 P. A[elius] Solutus.

Sortita

Arimini XI 470 M. Gavius Primitivos et Annaea Sortita parentes Gaviorum Primi et Sabinae.

XI 516 Montanus et Sortita patres C. Sornoio[ni?] Maioris.

sortita est ea quam parentes sortiti sunt. 'si emancipatus filius uxore non ex voluntate patris ducta filium fuerit sortitus, . . .' Ulpianus dig. 37, 4, 3.

Sparsus

nomen Sparsi Augusti fere aetate ortum est, nec videtur saeculo p. C. tertio superstes fuisse. invenitur autem in *Gallia Narbonensi* et in *Hispania.* Sparsianus, quod inde est declinatum, in titulo *urbano* legitur, Sparsillina reperitur in *Hispania.*

Fulvius Sparsus declamator saepius occurrit in Senecae controv. Iulius Sparsus amicus fuit Plini minoris (cf. epist. 4, 5; 8, 3 et prosopogr. imp. Rom. II p. 216); ad eundem fortasse Martialis epigramma scripsit 12, 57. G. Lusius Sparsus cos. suff. fuit cum Q. Canusio Praenestino circa annum 157 (CIL. III D XL). Sex. Domit. Sparsum ostendit titulus *Nemausensis* XII 3558. in *Hispania* inveniuntur Licinia Sparsi f. Procilla, Luci Lusi uxor (II 2648, litterae sunt saeculi fere secundi) et Aurelia Marcellina ex [(conventu)] Cluniens. flaminica [p(rovinciae) H(ispaniae) c(iterioris)], uxor. L[i]cini [Spar]si flami[ni]s (II 4198).

sparsum intellege lentiginosi oris hominem. eundem sensum videtur significare nomen *Spargentii.*

Spectatus

hoc nomine saeculis secundo tertioque servi multique tenui loco orti ingenui usi sunt. maxime videtur placuisse *Noricis,* nec rarum fuit in *Italia;* pauca autem prodierunt exempla in *Gallia Cisalpina,* in *Dacia,* in *Pannonia inferiore,* in *Numidia.* derivata sunt Spectatinus et Spectatilla.

Romae VI 1056,1,107 Marcanus Spectatus vigil, a. 205.

Ephem. epigr. 7, 1210 Aelius Spectatus v. e. subpraefectus vigilum, a. 239.

Lunae XI 1322 M. Firmidius Spectatus fr. leg. II Ital. p. f. optio, a. 200.

Speratus

Speratus inter nomina videtur receptum esse imperante Caesare Augusto, qua aetate servis opinor impositum est solis; et quamquam brevi ab ingenuis quoque usurpatum est, tamen ad nobiles fere nunquam pervenit, sed humillimo loco natis semper aptissimum fuit. atque permulti eo utebantur in *Italia* (maxime *Romae*), in *Gallia Cisalpina,* ad *Rhenum,* in *Illyrico,* in *Africa,* rarius fuit in *Gallia Narbonensi, Luguduni,* in *Hispania;* in *Britannia* autem omnino non invenitur. insolitum, nisi fallor, iam saeculo quarto

fuit, sed adest vel quinti exemplum; christiani autem eo fere non usi sunt. I praeposita est in titulis *Africanis*.

Romae VI 5906 P. Granius Ↄ. l. Speratus (in columbario aetatis Caesaris Augusti).
VI 4163 Sperata filia liberti Liviae manumissi ante obitum Augusti.
VI 6596 Speratus tabularius, Messallinae Neronis ser.
VI 15551 L. Calpurn. Speratus (imperante Vespasiano).
VI 23716 Pacuvia Sperata M. Ulpii Aug. lib. Argaei uxor.
VI 619 Speratus imp. Caesaris Hadriani Aug. ser. vilicus.
VI 1058,7,97 M. Aelius Speratus vigil, a. 210.
Antii X 6638 B 16 Speratus libertinus, a. 39.
Pompeiis X 895 Speratus Caesiae Mus. min(ister) Aug(usti), a. 23.
Aquileiae V 1251 C. Iulius Nedymi divi Aug. lib. l. Agathopus maritus Iuliae Speratae.
ad *Rhenum* CIRh. 1597 C. Longinius Speratus vet. leg. XXII pr. p. f., a. 201.
Sarmizegetusae III 1473 [Cominia] Sperata filia Comini Celerini pontif. col., eq. R., trib. leg.
in *Norico* III D XI L. Pullius Speratus testis in diplom. mil. a. 80 (conf. D XVI).
in *Hispania* II 2344 C. Sempronius Speratus flamen divorum Augg. provinciae Baeticae. (imperante Traiano.)
Carthagine VIII 12653 Faustus Caesaris ser. Sperati aeditui f. (exeunte saec. I vel ineunte II.)
Arsacal VIII 6071 [Co]rnelia Q. lib. Sprata (sic).
Calamae VIII 5445 Modius Isperatus.
XV. 1443 *Theveste* VIII 1949 Isperatus.

'exaudi Caesar: delatores ad leonem. exaudi Caesar: *Speratum* ad leonem' clamatum est in senatu mortuo Commodo, ut refert Ael. Lampr. 18, 10. *Speratus episcopus Africanus* nominatur in Gestis collationis Carthaginiensis a. 411 (Migne, patr. ser. I tom. 11).

hinc declinata sunt Speratius, Speratianus, Speratinus, Speratilla, Speratio. cognata sunt Sperantius, Sperandus.

Sponsa

servile nomen aetatis optimae inventum *Romae* et *Puteolis*; imponebatur etiam ingenuis.

Romae VI 4190 Sponsa Liviae l.
VI 5072 Sponsa Optati et Cytheridis filia. (in columbario, quod Tiberio et Claudio imperantibus in usu fuit.)
VI 9155 Acutus Sponsae ser.
VI 11210 Licinia Sponsa.
VI 23642 Ovia Sponsa filia Saturnini August.
Puteolis X 2811 Oppia L. f. Sponsa.
derivata sunt Sponsanus, Sponsianus. spectat ad praedictiones.

Stabilita

nomen aetatis non optimae.

Romae VI 20689 Iulia Stabilita Cassiae Donatae filia.
VI 16021 Cominia Stablita (sic) Comini Atimetiani patrona. (sic a verbo cognato *stablarium* Romani, *staflarem* Umbri dixerunt.)

Grumenti X 263 Papira (sic) Stabilita. (titulus neglegenter scriptus.)
X 270 'Stabilita matri benemereti fecit Agileni, que visit an. L.'

confer nomina quae sunt Stabilis Stabilia Stabilio Stabilius; his origine non aliena sunt Stafonius (confer oscum *Stafianam* i. Stabianam), Stabiae oppidi nomen, Stabius, Staberius, Stabirius, Stab(u)larius, Stabulo, Istablicius.

comparandum est Statutus al.

Status

cognomen rarissimum, cognatum cum Staatio; sed nescimus, utrum producta fuerit A an correpta. ortum videtur esse saeculo Christi primo.

Romae VI 200,2,72 A. Plautius Status, a. 70.
Salonis III 2070 Status.
Carnunti III 4446 Stata.

Statutus

hoc nomen invenitur in *Italia*, maxime *Romae*, in *Gallia Cisalpina*, in *Gallia Narbonensi*, ad *Rhenum*, in *Illyrico*, in *Hispania*. ortum videtur esse aetate Caesariana, usurpatum est a servis ingenuisque humillimo loco natis fere usque ad saeculum tertium medium. nomen gentilicium quod est *Statutius* iam Augustea aetate hinc declinatum est. *Statutianus* saeculorum est Christi secundi et tertii.

Romae VI 4973 M. Livius Statutus (in columbario, quod Tiberio et Claudio imperantibus in usu fuit).
in *Gallia Cisalpina* V 5050 Camurius Statutus, a. 46.
ad *Rhenum* CIRh. 1237 Togius Statutus miles numeri exploratorum Divitiesium Antoninianorum.

'recalvom ac silanum senem, statutum, ventriosum' Plautus Rud. 317. confer Stâturam.

Structus

cognomen gentis *Serviliae*, quo primus videtur praeditus esse P. Servilius P. f. Priscus Structus, qui consul fuit a. u. 259, postremus C. Servilius P. f. Q. n. Structus Ahala trib. mil. cos. pot. a. u. 346 (vide fastos). posterioris autem aetatis exemplum, si recta est Huebneri coniectura, unum habemus; [St]ruc[tae] enim cognomen visum huic est Corneliae C. Cor. Sec[un]dini uxori fuisse, quam

ostendit lapis *Tarraconensis* II 6120. Στρούκτων (Στρούκτορα codex Patmius) soli Diodoro (12, 27) Hermini in consulatu a. u. 36 conlega audit.

Subitus

Romae VI 1057,5,57 P. Saenius Subitus vigil, a. 205.
VI 15544 T. Fl. Subitus et Pinnia Heuresis parentes Claudiae Pietatis.
VI 26896 Subita.
nomen fortasse invenerunt a subito partu.

Sublatus

Brixiae V 4643 [S]ublatus.
confer Agnitum.

Substitutus

Romae XV 767 opus dol(iare) ex pr(aedis) Augg. nn., L. Lanius Substitutus. (aetatis est Severianae incipientis.)
Nemausi XII 4031 Substitútus Zoes contubernalis.
Salonis III 2092 Substitutus T. Anchari Anthi IIIIIIviri Aug. libertus.
in *Hispania* II 6259,19 Substitutus M. Vetti Bolani.
est igitur nomen servile. 'utinam patiente utriusqu[e a]etate procedere coniugium [potuisset, donec e]lato me maiore, quod iu[sti]us erat, suprema mihi praesta[res, antea vero super]stite te excederem orbitat[e f]ilia mihi supstituta' laudatio Turiae.

Successus

Successus Augusteo fere aevo nomen factum est et superstes fuit saeculo Christi quarto. servi eo usi sunt primi et quamquam non multo post inter ingenuorum quoque nomina receptum est, tamen ad honestiores fere nunquam pervenit. atque *Romae* paene innumerabilis exemplorum multitudo prodiit, nec minus acceptum fuit *Ostiensibus;* permulti eo usi sunt in ceteris *Italiae* oppidis, in *Galliis cisalpina* et *transalpina,* in *Hispania,* in *Illyrico,* in *Africa;* rarius autem fuit ad *Rhenum* et in *Britannia.* una C saepissime scriptum est in titulis *urbanis* et *Africanis* (maxime in *Lambaesitanis*), sed etiam in ceteris *Italiae* partibus Sucessus saepe legitur (in pariete *Pompeiano* IV 1355). raro autem C omissa est in *Gallia,* in *Illyrico,* in *Hispania.* S u c e s u s aetate posteriore aliquotiens occurrit in *Italia,* in *Gallia,* in *Pannonia,* in *Hispania,* in *Africa.* Σούκκεccoc et Σούκεcoc habentur in titulis graecis (cf. Theod. Eckinger de lat. verb. in graec. tit. orthogr. diss. Turic. p. 102). emendatius fuit Succedens (VIII).

Romae VI 5953 Successus (in monumento libertorum familiaeque L. Arrunti, qui cos. fuit a. p. C, 6).
VI 15604 Claudia Successa Agathangeli Caesaris ser. contubernalis, Ti. Claudi Hygini patrona.

VI 26915 Successa Messalinae Neronis lib.
VI 14913 Ti. Claudius Aug. lib. Alexsander, Claudiae Successae pater.
VI 15551 Successus imp. Vespasiani Caesaris ser. Octavianus.
VI 235 Saturninus et Successus horreari, a. 75.
VI 8485 T. Flavius Successus Aug. l. tabularius marmorum Lunensium, patronus T. Flavi Felicis.
VI 9041 Naevius Successus filiaster P. Aeli Aug. lib. Telesphori selentiarii.
VI 8796 M. Aurelius Successus Aug. lib. a cura amicor., qq. coll. Liberi patris.
VI 3884 T. Ovedius T. f. Pom. Sucessus (sic) Amer. mil. coh. XIIII urb., a. 197. in eodem laterculo nominatur opt. M. Aeretius M. f. Pal. Sucessus (sic) Ost.
VI 1056,2,99 Baebius Successus vigil, a. 205.
VI 1057 sq. Successi vigiles, a. 205 et 210. semel deest altera C.

Ostiae XIV 50 Successus Agathemer[i] imp. T. Caesaris Aug. ser(vi) [p]aterni vicarius.
Antini IX 3840 Q. Novius Q. f. Serg. Successus p(atronus) m(unicipii) omnibus honoribus functus.
Genusiae IX 259 cooptatur patronus Fl. Sucessus (sic) hornatus et explendidus vir, a. 395.
Capenae XI † 4064 dep. Sucesi (sic).
Luguduni, Allmer et Dissard III p. 179 Attia Successa T. Aeli Aug. lib. Eutychi coniux.
Madaurae VIII 4703 Ti. Claudius Succesus (sic) filius Successi Cogitati.
Carthagine VIII † 14217 Sucessus (sic).
VIII 12507 'uratur Sucesa (sic), aduratur amore vel desiderio Sucesi (sic)'.

Helvius Successus libertinus pater fuit imperatoris Pertinacis (conf. prosopogr. II p. 134). Successo episcopo Cyprianus inscripsit epistulam n. 80 (Hart.).

(Medeam) sua manu suos extinxisse *successus* Cael. Aurel. morb. chon. I 5, 177 dicit. 'cum omnia mea causa velles mihi *successa*' Cic. fil. ep. XVI 21, 2; *dibus successis* (intellege eos qui prosperis successionibus praesunt) titulus Hispanus II 325 positus est. *Successor* filius C. Plini Calvi et Pliniae *Successae* nominatur in titulo Comensi V 5300.

Superatus

nomen tertii fere saeculi, usurpatum in *Hispania* et in *Africa*.
Italicae II 1146 Fabius Superatus.
II 5040 Superata.
Malacae II 1966 L. Servilius Superatus.

Lambaesi VIII 3002 [M. Ulpius] Superatus libertus et alumnus M. Ulpi Optati (centurionis) leg. III Aug. p. v. (propter piae vindicis cognomen hic titulus ante Septimium Severum scriptus esse non potest).
VIII 3481 Super[atu]s L. Caecili Ve[n]atoris filius.

superatus est qui superat. elegantius fuit *Superans* (IX 567), unde declinatum iam priore saeculi p. C. primi parte *Superantia* (VI 2993). cognata sunt Super, Supera al. confer Exuperatum.

Suratus

in *Norico* III 5153 Suratus.
confer nomen Surae.

Superlata

Benignae Superlat[ae] Diocletianus rescripsit a. 286 (fragm. Vatic. § 279).

Susceptus

Veliae X 466 L. Valerius M. [f. Su]sceptus T. Comini [Su]scepti et Publ[i]l[iae] Andreae filius.

Tacitus

nomen Taciti aevo Augusteo antiquius esse non puto; ab hoc tempore tam ab humilibus quam a nobilibus hominibus usurpatum est fere usque ad aetatem Constantini. exempla prodierunt in *Italia*, in *Gallia*, in *Illyrico*, ad *Rhenum*, in *Britannia*, in *Africa*.

Romae VI 2379 a 4, 23 M. Severius Tacitus miles praetorianus, a. 143.
VI 3226 T. Aur. Tacitus eq. sing. Aug.

Capuae X 4078 Ti. Cl. Tacitus Ti. Cl. Ti. lib. Epaphroditi filius.

Pisis XI 1421 Q. Sertorius Q. f. Atilius Tacitus (imperante Augusto).

Lunae XI 1355 Numisius Tacitus pater collegi fabr. tign., bisellarius.

Patavii V 3037 F. Sepullius P. f. Fab. Tacitus.

Mediolanii V 5895 P. Valerius P. libert. Palat. Tacitus VIvir senior et Augustalis.

in *Norico* III 4812 Fl. Tacitus s(ingularis) c(onsularis) alae Aug., a. 238.

ad *Rhenum* CIRh. 930 T. Tacitus (vereor ne *Tacitius* fuerit in lapide) Censorinus.

Corneli Taciti equitis Romani Belgicae Galliae rationes procurantis filium ἐκτράπελον ipsum non pridem se vidisse dicit Plinius n. h. 7, 76. P. Cornelius Tacitus celeberrimus rerum scriptor. A. Caecina Tacitus [praetor] candidatus, praeses prov. Baeticae, cos. (suff. a. inc.), VIIvir epulonum (cf. prosopogr. imp. rom. I p. 257). imperator Caesar M. Claudius Tacitus Aureliani in principatu successor.

derivata sunt Tacitius, Tacitianus, Tacitinus, Tacitinius.

Togatus

in *provincia Numidia* VIII 5787 Iulius Togatus.

Torquatus

cognomen gentis *Manliae* antiquissimum. T. Manlius L. f. A. n. Imperiossus Torquatus dictator a. u. 401, II 405, III 434, cos. a. u. 407, II 410, III 414 a torque, quo Gallum victum spoliaverat, sibi posterisque Torquati cognomen invenit (Liv. 7, 10). L. Manlius L. f. Torquatus cos. suff. fuit a. u. 689 (filius eius praetor fuit a. u. 705). Torquata antiquiore aetate nulla invenitur. Praeter Manlios Torquatos patricios nobiles novimus multos eodem cognomine praeditos, ex quibus elegi hos: (C? Nonium) Asprenatem Calpurnium Torquatum filium consulis a. p. C. 6 (is fortasse est quem in ludo Troiae lapsu debilitatum aureo torque Augustus donavit ipsumque et posteros Torquati cognomen ferre passus est, cf. Suet. Aug. 43; prosop. imp. rom. II p. 411); Iuniam Torquatam virginem Vestalem, filiam C. Silani consulis a. p. C. 10 (prosopogr. II p. 253); L. Iunium Silanum Torquatum fratrem consulis a. 46, L. Iunium Silanum Torquatum eiusdem, ut videtur, filium (prosopogr. II p. 249. 250); D. Iunium Silanum Torquatum cos. a. 53 (prosopogr. II p. 249); Torquatam Q. Volusi Saturnini consulis a. 56 uxorem (prosopogr. III p. 331); L. Nonium Torquatum Asprenatem cos. a. 94 (prosopogr. II p. 414); C. Bellicium (*sive* Bellicum) Torquatum Tebanianum cos. a. 124 (prosopogr. I p. 235); (Nonium) Torquatum Asprenatem cos. II a. 128 (prosopogr. II p. 414); C. Bellicium Torquatum cos. a. 143, C. Bellicium Torquatum cos. a. 148 (prosopogr. I p. 235); M. Metilium Aquillium Regulum Nepotem Volusium Torquatum Frontonem cos. a. 157 (prosopogr. II p. 371); Lucceium Torquatum consularem occisum a Commodo (prosopogr. II p. 301); Gavidiam Torquatam L. Anni Italici Honorati legati leg. XIII geminae sub Caracalla vel Elagabalo uxorem (prosopogr. II p. 111); Lucceium Torquatum leg. pr. pr. provinciae Asiae, curatorem civitatis Ephesinae (prosopogr. II p. 301). — Manlius Torquatus Horati amicus (prosopogr. II p. 329). Torquatus Gennadius Martialis emendator (cf. Teuffelii hist. litt. rom. p. 790 s.). tituli Torquatos humili vel adeo servili loco natos praebent haud paucos.

Romae VI 10776 Torquatus T. Aeli Aug. lib. Primi filius.
VI 3884 M. Aelius M. f. Aem. Torquatus Durr. mil. coh. XIIII urb., a. 198.
VI 1055 L. Caris[i]us Torquatus vigil, a. 205.
Pompeiis X 880 Festus cum Torquato.
Lambaesi VIII 4109 C. Valerius Torquatus.
derivata sunt Torquatius, Torquatianus.

Tributa

Romae VI 15619 Claudia Tributa.
Luguduni, Allmer et Dissard III p. 329 Olia Tributa.

Tubertus

P. Postumius Q. f. Q. n. Tubertus cos. fuit a. u. 249, iterum a. u. 251. A. Postumius Tubertus dictator fuit a. u. 323, mag. equit. a. 320.

tubertus declinatum est a tubere, ut ubertus ab ubere, et significat tuberatum vel tuberosum. confer Tuberonem.

Tutus

Tutus servorum humillimorumque ingenuorum nomen est, ortum fere initiis aetatis imperatoriae et usurpatum etiamtum saeculo Christi quinto. hoc solum in hoc indice posui, cetera quae sunt *Tutius Tutianus Tuticus Tuticius Tuticanus Tuticanius Tutilius Tutinius* exclusi, quia origo eorum fortasse longe alia est (cont. Buecheleri lex. it. pag. 28). oscum (?) Τουτι vel Τουτc (Plantae gramm. dial. osc. umbr. II p. 493) cognatum aut cum his aut cum illo est. confer nomina Tuendi Tutoris Tutorinae. celtica quaedam latinis persimilia sunt.

Romae VI 18354 Ti. Claudius Tutus lib.
VI 27858 Tutus verna Caeasaris (sic).
VI 1842 P. Curtius P. f. Tutus scriba aedilicius.
Canusii IX 380 C. Flavius Tutus.
Herculanei X 1403f Q. Maecius Q. l. Tutus.
Nemausi XII 3920 Tuta Smeri filia, L. Smeri Sp. f. soror.
XII 3950 Tertulla Tuti f., Anniae Tutae mater.
Viruni III 4836 Valeria Tuta.
Lambaesi VIII 18468 Cornelia Tuta.
in *Mauretania Caes.* VIII 9222 Septimia Tuta Clodi Felicis coniux.

Tutus episcopus Africanus memoratur in gestis collat. Carthag. a. 411 (Migne patr. ser. I tom. 11).

Vallata

Gadibus II 1798 Cornelia Vallata.

Vegetus

cognomen inventum fortasse aevo Augusteo. frequentissimum fuit in *Hispania*, secundum locum tenet *Gallia Narbonensis*, pauciores eo utebantur in *Italia,* ad *Rhenum*, in *Britannia*, in *Illyrico*, in *Gallia Lugudunensi.* — derivata sunt Vegetius, Vegetianus, Vegetinus.

Vegetus Senecae amicus (cf. prosopogr. imp. rom. III p. 391). L. Mummius Niger Quintus Valerius Vegetus Severinus Caucidius Tertullus (ibd. II p. 387 s.). C. Septimius Vegetus praefectus Aegypti a. 86 (ibd. III p. 216). Q. Valerius Vegetus cos. suff. a. 91.

in *Gallia Cisalp.* V 5896 Vegetus libertinus.
V 2116 P. Terentius P. l. Vegetus

in *Gallia Narbon.* XII 3196 / Allius Vegetus filius Sex. Alli et Anniae, frater Sex. Alli Repentini aed. col.
XII 4392 T. Fadius T. l. Vegetus sevir Aug.
in *Hispania* II 172 Vegetus Tallici, a. 37.
II 3846 Antonia L. f. Sergilla, Vegetus libert. (litterae sunt saeculi I exeuntis vel II ineuntis).
II 5354 G. Auf(idius) G. f. Gal. Vegetus IIvir II curator.
ad *Rhenum* CIRh. 1145 M. Marius M. f. Tro. Vegetus Aeq. mil. leg. I adi.
in *Britannia* VII 387 L. Caecilius Vegetus praefec(tus) coh. I Dalmatar.
hinc declinatum Vegetius.

Venerata

Patavii V 3066 Venerata C. Viri Stephani lib.
saepius inveniuntur Venerandus Veneranda.

Versa

Romae VI 7929 Pomponia Q. et Ɔ. l. Versa.
confer Vortumnum et Vertuleios.

Verutus

in tegula *Bruttia* X 8041, 42 Veruti.
in *provincia Numidia* VIII 5508 Verutus, a. 240.
huc fortasse pertinet P. Arrun[tius] Verru[tus?], quem habes in titulo *Narbonensi* XII 4622 litteris saeculi primi scripto.
confer Verutium.

Victoriatus

Romae VI 3022 Q. Veirius Victoriatus.
confer Victorem, Vincentium al. sed potest etiam a victoriato nummo nomen accepisse; 'nesciebam rhetoras victoriatos esse' graece dixit Euctemon in Festum quendam rhetorem staturae pusillae (Sen. ontr. 7, 4 (19) 8).

Victus

Romae VI 1060 Lollius Victus, a. 198/210.
in *Hispania* II 79 Meranius Victus Iuliae Lobessae coniux.
significatur aut qui vivit aut qui vincit, confer Vincentium Victorem al.

Vindicatus

Arelate XII 5802 Vindicatu(s).

Vindicta

in *provincia Byzacena* VIII 11837 [N]aevia Vin[d]icta.

Viratus

Segusione V 7299 C. Iul. Viratus.
confer mulieres viratas (Ecclesiastic. 28, 19; Roenschius, It. et Vulg. p. 145) et nomen Nerati.

Vocatus

Tarracone II 4410 Val. Vocatus Val. Flavinae filius.
vide nomen Vocatiae.

Nomina derivata.

Acceptius

nomen Acceptii ortum videtur esse saeculo secundo, sed posteriore tempore frequentior factus est usus eius.

Luguduni, Allmer et Dissard II p. 357 Q. Acceptius Venustus dec. c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug. Lug(uduni), puer dulcissimus, quem ostensum nc[n] datum iniquitas fati praematura morte parentib. rapuit.

adde titulos quosdam *Rhenanos* et *Carnuntinum* III 4433.

Acceptianus

Accepti cognominis in Illyrico *Norici* regiones meridianas plurima dedisse exempla suo loco dixi. hoc confirmatur cognomine Acceptiani, cuius ibidem pauca exempla prodierunt, quae, excepta una inscriptione *Dacica*, nusquam alibi invenies. atque in *Norico* habemus Acceptianum Accepti filium et Acceptum Acceptiani filium (III 6493. 5071). in *Dacica* tabula cerata III C VIII a. 159 legitur Plator Acceptianus, quod idem fortasse valere atque Plator Accepti (filius) suspicatus est Mommsenus. Norica exempla posterioris videntur esse aetatis.

Acceptinus

duo huius nominis habeo exempla tertio saeculo vix antiquiora, alterum prope Virunum *Norici* (III 4795), alterum in *Germania superiore* inventum (CIRh. 827).

Acceptinius

ad *Rhenum* CIRh. 1837 Acceptinius Festinus.

Acceptilla

Licinia P. fil. Acceptilla est in titulo XII 2971 inter *Nemausum* et *Ucetiam* invento. — vide Acceptum.

Actulus

prope *Arelate* XII 632 Aureliai Actuli f. Secundai. — cf. Actum.

Acerratius

Acerratios quominus ab Acerris Campaniae oppido nomen accepisse putemus impediunt nomina Acerrae Acerii Acerronii Acellii Acellasii Acerretinae. videtur autem ortum hoc esse ab acerra.

Capuae X 3822 L. Tampius IIvir L. Acerratius aed.

Brundisii IX 64 Q. Acerratius Artemidorus et Acerratia Trophime.

Acerretina

Brundisii IX 65 Acerretina Salvia. gentilicium videtur esse. vide Acerratios.

Acutius

gentilicium Acutii, si originem et tempora respexeris, non pro uno sed pro duobus habebis. cum enim litterae cognominis Acuti nullum exemplum memoriae tradant, de M. Acutio, qui iam a. u. 355 tribunus plebis fuit, Livius 5, 10 loquitur; atque idem gentilicium tituli nonnulli Praenestini exhibent (XIV 3047. 3048. 3065), qui certe ante Sullam scripti sunt. cognominis igitur inde a temporibus satis antiquis usque ad Augusti aetatem nullus fuit usus; tum autem renatum est et multis servis impositum. atque ab hoc cognomine rursus alterum gentilicium originem habet, quod diversum esse a priore illo hominum paene omnium condicione humillima veri simile fit, et iam saeculo primo ineunte Aquis Sextiis peregrini hominis nomine Acuti filius vocatus est Sex. Acutius Vol. Aquila (XII 517). neque vero antiquom illud gentilicium his temporibus plane extinctum fuisse Acutiae P. Vitelli legati Germanici uxoris nomine docemur (Tacit. ann. VI 47).

exempla *urbana*, quae satis multa sunt, saeculis maxime primo alterique tribuam; neque vero saeculi tertii exempla deesse puto; vide hos titulos: VI 975, 2, 20, a. 136. VI 1056, 1, 67, a. 205. reliqua *Italiae* exempla imprimis prodierunt in *Campaniae* oppidis Herculaneo, Puteolis, Miseno, Neapoli, quibus adiungo Ostiae, Cluenti, Centumcellis, Mutinae, Beneventi inventa paucissima. quorum aetas cum maxime saeculum primum secundumque tum etiam tertium est.

per totam fere *Galliam Cisalpinam* huius nominis vestigia deprehendimus: Altini, Ateste, Concordiae, Patavii, Mediolanii, Brixiae, Cemeneli, alias.

in *Gallia Narbonensi* fere nulla reperiuntur exempla nisi *Aquis Sextiis, Nemausi, Narbone,* nec puto ullum extare, quod saeculo secundo posterius sit.

tituli *Rhenani* paucissimos dederunt Acutios; notandus est Acutius Ursus (CIRh. 1138, a. 220).

in *Hispania* huius nominis usus non frequens fuit. invenitur non gentilicii modo sed etiam cognominis loco primis p. C. saeculis in Baetica fere sola.

in *Africa* excepto uno provinciae Byzacenae exemplo Lambaesis sola Acutios Acutiasque praebet. in titulo VIII 2618 anni 211/12 est M. Acutius Ingenus centurio.

aliquotiens *Romae*, saepius in *Gallia Narbonensi* littera Q praecedit litteram V in titulis bonae vel optimae aetatis; quod in

titulo Praenestino XIV 3065 ante aetatem Sullanam factum nemo miretur.

in posteriora tempora nomen Acutii non durasse vel inde adparet, quod christiani eo usi esse non videntur.

Acutianus

huius cognominis vel agnominis pauca vestigia servaverunt tituli *Italici*. *Romae* non invenitur, sed *Cluenti* in Piceno est M. Acutius Acutianus eq. R. (IX 5805), *Capuae* (X 3910) M. Cornelius M. f. M. n. Publ. Iustus Acutianus IIII vir qq. i. d., quaestor rei publ. quantum videre licet inscriptiones nos ducunt ad saecula primum, secundum, tertium.

Caesareae est Iulius Acutia[nus] (VIII 9121, saeculi tertii altera parte). in *Dalmatia* titulus III 1911 a. 239 beneficiarium cos. ostendit. *Smyrnae* III 411 invenitur Acutianus quidam a. 139. tertii fortasse saeculi est titulus III 6458, qui *Aquinci* prodiit.

Acutianius

Augustae Vindelicum III 5830 Flabius Acu[ti]anius Serenus et Aqutianius Ursacius.

Acutinus

Acutinus est in titulo *Galliae Cisalpinae* V 8138 Polae invento.

Acutillus

hoc cognomen occurrit in lapide *Mediolaniensi* V 6093, qui Simpliciam Acutil[l]am praebet; a patre Acuto haec mulier nomen traxit. praeterea Acutillos officinatores habes in vasculis *Gallicis Britannicisque* (XII 5686, 8 VII 1336, 13). aetas horum hominum antiquior esse non videtur.

Acutilius

Carthagine VIII 12660 P. Acutilius Ampliatus (exeunte fere saeculo primo vel ineunte secundo).

vide Cic. ad Att. I 5, 4. — cf. Acutum.

Adauctula

singula huius nominis exempla inventa sunt *Puteolis* et in vicinia *Ammaedarae* (X 1998. VIII 500). uterque titulus humilem ostendit mulierem secundi fortasse vel tertii saeculi. — vide Adauctum.

Adiectius

hoc gentilicium inveni *Beneventi* IX 1637 in titulo qui propter adiectam tribum eoque quod hic Adiectius praetor Cerialis dicitur, qua adpellatione saeculo II labente summi magistratus Beneventani utebantur (conf. Mommseni praef.), priore fere saeculi III parte videtur scriptus esse. idem nomen videtur esse in titulo *Rhenano* CIRh. 1679, qui saeculo III antiquior non est.

Adiectula

Aur. Silicia Adiectula est in titulo *urbano* VI 13381 aetate posteriore scripto. — vide Adiectos.

Adiutius

Adiut. Sextus miles est in titulo *Rhenano* CIRh. 1311, qui saeculo tertio antiquior non est. — cf. Adiutum.

Adventinus

Lambaesi VIII 3939 Octa. Adventina, veterani, ut videtur, filia. (saeculo III prior hic titulus non est.)
vide etiam tegulam III 8275, 3. — confer Adventos.

Aietius

Aietii ab Aio deo nomen invenisse possunt.
Aietius Pastor senator est ap. Sen. controv. 1, 3, 11. — vide Axios.

Albatius

hoc gentilicio *Lunae* duo decuriones collegii fabrum tignariorum usi sunt (XI 1355), A. Albatius Corinthus et Q. Albatius Verna. vide sequens nomen.

Albutius

hoc nomen gentilicium scriptum fuisse traditur in titulo *Hispaniae Tarraconensis* II 2509, qui periit. sed quia nomen Albucii haud raro invenitur, hoc facile credas in titulo fuisse; quamquam Albutia et Albutianus adparent in inscriptione Galliae Cisalpinae, quae sane et ipsa periit. grammatice non refragatur, nam ut a cano est canutus (gloss. Cyr. πολιός canus canutus), ita ab albo ortum esse potest albutus.

Albutianus

in *agro Mediolaniensi* V 5712 P. Albutianus Primitivus. titulus videtur periisse.

Alfenatius

Alfenatius declinatum est ab *alfeno, unde gentilicium Alfeni originem habet; aliud autem huius adiectivi vestigium nullum, quod sciam, extat; sed propinqua cum eo coniuncta sunt cognatione albedo et verbum albendi. confer etiam nomen Helvenati.

Alfenatiae Florae *Romae* titulum posuit P. Vettius Dius (VI 11424); duo lapides *Tiburtini* XIV 3679 et 4256 praebent L. Alfenatium Priscum IIIIvirum, a. 127. Alfenatiam Flosculam nominat titulus *Salernitanus* X 552.

Alsius

hoc gentilicium *Herculanei* inventum in titulo X 1403 d 3, 9 utrum originis sit latinae ab algendo ductum, an graecae a voce ἄλcoc oriundum, an denique ad Alsium Etruriae oppidum spectet, dubito. — vide Alsum.

Altius

cum in titulo *Suessano* X *4764 nomen genetivo casu positum sit, et gentilicium esse potest et cognomen; sed illud verius videtur esse, ita ut rectus casus sit Altius. T. Altius Ianuariu[s] est in titulo *Rhenano* CIRh. 155 saeculo II fortasse scripto

conferas nomen Alunniani (VI 22029).

Alticus

hoc cognomine praediti erant L. Novius, qui a. 223 inter pedanos ordinis *Canusini* erat (IX 338) et homo *Lusitanus* (II 802).

Altilius

L. Altilius L. f. Epictetus Calli[sti]nus est in titulo *Genuati* V 7753a.

Amatius

hoc gentilicium maxime *Romae* gerebatur, secundum locum obtinent *Italia* et *Sardinia,* singula tantum exempla inveni in *Africa* et in *Britannia.* coepit in usu esse libera etiamtum republica (vide C. Amatium humillimae sortis hominem ap. Liv. epit. 116) et per saecula p. C. I et II floruit; saeculo tertio autem magis magisque extinctum est. Amatii sine dubio ab Amatis libertinis originem duxerunt, nec plus uno, quantum titulis docemur, in altiorem civitatis suae locum ascendit, quod factum est ineunte fere saeculo tertio.

Romae non pauca nominis exempla prodierunt saeculis maxime primo et secundo scripta; unus vir nomine Ti. Iulius Amatius cognominis loco habet (VI 19821). *Ostiae* titulus corporis stuppatorum vix ante saec. III scriptus duos nominat Amatios honoratos. non sine fructu adhibentur *Samnii Campaniaeque* tituli; Abellini enim antiquissimum quod novi exemplum inventum est in titulo aetatis fere Caesarianae (X 1153). unus titulus repertus est *Clusii* in Etruria. in insula *Sicilia* IIvir praefectus imperatoris Antonini hoc gentilicio usus est (X 7211). non plane certa est tituli VII 354 *Britannici* lectio, possis enim et A. Matius legere et Amatius; hoc tamen veri similius putat Huebnerus. Amatia legitur in titulo *Caesariensi* VIII 9321. postremo non praetermittam mutilatum titulum *Salonitanum* III 6395, cui fortasse Amatiani nomen inscriptum fuit; sed post AMATIA lapis fractus est. — vide Amatos.

Ampliatiana

hoc nomen declinatum ab Ampliati nomine legitur in titulo XIV 2062 haud procul ab *Ostia* invento, qui videtur saeculi secundi esse. impositum est mulieri inferiore loco natae. — vide Ampliatos.

Anisatius

huius nominis exemplum nuper in *Eiflia* prodiit, cf. Correspondenzblatt d. Westd. Zeitschr. XIV p. 99: L. Anisatio Tito. nominatus est ab aniso, ut Fabati a faba, Buturati a buturo.

Apertius

hoc gentilicio saeculo secundo homines praediti erant non multi *Romae, Ostiae, Capenae, Caeliae* in Apulia, *Brixelli;* in *Africa* provinciae Byzacena, proconsularis, Mauretania Sitifensis singula praebent exempla. honestioris loci homines hoc nomine non utebantur.

a. 143 scriptus est titulus *urbanus* VI 2379 a 1, 52, in quo legitur L. Apertius Victor Brixell., praetorianus. *Ostiae* repertus est titulus XIV 490 a. 144, qui praebet P. Apertium [S]ecundum.

ab apro potius quam ab aperto hoc nomen declinatum putaverim; confer Porcatium.

Apicatius

Apicatam Seiani uxorem adpellatam esse Tacitus tradit in ann. IV 3 et 11. quod nomen ab apice ductum eis impositum esse putaverim, quorum capita, cum nascerentur, quasi apicibus tecta erant. quem pilleum hodie quoque pro omine fausto haberi medici me docuerunt. confer etiam Lamprid. Anton. Diad. 4: 'solent deinde pueri pilleo insigniri naturali, quod obstetrices rapiunt et advocatis credulis vendunt, si quidem causidici hoc iuvari dicuntur.'

gentilicium Apicatii pauci tituli Italici praebent; bonae aetatis videntur esse omnes et hominibus de plebe impositi. *Romae* leguntur P. Apicatus ... Apicata ..., cognominibus lapidis fractura ablatis, quae nomina pro Apicatiorum gentiliciis habenda censeo (VI 12126). P. Apicatius P. f. Cla. Celer est in titulo urbano VI 9634; ibidem inventae sunt Apicatia Fausta et Apicatia Phoebe VI 22277. 24443. *Herculanenses* tegulae praebent L. Apicatium On(esimum): X 8042, 15.

Argutio

hoc nomen, cuius paucissima vestigia *Africani* tituli servaverunt, legitur in titulo *Mactaritano* VIII † 670. accedit tegula *Pannoniae inf.* III 10687 a. b., cui inscriptum est nomen Fl. Argutionis fictoris. — vide *Argutum.*

Armatius

gentilicium Armatii videtur esse in titulo *Africano* VIII 830. — vide *Armatum.*

Arsius

M. Arsius Felicianus, qui est in titulo *Corano* X 6523, potest ab ardendo nomen accepisse (conf. cognomen Arsi). fortasse idem nomen habuit G. Ars. Marcianus optimus iuvenis, officio inter convicanos suos functus aedilitatis (XII 2611). (cognatum *arseverse* ap. Paul. p. 14 [Thewr.], quod significat: averte ignem, vel potius: ignem averte.)

fortasse autem aliunde repetenda est nominis origo. potest enim cognatum videri cum umbrico *arsie* (vocat.), quod latine est quasi sancte, aliisque eiusdem generis verbis, et coniungendum cum nominibus quae sunt *Adius* (X 904, cf. osc. *Aadiieis* genet.) et *Allius* (conf. umbr. sors-, lat. Sullam). satis habeo memorare titulos

Perusinos XI 2001. 2002, qui praebent nomina *Arsina* et *Arsinia* (*Arsi* est in n. 2006).

Arsinius

Cuprae maritimae IX 5314 T. Baebius Ɔ. l. Potitus et Arsinia C. l. Thalassa.

Aquinci III 3435 T. Arsinius Sita veteranus leg. II ad.

Catinae X 7017 'Fl(avi) Arsini v. c. consularis p(rovinciae) S(iciliae)'.

Arsenius

Puteolis X 1791 (=VI 861) [Ar]senius Marcellus cur. r. pub., a. 181. vide cognomen *Arsi*.

Arventia

Lucerinus titulus IX 890 mulierem libertinam ostendit gentilicio Arventiae praeditam. scriptus esse videtur primo vel secundo p. C. saeculo. vide cognomen *Arventi*.

Asuetius

Asuetius Felicissimus nominatur in titulo collegii fabr. tignarior. VI 1060, qui ad annos 198—210 pertinet.

hoc nomen haud scio an a participio oriundum sit.

Atatinus

Aveiae IX 3609 Q. Atatinus Q. f. Quir. Modestus praef. fabr. bis, tubicen sacroru(m), flamen Romae, praefectus classis Moesic. nomen est gentilicium.

nota sunt Attus Atta Ata Ateius al. participiorum analogiam sequi puto hoc nomen, confer patrem patratum sim. a voce atta bis posita declinatum videtur Augusto Zimmermann (mus. rhen. 52 p. 458) gentilicium *Atatii* mihi ignotum.

Atratinus

nomen antiquissimum, quod utrum ortum sit ab ipso participio quod est atratus, an rectius ad fluvium Atratum (Cic. de divin. I 98. II 58) referatur equidem nescio; sed confer Atrios.

A. Sempronius Atratinus consul fuit a. u. 257. Atratino cuidam fasces dati sunt a. p. C. 89. 'M. Autronio D. f. Atratino' legendum esse in titulis *Delmaticis* III 9999 et 10000 comparatis inter se quae in utroque traduntur veri simile fit. sed cuius loci vir fuerit, num revera eques Romanus incertum.

Auctianus

hoc fuit alterum nomen duorum servorum, qui antea libertino alicui nomine Aucto adparuerant. utrumque exemplum inventum est inter titulos columbariorum, alterum (VI 6228) ante Claudi mortem scriptum, alterum (VI 4245) ante obitum Liviae, cum Iulia Augusta adpellaretur. Auctianum ingenuum tribu praeditum habes in titulo *Aquileiensi* V 1107.

Auctinus

rarissimum nomen, cuius exempla nusquam inveniuntur nisi in *Hispania* et in *Numidia*. atque saeculo II ineunte miles Lambaesitanus Carthagine oriundus eo praeditus fuit (VIII 2569 a, 1). Hispania Baetica tria dedit exempla quae sunt hominum humillimo loco natorum.

Auctinius

ad *Rhenum* CIRh. 825 C. Auctinius Romanus. (confer Corresp. d. Westd. Zeitschr. II p. 40.)

Auctilla

hoc cognomine servae, libertinae, vel certe humilis loci ingenuae utebantur paucae prioribus p. C. saeculis. atque *Romae* habes duas: VI 6661. 25458, quae primo saeculo videntur vixisse. *Ostiensis* titulus XIV 1407, qui est saeculi primi vel secundi, mulierem libertinam exhibet. Atilia Auctilla legitur in titulo *Tarraconensi* II 4387, Curtia P. f. Auctilla Gargiliana in titulo *Africano* VIII 12304.

Aucticlus

Romae VI 19726 C. Retidi[us] Aucticlus. — vide *Auctos*.

Aviatius

M. Aviatius Iustus Arretio miles praetorianus nominatur in laterculo VI 2379 a 2, 4, anni 144. *aviatas* i. auspicatae legitur in tabula *Marrucina* (Zvet. inscr. It. med. p. 10); de vocabulis cognatis consulendum est Buecheleri lex. Ital. p. 6. confer cognomen *Auspicati*.

Avitius

hoc gentilicium ab Aviti cognomine oriundum cave ne imitatus Vincentium De-Vit confundas cum eo quod est Avittius, ducto fortasse ab Avittae Bibbae oppidi Africani nomine, vel ficto deminutive ex avo. quod ad Aviti nomen adnotavi vel nobilissimos eo esse usos, nunc novo confirmatur testimonio. *Romae* enim a. 241 erat Avit(ius) Avitian[us] senatoris filius (VI 2114, 17). decurionem coloniae *Karnunti* habes in titulo III 4236 tertii opinor saeculi. castra *Lambaesitana* civitasque *Lambaesitana* et *Carthago* tres praebent Avitios VIII 2560. 3450. † 13477, unum exemplum ac ne hoc quidem certum inventum est in *Hispania Tarracon.* II 2569.

Avitianus

hoc cognomen partim ex gentilicio Avitii, partim ex Aviti cognomine traxerunt nonnulli viri humiles nobilesque saeculis [illegible] et tertio.

Romae VI 2104 (cf. 2108) L. Alfenius Avitianus frater [illegible], a. 218.
VI 2114 Avit(ius) Avitian[us] senatoris fil. a. 241.
VI 7523 C. Caecilius Avitianus [illegible]

Aquileiae invenitur L. Cervon. Avitianus [illegible] maritus (V 8371). [illegible]

Viennae XII 719. 1311. 1395. Vitellius Avitianus libertinus est in titulo *Rhenano* CIRh. 203. L. Alfenus Avitianus p. p., tr. coh. III vig. legitur in titulo *Hispano* II 3399 a. 167. in *Illyrico* tria inveniuntur exempla. L. Iulius Apronius Maenius Avitianus c. p. est in titulo *Lambaesitano* VIII 18271 saeculi III fere medii. Avitianum christianum praebet titulus *Siciliensis* X † 7113, a. 435.

Aviticianus

Aquileiae V 1436 C. Cornelius Aviticianus.

Auratianus

Auratiani nomen legitur in titulo *urbano* VI 13672, quem posterioris aetatis esse puto.

Axius

Axius unde ortum sit docet cognomen M. Axi Lali (VI 13439). nosti Aium deum, a quo declinata sunt nomina Aius (Ahius), Aiacius, Aiedius, Ailius, Aienus, Aienius, Aianius. verum non hunc solum cultum esse, sed etiam Axium (cf. *axandi* verbum et *axamenta*) demonstrat Axiorum nomen notissimum ex Varronis rer. rust. libro III. L. Axsium L. f. Nasonem vide in Mommseni hist. mon. Rom. p. 635 (a. u. 680—704). memorare satis puto nomen etruscum *Acsis* (Fabr. gloss. p. 61) et *Axiam* Etruriae castellum (Cic. pro A. Caecina 20). in tessera consulari a. u. c. 685 legitur Aescinus Axsi (VI 724). cetera exempla non rara inveniuntur in titulis maxime saeculis primo et secundo scriptis *Romae, Ostiae, Praeneste, Puteolis, Pompeiis, Patavii, Arelate, Narbone, Sarmizegetusae, Lepti magna, Avittae Bibbae, Arsacal,* in *Mauret. Sitif., Auziae,* ex quibus hos eligo:

Sarmizegetusae III 1422 Q. Axius Aelianus v. e. proc. Augg. a. 238 (conf. n. 1423 et 1456).

in *Mauretania Sitif.* VIII 8812 Axius Aelianus v. e. proc. Aug. r(ationis) p(rivatae); imperante Severo Alexandro.

adde titulum *Boeoticum* CIGS. I 413, qui est aetatis Sullanae: Κόιντος Ἄξιος Μαάρκου υἱὸς Κυρίνα.

cognominis locum habet in titulo *Praenestino* XIV 3385 et in duobus *Puteolanis* X 1795. 2871. aliquotiens in *Italia* litterae X addita est S (XIV 3385. V 3029).

Axianus

in signaculo X 8059, 192 est L. Herennius Axianus.

Axilius

Ostiae XIV 498 A*cs*ilia Artimidora (sic).
XIV 679 L. Axilius Ostesis (sic).
XIV 680 L. A*xs*ilius Primitivos et A*xs*ilia Trophime mater.

Aquileiae V 8972 Q. Axilius Urbicus v. p. magister sacrarum cognitionum, a studiis et a consiliis Augg.

Axenius

Pinnae IX 3352 C. Axenius Sex. [f.] Tranq[uillus] IIIIvir ex s. c.

Axsonia

hoc gentilicium videtur fuisse in inscriptione *Montonensi* V 418 male nobis tradita.

Barbatius

iam mature a Barbati cognomine hoc gentilicium esse ortum cognoscimus ex M. Barbatio Philippo Caesaris amico (Cic. Phil. XIII 3). M. Barbatius Epaphra *Romae* est XV 883 in latere saeculi primi fere medii. adde urbanos titulos VI 13511. 13512. in *Apulia* et in *Vestinis* duo inveni exempla IX 364^add.^ 3402, *Puteolis* unum X 2161, unum *Polae* V 133. in *Caesariensi* titulo VIII 9449 legitur M. Barbatius M. l. Pandarus.

Barbatia gens quo loco fuerit incertum est; nam quos ex titulis novimus homines libertini sunt fere omnes. vixerunt autem, ut opinor, saeculis secundo tertioque.

Barbatianus

titulus *urbanus* VI 14003 praebet Caeciliam Barbatianam; *Comensis* V † 5407 Barbatianum christianum.

Barbatio

Barbatio magister peditum supplicio affectus a. 359 (Seeckius apud Wissowam).

Beatianus

Beatianus est in titulo *Africano* VIII 1474.

Beatilla

Beatilla Lucilla, si editori credimus, fuit in titulo christiano X † 4629, in quo ipsum nomen haud invenuste inlustratur his verbis: que beate vixsit, beate obit; beati qui legunt. alterum exemplum atque id paganum habes in titulo *Caesariensi* VIII 9449.

Beatice

Romae VI 11785 Gellia Beatice. — vide *Beatos*.

Bellitius

mea belliata dixit Plautus in Rud. 463, et deminutive *belliatula* in Cas. 854, a bello ducto participio; confer sororiandi verbum et multa alia (Groeberus in Arch. I p. 235 de eis verba facit). rectiorem autem huius vocis formam servaverunt linguae Romanenses (conf. Groeb. in Arch. I p. 249), in quibus vel comparationis vestigia manserunt; nomen autem quantum scio inde ortum non est; nam procul habenda sunt Belatus, Belatulla, aliaque nomina, quae celtica esse adparet (conf. Zeussii Gramm.[2] p. 797). sed *bellitus* quoque

Romanos dixisse et Hispanorum lingua docet (conf. Diezii lexicon[4] p. 520) et fortasse Bellitii nomen, quamquam eius memoria fundamentis nititur non firmis. quod nomen num in urbanis titulis scriptum sit nescio, quia sero animum ad id intendi. sed C. Bellitius C. f. Trom. Felicissimus est in titulo *Claternensi* XI 685, cuius auctoritatem sane parvam Bormannus esse dicit; L. Bellitius Felix nepos eius nominatur in eodem titulo. Belitius Saturninus legitur *Puteolis* X 2041. sed potest, ut in his titulis, qui perierunt, fuerit nomen Bellicii.

Boatius

Luceriae IX 876 T. Boatius T. l. Eros.

Romae VI 1057, 7, 5 Iul. Boatius Rusticus vigil.

in nono corporis inscriptionum volumine invenitur *Bovius* (conf. Bovianum, Bovillas), quam ob rem in nomine Boatii inter litteras O et A vau videtur extrita esse (conf. Solmseni stud. p. 145). comparandum est nomen Porcatii.

Boniteius

Bonitei gentilicium a Bonito videtur declinatum esse; sed potest etiam, ut a Bonitto nomine deminutive a bono tracto ortum sit. L. Boniteius Felix est in titulo *Africano* VIII 1367.

Bullatius

a bulla, ingenuorum puerorum insigni, gentilicia orta sunt *Bullii, Bullonii* (XII), *Bullanii* (X), *Bullenii* (III). Bullatum inveni nullum; sed Bullatii gentilicium (una L scriptum in VI 6180), quod novimus ex Horati epist. I 11, satis antiquom est; praenomine enim utebantur Bullatiae mulieres, quarum nomina leguntur in titulo *urbano* VI 13661. praeterea saeculi p. C. primi exempla columbaria urbana dederunt duo: VI 5221. 6180. Sex. Bullatius Paetus est in titulo urbano VI 13660. posteriore tempore vixit Bullatius Paulinus, plebeius corporis fabrum navalium *Ostiensis* XIV 256, 315. exemplis Italicis pauca accedunt *Africana;* in provincia proconsulari enim prodiit lapis VIII 12445, cui inscriptum est nomen C. Bullati Felicis; Mauretanus titulus VIII 9004 praebet Bullatiam Secundam.

confer Scaevolae nomen, cuius origo discitur ex Varr. l. l. VII 97.

Bullatianus

hoc cognomine videtur praeditus fuisse C. Iulius, quem habes in titulo *Africano* VIII 18610.

Cacatius

Cacum sororemque eius Cacam antiquissimis temporibus in deorum numero esse cultos iam diu intellectum est. etiam nomina ab eis traxisse homines multis docemur inscriptionibus. *Caciliae* enim nomen (*Cacilla* legendum censet Garruccius) invenitur inter ollas valde antiquas VI 8222; *Cacios, Cacilios, Cacurios* habemus in titulis *urbanis* VI 13682—13687. *Ostiae Cacii* gentilicium satis frequens fuit (XIV 308 [Cácius]. 413. 700—706. 777. 1020). M. Cacius C. f. Cerna IIvir, trib. mil., praef. fabr. est in titulo *Sinuessano* X 4736.

Cacurii nomen reperitur in titulo *Praenestino* XIV 3032 et in *Mediolaniensi* V 5985. *Cacusios* paucos praebent *Gallia Cisalpina* et *Gallia Narbonensis* et *Noricum* (V 7221. XII 2192. III 5028); *Cacelii* nominis exemplum prodiit in agro *Compsino* (IX 1041). (de Caciis conf. etiam Buggium in Deeckii quaest. et stud. etrusc. IV p. 115).

his nunc accedit nomen *Cacatii* a Caco eodem modo derivatum, quo Ianata (VIII 9802) a Iano et apud Gallos Camulatus a Camulo deo (XII 2480).

hoc nomen legitur in vasculo *Soluntino* X 8056, 70, fortasse etiam in vasculo *Caralitano* X 8056, 69.

Campatius

a campo orta sunt gentilicia *Campius* (VI), *Campilius* (X, IX, V, XII, III), *Campusius* (X). *Campatiae* Rustica et Cinnamis, mulieres libertinae, sunt in titulo *urbano* VI 14307. L. Campatius Liber..., fortasse vigil, legitur in titulo *urbano* VI 2412, a. 185. Campatii *cognomen* Terentio cuidam fuit in provincia *Byzacena* VIII 11182 (= 912). ut a campo Campatii, sic a treb- nominati sunt Trebatii, de quibus infra dicendum erit.

Camurtius

Romae VI 14316 L. Camurtius Punius.

Paesti X 490 C. Camurtius Aper.

in agro *Compsino* IX 1089 'Martei Q. Camurti P. f. d. d.'.

Brundisii IX 6392 Camurtia Chresime.

M. Camurtium, Clodiae amatorem, habes apud Cic. p. Cael. 71.

Camurtius est a camuro ut libertus a libero, pubertus a pubere (gloss. Cyr.: ἔφηβος puberta pubertus puber efebus) al. eodem genere prognata sunt *Camurius, Camurenius; Cameria, Camerinum.* similiter a licino orta Licinus, Licinius, quibuscum cognata videntur esse Licovius, Licutius (confer obliquom).

Capatius

a capo, quem volgus per duas P consonas pronuntiabat (conf. Groeberum in Arch. I p. 542), orta sunt gentilicia *Capii, Cappii* (XII, XIV), *Capinii* (V), *Capariae* (IX). participiorum analogiam sequitur gentilicium *Capatii,* quo utitur M. Capatius Valerianus, vir Lambaesitanus (VIII 3510). pro cognomine habet Ti. Iulius Condolli f. Capatius in titulo *Virunensi* III 4846. confer nomen Porcatii aliaque similia.

Capertia

Belluni V 2050 Capertia Valentina.

a capro videtur nomen accepisse.

Capretanus

Puteolis X 1782 Iulius Capretanus.

cognatum certe hoc est cum capro, sed potest a loci nomine declinatum esse.

Capitulatia

Dertonae V 7384 Capitulatia Ↄ. l. Fidelis.

Caplatius

nomen *Capuli* est in titulo V 4041. *C. Caplati Musonii* scriptum fuit in tegula *Velitris* reperta X 8043, 47.

Caplatius dictus est a capulo capulave, aut eum significat, qui capulat. a caplo pendent linguarum Romanensium verba (conf. Groeb. in Arch. I p. 541).

Captius

Romae VI 9158 D. Captius Icarus argentarius.
Castrimoenii XIV 2480 M. Captius Philo, Captia Philotea, Captia Erato, Captia Secunda.
in *Mauret. Sitif.* VIII 8455 Q. Captius Q. fil. Pap. Martial. aedilis; imperante Septimio Severo.
vide cognomen *Capti.*

Cartius

P. Cartius Filonicus, P. Cartius Adauctus, P. Cartius Severus nominantur inter corporatos quosdam *Ostienses* a. 140 (XIV 246).

Cartilius

gentilicium Cartili haud rarum fuit *Romae,* ut adparet ex titulis VI 14441—14451, qui humilium hominum sunt omnes. *Ostiae* duovir eo usus est (XIV 315) et praeter hunc quattuor homines. C. Cartilius Irenicus fuit in collegio dendrophor. *Cumano* (X 3699,2,15, a. 251). L. Cartilius L. f. harispex est in titulo *Clusino* XI 2305. Q. Cartilius Q. f. invenitur *Ateste* V 2589. adde titulos V 2914. 4562, alterum *Patavinum,* alterum *Brixianum. Africanus* titulus VIII 2476 dedit P. Cartilium Optatum. Cartilia Pantoclia est in titulo *Emeritensi* II 541. — saeculis primo et secundo tenui loco homines hoc nomine videntur praediti fuisse.

Cartorius

Romae VI 14452 Cartoria Elpis et C. Cartorius Horaeus coniux eius.
Ostiae XIV 772 C. Cartorius Genneus.
Puteolis X 2721 C. Cartorius Spendon.
Patavii V 2887 T. Cartorius Scirtus Aciliae P. l. Basionis maritus.
V 2915 L. Cartorius P. f. Fab.
V 2916 Ti. Cartorius Ti. l. Anteros.
Vicetiae V 3166 C. Cartorius C. l. Menopilus.
V 3167 L. Cartorius Ras...

Cartullus

Thubursici Numidarum VIII 4927 Cecilius Cartullus.

Cartones Holderus in thesauro linguae celticae adfert ex lucernis rhenanis.

Carsius

Albae Pompeiae V 7603 M. Carsius M'. f. Cam. Secundus praef. fabr.
Arelate XII 679 T. Carsius Teret. Certinus veter. leg. XX V. v.
Glani XII 993 Carsia *Udia.

Carsicius

Cumis X 3699, 2, 34 P. Carsicius Florianus dendrophorus, a. 251.

Carsidia

Romae VI 14440 Carsidia Helpis Corneli Onesimi uxor.
Carsidius Sacerdos praetorius est apud Tac. ann. 6, 48.

Carsedia

Maxuma Carsedia T. f. nominatur in titulo *Piceno* IX 5058.
vide cognomen *Carti.*

Catius

nomen gentilicium a Cato ortum; 'cata acuta; hoc enim verbo dicunt Sabini; quare „catus Aelius Sextus" non, ut aiunt, sapiens, sed acutus' Varr. l. l. 7, 46. eodem genere prognata sunt *Cato, Catullus* al.; sed *Catulus, Catilina* al. ad catulum referenda sunt ('in cenis deum etiamnunc ponitur catulina' Plinius n. h. 29, 58). ad cattum, cattam pertinent Cattus, Catta, Cattius al., de quibus consulendus est Holderi thesaurus linguae celticae. sed confunduntur aliquotiens Catius et Cattius (cf. prosopogr. imp. rom. I p. 321).

nomen est antiquissimum. Q. Catius aedilis plebei fuit a. u. 544. Q. Catius Aemilianus nominatur apud Cicer. pro M. Tullio 19. C. Catius Vestinus tribunus mil. fuit in exercitu M. Antoni (Cic. ad fam. 10, 23). Catium Insubrem, Epicureum, mortuum esse non multo ante a. u. 709 docet Ciceronis epistula ad. fam. 15, 16, 1. Ti. Catius Caesius Fronto frater Arvalis consul (suff.) fuit a. p. C. 96. P. Catius Sabinus consul II fuit a. 216 (eius carmina duo habes in Buecheleri anthol. n. 228 et 251). Sex. Catius Clementinus Priscillianus consul fuit a. 230. ceteros enotare supersedeo. maxime floruisse hoc nomen in *Galliis Cisalpina* et *Narbonensi* tituli docent. pauciores Catii inveniuntur in *Italia,* paucissimi in *Hispania,* in *Britannia,* ad *Rhenum,* in *Norico.*

haec exempla eligenda putavi:

Beneventi IX 1632 Catia Vibi f. et L. Avidius L. f. parentes L. Avidi L. f. Ste. IIIIviri aed.
Nolae X 1236 C. Catius M. f. IIIIvir.
Romae VI 14590 M'. Catius Hilarus.
Ateste V 2593 C. Catius C. f.
Patavii V 2923 Catia C. f. Prima uxor Q. Sicini M'. f.
Clastidii V 7351 L. Catius Terti f., Catia T. f. Maxsuma.
Vasione XII 1363 Catia T. fil. Servata flam. Iul(iae) Aug(ustae) Vas(iensium) Voc(ontiorum) et Q. Secundius Zmaragdus IIIIIIvir Aug. maritus eius.

Carthagine nova II 3408 L. Cati(us) M. f.; ante Caesaris principatum, ut videtur.

Catianus

in *Gallia Cisalpina* V 5447 T. Tadius T. f. Ouf. Catianus VIvir urb., q̄. collegi centonarior.

in *Gallia Narbonensi* XII 2432 C. Vibrius C. f. Vo[lt.] Catianus.

ad Catianum Martialis scripsit epigr. 6, 46. — Cattianus celticum est.

Cateius

Beneventi IX 1928 C. Cateius Anc.... idem nomen Celtae videntur habuisse (cf. Holderi thesaur. linguae celt.).

Catanus

Verecundae VIII 4241 Iulius Catanus vet.

Catienus

T. Catienus homo levis ac sordidus, sed tamen equestri censu (Cic. ad Q. fr. 1, 2, 6). Catienus histrio (Horat. sat. 2, 3, 61). P. Catienus Philotimus patronum adeo dilexit ut heres omnibus bonis institutus in rogum eius se iaceret (Plin. n. h. 7, 122). Catiena scortum (Iuv. III 133).

Romae VI 14579 C. Catienus Abascantus et Catiena Vitalis filia eius.

VI 14580 P. Catienus T. f. Serg. Festus pupillus.

Aquini X 5462 Catiena Sex. l. Hilara.

Abellini X 1159 P. Catienus....

idem fortasse est Cattienus (VI 14597: P. Cattienus Glyceros et Cattiena Nemusa Cattienae Vitalis parentes), nisi tamen inter celtica rectius refertur.

Cato

cognomen antiquissimum. eos hic ponam solos, qui faciunt ad institutum meum. atque M. Porcius Cato celeberrimus rerum scriptor Tusculi natus est a. u. 520, consul fuit a. u. 559. M. Porcius Cato praetura functus Titium Sabinum a. 28 accusavit cupidine consulatus; consul suffectus fuit anno incerto (cf. prosopogr. imp. rom. III p. 88).

Catones, et libertini et ingenui homines saeculorum primi secundi tertii inveniuntur in *Italia*, in *Galliis Cisalpina* et *Narbonensi*, in *Illyrico*, in *Hispania*.

Volceiis X 417 Q. Poppaedius Q. f. Ser. Cato.

in *Gallia Cisalp.* V 1079 Sex. Appuleius Sex. l. Cato.

V 8274 M. Cato M. f. Anies. Crem. miles chor. VI pr. (nomen *gentilicium* est.)

Narbone XII 4407 M. Porcius Cato IIvir, ut videtur; a. 36 p. C.

in *Illyrico* III 4392 Matta Catonis f.

in *Hispania* II 183 C. Heius Primus Cato, a. p. C. 57.
II 1535 L. Aemilius M. f. M. n. Cato aed., IIvir praef.

Catto celticum est (cf. Holderi thesaurum).

Catonius

'quod scribis de seditione, quae facta est in legione quarta, de Catoniis, in bonam partem accipies' Cic. ad Brut. 1,2. Catonius Iustus praefectus praetorio a. 43 iussu Messalinae occisus (cf. prosopogr. imp. rom. I p. 323). M. Macrinius Avitus Catonius Vindex donatus donis militaribus in bello Germanico a M. Aurelio, consul suff. a. inc. (cf. prosopogr. II p. 313).

in *Gallia Cisalpina* V 4147 /Catonius Maximian.
V 7502 T. Vettius Stati fil. Pol.; Ennius et Catonia.

ad *Rhenum* CIRh. 231 C. Catonius Respectus bf. cos., a. 230.

in *Dalmatia* III 2924 M. Caton. Varo dec. ornament. honoratus.

celticum est Cattonius, videtur esse Catunius.

Catullus

Catullus derivatum deminutive est a Catone sicut homullus ab homone al., nec video cur Holderus omnia huius nominis exempla inter celtica referat, licet pars fortasse a vocabulo celtico originem habeat, id quod barbarica nomina in eisdem titulis scripta arguere possunt. usurpatum in omnibus fere imperii Romani partibus tam a nobilibus quam a servis est.

Catullus consul a. u. c. 652. C. Valerius Catullus poeta clarissimus Veronae natus est a. u. 667. Octavia P. f. Catulla Celadi Caesaris Aug. liberti uxor (cf. prosopogr. imp. rom. II p. 431). L. Valerius Catullus triumvir monetalis aetate Augusti (cf. prosopogr. III p. 354). [Valeriu]s Catullus Mes[salinu]s inter pueros senatorum filios qui Arvalibus ministrabant a. 105 (cf. prosopogr. III p. 354).

Romae VI 6467 Catullus Tauri l. (in columbario Statiliorum, circa a. 50).
VI 414b Clodius Catullus praefectus vigilum, a. 191.

Ateste V 2595 Catulla Q. f. Maxuma (nomen *gentilicium* est).

in *Norico* III 5169 C. Fuscinius Catullus b(eneficiarius) Ulp. Victoris proc. Aug., a. 158.

in *Hispania* II 3696 Q. Caecilius Q. f. Velina Catullus aedilis, IIvir.

Catullius

Romae VI 3350 Catullius Catullinus frum. leg. VIII Aug.

in *Gallia Cisalpina* V 5252 M. Catullius Mercator et M. Catullius Secundus, a. 104.

in *Gallia Narbon.* XII 988 Catull[i]a Quinta C. Secundi Iuliani uxor (trad.: Catulla).

ad *Rhenum* CIRh. 759 M. Catullius Martialis.

plura, ex parte fortasse celtica, collegit Holderus in thesauro linguae celticae.

Catullianus

in *Mauretania Caesar.* VIII 9918 Crepereus Catullianus.

Catullinus

Q. Fabius Catullinus consul fuit a. 130. permulta huius nominis exempla congessit Holderus in thesauro linguae celticae, quae videant qui plura de eo scire cupiunt.

Catullinius

ad *Rhenum* CIRh. 337 M. Catullinius Paternus.

Catio

in *Norico* III 4928 Catio coniux T. Iúli Primigeni.

Catiola

in *Gallia Narbonensi* XII 2192 Catia Catiola C. Cacusi Lucani IIviri aerar. uxor.

Catinius

L. Fabius Cilo Septiminus Catinius Acilianus Lepidus Fulcinianus consul suffectus a. 193 (cf. prosopogr. imp. rom. II p. 45 s.).

Romae VI 14588 M. Katinius Serenus.

Septempedae IX 5581 Q. Catinius C. f. Curvos duo vir.

Casini X 5278 Postumia M. f., Catinia L. f., Q. Atrius Q. l. Philemo.

in *Gallia Narbon.* XII 5875 Catinia Moschis Catiniae Isid[orae] mater.

in *Hispania* II 111 Catin(ius) Canidianus c(larissimae) m(emoriae) v(ir).

in *Africa* VIII 6410 Q. Catinius Mundus.

Catineius

Beneventi IX 1751 Catineis (sic) Liberalis et Iustina Tatinei (sic) Liberalis parentes.

Catillius

L. Catillius Iulianus procurator M. Iuli Philippi Augusti (cf. prosopograph. imp. rom. I p. 320).

Romae VI 14587 L. Catillius Felix Catilliae Protoctes patronus.

in *Africa* VIII 11108 'de patre Catillio'. male hoc nomine clauditur pentameter. confunduntur Catillius et Catilius in VIII 8239.

vide cognomen *Cati.*

Catulatius

Ateste V 2594 T. Catulatius T. l. Receptus.

ortum hoc nomen est a catulo; cognatum *Catilius.* confer Porcatium al.

Cautius

hoc gentilicio praeditus est veteranus qui cognomine caret in titulo *Carnuntino* III 4463.

Cautinus

P. Petronius Cautin. est in lapide *Lusitano* II 147. gentilicium est in titulo *Brundisino* IX 93.

Cautilius

Cautilium Gerontium ex Muratorio adfert Vincentius De-Vit in onomastico. — vide cognomen *Cauti.*

Celatianus

titulus *Hispanus* II 6181 praebet L. Aemilium L. fil. Quir. Celatianum. litterae sunt saeculi secundi. — vide cognomen *Celati.*

Celsius

hoc gentilicium in usu fuit saeculis secundo et tertio.

T. Celsius T. f. Men. Crescens Praen. signifer coh. XII urbanae occurit in titulo VI 3884, a. 198. T. Celsius Victorinus librarius principis est in titulo *Argentoratensi* CIRh. 1883, a. 201. Celsiam Flavinam habes *Tarracone* II 4119. .Celsius Aprilis cas(tris), miles *Lambaesitanus*, est in titulo VIII 2568, 18 saeculo II ineunte, ut videtur, scripto.

Celsianus

paucorum hominum humillimorum cognomen. Veturius Celsianus a. 169 inter adlectos scaenicorum est *Bovillis* XIV 2408 I 14. Atilius Celsianus dec. nominatur in titulo *Dacico* III 933. Herennia Celsianam habes in provincia *Byzacena* VIII 377. adde patellas *Britannicas* VII 1336,278 sq.

Celsinus

hoc cognomen, rarum in *Italia,* in *Gallia Narbonensi,* in *Hispania*, saepe invenitur in *Africa*; secundum locum tenent *Dalmatia*, *Dacia*, *Pannonia.* saeculo primo secundoque nec non tertio homines ingenui humili loco orti eo utebantur; saeculo quarto ne a nobilissimis quidem spretum est. christianum nomine Celsinum novi unum.

Pompeiis X 846 N. Popidius N. f. Celsinus, qui aedem Isidis terrae motu a. 63 conlapsam restituit.

Beneventi IX 1576 Clodius Celsinus insignis et c. v. corr. regionum duarum.

Aquileiae V 984 Celsina, libertini uxor.

Nemausi XII 3992 Celsina libertinorum filia, ut videtur, saec. II.

Aquinci III 3432 T. Ae. Celsinus, a. 164.

III 3524 Fl. Celsinus, a. 228.

Savariae III † 4220 Aurel. Celsina.

in *Hispania Tarrac.* II 3571 Q. Manlius Q. l. Quir. [C]elsinus IIvir.

Carthagine VIII 13072 Iulia Celsina, saec. II fere medio.

Cirtae VIII 7011 Clodius Celsinus v. c. cons. p. N., imperante Constantino. cf. IX 1576.
VIII 7054/5 Sabinia Celsina c. f. uxor Gemini Modesti viri praetorii, neptis M. Naevi Censiti.

Celsinius

ad *Rhenum* CIRh. 290 T. Celsinius Cumius.
Castulone II 3266 C. Celsinius (si recte traditur titulus).

Celsinianus

Potaissae III 908 Aur. Celsinianus Aur. Celsi filius, miles coh. I P. P.

Celsilla

cognomen muliebre optimae aetatis quo utebantur feminae ingenuae humili loco natae vel libertinae.
Romae VI 7389 Valeria Celsilla (in monumento Volusiorum); saeculi primi priore parte, ut videtur.
VI 17886 Felsinia Celsilla M. Felsini Severi et Sergiae Celsae filia.
in *Hispan. Tarrac.* II 4022 Atilia Celsilla L. Otacili L. f. Gal. Flavi uxor. filiam eius Celsillam habes in titulo sequente.

Celsulus

Lambaesi VIII 4133 C. Vessius Celsulus (legitur et *Caelsulus*).

Celsenus

in *Dacia* III 7822 Celsenus adiutor mag(istri) coll(egii).

Celsenius

P. Celsenius Constans dec. col(oniae) Delmatiae Cl(audia) Aequo legitur in titulo *Ampelensi* III 1323 circa aetatem Traiani scripto.

Celsidius

in *Lusitania* II 872 Celsidius Albinus eiusque filia Celsidia Serena.
vide cognomen *Celsi*.

Censilla

Sulpicia D. f. Censilla (pater vocatus est *Censor*) legitur in titulis *Viennensibus* XII 1883 sqq. litteris saeculi primi scriptis.

Censonius

Viruni III 4923 (cf. p. 1813) C. Iulius Censoni f.
ad *Rhenum* CIRh. 833 Censonia Primula.
vide cognomen *Censi*.

Cernitius

Cinguli IX 5686 M. Cernitius M. f. Vel. Pollio IIvir bis. titulus scriptus est aetate Claudi.
cersnam tempore antiquissimo dictam esse cenam concluditur

ex umbricis et oscis; olim *cesnas* dicebant teste Festo p. 244 Th. S autem extrita R servatur in *silicernio* et in nominibus *Cerna Cernius* (X), quibuscum cognatum est Cernitius.

Cerretanus

Q. Aulius Cerretanus cos. a. u. c. 431, iterum a. 435. — confer cerritum (p. 747).

Cessitius

L. Cessitius Leucippus libertinus est in titulo *Tarracinensi* X 6354. si etymon circumspicimus, idem se offert, quod est in *Cerrino* (Liv. 23,46 Cerrinus Vibellius nobilis eques Campanus) et in *Cersino* (IV); a Cerere enim, vel a numine cognato cum ea haec nomina videntur declinata esse; in nomine Cessitii R ante S in S abiit, quem ad modum pro dorso dictum est dossum, pro dorsenno dossennus al. confer cerritum (p. 747).

Cessius

Cessius Primitivus vigil *Romae* invenitur in titulo VI 1056,4,48, a. 205. Cessii Trigetius et Andanius v. v. c. c. leguntur in albo ordinis *Thamugadensis* VIII 2403 'ante a. 367, extremis fortasse Constantii annis, vel imperante Iuliano' scripto. idem gentilicium est in inscriptione VIII 5505 a. 215 reperta in *monte Taya.* adde *provinciae proconsularis* titulum VIII 17073.

Cessinus

Trebulae Mutuescae IX 4896 T. Petidius T. f. Fab. Cessinus VIIIvir aedil. potest.

Cessicius

hoc gentilicium inveni in titulo *Moesiae inferioris* III 7448.

Cessonius

cognomen Cessoni legitur in titulo *Africano* VIII 10891.
vide cognomen *Cessi.*

Cirratius

Nemausi XII 3519 M. Cirratius Severus. uxor eius est Donata Cirratia.
XII 3139 L. Cirratius Martialis.
vide cognomen *Cirrati.*

Citatia

Citatie Citate in *Norico* titulus positus est III 5054. (maritus huius mulieris praenomine caret.) — vide cognomen *Citati.*

Citinus Cittinus

Thubursici Numidarum VIII 5127 Lucius Citini.
in *castris Lambaesit.* VIII 2564, 1, 53 Aurelius Ci*tt*inus d(uplarius), imperante Elagabalo.

Auziae VIII 9064 C. Annius C. f. Q. Ci*tt*inus IIvir aediliciae potestatis.
VIII 9131 Iul(ius) Ci*tt*inus.
in *agro Auziensi* VIII 9187 Iulia Ci*tt*ina.
VIII 9188 Iul. Ci*tt*ina.

Citior

Capsae VIII 136 Flavii Citior, Felix, Citus.
vide cognomen *Citi.*

Clatius

Romae VI 14854 Clatius Epaphroditus.
VI 14855 Cn. Clatius Lupus.
VI 14856 Clatia Rhodine.
Catinae X 7059 T. Clatius Heresistratus.
Canusii IX 338, 3, 11 L. Clatius Secundinus aedilicius, a. 223.
IX 368 L. Clatius Phyllinus et Baebia Eutychia.
in *agro Olisiponensi* II 5014 Clatia M. f. Marcella.

hoc nomen videtur a calando ortum esse; confer nomenclatorem et Claternam oppidum Galliae Cispadanae (vide etiam *Calatorii* nomen [Deeckius in mus. rhen. 36, 582]).

Clovatius Cluatius

a *clev-* (clueo, κλέϜος) multa nomina iam antiquis temporibus nata sunt, de quorum syllabis generalibus vide quae Solmsenus exposuit in Stud. p. 141 sqq. atque multos illos Cloelios (Cluilios) et Cluentios (Cloventios) hic percensere meum non est, sed eligo nomen *Cluvii,* ex quo spectandum est id nomen, de quo nunc agitur. Cluvio enim si detraxeris in exitu litteras ius, vetus adparebit nomen, unde subiuncto -atus natum est ΚλοϜατος (Στατί[ου] ἔργον ΚλοϜάτωι δῶρον, conf. Mommseni dial. It. inf. p. 270). hoc praenomen abiit in nomen gentile Clovatii. cf. Κλέοχος.

Pompeiis X 1065 [C]n. Clovatius Cn. f., IIvir i. d.
Saticulae(?) Ephem. epigr. VIII p. 23 n. 106 L. Clovatius Clarus. (fortasse pater huius viri sensit, quid significaret nomen gentile).
Allifis IX 2385 Clovatia Ɔ. l. (ceteri, et viri et mulier, cognominibus utuntur).
Sutrii XI 3254 II 14 P. Cluatius L. f. pontifex.
Therm. Himer. X 7393 Clovatia C. l. Tertia Clovatiae C. l. Optatae mater.
Canusii IX 405 Cluatia Cn. l. Themis.
Emeritae II 545 Clovatia C. l. Irena.

videtur igitur oscum fuisse nomen (osc. *Kluvatiis,* Zvet. inscr. It. inf. n. 110. 129).

etymon habere dixi a clev-, quod est in κλέϜος, quamquam aliud quoque verbum olim extitit forma simile, dissimillimum significatione, id dico a quo orta sunt *cluere* (i. purgare), *clovaca, Cloa-*

cina, in quorum numero ni fallor etiam *cloes* (corp. gloss. IV p. 45. 500. V p. 593) habendum est; vix enim recte Loewius in prodr. p. 364 pluviam (et navigium), quae verba interpretationis causa posita sunt, librariorum errori tribuit. fortasse hac via verior de nomine coniectura fieri poterit. cognata enim verba circumspicientibus oppida *Cluviae* et *Cluana* se offerunt, alterum Frentanum, alterum Picenum; quorum illud a Cluviis deabus nomen accepisse Graecorum quorundam oppidorum analogia videtur docere (conf. Useneri librum de deorum nom. p. 231 sqq.), hoc, si suffixum -ana detrahis, eiusdem generis deam offert Cluvam (conf. Iuvanum [Iuanum in CIL. VI 2379 a III 28]) simpliciore nominis forma praeditam, sicut Mana collata Mania. neque vero ex his nominibus ea numina olim extitisse conclusi, sed maximi momenti fuit Venus Cloacina, cuius ope illarum quoque dearum informari potest cogitatio. Plinius enim in n. h. XV 119 narrat myrtea verbena Romanos Sabinosque, cum propter raptas virgines dimicare voluissent, depositis armis purgatos esse eo loco, qui tum signa Veneris Cluacinae habuerit. cluere enim antiquos purgare dixisse. cum hac dea cognata est *Cloelia* (Clov-acina, Clov-ilia), cui statua equestris posita est (conf. Venerem Equestrem).

Quae si recte disserui, Clovati apud Oscos a Cluva (Clova) nomen traxisse possunt, sicut Cacatii a Caco (conf. osc. Pukalatúí, Buech. tab. plumb. osc. p. 15 sqq.).

• Cloatilla

Cloatilla quaedam accusata, quod virum, qui inter rebellantes fuerat, sepelisset, ab imperatore Claudio absoluta est. vide de ea prosopogr. imp. Rom. I p. 414.

Clutius

Romae VI 15858 T. Clutius Col. Apollinaris.

Gallica nomina similia habes apud Holderum in thesauro linguae celticae.

Clutianus

L. Salonius Clutianus vigil est in titulo *urbano* VI 1055, a. 205.

Clutorius

Vibone X 60 Clutoria L. f. Quarta.

Cogitatius

Miseni titulus positus est C. Cogitatio Valentio natione Pannonio, militi classis praet. Mis.: X 3569.

adde titulum editum a Muratorio 870, 2, in quo nominatur Cogitatia Cupitiana, veterani uxor.

Cogitatinius

Cogitatinius Iuvenis bf. leg. le. est in titulo *Lugudunensi* edito a Muratorio 678, 3.

vide cognomen *Cogitati.*

Cogni[tius]?

CIA III 1353 Δαμώ Κογνι[τίου θυγάτηρ] supplevit Kaibel. vide cognomen *Cogniti.*

Comatius

Mediolanii V 5867 L. Iulius L. f. Ouf. Amandus et Comatia M. f. Vera, uxor eius.

Aquileiae V 769 L. Comat. Dionysius.

Apuli III 1096. 1154. 1002. 1095: M. Aur. Comat. Super decurio antistes (Triformis Liberae), et pater eius filiique Comatii.

Comatilla

Comatilla est in titulo *Norico* III 11705 Celeiae invento; scriptus est litteris saeculi primi.

Comatullus

diploma III D XXIV (cf. pag. 1972) Weissenbergi in *Raetia* inventum, quod est anni 107, Mogetissae Comatulli f. Boio ex gregale alae I Hispanorum Aurianae civitatem datam esse testatur. — vide cognomen *Comati.*

Comtullus

in hoc nomine, quod legitur in titulo *Arelatensi* XII 786, si revera latinum est, inter litteras M et T P extrita esse potest; quod sequitur nomen barbaricum est.

Concessius

D. Concessius Felix est in titulo *Byzaceno* VIII 12041. idem nomen gentile ei fuisse puto, qui *Ostiae* inter plebeios corporis fabrum navalium nominatur: XIV 256, 85.

Concessianus

Hippone Diarrhyto VIII 1209 M. Artorius Festus Concessianus.

in *castris Lambaesitanis* VIII 2564, 2,100 Bibuleius Concessian(us) duplarius, imperante Heliogabalo.

subiungo hic titulum III 5848 *Augustae Vindelicum* repertum, in quo cum scriptum sit *Iul. Concesi*, aut Conces(s)iani aut Conces(s)ini nomen intellegatur necesse est.

Concessanus

Acilius Concessanus fl. perpetuus est in titulo *Thamugadensi* VIII 2403, 2, 13 'ante a. 367, extremis fortasse Constantii annis vel imperante Iuliano' scripto.

Concessinius

in *Britannia* VII 481 Q. Calpurnius Concessinius praef. eq.

Concessula

in titulo *urbano* VI 19617 lectum est SERVAEAE CONCESSVI/, lapide post hos litterarum apices fracto. Concessulae nomen intellegendum putat Mommsenus. libertina mulier videtur fuisse.

vide cognomen *Concessi.*

Condetios Conditius

in titulo antiquissimo I 187 adparent M. Mindios L. fi., P. Condetios Va. fi. aidiles. posterioris aetatis sunt exempla haec: Conditius Longinus VI 16065; Conditia Ariagne Mari Apolloni uxor VI 22238; L. Condit(ius) Hilarianus vigil, a. 210 VI 1058 cent. 2 n. 101.

confer cognomen *Conditi.*

Congenetius

M. Congenetium Marcell[in]um et M. Congenetium Iustinum, quos habemus in titulo *Arilicensi* V 4020, ex celtica lingua gentilicium traxisse minime puto. nam a congignendo ortum est participium congenitus, quo utitur Plinius n. h. 11, 230, et novimus dativ. Deívaí Genetaí ex tabula Agnonensi (conf. nomen *Geneti* CIRh. 333).

Constitutius

in *Sedunis* XII 139 [Co]nstitutius praes. prov. . . .

Constitutianus

in *Raetia* III 5896 Constitutianus.
vide cognomen *Constituti.*

Consultinus

Cuprae maritimae IX 5303 [L.] Publicius L. f. Vel. Consultinus equo publico.

Consultonia

hoc nomen gentile invenies in Vincentii De-Vit onomastico.

Cornutius

Romae VI 3884 Q. Cornutius L. f. Pal. Honoratus Puteolis mil. coh. XIIII urb., a. p. C. 197.

Cornutio

IGSI. 1787 (Roma et vicinia) Κορνουτίων.
vide cognomen *Cornuti.*

Cretius

cretum antiqui et posterioris aetatis volgus eum dicebant qui crevit (conf. participia accretus, concretus et gloss. Phil.: creta λευκή. καὶ αὐξηθέντα). unde Lucretius, Vergilius alii hoc participium sumpserunt. sed cum paene innumerabiles homines Crescentes videamus adpellatos, Cretus mihi quidem notus est nullus, nec nomina ab hoc verbo prognata multa sunt aut frequentia. revera autem huius generis esse nomina *Cretiani, Cretii, Cretorii,* quorum partem Holderus in thesauro pro celticis habet, mihi non minus certum est, quam fuit Iuliae Crescentinae, mulieri *Ostiensi*, quae filio Aurelio Cretiano nomen suo simile imponi voluit.

in *Hispania Baetica* inventus est titulus II 1942 C. Cretio Mau[ro] a Cervia Mau[ra] matre positus. Cretiam Ianuariam habet titulus *Lambaesitanus* VIII 3562.

Cretianus

Ostiae XIV 664 Aurelius Cretianu[s] M. Aur. Mariani et Iuliae Crescentinae filius.
in *Britannia* VII 5 'Matribus Italis, Germanis, Gallis, Britannis Antonius Cretianus bf. cos. restituit'.

Cretio?

Mommsenus in inscr. Helv. 352, 63 haec exhibet vasi inscripta: OF · CRETIO.

Cretorius

Cretorius November nominatur in laterculo vigilum VI 1056, 4, 37, a. 205.

Cultianus

Romae VI 23015 L. Nonius Sp. f. Cultianus.
confer nomen *Colendi.*

Cupitius

Celeiae III 5221 Cup. Cupitianus.
ad *Rhenum* CIRh. 1318 Cupitiu[s] Provid[ens] Serotini Cupiti filius, a. 226.
Vintii XII 19 M. Cupitius Paternus decurio.
Avennione XII 1036 Cupitia Florentina, Ianuari Primitivi uxor.
Vasione XII 5844 Cupitia Felicissima (Verille Verini filiae patrone optume titulum ponit).

Cupitianus

in *Norico* III 4733 Cupitianus Cupitines filius.
III 5221 Cup. Cupitianus.
in *Pannonia sup.* III 4442 M. Aurelius Cupitianus.
III 4452 Cetron. Cupitianus speculator (imperante Caracalla).
ad *Rhenum* CIRh. 1336 Atregtius Cupitianus hastifer civitatis Mattiacorum, a. 236.
in *Britannia* VII 887 G. Iul. Cupitianus centurio primipilaris.
in *Africa* VIII 1523 L. Iulius Felix Cupitianus Mellitus, Cupiti filius. (litterae Wilmannsio visae sunt saeculi III esse, Schmidtio saec. II fere medii.)

Cupitina

in *Norico* III 4733 Cupitianus Cupitines f.
vide cognomen *Cupiti.*

Curatius

Romae VI 16619 L. Curatius Melippus.
VI 18848 L. Curatius Zephyrinus. (praenomen et litterae CV, quae perierunt, a Ligorio traduntur.)
in *Britannia* VII 1270 (in vasculo) 'Curati' (genet.); in indice fertur Curatus.

Curiatius

Curiatiorum nomen antiquissimum (cf. *Curiatios* fratres, *Kureiate* (dat.) in tab. Iguv. IIb 3) praetermittere nolo, quamvis obscura eius origo sit. atque eos, quorum res gestae libris manu scriptis traduntur, enumerare meum non est; titulis autem docemur hoc nomen maxime saeculis p. C. primo et secundo viguisse *Romae, Luceriae, Allifis, Nolae, Neapoli, Ostiae, Patavii,* in *Illyrico,* in *Africa,* in *Britannia,* in *Gallia Narbon.* recentissimum quod novi exemplum est anni 348.

Nolae X 1262 L. Curiatius L. f. flamen divi Augusti, prim. pil., trib. milit....
Tolosae XII 5388 Ap. Curiatius, a. u. 707.
Cordubae II 2211 Cur(iatius) Innocentius, a. 348.
in *Hispania Tarrac.* II 3783 (= 6013) M. Cornelius M. f. Gal. Nigrinus Curiatius Maternus cos., leg. Aug. pro pr. provinc. Moesiae et prov. Syriae. ('num idem sit atque Maternus consul ordinarius a. 185 plane incertum est' Elimarus Klebs in prosopogr. imp. Rom. I p. 459.)

Cursius

Olbiae in Sardinia X 7981 Cursius Costini f.
vide cognomen *Cursi.*

Datianus

in *provincia Byzacena* VIII 111 'curante Valgio Datiano frattre'.
VIII 635 L. A[nn]ius Datianus.
Lambaesi VIII 3272 M. Vettius M. f. Datianus m. leg. III Aug.
Dianae VIII 4615 Iulia Datiane.
Thamugadi VIII 17903 Antonius Datianus decurio, saec. IIII med.
Madaurae VIII 16878 Saturius Datianus Pomponianus.
incerta est tituli V 5559 lectio. — Datianus consul est a. 358.

Datina

Lambaesi VIII 2824 Iulia Datina mater, Iulius Longinus frater Q. Aureli Processi Maddiani optionis leg. III Aug.
Auziae VIII 9122 Valeria Datina Sexti Iuli Satur. uxor.

Daticus

in *Hispania Tarracon.* II 6311 Datic(us).

Datosus

in *Africa* VIII 10572 (= 14459) Datosus dispensator, C. Iuli Hilari pater.

similiter in Africa non modo *Maximosus* sim., sed etiam *Iuliosus, Aeliosus* al. inveniuntur (Mommsenus in ephem. ep. IV p. 521).

Dativos

de hoc cognomine eadem fere dicenda sunt, quae ad Datum adnotavi, nisi quod diutius videtur in usu mansisse et christianis quoque acceptum fuit. scriptum est nonnunquam una V (cf. Solmseni stud. p. 46, ubi delendus est numerus 10587 [=10548]): *Miseni* X 3483, in vasculo III 12014, 248, *Caperae* in Lusitania II 830, in *Africa* VIII 207. 4802. 7744.

Romae VI 10247 Claudius Dativus libripens, a. 252.

Carthagine VIII † 13605 sqq. sex Datibi christiani.

in municipio *Giufitano* VIII 861 P. Cornelius Marcelli fil. Pap. Dativus aedilis. (litterae sunt saeculi III.)

Dativae in Africa plures sunt quam Dativi.

Datuleus

Thibili VIII 19043 Q. Pomponius Datuleus.

Datullus

Thamugadi VIII 17903 Gaiulus Datulli, Vitalis Datulli (saec. IIII med.).

Datonem novi nullum. — vide cognomen *Dati.*

Decoratianus

Romae VI 15226 Decoratianus (saec. I).

Celeiae III 5221 Fla. Decoratianus b(eneficiarius).

vide cognomen *Decorati.*

Delicatissima

Romae VI 28253 Delicatissima Valeriae M. f. Priscae mater.

vide cognomen *Delicati.*

Dentatius

Romae VI 5230 C. Dentatius Firmus Selenius, Iuliae Baucidis frater; in columbario.

Pompeiis X 895 Inventus Dentati Daph(ni) minister Augusti, a. p. C. 23. — vide cognomen *Dentati.*

Desideratia

ad *Rhenum* CIRh. 1315 C. Iustini[us] Favor ve. e[t] Desiderat[ia] Desiderata.

Dicatina

in *insula Brattia* III 6425 (= 10105) Dicatina est in codice Opitergino (in n. 6425 editum erat *Picaria*).

Domatius

a domando non modo Domitius ortum est, sed etiam Domatius (conf. Petron. 74). huius gentilicii exempla inveni satis multa in *Italia,* maxime *Romae,* unum *Scarbantiae* in Pannon. sup. scripta

videntur esse saeculis primo et secundo fere omnia. *C. Domati Trophimi* saeculo primo labro dolii inscriptum est: XV 2432. cum ceterae inscriptiones urbanae omnes humillimorum vel adeo libertinorum sint hominum, notandus est titulus VI 2168, qui est Cn. Iuli Cn. fil. Domati Prisci ex equo publico adiutoris haruspicum imperatoris pontificis Albani. reliquorum autem numeros enotare satis habeo: VI 1813. 7574. 16909—12. 18176. 18801. 21766 (mulieris cognomen). 25446. 25456. satis antiquos est titulus *Beneventanus* IX 1713, qui exhibet C. Domatium Ↄ. l. Pylacem et Domatias Ↄ. l. l. Faustam et Taliam; servata enim est EI diphthongus. C. Domatium C. lib. . . . dedit titulus *Stabianus* X 778 dextra fractus, P. Veturium P. f. Cor., Domatiam C. f. inscriptio *Atinas* X 5121; C. Domatium C. f. Rufum pr(aetorem) inscriptio *Lanuvina* XIV 2117 (vide etiam XIV 2116). in lapide *Scarbantino* III 4251 (conf. suppl.) leguntur P. Domatius P. [f.] Tergitio negotiator et Domatia P. l. Vimpia uxor eius.

Domitius

de huius nominis origine disserui, cum cognomen Domiti tractarem; nunc hoc addam in Cn. Domiti Ahenobarbi nummis virum adparere nudum qui leonem perfodiat (conf. Mommseni hist. mon. Rom. p. 523). De Domitiis autem, quicumque aut Romae aut in provinciis excelluerunt, et quorum res gestae vel honores libris titulisque memoriae traditi sunt, quaerere meum non est; neque operae pretium puto tenuiorum titulos percensere, cum his nil fere novi addiscamus. ne multus sim, dico paene innumerabilia exempla *Romae* inveniri, permulta in *Italia* et in *Africa,* pauciora in *Gallia Narbonensi* et in *Illyrico,* haud ita multa in *Hispania,* rara ad *Rhenum,* paene nulla in *Britannia.* atque in *Italia* Ostia, Puteoli, Misenum, Verona Domitiorum frequentia praecellunt, in *Gallia Narbonensi* Nemausus plurima dedit exempla, in *Africa* Lambaesis et castra Lambaesitana, in *Illyrico* Salonae, in *Hispania* Tarraco. saeculi tertii altera parte hoc nomen frequens esse desiit, neque in christianorum titulis legitur nisi raro. Dometius (confer Eckingeri dissert. Turicensem de verb. lat. in tit. graecis orthographia scriptam p. 33) nonnunquam scriptum est in titulis *Gallicis* (V 3804. 6042. XII † 5340), semel *Antii* (X 8302), Domittius (conf. Ecking. p. 98) in *Aegypto* (III 6026) et in *Pannonia* sup. (III 3908).

Domitius equos vocatus est Romae (VI 10056).

Domitianus

de nomine Domitiani ei, qui titulos tractat, fere nihil dicendum relictum est; omnia enim libris optime explanata sunt. invenitur autem saeculis primo, secundo, tertio maxime in *Italia,* rarissime in *Gallia Narbonensi,* ad *Rhenum,* in *Britannia,* in *Hispania,* saepius in *Illyrico* et in *Africa.* haud raro secunda syllaba scripta est vocali E: in *Moesia sup.* III 8147. 8246, in *Africa* VIII 7426, ad *Rhenum.* CIRh. 769.

Domitianianus

Romae VI 8532 Alexander Marcellianus et Encolphius Domitianianus cubiculari.

Domitinus

in *Gallia Narbon.* XII 2338 Dometina C. Iuli Albani filia.
XII 2459 D. Titius Domitinus, D. Titii Domitii pater.
in *Pannonia sup.* III 4144 Domitinus Claudi Potentis frater. (sic parentes solebant similia liberis dare cognomina.)
in *Pannon. inf.* III 3366 Domitinus Raudomaei fil.
III 3376 Aelia Domitina uxor P. Aeli Firminiani vet. leg. II ad.

Domitilla

Flaviam Domitillam Statili Capellae equitis R. Sabratensis ex Africa delicatam olim Latinaeque condicionis, sed mox ingenuam et civem Rom. reciperatorio iudicio pronuntiatam, patre asserente Flavio Liberali Ferentini genito, scriba quaestorio, Vespasianus uxorem duxit; ex hac liberos tulit Titum et Domitianum et Domitillam (Suet. Vesp. 3). filia Domitillae Vespasiani filiae fuit Flavia Domitilla (vide de ea prosopogr. imp. rom. II p. 81). Domitillae inveniuntur in titulis *urbanis Africanisque.*

Domitiola

Viennae XII 1920 Divica Domitiola uxor Lucili Metrobi signo Saprici statoris civitatis Viennes.
vide cognomen *Domiti.*

Donatius

nomen gentile maxime *Africum*; sed etiam aliis locis in usu fuit. Donati Valentis enim fidem Galbae praestitam eiusdemque supplicium Tacitus narrat in hist. I 56. 59 et Donatiae Florentine *Ostiae* positus est titulus XIV 921. Africani tituli hi sunt:

in castris *Lambaesitanis* VIII 2569, 70 Sex. Donatiu[s]. . . miles, saec. II ineunte.
Lambaesi VIII 3097 incertum est utrum legendum sit Domitius an Donatius, nam et hoc et illud traditur.
VIII 18343 Satrius Donatus, Antonius Donatus, Aelius Donatius.
Tipasae VIII 4856 L. Donatus (sic) L. f. Scap. /// Longinus (sic Renier, qui vidit, edidit).

Donatianus

ut Donati, ita etiam Donatiani multi fuerunt in *Africa;* rarius autem occurrunt in titulis *urbanis*, qui saeculorum tertii, quarti,

quinti sunt, cum in Africa satis multa exempla inveniantur saeculo primo alterove scripta. tamen etiam in hac terra posterioribus saeculis hoc nomen magis videtur viguisse. iam saeculo tertio etiam nobiliores eo utebantur, nec spretum est a christianis. extra urbem Romam autem provinciasque Africanas paene nullum vestigium eius reperies.

Romae VI 1056 vigil, a. 205.
VI 1058 vigil, a. 210.
VI 1121 Basilius Donatianus v. p. rationalis, imperante Diocletiano.
XV 1686 officinator, non ante Diocletianum.
VI 1686 P. Gavius Renatus Maior Donatianus v. e. flamen Augusti perpetuus (Zamensis), a. 322.
VI 9920 Donatianus, in laterculo corporis tabernariorum, imperantibus Arcadio Honorio Theodosio.
Ferentini X 5874 Donatianus.
Salonis III 2236 Aurelius Donatianus Aureliae Privatae filius.
inter *Iuvavum et Ovilava* III 5617 Donat[i]anus libertus ... Donata ancilla.
in *Britannia* VII 759 Marcus Caecilius Donatianus militans tribunus in praefecto dono principis (litterae sunt saeculi tertii).
Thamugadi VIII 2400 Q. Hammonius Donatianus quaestor, praef. iure dicundo.
VIII 17903 Donatianus decurio, saec. quarto medio.
VIII 2403 Fl. Donatianus fl. perp. ('ante a. 367, extremis fortasse Constantii annis, vel imperante Iuliano').
in *oasi Nigrensium Maiorum* VIII 2480/1 [C]occeius Donatianus eq. R. cur. reip., a. 267.
in *castris Lambaesitanis* VIII 2659,63 L. Iul. Donati ... miles, saec. II ineunte.
Cirtae VIII 7017 Flor. Barb[ar]us Donatianus v. c.

quae extra urbem Romam et Africam inveni exempla exhibui omnia.

Donatulus

nomen in *Africa* satis frequens, cuius alibi nullum inveni exemplum. tituli, quos saeculi tertii potius quam secundi esse puto (excepto *Lamasbensi* VIII 18587, qui imperante Elagabalo scriptus est), certioribus aetatis indiciis carent; quare numeros hic ponere supersedeo. habemus autem humillimi loci mulieres, perraro viros.

Donatilla

Mutinae XI 853 [Novia D]onatilla libertina.
Capsae VIII 139 Fl. Donatilla Qu[i]ntiani.

Sufetulae VIII 11386 Clepia Donatilla.
Tichillae (?) VIII † 1392 (= 14902) Donatilla.
Carthagine VIII † 13629 [Do?]natil[la].
in *prov. Numidia* VIII 17596 Donatila (sic).

Donativa

Africa Donatorum patria Donativas quoque habuit; [A]emiliam Donativam laudat titulus *Thevestinus* VIII 16572.

Donatalis

in *Britannia* VII 928 'Probo Donatalis pater'.
vide cognomen *Donati*.

Dubitatius

Romae VI 2576 Dubitatius Atticus mil. cho. V pr.
Veronae V 3299 M. Dubitatius Pervincus VIvir Aug.
non dubito his addere titulum *Rhenanum* CIRh. 1314, quem Iunoni Reginae posuit Dubitatus (sic scriptum esse in lapide testatur Brambach) Primitius. — vide cognomen *Dubitati*.

Dulcitius

aetate posteriore a dulci cognomen ortum est Dulcitii, quod vel eam ob causam florente Romanorum lingua fictum esse non potest, quia tum cognomina in -us terminabantur, non in -ius. in christianis titulis saepius hoc nomen legitur, quam in ethnicis, neque solis tenuioribus imponebatur. exempla, quae inveni, exhibebo omnia; sed per imprudentiam factum est, ut urbana et etrusca, si quae extant, non enotarem; sed haec mox indices monstrabunt.
Lavinii XIV 2078 Caesius Dulcitius v. e.
Praeneste XIV 3338 Dulcitia.
XIV † 3424 Dulcitia
Nolae X † 1355 Dulcitia L. f., a. 543.
Puteolis X † 3304 Dulcitia.
in *Sicilia* X 7200 Fl. Dulcitius v. c. consularis provinciae Siciliae, imperantibus Constantio et Constante.
in tintinnabulo X 8072, 14 Dulcitius.
in *agro Compsino* IX † 1080 Cl(audiu)s Dulc[i]tius.
Viennae XII † 2087 Dulcisius diaconus, a. 559 (in eodem titulo scriptum est hocsies.
XII † 2090 Dulcitia, a. 551? 566?
inter *Viennam et Gratianopolim* XII † 2190 Dulcitius.
Luguduni Allmer et Dissard I p. 209 'have Dulciti' (mulieris agnomen).
[ΔΟ]ΥΛΚΙΤΙΟϹ signum videtur fuisse in titulo *Lugudunensi* Q. Latinio Pyramo posito: IGSI. 2531.
Dulciniae gentilicium habes in Hispania II 1276, *Dulcas* duas inveni in Africa VIII 9052. 9061, *Dulcissimum* Ostiae XIV 734.

Dolutius

ne hoc quidem nomen praetereundum esse censui, quia sine dubio cum participiis cognatum est. quae autem sit eius origo equidem non perspicio, quare doctioribus hanc quaestionem relinquo integram.

C. Valerium C. f. Men. Dolutium Marcianum VI virum Aug., dec., omnibus honoribus functum habent tituli *Praenestini* XIV 2888 et 2919, quorum hic anni 227 est. M. Dolutius Iustus adparet in lapide *Surrentino* X 728. M. Dolutius M. f. Pub. Iustus Ferent(ino) occurrit in laterculo praetorianorum a. 174 (VI 2382a).

Emeritius

ab Emeriti cognomine saeculis p. C. secundo tertioque frequentissimo raro videtur gentilicium declinatum esse. L. Emeritium Felicem nominatum fuisse puto veteranum tituli *Verecundensis* VIII 4239. Emeritius Ursinus et Emeritius Sextus miles leg. XXII pr. p. f. Severianae, bf. cos. sunt in *Germaniae sup.* titulis CIRh. 997 et 1574, quorum hic a. p. C. 223 scriptus est.

Emeritianus

Romae VI 2453 Ulpius Emeritianus filius Ulpi Emeriti speculatoris coh. I pr.
Salonis III 2214 Aurel. Emeritianus.
vide cognomen *Emeriti*.

Eventius

cognomen Eventii, declinatum a cognomine Eventi secundum posterioris aetatis consuetudinem, novimus ex christianorum libris. sed tituli quoque, eique fere omnes christiani, pauca servaverunt exempla. sunt autem haec:

Anconae IX † 5900 Fl. Ev[e]ntius veteranus.
Ravennae XI 15 C. Marius Eventius c. v.
Viennae XII 2110 Eventius [vocativo Eventi].
Thabracae VIII † 17388 Ebentia innoces in pace.

Eventianus

Mediolanii V † 6218 Eventianus.
vide cognomen *Eventi*.

Excelsinus

hoc nomen semel mihi occurrit in titulo *urbano* VI 17469 Excelsino homini libertino posito.

(Excellens vocatus est magister collegii cuiusdam, quem habes in titulo VI 541, a. p. C. 88).

Escitatianus

aedificium Escitatianum nominatur in titulo *urbano* VI 10238 aetate Flaviana scripto. cf. nomen *Excitati*.

Exoratia

Comi V 5341 Exoratia Tertia.
vide cognomen *Exorati.*

Extricatulus

in provincia *Numidia* atque imprimis in regione *Cirtensi* maxime floruisse nomen Extricati deminutionis quoque forma luculentissime demonstratur. nam Extricatulos et Extricatulas nisi in oppidis *Sigus, Mastar, Cirta* inveni nullos. Estricatulam exhibet titulus *Siguitanus* VIII 5723. C. Sittius Extricatulus est in inscriptione *Mastarensi* VIII 6600. Pontiam Ex*tt*ricatulam habet lapis *Cirtensis* VIII 7660.
vide cognomen *Extricati.*

Exsuperatianus

Apuli III 1154 (cf. 7775) Comatius Exsuperatianus filius M. Aur. Comati Superi, frater Comatiorum Superiani, Superes, Superstitis. — vide cognomen *Exuperati.*

Fabatius

in *Mauretania Caes.* VIII 8993 Fabatia Luci filia Polla Fabia Domitia Gelliola consularis femina lampadifera et M. Fabatius Domitius Pancratius libertus eius.

adde exemplum *Rhenanum* catino inscriptum (Correspond. d. Westd. Zeitschr. XIV p. 85: Fabatii). — vide cognomen *Fabati.*

Fato

Fatonis nomen aut a fando dictum est, aut, id quod veri videtur similius esse, originem habet celticam. signum est in titulo *Aquileiensi* V 1102: C. Iulius Epictetus qui et Fato. adde figuli nomen in III 6010,84. in titulo *Africano* VIII 10660 nunc (conf. VIII 17594) pro Fatia recte legitur Fabia.

Finitius

nomen gentile est rarissimum. *Viruni* inventus est titulus III 4811, in quo nominatur Finit(ia) Verbic... uxor M. Bell. Saturnini trib. chor. I Fl. Brit. Finitius Fidelis mil. n. Caddarensium est in titulo *Rhenano* CIRh. 1317, a. 225.

Finitianus

cognomen satis rarum, cuius bina exempla inveni *Viruni* et *Savariae.*

Viruni III 4811 Bel(licius) Finitian., filius M. Bell. Saturnini trib. chor. I Fl. Brit.
III 4963 Iul. Finitianus, cuius uxor est Restuta Restuti.
Savariae III 4184 Tar(tonius) Finitianus Daiberi vet.
III 10931 [Fi]nitianus. — vide cognomen *Finiti.*

Fortunatius

cognomen rarum.

Theveste VIII 16596 Fortunatius Mellitin[us].

Carthagine VIII 14100 FORTVNATIA (supra: NIS) (in sepulcro Iudaeorum).

Mactari VIII 11840 Fortunatia.

Fortunatianus

hoc cognomen haud raro occurrit in titulis *Italicis* et *Africanis;* singula exempla inveni in *Pannonia* et in *Hispania.* ortum est saeculo p. C. primo (vide F[o]rtunati(anum) servom XV 2472) et ne quinto quidem saeculo exoleverat. inde a saeculo tertio vel nobilissimis placuit (vide Fortunatianum, qui imperante Decio proconsul Africae fuit).

Romae VI 1025 Fortunatianus scriba, imperante Septimio Severo.

Ostiae XIV 251,3,17 M. Macrin. Fortunatian.

Canusii IX 338 L. Marcius Fortunatianus duoviralicius, a. 223.

Hadrumeti VIII 61 T. Fl. Umbrius Antistius Saturninus Fortunatianus c. v.

Mididi VIII 610 C. Mevius Silius Crescens Fortunatianus c. p. (litterae sunt saec. III incipientis).

Thamugadi VIII 17903 duo Fortunatiani decuriones, saec. IIII med.

Thagaste VIII † 5176 ex oficina Fortunatiani.

in *vicinia Thevestes* VIII 2107 Fortunatiana (praeter hanc mulierem Fortunatianam inveni nullam).

vide cognomen *Fortunati.*

Fotidius

hoc nomen a fovendo potest fictum esse, sed vereor ne latinum non sit.

Narbone XII 4824 T. Fotidius Secundus.

XII 5004 Fotidius Ni[ce]phorus.

in gemma X 8061,13 Fotidia.

Fructianus

Atinae X 366 (cf. $350^{add.}$) M. Tattius M. f. Pom. Fructianus.

ad Fructianum quendam scripsit Symmachus epistulam VIII 3.

Fructinus

Barcinone II 4561 M. Flaminius Fructinus.

Fructilla

Romae VI 22468 ERVCTILLA (sic).

VI 26986 Fructilla.

Beneventi IX 1928 Fructilla (*Fructilia* traditur).

Gadibus II 1893 Valeria Fructilla (*Fructilia* traditur).

Fructula

Salonis III 2052 Iul. Fructula, hospita T. Statili Maximi militis coh. VIII vol., adi(utoris) corn(icularii) c(on)s(ularis).
III 2488 Fructula Primae filia.

Fructilius

Romae VI 8955 [C.] Fructilius C. f.

Fructio

hoc nomen occurrit *Pompeiis* in tabula cerata IV 3340 XXVI: N. Blaesius Fructio, a. p. C. 56.

Fruct(u)sos

scribitur et *Fructuosus* et *Fructosus,* sed illud paulo saepius; tamen et hoc et illud ex nomine Fructi ortum esse putaverim. similiter enim Datosus dictum est in Africa (et floruit hoc nomen maxime in hac terra), et participium cφιγκτὸc Cyrilli glossarium interpretatur verbo strictosus (Goetz II 449); altera V autem eandem originem habere potest quam habet in verbis unduosus monstruosus, quamquam certe etiam adiectivi fructuosus analogia alicuius momenti esse potuit.

exempla habemus *Italica, Baetica, Africana,* unum *Rhenanum,* quae saeculorum II, III, nec non I videntur esse. omnes Fruct(u)osi humillimo loco nati sunt.

Romae VI 18597 Fructossa.
Ostiae XIV 246,5,28 P. Mucius Fructuosus } a. 140.
6,38 P. Mucius Fructosus }
XIV 251,6,21 M. Cipius Fructosus, a. 192.
Lambaesi VIII 2586,15 Q. Iulius Fructuosus Karthagine bf. cos., sub imperio Heliogabali vel Alexandri Severi.

C ante T extrita est in titulis *Ammaedarensibus* VIII 387. 11607, quorum hic Manilium *Frutosum,* ille Iuniam M. f. *Frutosam* nominat.
christianis quoque hoc nomen placuit (vide Augustinum).
vide cognomen *Fructi.*

Fruticius

hoc nomen propter nomen Frutonii ad ipsum fruticem non refero, sed eodem genere prognatum puto atque participium defrutum; comparandum est nomen *Fervenii* in IV 2993[dy.] nomen Veneris Fruti, cuius templum Frutinal adpellatum est (vide Festum Pauli) ad eandem cognationem trahere non ausim. est autem satis antiquom. nota mihi sunt exempla haec:

Aquileiae V 796 (conf. 794) Fruticia Thymele M. Statini Dori.
V 989 {Fruticius M. f.
{IIII vir i. d. quinq.
V 1218 M. Fruticius Q. f.
V 1219 Q. Frutic}i
Primi L}

Veronae V 3339 M. Fruticius Q. f.
L. Q. f.
L. L. f.
M. Fruticius M. f.
pr. aed. tr. pl.
M. M. f.

Frutonius

Hispali II 1199 Frutonius Frutonii Brocci f. negotiantis ferrari incol(ae) Rom(ulensis).
vide nomen *Fruticii.* an latinum non est?

Fulsinia

Fulsinia a fulgendo dicta est, ut *Fulgentia.* cognata sunt nomen *Fulginii* (confer *Fulginiam* oppidum et cognominem ei deam) et quod cum fulmine cohaeret nomen *Fulmonii* (cf. flaminem et flamonium).

Lambaesi VIII 2802 Fulsinia Iusta, uxor Alfi Ianuari centurionis leg. III Aug.
VIII 3660 Fulsinia Saturnina.

Fultia

hoc nomen ortum videtur esse a fulciendo, confer nomen *Fulcinii.*
Tibure XIV 3652 Fultia M. l. Psyche.

Fu(u)tius

vetus nomen gentile ortum a fu-, confer cognomen *Futi.* viguit *Romae, Ostiae, Casini, Pompeiis, Crotone* optima aetate.

Romae VI 18828 M. Futius M. f. Vel. Secundus.
VI 18829 Q. Futius Iucundus.
VI 18830 Futia Eutychia, colliberta et coniunx C. Futi Onesimi.
VI 18831 Futia Maximilla.
VI 18832 Futia Vitella (sic).

Ostiae XIV 581 Futia L. l. Helena.

Pompeiis X 827 Q. Futio P. Calvisio co(n)s(ulibus). consules anni incerti.

Casini X 5193. 5194 C. Fútius C. f. praef. [C]asinat[ium].
X 5238 Q. Futius Q. l. Ithris.
X 5239 C. Fuutius C. l. Philocomus. (Futiae Megistenis nomen, quod idem titulus exhibet, una V scriptum est.)
X 5240 C. Futius C. f. Successus.

Crotone X 107. 108 Futia C. f. Lolliana, filia C. Futi Oniri iterum IIviri.
X 110 Futia C. f. Longina mater L. Lolli L. f. L. n. L. pron. Cor. Lolli Marciani equo publico ornati, patroni coloniae.

Futili..

hoc nomen fortasse et ipsum, ut Futus Futius, referendum est ad fu-.

Beneventi IX 1623 T · RVF
LEG · V
FVTILI
IA

Genetivos

hoc nomen, quod maxime in *celticis* regionibus invenitur et videtur impositum esse ingenuis humili loco natis, aut hominem indigenam significat (vide Levit. 16, 29; cf. Roensch, Semas. Beitr. II p. 16), aut ad numen aliquod Genetivom spectat (cf. Apollinem Genetivom ap. Macrob. sat. III 6, 5).

Romae VI 3206 T. Aur. T. f. Genetivos dec. eq. sing. Aug. nat. Noricus.

Veronae V 3381 L. Annius Genetivos decur. Veron.

Aquinci III 3494 ∂(sic) Cornelius Genetivos decurio ex sing., a. 189.

Savariae III 4150 Caesius Genetius (sic), a. 188.

inter *Ucetiam et Nemausum* XII 2963 Gen[e]tiv[os].

Gadibus II 1817 Genetiva. — vide cognomen *Geneti.*

Helvenatius

helvenus videtur periisse, sed duraverunt helvella et helvenacus ab helveno orta (cf. Stolzii gramm. hist. p. 520). participiorum analogiam sequitur helvenatus, unde ductum hoc nomen est. similis est nominis Alfenatii origo. confer Helvios.

in *Umbria,* Wilm. ex. 135 Helvenat(ius), a. 219.

Hertilia

Hertilia videtur nomen traxisse a participio perfecti eiusdem verbi, cuius participium praesentis inest in nomine Herentateís. quod verbum cum aliae linguae italicae servaverunt (umbr. *herter* al., cf. Buech. lex. it. p. 10), tum ipse sermo latinus (*horior*, *hortor*). atque ex herta deminutione factum est hertula, unde Hertilia ortum est, sicut ab aemulo Aemilius. ab hoc nomine tantulum differt *Hersilia*, quae a Romanis per S consonam efferebatur notissima in participiis permutatione.

ex simplici verbi radice crevisse adparet Herem Marteam, Heriem Iunonis, praeterea Herium, Hereium, Herennium nomina humana; cum Hersilia cognata sunt *Hersennus* (Marob. sat. III 12, 7), *Herrius* (X), *Herrenus* (Macrob. sat. III 6, 11) (confer Marsos-Marrucinos al.). ab antiquo participio ficta videntur *Herminius* et *Hermonius* (IX).

Hertilia Redducta C. Antoni Celtiberi coniux eademque fortasse Helvi Felicis mater est in titulis *Lambaesitanis* VIII 3690. 3691. addo conchae cretaceae *Telesinae* IX 6082,40 inscriptionem

P·HERT, in qua tam Hertium quam Hertilium vel simile nomen intellegere licet, et nomen gentilicium *Heretii* (Kellerm. Vig. III 2. 2) eodem sine dubio prognatum genere; nec praetermittendum nomen Hertorii (II).

confer *Horatios.*

Honoratius

nomen gentile satis rarum, cuius exempla saeculorum secundi et tertii sunt.

Romae XV 1189 ex pr(aedis) Honorati Maximi (scriptum in lateribus aetatis fere Pii).

ad *Rhenum* CIRh. 1025 Honoratius Clemens miles leg. XXII p. p. f., a. 204.

Honoratianus

cognomen et humillimorum et honestissimorum hominum, saeculis secundo, tertio, quarto satis frequens *Romae,* in agro *Tusculano,* in *Sardinia*, in *Illyrico*, multo autem frequentissimum in *Africa.*

Romae VI 1057 C. Iulius Honoratianus vigil., a. 205.

VI 2114, 7. 10 Iasdius Aemilianus Honoratianus frater Arvalis, a. 241.

VI 1686 P. Iulius Catinius Honoratianus v. e. flam. Aug. perp., aedilis col. Zamae a. 322.

VI 1722 Flavius Honoratianus v. c. (praescriptum titulo: Honoratianii.)

in *Sardinia* X 7859 Honoratia[n(us)] filius L. [F]l[avi] Honorati proc. et praef. prov.

Lambaesi VIII 2741 . . . Saturninus Honoratianus trib. laticl. leg. . . . (sub finem saec. II, ut videtur).

Carthagine VIII 12522 C. Valerius Gallianus Honoratianus v. c. cur. rei publ. Karthag., a. 283.

Membressae VIII 1296 Calicius Honoratianus, a.379—383.

Ammaedarae VIII 11536 Iulia Flavia Herennia Caecilia Honoratiana Optata clarissima puella, filia Fl. Pollionis Flaviani c. v.

propter nominis formam notabiles sunt tituli *urbanus* VI 20800 qui habet Iunium *Onoratianum*, et *Noricus* III 5304 in quo et *Honoratianus* legitur et *Honratianus* (fortasse ex nomine quod est *Honeratus* ortum).

Honoratinus

Romae VI 24318 M. Plotius M. f. Cor. Honoratinus Sabinus.

vide cognomen *Honorati.*

Horatius

clarissimi sunt Horatii fratres. M. Horatius Pulvillus consul suff. fuit a. u. 245. in titulis hoc nomen haud ita frequens est; omnino non invenitur in *Gallia Narbonensi*, in *Britannia*, ad *Rhenum.* quae

habeo exempla priorum p. C. saeculorum sunt; saeculi quarti est titulus *Thamugadensis* VIII 2403, 2, 19 in quo nominatur Horatius Maximus pontifex. in diplomate militari III D XXV a. 110 est Thaemus Horati f. Ituraeus.

praetermittere hoc nomen in hoc indice nolui, quamvis difficilis sit interpretatio eius. ortum videtur esse a participio verbi coniugationis in A cum horiendo et hortando cognati. Horam deam huc pertinere pro certo non adfirmaverim, quoniam priorem huius nominis syllabam Ennius produxit.

Impetratianus

in *prov. Numidia* VIII 17839 Impetratianus.
vide cognomen *Impetrati.*

Inventiana

Romae VI 14005 Caesia Dafhnidiana (sic) Inventiana.

Inventinus

Inventinus episcopus Africanus saeculi quinti (Not. provinc. et civit. Afr.). — vide cognomen *Inventi.*

Iubatianus

Romae VI 9046 Chius Aug(usti) Iubatianus struct(or).
vide cognomen *Iubati.*

Lacutulanus

hoc nomen quamquam natum sit necesse est ex oppidi nomine (cf. Huebneri quaest. onomat. in Ephem. epigr. a. 1874 p. 87), tamen quia huius oppidi memoria alibi nusquam videtur servata esse praetermittere nolui. cui oppido nomen fuit Lacutula, dictum a lacu (vide *lacuatus* participium, quo utitur Ennius in Andromacha v. 84 Ribb.[3]), ut Sublaqueum a lacubus (Plin. n. h. III 109).

Pompeiis X 824 Anteros Lacutulani (servos) a. p. C. 3.
Aquini X 5484 Lacutulana Gemella et M. Lacutulanus M. f. Lacon, parentes M. Lacutulani M. f. Marcelli.
Amiterni IX 4179 [Pil]ema Lacutu[lana]. 4239 C. Appuleius P. f. Qui. pater, Paulla Lacutulana Q. f. mater.
in *agro Amiternino* IX 4467 Lacutulana C. l. Aprodisia.
Naronae III 1827 duo Lacutulani, duae Lacutulanae, in lapide a dextra fracto.

Lausius

Romae VI 21173 M. Lausius Severus.

Lauselius

inter *Pisas* et *Florentiam* XI 1734 M. Lauselius Maxsimus et M. Lauselius Tacitus et Lauselia Tacita et M. Lauselius Sabinus.
vide cognomen *Lausi.*

Lautius

Romae VI 21174 L. Lautius Agatho.
VI 21175 L. Lautius Celado Lautiae Tyches maritus.

Lautina

in *Mauretan. Sitif.* VIII 8520 Fabia Lautina uxor Aemili Coddei.
VIII 8543 Caelia Lauti(na).

Lautinius

nomen satis antiquom, ut adparet ex titulo Venafrano.
Venafri X 4956 C. Lautinius Ti. f. Ter.
Caeliae IX 277 Laut[i]nia (mulieris) l. [Pa]nthera.
vide cognomen *Lauti.*

Lectinius

Salonis III 2335 M. Lectinius Cornelianus.
vide cognomen *Lecti.*

Legativos

titulus *Brixianus* V 4558, si recte traditur, L. Calventio Legativo positus est.

Libertius

Vibone X 49 L. Libertius C. f. pont(ifex) max(imus), IIIIv(ir) i(ure) d(icundo) q(uinquennalis) c(ensoria) p(otestate).
Luguduni Allmer et Diss. II p. 475 G. Libertius Decimanus civis Viennens., naut. Araricus.

Libertio

Carthagine VIII 13079 Libertio Caes(aris) n(ostri) vern(a). (saec II fere med.)
in *Mauretania Sitifensi* VIII 8897 Q. Sempronius Libertio.
vide cognomen *Liberti.*

Libratius

Libratus est qui librat i. perpendit, ut simillimum sit Librato nomen Pensati. eandem nominis Liberantii significationem esse putaverim, cf. verbum deliberandi. cognomen Librati nusquam inveni.
Aptae XII 1136 Libratia Marciane uxor T. Pompei Mar[c]elli.

Licutia

hoc nomen eodem videtur prognatum esse genere atque nomina *Licinus*, *Licinius*, *Liconius*, *Licovius* cognata cum licino, obliquo, limo aliis; in obliquo et ipso verbum nativom vocali V auctum est. cf. Camurtios.

Licutiam Saturninam uxorem L. Pullaeni Rogati habes in titulo *Calamensi* VIII 5456.

Lotia

Regii Lepidi XI 998 LOTIA · · S · · · C{
vide cognomen *Loti.*

Lucetius

Lucetius, unus ex Rutulis, cuius caedem narrat Vergil. Aen. IX 570, nomen accepit a deo Lucetio, qui dictus est a lucendo. ad versum Vergilianum Servius haec adnotat: solum hoc nomen est, quod dictum a Vergilio in nullo alio reperitur auctore. sane lingua Osca Lucetius est Iuppiter, dictus a luce, quam praestare hominibus dicitur. ipse est nostra lingua Diespiter, id est diei pater: Horatius 'namque Diespiter plerumque per purum'.

Lucretius

nomina Lucretiorum montisque *Lucretilis* a luc- orta sunt: forma simile est nomen *Lucerum* (cf. Useneri Goettern. p. 198). cognata sunt *Lucra, Lucrius, Lucrianus, Lucris, Lucrio, Lucrina, Lucrinius,* nisi tamen pars ad lucrum, deos Lucrios, lacum Lucrinum rectius referetur.

Sp. Lucretius Tricipitinus, pater Lucretiae illius propter pudicitiam clarissimae, consul suff. fuit a. u. c. 245. post hunc multi summis functi sunt honoribus, quos hic enumerare meum non est. imperatorum autem aetate tituli paene soli nominis memoriam servaverunt. atque frequentissimum fuit saeculis Christi primo, secundo, tertio; posterioris aetatis exempla rarissima sunt. magnam Lucretiorum multitudinem dederunt *Italia, Gallia Narbonensis, Illyricum, Africa.*

Q. Lucretius Vespillo cos. a. u. c. 735. [S]ulpicius Lucretius Barba cos. suff. aetate Traiana.

Pompeiis X 924 Manlianus Lucreti, a. u. c. 747.

Capuae X 3779 C. Lucretius C. l. Apul(us) magister Cererus, a. u. c. 648.

Beneventi IX † 2082 b Lucretia Prima.

Lucretius cognominatus est Augustorum tabularius provinciae Sardiniae X 7584. inscriptionem parietariam Pompeianam IV 97*, in qua legitur *Lucritius* Adamatus, Carolus Zangemeister, quia soli Garruccio debetur, inter falsas vel suspectas reiecit. nullum novi Lucretium, qui posterior sit eo, cui Caelius Aurelianus medicinalium responsionum libros dedicavit (acut. I praef. 2).

Lucretianus

hoc cognomen iam anno p. C. 1 invenimus; postea pauci eo usi sunt videturque exolevisse saeculo tertio.

Abellini X 1138 Paccia Lucretiana, cognata P. Pacci Ianuari.

Pompeiis X 891 (cf. 884) L. Obellius Lucretianus IIvir, a. p. C. 1.

Tibure XIV 3663 M. Lurius M. f. Palat. Lucretianus patronus municipi, a. 184.

in *agro Vicetino* V 3118 Vaternius Calpurnius Lucretianus procurator Aug.

in *ora Genuati* V 7743 Cn. Lucretius Lucretianus.

Sagunti II 6056 Q. Lucretius Lucretianus.

in *Africa* VIII 10847 Lucretianus.

Lupatius

Emeritae II 525 Aelius Iustus Lupatius.
vide cognomen *Lupati.*

Lutatius

nomen antiquom et in rerum gestarum memoria nobilissimum. satis puto adferre hos duos C. Lutatium Catulum consulem a. u. c. 512, qui primo bello Punico Poenos ad Aegates insulas devicit, et Q. Lutatium Catulum consulem a. u. c. 652, qui ad Vercellas cum Mario Cimbrorum exercitum delevit. ut ex titulis discimus, Lutatii haud pauci nominati sunt saeculis p. C. primo secundoque et tertii priore parte; postea hoc nomen videtur magis magisque extinctum esse. exempla repperi plurima *Romae*, pauciora in *Latio*, in *Campania*, in *Apulia*, in *Gallia Cisalpina*, in *Gaulo insula*, in *Sardinia*, in *Gallia Narbonensi*, ad *Rhenum*, in *Hispania*, in *Africa.* ex quibus, ut chartae parcam, haec sola hic pono:

Romae VI 5639 L. Lutatius Paccius thurarius de familia rege Mitredatis (sic) (cogitandum existimat Mommsenus de eo Mithradate, quem devicit Pompeius).

Volturni X 3722 L. Cestius Gallus Cerrinius Iustus Lu[t]atius Natalis IIIIvir viar. curand., trib. laticlavius leg. VIII Aug., quaestor urbanus, ab actis senatus, aedil. curul., praetor, leg. Augg. leg. XX V. v., procos. provinciae Narbonensis, praef. aerar. Saturn., cos II, patronus coloniae. (cf. n. 7506.)

in *Gaulo insula* X 7501 add. Lutatia C. f. sacerdos Augustae imp(eratoris uxoris) perp(etua). (imperator est Tiberius.)

nomen Lutatii a luto videtur dictum esse; quocum vocabulo cognatum est id, a quo Galli declinaverunt nomen Lutetiae (vide Zeussii gramm. celt.[2] pag. 70 sq.) hominumque nomina quae sunt Luta Luto Lutonius Lutullus Lutarius Lutevus Lutevius Lutaeus Luteus Lutavius Lutumarus Loutius L[o]utamo (cf. Zeussii gramm. celt.). quae autem nominum Luttii (VI, X, XIV, XII) Luttonii (CIRh.) similiumque origo sit nescio. — *Luctatius*, si extat, latinum non est.

Lutatianus

Thuggae VIII 1501. 1502. 1504 Q. Gabinius Rufus Felix L[ut]atianus.
Valeriae II 3215 Luta[tian]us.

Luxius

a luxis membris aliquot nomina dicta sunt, quorum simplicissimum est Luxius. quod cum in sola *Africa* inveniatur, cetera nomina eodem genere prognata in Lucania Campania Venetia occurrunt (sed CIL. indicibus tantum uti potui). ex celtica autem stirpe orta sunt

nomina Luxinius (Liv. 33, 21) Luxovius Luxovium (vide Zeussii gramm. celtic.[2] p. 126 et 784).

Luxia Catla est in titulo *Africano* VIII 5039.

Luxilius

nomen gentile bonae aetatis, cuius exempla inveni in *Lucania* quinque, in *Campania* et in *Umbria* singula; sed ea CIL. volumina, quae indicibus carent, adhibere non potui.

Potentiae X 161 Luxilia M. Ↄ. l. Dec....

Tegiani X 293 C. Luxsilius A....

X 304[add.] C. Luxilius Rufus Luxiliae C. l. Lupulae maritus.

X 8096..L]uxilius Pedo.

Atinae (in Lucania) X 357 Luxsilia Statiae [l. Ch]rusis, Luxsiliae Olympiadis mater.

Neapoli X 1511 G. Luxilius.....mus.

Pisauri Orelli n. 3143 C. Luxilius C. f. Pompt. Sabinus Egnatius Proculus c. v., cur. rer. publicar. Pisaur. et Fanest., leg. leg. X gem. Gordian. e. q. s.

Luxonia

Ateste V 2589 G. Cartilius Q. f., Luxonia T. f. Tertia.

Macatianus

fundus Macatianus Ennianus est in tabula alimentaria Veleiati 5, 25.

vide cognomen *Macati.*

Maglatius

Maglatius videtur cognatum esse cum Magio et Magulnio.

Corfinii IX 3267 C. Suetedius C. f. Ser. Maglatius, Diochares l. posieit.

Mammatia

Mammatiae ancillae Dasumia Thais titulum posuit *urbanum* VI 21909. vide quae dixi in cognomine *Mammati.*

Mansuetius

Mansuetios nonnullos, saeculorum ut videtur primi secundi tertii homines, inveni in *Gallia,* in *Hispania,* in *Britannia.*

Comi V 5294 M. Mansuetius M. f. Ouf. Crescens harisp., VIvir, IIIvir a. p., IIIIvir i. d. Como.

Luguduni, Allmer et Dissard III p. 120 C. Mansuetius Brasus civis Tever.

Cordubae II 2294 Masuetius P. Minici Facundi ser. (hic titulus Huebnero videtur Caesaris Augustive aetatis esse. servi nomen gentilicii formam prae se ferre memorabile est.)

in *Britannia* VII 693 Mansuetius Senicionis.

Mansuetianus

Romae VI 2432 Mansuetianus (centurio) coh. pr. I pr. p. v. Sev.
2501 C. Marius Mansuetianus mil. cho. III pret.
in *Pannonia sup.* III 11081 Au. Masuetianus M. Aur. Valeriani vexillarii alae primae contariorum Antoninianae et Elv. Bone filius.

Mansuetinus

Romae VI 22013 Mansuetina filia Mansueti et Marciae Parthenidis.
VI 3211 T. Aurelius Mansuetinus eq. sing. Aug. nat. Noricus.

Mansuetinius

Genavae XII 2628 [Ma]nsuetinia Iu[sti]na liberta et coniux C. Ma[ns]uetini Pa[te]rni.
vide cognomen *Mansueti.*

Mantutius

in titulo *Madaurensi* VIII 4710 legitur L. Fabius Alexander Qirina (sic) Mantutius. cuius viri quartum nomen vocatum esse puto ab eo nomine, quod Dis pater apud Etruscos habuit, unde etiam *Mantua* dicta est (vide Serv. in Aen. X 198 et schol. Veron. ed. Keil p. 103 sq.); confer Ianatum al. ab eodem deo declinata sunt nomina *Mantii* (VI) *Mantonii* (XIV) *Mantennii* (V).

Marcutius

in *provinc. Numidia* 4478 M. Oc. Marcutius.
hoc nomen videtur a Marco originem habere.

Maratius

Romae VI 1056, 2, 87 Maratius Faustus vigil, a. 205.
vide cognomen *Marati.*

Maritius

Romae VI 1058, 4, 74 P. Maritius Clemens vigil, a. 210.
VI 9366 Ser. Maritius Martialis.
VI 26513 Ser. Maritius Magnus.
vide cognomen *Mariti.*

Marratius

Marratium episcopum Africanum, qui subscripsit damnationi Primiani, habes apud August. in Enarrat. in Psalm. 36, serm. 2, 20.

Marrutius

Marsus cognomen est satis frequens, unde dicuntur *Marsius* et deminutive *Marsillus.* a Marso declinata sunt *Marruvium* et *Marrucini* (*Marrus* est ap. Sil. Ital.), RS mutatis in RR; quibuscum

cognata sunt nomina *Marrius* (X, XIV), *Marrutius, Marracius* (XIV), *Marrinius* (II). nomini Marrutius simillimum est *Marratius*.

Marrutiam Maximam habemus in titulo *Cirtensi* VIII 7589; Marrutius episcopus Africanus est apud Cypr. ep. 57 et 70.

Masius

a Maso declinatum, quod vide.

Venusiae IX 475 M. Aninius Sp. f. et T. Masius T. l. Pamfi.

Veronae V 3666 M. Masius M....

ad *Rhenum* CIRh. 394 Masius.

CIRh. 632 Masius Ianuari et Titianus Ianuari, a. 238.

rhenanas has gallicum potius quam latinum nomen ostendere veri simile est, quia a latina cognominum fingendorum ratione abhorret. exempla duabus S scripta, quae certe sint latina, non invenio.

Masso Maso

de origine huius nominis et de nominibus cognatis pauca dixi in cognomine Massi. qui in titulis inveniuntur Massones gallico videntur usi esse nomine (vide Holderi thesaurum). apud Romanos autem iam antiquo tempore Massonis nomen civitate donatum est; de Papiriorum Massonum enim gente patricia Cicero ad fam. 9, 21 verba facit, atque postea plebeiam quoque gentem ita adpellatam esse Mommsenus docet in quaest. rom. I p. 116. scriptione autem variant libri: nam cum *Massones* legamus apud Cic. ad fam. 9, 21, apud Liv. 25, 2, apud Val. Max. III 6, 5, *Masonem* ostendit Liv. 21, 25 al.; Maso etiam est in fastis Capitolinis.

C. Papirius C. f. L. n. Maso a. u. c. 523 consul fuit (vide fastos Capitol., Val. Max. III 6, 5 al.). C. Papirius C. f. Masso pontifex et C. Papirius L. f. Masso decemvir sacrorum mortui sunt a. u. c. 541 teste Livio 25, 2. C. Papirium Masonem triumvirum agro adsignando fuisse a. u. c. 536 idem tradit 21, 25. L. Papirius Maso praetor a. u. c. 578 apud eundem est 41, 14. adde eum, quem Cicero ad Att. 5, 4 nominat.

Masinius

Zarai in provincia Numidia VIII 4514 C. Masinius Donatus.

Masonius

Romae VI 6804 C. Masonius Niger, Masonia C. l. Chrotalio.

VI 22277 C. Masonius Cilix.

VI 22278 C. Masonius Nicep(orus).

VI 22279 C. Masonius C. l. Philetus.

VI 22321 L. Petronius Ampliatus et Masonia Briseis uxor eius.

Venusiae IX 465 C. Masonius gladiator.

Minturnis X 6041 L. Manlius L. l. Hilarus, Masonia C. l. Dionysia.

Masonius fortasse etiam celticum nomen fuit (vide quae in fine Holderus adfert exempla); quae duabus S scripta sunt ad celticam linguam pertinent (confer Holderi exempla).

vide cognomen *Masi.*

Mellitinus

Theveste VIII 16596 Fortunatius Mellitin[us].

Mellito

in *Dalmatia* III 2999 Aelia Mellito P. Aeli Prisci uxor.

vide Graecum nomen Μελιτώ.

Mellutius

Romae VI 22350 Mellutia Romana Numiciae Benedictae soror.

saepius occurrit Mellito-, confer nasicam et nasutum.

Melsonius

Melsonii a melle dicti sunt; vide quaee xposui in cognomine *Melliti.*

Pompeiis X 885. 886 M. Melsonius A. f. IIvir i. d., a. u. c. 740.

Tarenti IX 6152 C. Melsonius Cn. l. Hercolei donum.

in signaculo X 8059, 239 Lupi Melsoni.

vide cognomen *Melliti.*

Mercatius

nomen gentile rarissimum declinatum a cognomine Mercati.

Aquis Sextiis XII 523[add.] Mercatia ... tilla hominis libertini uxor.

in *Britannia* VII 912 Mercatius Firmi, a. 207.

Mercatilla

nomen servile. ortum esse videtur prima imperatorum aetate et durasse per tria saecula. pauca exempla inveni *Italica* et *Gallica.*

Romae VI 1963 Iulia C. l. Meratilla; ineunte saeculo p. C. primo.

Ostiae XIV 397 Numisia L. lib. Mercatilla, uxor L. Numisi L. lib. Agathemeri seviri Augustalis, negotiatoris ex Hispania citeriore.

Luguduni, Allmer et Dissard III p. 345 Primitivia Mercatilla sive Mastichum M. Primitivi Mercatoris soror.

Mercatilia

Telesiae IX 2303 Sossia Ↄ. l. Mercatilia. an Mercatilla?

vide cognomen *Mercati.*

Minatius

praenomen et nomen gentile.

Romae I 911 A. Minati(us) A. l. (priore saeculi u. c. VII parte.)

Aufidenae IX 2809 L. Vettius Min. f. Vol. Ursulus.

IX 2813 Minatia C. f. Laurilla Meni Iusti coniux.

Capuae X 3773 Cn. Minatius ... magister conlegi mercatorum, a. u. c. 642? 643?

Atinae X 5072 Q. Minatius Q. [f.] [T]er. Saturninus aed. IIvir q. quinq. praef. fabr., Seia L. f. mater eius.

Aquileiae V 1301 C. Minatius C. f. Africanus, M. Minatius C. f. veivi fecere.

accedunt pauca exempla inventa in *Lusitania* et in *Gallia Narbonensi.*

Minatius Magius Aeculanensis nepos Decii Magii Campani eius, qui bello Hannibalico interfuit, atavus Velleii, bello Italico maximam Romanis fidem praestitit (cf. Vell. II 16, et titulum Aeclanensem IX 1140). M. Minatius Sabinus proquaestor Cn. Pompei Magni filii bello Hispaniensi a. u. c. 709.

etr. *minatie(s).* — non segregandum ab hoc *Minnatius* (cf. oscum Minnieís):

Mastar VIII 6529 Minnatia Na[mg]idde.

Minatidius

Romae VI 15705 T. Minatidius Rufus et Pedania Iullina.

Menatius

non diversum a Minatio, confer oscum *menvum.* cognata videntur esse *Menius, Meneius, Menullus.*

Menatia Prisca C. f. est in titulo *urbano* VI 22399; Menatiam Valentinam C. Virgini C. f. Aibari matrem ostendit titulus *Venusinus* IX 602; in titulo *Galliae Cisalpinae* V 4007 legitur G. Menatius G. filius Fab. Severus.

vide *Minatum.*

Minutius

Calibus X 4683 Minutia C. l. Veneria. Ephem. epigr. VIII p. 138 n. 544: Minutia L. l. .... ibd. p. 140 n. 554: Sura Minutia.

in *Thracia* III 6120 C. Minutius Laetus vetran. (sic) leg. VII C. p. f., a. 76.

L. Minutius L. f. Latinus in strigili legitur, cf. Bull. epigr. de la Gaule 1883 p. 268 n. 15.

incerta praetermitto. Minutium deum et Minutiam portam ex Festo novimus (p. 88 et 129 Thewr). vide cognomen *Minuti.*

Moderatius

ad *Rhenum* CIRh. 1390 Moderat(ius) Aprianus.

Moderatianus

Salonis III 8803 C. Saufeius Moderatianus, C. Saufei Moderati August. heres.

in *municipio Giufitano* VIII 12383 Q. Furfanius Moderatianus.

Moderatilla

in *Pannonia super.* III 3911 scriptum est 'Moderatilia'.

in *Lusitania* II 33 M. Octavius Octaviae M. f. Marcellae Moderatillae lib. Theophilus.
vide cognomen *Moderati*.

Mollitius

M. Mollitius Alexander est in lapide *urbano* VI 22592. huc etiam M. Moll*e*tius M. f. Cor. Valens aed. referendus est, quem praebet titulus *Urbisalviensis* IX 5539. eodem genere prognata sunt nomina *Mollius* (X), *Mollicius* (XIV), *Molliculus* (Ti. Minucius Molliculus praetor a. u. c. 574, cf. Liv. 40, 35).

Monetius

nomen a Moneta declinatum. P. Monetium soc. l. Philogenem vascularium qui nominatur in titulo *urbano* VI 9953 optima aetate scripto manumissum esse a societate quae nummos cudendos videretur redemisse bene suspicatus est Henzenus. alterum huius nominis exemplum praebet titulus VI 22593: M. Monetius Eutycus.

Mulso (?)

in *agro Albano* XIV 2371 Garruccius intellegit Q. Sulpicium Mulsonem.

Mulsulus

Romae VI 19576 Hostilia Mulsula A. Iuli Magni uxor.
VI 22624 Mulsulus (an gentilicium est Mulsulius?).
in tegula *Salonitana* III 3214,1 Attia Mulsula.
vide cognomen *Melliti*.

Multius

Matriti II 3072 'Multio Porcio'. rectene tradita sit dubitatur.

Multasius

Romae VI 22625 C. Multasius C. l. Dionysius, C. Multasius C. l. Philod[amus]; titulus Augusti aetate posterior non est.
Urbisalviae IX 5552 P. Mult. Felix et Multasia Felicitas nutrix.
Grumenti X 257 Gemellus Minici Croci et mater eius Multasia Aequitas.

Multelius

Cemeneli V 7932 M. Multelius Secundinus.
Antipoli XII 5726 Q. [M]ultelius . . .
fortasse huc etiam *Antipolitanus* titulus XII 175 referendus est M. Moltelio C. f. Vol. Secundino flamini IIviro Antipoli positus.

Multilius

Antipoli XII 201 M. Multilius Pate[rnus].

Multillius

Puteolis X 2750 P. Múltillíus Ↄ. l. Tertius.
vide quae adnotavi ad cognomen *Melliti.*

Munatius

hoc nomine eum puto significari qui munis est; 'munem significare certum est officiosum unde e contrario inmunis dicitur qui nullo fungitur officio' Paul. p. 121 Th. confer oscum *múíníkú*, latina *municas* (Paul. p. 143 Th.), *comoinem* (cf. Buech. lex. ital. XVII). extitisse videtur olim vocabulum *muno-*, quocum cognatum munis. ex eodem genere sunt *Munius, Municius, Munilius, Muninus,* nec segreganda ab his puto nomina quae sunt *Munnius, Munninus, Munninius.* a *munatulo participio ex *munato deminuto fictum est *Munatuleius,* a Munatio derivatum *Munatidius.* cum Munnio cognatum est *Munniatius.*

C. Munatius decemvir agris dividundis a. u. 581. L. Munatius Plancus cos. a. u. 712. Q. Munatius Celsus procurator Mauretaniae Caesariensis sub Caracalla (cf. prosopogr. imp. rom. II p. 389).

Ostiae XIV 246 III 6 L. Munatius Trophim., a. 140.
Variae XIV 3479 Munatia St. f., C. Munatius Ↄ. l. Pamphil. (litterae sunt liberae rei publicae.)
Tibure XIV 3678 M. Scaudius C. f., C. Munatius T. f. aediles.
Nomenti XIV 3955 Gn. Munatius M. f. Pal. Aurelius Bassus proc. Aug, praef. fabr., praef. coh. III sagittariorum, praef. coh. iterum II Asturum, censitor civium Romanorum coloniae Victricensis quae est in Brittannia Camaloduni, curator viae Nomentanae, patronus eiusdem municipi, flamen perpetus duumvirali potestate, aedilis, dictator IIII.
Neapoli X 1492 L. Munatius Concessianus v. p. patronus coloniae.
Aquileiae V 925 M. Munatius M. f. Scap. Etruscus Florentinus, Q. Munatius miles chor. VII pr. frater eius.
Dertonae V † 7405 Munatia Spica.
in *Norico* III 5538 Q. Munatius Q. f. Ouff. (sic) Lupus Saena mil. coh. VIIII pr.
Arsacal VIII 6050 P. Sinicius P. f. Munatius vet.

Munatianus

in *castris Lambaesitanis* VIII 2569 a 34 L. Pomponius Munatian. cas(tris).

Munatuleius

in *Latio* XIV 3438 M. Munatuleius M. f. Ani. Marcellus [trib. mil.] a populo, M. Munatuleius C. f. Ani. Montanus pater.

Munatidius

Romae VI 22643 Q. Munatidius Sp. f. Gallus.
VI 22644 Munatidia Cyrilla.
VI 22645 Munatidia Q. Ɔ. l. Secunda.
Catinae X 7014 Facundus Porfyrius M*y*natidius v. c. cons(ularis) Catinae urbis (vel potius provinciae Siciliae).

Munniatius

in *Africa* VIII 545 Sex. Munniatius Primigeni f. Felicio.
VIII 546 Munniatia Sex. f. Satur[nina].

Mussulus

Romae VI 18541 Fortúnátó Mussulo v. a. V m. X Clódia Príma fécit vernae suó.

Mussosa

Arsacal VIII 6129 Iulia Mussosa.
declinatum est a nomine Mussi, ut Datosus a Dato.

Mussiosa

Arsacal VIII 6041 Iulia Mussiosa Kasariana.
vide Mussosam et vocabulum cessiosus (corp. gloss. II p. 572).

Mussiolus

in *Africa* Bull. epigr. a. 1884 p. 113 n. 101: C. Iulius Mussiolus.
vide cognomen *Mussi.*

Natulus

nomen *Africanum.*
Carthagine VIII 12549 Natul[us], exeunte saec. II.
Siccae VIII 16024 Fulcinia Natula.
Lambaesi VIII 2586,23 Q. Fulvius Natulus Karthagine bf. cos.; 'Elagabali fere imperio Severive Alexandri primis annis'.

Natilla

in *provincia Numidia* VIII 6906 Natilla Marcela (sic).
vide cognomen *Nati.*

Neratius

nomen gentile a Nerato declinatum. ortum videtur esse in *Samnio,* atque maxime viguit *Saepini;* pauca admodum exempla prodierunt in *Campania, Ostiae, Romae,* neque in ceteris terris civitate donatum est. spectat autem praecipue ad saeculum p. C. secundum, sed ne sequentium quidem saeculorum desunt vestigia.

clarus est L. Neratius L. f. Vol. Priscus cos. fortasse suff. a. 87, homo iuris peritus, cuius consilio usus est Traianus; fuit fortasse *Saepinas,* nam ad eum spectat titulus IX 2454 in hoc oppido inventus, qui etiam filium eius videtur nominare (vide Momms. ad hunc titulum); huius fratrem L. Neratium Marcellum, qui iterum consul fuit a. 129, osten-

dit diploma militare VII 1193 a. 103 inventum in Britannia. alterius familiae *Saepinatis* vestigia habent tituli eius oppidi IX 2450 —2453, in quibus sunt Neratius Priscus cos. et filia eius Neratia Marullina nupta cum C. Fufidio Attico v. c. cos., cuius filii sunt C. Neratius Fufidius Priscus, C. Neratius Fufidius Annianus, C. Neratius Fufidius Atticus. praeterea Saepini habemus L. Neratium C. f. Vol. Proculum X virum stlitibus iudicandis .... missum ab imp. Antonino Aug. Pio ad deducendas vexillationes in Syriam ob bellum Parthicum, praef. aerari militaris, cos. (IX 2457), fratrem fortasse [N]eratiae Proci[llae] uxoris [C.] Betiti C. f[il.] [C]or. Pietat[is] [p]raef. coh. pr[im.] [Fl]aviae Comm[agen]orum e. q. s. (IX 1132), avonculum C. Nerati C. f. C. n. C. pron. C. abn. Cor. Proculi Betiti Pii Maximilliani quaestoris, II viri quinq., p. c., flaminis divi Hadriani e. q. s. (IX 1160). praeter hos Saepinates Neratios vides in IX 2440, 2447, 2458, 2484, 2510—2517, 2531. M. Neratium Benivolum habet titulus *urbanus* VI 22908; Naeratium Scopium v. c. consularem *Campaniae* tituli VI 1746, IX 1566, X 1253; Neratium Palmatum v. c. titulus *Syracusanus* X 7124; L. Nera[ti]um L. [f.] Rogatianum titulus *Africanus* VIII 16829 (= 4639). adde titulum *Pannonicum* III 10204 et *Rhenanum*, Correspondenzbl. d. Westd. Zeitschr. I p. 2. Neratius Cerealis consul fuit a. 358.

Neriatius

Aquileiae V 1315 L. Neriatius P. f. Lem.
vide cognomen *Nerati*.

Nerutius

Antiochiae in Pisidia III 6855 L. Nerutius Q. [f.] Ser.
vide cognomen *Nerati*.

Novatianus

in *Hispania Tarrac.* II 6095 L. Fonteius M. fil. Gal. Maternus Novatianus aedilicis honorib. abordine datus, II vir, iudex dec(uriarum) III, flam. divi Vespasiani, equo publico donatus ab imp. Nerva Aug., flam. p. H. c.
in *Gallia Narbonensi* XII 1538 'C. Lucceius Apolaustus v. s. l. m. salvo Novatiano'.

Novatianus Romanae urbis presbyter adversus Cornelium (a. 250) cathedram sacerdotalem conatus invadere Novatianorum quod graece dicitur καθαρῶν dogma constituit nolens apostatas recipere paenitentes (Hieron. de vir. ill. 70).

Novatilla

Novatilla filia fuit M. Annaei Novati filii Senecae patris (vide Senec. ad Helv. 18, 7).

Novatillianus

Beneventi IX 1572 M. Caecilius Novatillianus c. v. orator et poeta inlustris, allectus inter consulares, praeses

prov. Moes. sup., iurid. Hispan. cit., iurid. Apul. et Calabr., praet., trib. pleb., q. prov. Afric. (vide IX 1571 et II 4113).

Novatilianus

Romae VI 1621 C. L(aecc]anius Nova[ti]lianus subpraefectus vigilibus, iuris peritus; filii eius sunt Laeccani Volusianus et Novatilianuss (sic).

vide cognomen *Novati.*

Novetius

hoc nomen, ortum a cognomine Noveti mihi ignoto, si latinum est, quod pro certo non adfirmaverim, natum est a participio perfecti eius verbi, a quo declinatum esse noventium nountium nuntium Corssenus docuit (Ausspr. Vok. u. Betonung[2] p. 51). sed verbum quod est *noveo non, ut Corssenus dixit, novom facere significavit, sed novom esse, qua significatione tot verba in -eo desinentia differunt a verbis primae quam dicunt coniugationis. itaque nuntius nuntium τὸν νέορτον et τὸ νέορτον significant. ex eodem genere nomen Noventiae est (VIII 2154), quod idem valere puto atque Novetii nomen active scilicet interpretandum.

C. Novetium Restitutum vet. leg. I adi. ex b. cos. habet titulus municipii *Latobicorum* III 3902.

Oculatius Oclatius

nomen haud ita frequens, cuius exempla inventa sunt *Romae,* in *Latio,* in *Campania,* in *Samnio,* in *Apulia,* in *Gallia Cisalpina,* in *Sardinia,* in *Galliis Narbonensi*(?) et *Lugudunensi,* in *Illyrico,* ad *Rhenum,* in *Africa.* declinatum esse ab Oculato Oclato adparet. — hoc gentilicium ortum est libera etiamtum re publica (cf. X 845 et 955); duravisse crediderim in saeculum Christi tertium; raro cognominis locum obtinet. vocalis V posteriore aetate saepius extrita est.

Romae VI 14367 Oculatia Privigna.
VI 23221 C. Oclatius Aprilis.
Ostiae XIV 1557 L. Oclatius Daphnus.
Pompeiis X 845 M. Oculatius M. f. Verus IIvir; cf. ibd. n. 955. (hos titulos Mommsenus iure remotioris aetatis esse dicit.)
Puteolis X 3036 T. Oculatius Eutychus.
Beneventi IX 1619 C. Oclatius C. f. Pal. Modestus augur, IIvir i. d., quaest. II e. q. s., imperante Hadriano.
Ticini V 6411 Cn. Papirius Oculatius Salviae Pudentinae maritus.
in *Sardinia* X 7891 C. Oclatius Macer Caralitanus, a. 68.
in *Hispania* II 3663 L. Oculatius L. f. Quir. Rectus aedilis, IIvir, flamen, et L. Oculatius L. f. Quir. Rectus filius eius.
II 2685 C. Oculatius Oculatianus.

in *Africa* VIII 5830 M. Oculatius Faustinus.
VIII 4749 L. Oclatius Sabinus.
in *Pannonia superiore* III 3845 L. Oclatius Tarquiniensis vet. leg. XV, T. Calventius T. f. vet. leg. VIII, Ociatia (sic) L. l. Expectata.
in *Dalmatia* III 2738 Coelia Oclatia.

Oculatianus

in *Hispania* II 2685 C. Oculatius Oculatianus.

Oclatinus

in *Dalmatia* III 3138 Valerius Oclatinus aed., IIvir q. q., Valeriae Procillae pater.

Oclatinius

Oclatinius Adventus consul fuit a. 218.
vide cognomen *Oculati*.

Ocratius

nemo opinor divellendum esse censebit hoc nomen ab ocri antiquo Italorum vocabulo, unde *Ocresiam* Servi Tulli matrem, *Ocriculum, Interocrium* oppida adpellata esse omnes consentiunt. ad participiorum perfecti analogiam ab ocri tractum est nomen *Cominii Ocriti* i. ocri subiecti vel in ocri siti (Liv. 25, 14), eodemque genere prognata sunt humana nomina *Ocrinia* (IX), *Subocrinus* (IX). verum non in I solum, sed etiam in A principale huius verbi etymon olim terminatum esse demonstrant *Ocra* oppidi Carnici nomen, quod interiisse tradit Plinius n. h. III 131, *Ocra* cognomen virile (XIV 2119), praeter haec quod in titulo XIV 2171 legitur 'curator pec(uniae) *Ocran(ianae)*'. huius generis nisi fallor etiam Ocratii nomen est. quod erunt fortasse qui ab *ocrati tractum putent collatis penatibus aliisque vocabulis similiter fictis. attamen haud scio an referendum sit ad *ocratum comparatis citrato, ultrato, sinistrato, dextrato; veniunt enim in mentem dea Collatina Valloniae gemina et Collatia oppidum antiquissimum dictae a collibus (licet Paulus p. 26 Thewr. Conlatiam adfirmet a conferendo adpellatam). similem nominis Trebatius originationem infra proponam.

nostri nominis exempla prodierunt *Romae* et in *Latio*, in *Campania*, in *Samnio*, in *Vestinis*, in *Apulia;* singula inveni in *Galliis Cisalpina* et *Narbonensi* et in *Britannia*. in usu fuit iam ineunte septimo urbis Romae saeculo et per priora p. Chr. n. saecula a nonnullis gestum est.

Romae VI 23225 T. Ocratius Heracl[a].
VI 23226 T. Ocratius T. l. Sabbio, M. Aurelius Felix.
VI 23227 'C. Ocratei M. [f.] Pal. Sacrei'.
XV 665 'ex figl(inis) Viccianis Rutiliae L. f. Ocrati'; dubium est, utrum *Ocrati (uxor)* intellegendum sit, an *Ocrati(lla)* mulieris fuerit cognomen.

Luceriae IX 814 L. Ocratius Co[ri]nthus Apol(linaris).
Aveiae IX 3612 T. Ocratius Sa. [f.].
Ortonae IX 6315 N. Naevius N. f. Ocratius.
Capuae X 3779,2,4 M. Ocratius M. l. Pist(us) magister Cererus, a. u. c. 648.
X 3783 A. Ocratius M. l. Alex(ander) magister Iunonis Gaurae, a. u. c. 683.
X 3976 P. Ocratius P. D. D. l. Philodamus Bassus.
Fundis X 6241 C. Sextilius C. f. Aem. Longus Albius Procusius aedilis, Ocratiae Feliculae maritus.
Veronae V 3273 [O]cratia C. [f.].
Narbone XII 5253 Ocratia P. f. Maxsum(a) uxor D. Voltili D. l. Frontonis.
in *Britannia* VII 172 Ocratius Maximus centurio.

Ofatius

Romae VI 23371 L. Ofatius Menestratus.

ex eodem genere est nomen *Ofatulenae* (Ofatulena T. f. in titulo Forulano IX 4417), itemque nomen *Ofatorii* (L. Ofatorius L. l. Eros in titulo Gallico V 8879).

quae nomina ut ab offa (ofella) tracta putemus suadet nomen Ofellae viri aetatis Sullanae (Cic. Brut. 178). quamquam quae proxime absunt nomina Ofius Ofillius sim. (cf. Deeckii Fal. p. 283) coniungenda cum osco Upfals (cf. Plantae gramm. dial. osc. umbr. II p. 697)| si huc pertinent, longe aliam desideramus originationem.

Oleatius

gens ab Oleato aliquo incohata, quales multas in gallicis regionibus extitisse scimus; quamquam illud cognomen nusquam invenitur. comparanda sunt nomina Buturati, Cerati al.

Nemausi XII 3774 Sex. Oleatius Honoratus.
in *Volcarum agro septemtrion.* XII 2896 Sex. Oleatius V[e]getus.

Optatius

nomen gentile haud frequens.
Romae VI 1058,7,101 L. Optatius Felixs vigil, a. 210.
VI 2718 L. Optatius L. f. Iulia Secundinus Emona mil. coh. IX pr.
in patera argentea rep. in *Gall. Cis.* V 8112,8: L. Optatius.
Viennae XII 1986 Optatia Siora M. Modesti Modestini uxor, M. Modesti Optati mater.
Luguduni Allmer et Dissard, inscr. du mus. de L. I p. 38: Optatia Siora (taurobolium fecit pro salute imp. L. Septimi Severi Pii Pertinacis Aug. et M. Aureli Antonini Caes. imp. destinati et Iuliae Aug. matris castror.).
ibd. III p. 103 C. Optatatius (sic) Silanus.

Mogontiaci, Westd. Zeitschr. II p. 429 sq.: Optatius So[phron] et [Op]tatius Patern[us] filius.

Optatianus

Romae VI 2079, 3 [M. Fabius Iulianus] Heracleo Optatianus frater Arvalis, a. 119.
VI 1684 L. Aelius Optatianus Cammarianus flamen perpetuus, a. 321.
Capuae X 4288 Pinarius Optatianus Pinariae Felicis maritus.
Thamugadi VIII 2393 L. Valerius Optatianus eq. R. advocatus.
VIII 17829 L. Licinius Optatianus fl. pp., imperante Septimio Severo.

praetermisi pauca exempla inventa *Ostiae*, in *Ligurum Baebianorum* oppido, in *Pannonia inf.*, in *Africa*.

his adde Suetonium Optatianum, qui imperatoris Taciti vitam adfatim scripsit (Vopisc. Tac. 11, 7), et Publilium Optatianum Porfyrium poetam aetatis Constantini.

Optatinus

Romae VI 27831 Cornelia Optatina.
Ferentini X 5831 Q. Caecilius Q. f. An. Optatínus praef. coh. I Aquitánor. equit.
Arelate XII † 956 'Optatine Reticiae sive Pascasie coniugi amantissimae Ennius Filterius sive Pompeius maritus' (titulus scriptus est litteris saec. III exeuntis).
Lambaesi VIII 2900 Vibia Optatina Iuli Felicis libratoris uxor.
Calamae VIII 5416 Antonia Optatina.
in *Hisp. Baetica* II 1778 A. Baebius Optatinus.
II 6282 Lucretia Optatina.
in *Lusitania* II 5219 Caecilius Optatinus (litterae sunt saeculi secundi).

Optatilla

Romae VI 13364 'Aurelie Optatillae Ragonius Benerus coniugi . . . cun quen vixit . . .'.
in *agro Mediolaniensi* V 5658 Calpurnia L. f. Optatilla uxor L. Coeli Valeri VIviri Mediol.

Optatulus

in *prov. Byzacena* VIII 11369 Aelius Optatulus.
in *prov. Numidia* VIII 19283 Annia Optatula.
VIII 3989 Pomponia Optatula.
VIII 5797 [I]ulia Optatula Ma[xi]mi filia.

Optatio

Pompeiis IV 849 'Postumium Iuvenem aed(ilem) o(ro) v(os) f(aciatis), Optatio rog(at)'.
vide cognomen *Optati*.

Ortia

Cemeneli V 7916 Ortia Parthenope Sallovi Archillaei IIIIII viri uxor.

Ortelius

Ucetiae XII 2942 T. Ortelius Marcianus. (lectio non plane certa est.)

Ortulus

Romae VI 13891 C. Caelius Eyfiletus se vivo memoria(m) comparavit cum Ortulo suo sibi et suis libertis libertabusque posterisque eorum.

an rectius primae horum nominum litterae inspiratur? vide cognomen *Orti.*

Pacatius

Romae VI 975 L. Pacatius L. l. Successus, a. 136.

Capenae XI 3936 L. Pacatius Tyrannus honoratus collegi fabrum tignariorum Romanensium, a. 162.

Brixiae V 4264 C. Pacatius Ursinus.

Luguduni Allmer et Dissard II p. 402 Pacatia Servanda uxor Constantini Aequalis IIIIII viri Aug. c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Luguduni, civis Germaniciani.

Pacatianus

cognomen inventum *Puteolis, Viennae, Luguduni,* in *Britannia,* in *Hispania,* in *Illyrico.* fuit in usu saeculis secundo tertioque.

Viennae XII 1856 C. Iulius Pacatianus [v. e.] proc. Augustorum nostrorum, militiis equestribus perfunctus, proc. provinc. O[sr]hoenae, praefectus legionis Parthicae, pr[o]c. Alpium Cott[i]arum, adlectus inter comit[es A]uggg. nnn., procurator pro legato provinc. Mauretaniae Tingitanae. (imperantibus Septimio Severo et filiis eius.)

in *Dacia* III 865 Iul. Pa[c]atianus, a. 185—192.

Pacatinus

Romae VI 3218 T. Aur. Pacatinus eq. sing. Aug. nat. Raetus.

Pacatinius

in *Germania infer.* CIRh. 543 P. Pacatinius Qartus (sic).

Pacatilla

Tusculi in fistula plumbea XIV 2660 Cabarasia P. f. Pacatilla.

Terventi IX 2615 Plinia Q. fil. Pacatila (sic) mater C. Ortori C. f. Volt. Voltiani.

vide cognomen *Pacati.*

Pansius

Tarnaiis Nantuatium XII 151 M. Pansius Cornuti filius Severus II vir, flamen.

XII 156 D. Pansius M. fi. Severus (filius est praecedentis).

Pansinus

inter *Viennam* et *Augustum* XII 2358 Sex. Bl. Pansinus Sex. Bl. Faustini filius.

vide *Pansas.*

Paratiana

in *Pannonia superiore* III 4327 Ulpia Paratiane uxor M. Valeri Valeriani Ↄ. leg. IIII Fl.
III 4389[add.] *Ulpia Paratiana.

vide cognomen *Parati.*

Peditianus

in *Dacia* III 8013 (1578, cf. p. 1017) [Au]r. Peditianus filius [Aur. P]editi et Aureliae .. inatae.

confer cognomen *Pediti.*

Picatius

Romae VI 24176 Picatia M. f. Sabina.
Brixiae V 4453 C. Picatius Trophim. VIvir Aug.
V 4454 ... L. f. Picatia.
V 4581 Picatia Thaeotema C. Corneli Habendi mater.

hinc tractum est Picatianus.

'picati appellantur quidam, quorum pedes formati sunt in speciem sphingum: quod eas Dori ficas vocant' Festus p. 250 Thewr. (cf. 'picis' acc. plur., Plaut. Aul. 701.) haec potest nominis quoque origo esse; sed rectius fortasse coniungetur cum nomine *Picae* (cf. Varron. r. r. III 2, 2, CIL. VI 3835, V 3936), ut picae vel pici significetur similitudo. cognata novi *Picarius* (VI) et *Picidius* (X).

Picatianus

Brixiae V 4338 C. Maesius C. f. Picatianus Xvir stlitib. iud., trib. mil. leg. I Italic., q. prov. Afric., allect. inter tribun. ab imperatore Hadriano Antonino Aug. P., praetor. (conf. VIII 4591. 10658.)

Porcatius

a porco nomina tracta sunt *Porcii* (Varr. r. r. II 1, 10) *Porciani Porculi Porcellae Porcionis.* ex eodem genere est Porcatius, quod inveni in duobus titulis *Atinatibus,* quorum alter (X 401) L. Porcatium L. f. Faustinum IIIIvirum ostendit Isteiae Marcianae maritum, Porcatiorum Lucinae, Marciani, Proculi patrem.

Potitius

in *Gallia Narbonensi* XII 3835 L. Potitius Bulic. Potitiae Secundinae maritus, Potitiae Paternae pater.

in *Gallia Lugudunensi* Allmer et Dissard III p. 57 Potitia Alpina mater T. Tinc(i) Alpini dec(urionis) Lingon(i), II viri.
ibd. III p. 57 Potitius Romulus.
in *Africa* VIII 1881 M. Pot[i]tius Aurelianus.

Potitianus

Romae VI 4012 Tyrannus verna dec(urio), trib(unus) Aug(ustae) dat ollam Philadelpo coser(vo) Potitiano pistori. (post Augusti mortem, vivente Iulia Augusta.)
Vivisci XII 163 L. Fl. Potitianus.
in *Britannia* VII 1336,841. 842 (patellae).
in *Hispania* II 4970,397 (vas rubrum).
in *Africa* VIII 236 (= 11335) L. Servaeus Amicus Potitianus v. c.
VIII 237 (= 11336) Servea Novella Rufina Potitiana c. f.
VIII 15595 L. Aninius M. fil. Corn. Felix Potitianus.
confer cognomen *Potiti.*

Praestetius Praeseticius

in tabula execrationis nuper edita a Richardo Wuensch 'Sethian. Verfluchungstafeln aus Rom' p. 6 legimus Praeseticium filium Aselles pristinarium qui manet in regione nona ubi videtur arte(m) sua(m) facere. idem vir modo Praeseticius modo Praesetecius modo Praestetius nominatur, unde videmus duobus eiusdem nominis formis usum eum esse, pleniore et breviore; atque cum haec sine dubio fuerit Praestetius, illam fuisse Praesteticius in aperto est; sed pronuntiabatur lingua rustica Praeseticius, quem ad modum saepe reperitur obsetrix. quibus expositis ne originem quidem nimis latere puto; detracto enim suffixo -ius superest aut praestetus (i. praestitus, cf. 'Prestito Iovi', umbr. 'Prestate') aut praestes simillima certe significatione, non plane dissimilia origine.
confer nomen *Praestantiae.*

Privatius

Ucetiae XII 2948 T. Privatius Titullus.
Luguduni Allmer et Dissard III p. 65 L. Privatius [Eu]tyches ne[g]otiator Lug(udunensis) et [Pr]ivatia Quartia [co]niux.
ad *Rhenum* CIRh. 834 Privatia . . incorilla.
in *Norico* III 5684 Privatius Silvester et Privatia Silvina filia.
Lambaesi VIII 2964 L. Privat[i]us Victorinus Trai[a]n(opoli) (?) Ↄ. leg. III Aug.

Privatianus

Aquileiae V 1197 L. Ovius Privatian.
in *Africa* VIII 15604 C. Cornelius Privatianus.

VIII 1582 Privatianus v. c. legatus (proconsulis Africae). (praenomen adest et tribus.)
VIII 1835 . . . . ilius Privatianus.
VIII 15424 Ca[r]v[ili]us Privati[a]nus.
VIII † 749 Privatianus.

Privatianus episcopus *Sufetulensis* nominatur in actis concilii Carthaginiensis a. 258 (Migne patr. ser. I, tom. 3 p. 1062).

Privatio

Ostiae XIV 943 A. Egrilius Privatio pater A. Egrili A. l. Masculini.
in *Sardinia* X † 7988 Pribatio et Balentinus Valeriaeni Spenini uxori et matri titulum ponunt.
vide cognomen *Privati.*

Probatius

Spoleti XI 4978 (ex Buecheleri anth. epigr.): Probatia avia, Concordia nepus.
Comi V † 5422 Probatia.
Carthagine VIII 12593 P. Licinius Themistocles qui et Probatius lib. Procili Crispini proc. Auggg. (extremo fere saec. I vel ineunte II.)

Probatiolus

Luguduni Allmer et Dissard III p. 384 Attius Probatiolus.

Probatula

Cuicul VIII 20165 Rutilia Probatula coniux Arrunti Marciani.

Probatior

in *Africa* VIII 16486 Probatior.
an *Probatior(um)* intellegendum? sed confer *Citior*, *Delicatissima* al.
vide cognomen *Probati.*

Processius

Romae, Rossi inscr. christ. Rom. I 445, 1003 Petilius Processius v(ir) s(pectabilis) togatus inl(ustrium) p(raefectorum); depositus a. 525.

Processianus

Romae VI 12410 Arria L. f. Processiana (filia L. Arri Epagathi).
VI 11707 C. Annius C. lib. Processianus.
in *Africa* VIII 2451 [P]inarius Processianus aedilicius [II]vira[lis] et augur, [d]ec. mun. Bad(iensis).
VIII 3219 Pinaria Processian., Petti Victoris mil. leg. uxor.
VIII 9434 P. Ael. Augustor. n. lib. Processianus.
VIII 14748 M. Sulpicius Processianus.

VIII 16571 Aemilius Processianus.
VIII 20094 A. Auleus C. f. Quir. Processianus.

Processanus

Mutinae XI 837 M. Aurelius Processanus v. e. ex cent. praet. cohort. VI, prot(ector) ducenarius.
in *Africa* VIII 859 (= 12376) M. Domitius Processani aedilici filius Pap. Victor aedilis.
vide cognomen *Processi.*

Proiecticius

Bergomi V † 5192 traditur *Proiectitius,* sed certe in lapide fuit *Proiecticius.*
proiecticius est apud Plautum in Cistell. 191.
vide cognomen *Proiecti.*

Prosius

Prosios nomen accepisse putaverim a dea Prorsa (Prosa), cuius ope fit, ut capite gignantur homines, sicut Agrippas a praepostero natali adpellatos esse volebant (Plin. n. h. VII 45). rarum autem fuisse hoc nomen tituli docent; inventum est aetate liberae reipublicae et usurpatum per pauca saecula in *Italia,* in *Hispania,* in *Africa.*

Carthagine nova II 5927 (= 3434) M. Prosius M. l. (liberae est reipublicae.)
Tibure XIV 4242 N. Prosius Platanu[s] (saec. II).
Telesiae IX 2282 Prosia Polia.
Capuae X 4306 C. Prosius M. f. Fal. Rufus.
Aquini X 5513 Prosia M. f. Eleusis.
Antii X 6695 Prosia Crispina.
Macomadibus VIII 18694 (= 10772) Prosia Ianuaria.
inter *Macomades* et *Sigus* VIII 18703 (= 4769) Pros[i]a Primosa.

Pulpatius

Romae VI 25219 M. Pulpatius M. [l.] Philemo, Pulpatia M. Ɔ. l. Agalmatis.
confer pulposum.

Quaderteus

Arsacal VIII 6256 M. Sittius Quaderteus.
quadro si adicis -to, quadertus fit quadrato simillimum, sicut ex libero nascitur libertus et ex agro deminutive agellus. confer *Quadratum.*

Quadratius

Antipoli XII 225 Quadratia Sextina.
ad *Rhenum* CIRh. 435 Quadratia Primitiva T. Aureli Rufini veterani leg. I M. uxor.
exemplum non satis certum est in V 7266.

Cirtae VIII 10867 Q. Quadratius [Q. f.] Quir. Quintulus aedilic[iae] potest[a]tis. 'Qradratarius' falso in indice exhibetur.

Quadratianus

huius nominis exempla pertinent ad saecula Christi secundum tertium quartum quintum.

T. Flavium Iulianium Quadratianum v. c. pr. urb., XV vir. s. f. habes in titulo urbano VI 314a. L. Naevium Quadratianum leg. Aug. pr. pr. Numidiae (sub Pertinace) ostendunt tituli Africani VIII 10238. 10242 (conf. prosopogr. imp. Rom. II p. 396). de Ulpio Quirinio Quadratiano viro clarissimo adlecto inter tribunicios, praetore renuntiato(?), praetorio creato legato pro pr. Cretae et Africae consule prosopograph. imp. Rom. III p. 462. Petronius Perpenna Magnus Quadratianus v. c. et inl. praef. urb. Constantinianas thermas restituit (VI 1750). adde titulum Mactaritanum VIII 11825. Quadratianus episcopus Africanus occurrit in Gestis collationis Carthaginiensis a. 411 (Migne patr. ser. I tom. 11 p. 1334).

Quadratinus

in *Gallia Cisalpina* V 5068 Lumenno Quadratinus.

Quadratilla

hoc nomen in promiscuo servarum et nobilissimarum feminarum usu fuit saeculis p. C. primo secundo tertio.

de Ummidia Quadratilla, quae filia videtur esse C. Ummidi Quadrati praetoris a. 18, Plinius epistulam scripsit VII 24 (cf. prosopograph. imp. Rom. III p. 471). Calpurnia Quadratilla coniux C. Arri Antonini c. v. (cos. suff. circa a. 170) est in titulo VIII 2390 (cf. prosopogr. I p. 139). cetera exempla inveniuntur in *Italia,* in *Sardinia,* in *Gallia Cisalpina,* ad *Rhenum,* in *Africa.*

Romae XV 860. 861. 863 'ex fig(linis) (pr(aedis)) Asiniae Quadratillae', a. 141. 142. 150.
VI 17823 Felicia Qadratillae(sic).
VI 29759 Larcia Quadrati[lla natione] Romana metue[ns].

Ostiae XIV 919 [D]omitia Quadratilla C. Dom. Successi soror.

Puteolis X 2701 Quadratilla Drusi Valentis uxor.

Patavii V 2982 Luscia Quadratilla filia, ut videtur, C. Lusci Quadrati.

Carthagine VIII 12708 Appia Quadratilla. (exeunte saec. I vel ineunte II.)

vide cognomen *Quadrati.*

Quietius

Aptae XII 1112 Quietia Avita coiux Aureli [E]uxeni militis.

inter *Nemausum* et *Sextantionem* XII 4159 M. Quietius Severinus.

huc fortasse etiam titulus *Campanus* X 8227 (Quitia M. l. Philusa) a sinistra parte fractus referendus est, quamquam E ante Q perisse potest, ut fuerit Equitia, non Quitia; confer autem Quitum.

Quietianus

Paesti X 493 M. Nanneius Qu*e*tianus.
Lambaesi VIII 2913 Iulius Qu*ae*tianus Ful. Quieti a(rmorum) c(ustodis) et Iuliae Urbanae filius.
Sitifi VIII 8573 Caius Iulius Qu[i]etianus.
nescio an idem nomen intellegendum sit in titulo *Cirtensi* VIII 19578 C. Iulio Qu*en*tiano posito.

Quietulus

Romae VI 16440 Cornelia Qu*e*tula (II ut vid. saec.).
in *Gallia Narbon.* XII 5693,7 Quietulus (in gemma).
Siccae VIII 16086 Iulia Qu*e*tu... (cf. VIII 17103).

Quietinus

Capuae X 4078 Ti. Cl. Quietinus T. Cl. Ti. lib. Epaphroditi filius.
Cirtae VIII 7516 Iulia Qu*e*tina.

Quietilla

Salonis III 2281 F[lavia] Qu*e*tilla Ti. Claudi Cerdonis uxor.
Tarracone II 4340 Maridia Quietilla Baebiae M. f. Quietae filia.

Quetilianus

Ostiae XIV 251, 8, 36 C. Mezaeus Qu*e*tilianus plebeius corporis lenuncularior. tabularior. auxiliar. Ostiensium, a. 192.

Queto

Romae VI 14462 Carvilia Qu*e*tonis P. Carvili Zotici patrona et coniunx.

Quietulla

Ammaedarae VIII 11606 (= 388) MEANIA QVIEIVLLA.

Quetosus

Tiddi VIII 6812 Qu*e*tosa.
Cirtae VIII 7819 Iulia Qu*e*ta Qu*e*tosi filia.
in *civitate Celtianensium* VIII 19837 Sittia Qu*e*tosa.
vide cognomen *Quieti*.

Rectina

Larini IX 725 C. Salvius Eutychus lar(ibus) cas(anicis) ob reditu(um) Rectinae n(ostrae) v(otum) s(olvit).
Salonis III 2431 Maria Rectina C. Laepici Secundi uxor.
Ilipae II 1099 Maria Rectina.
Eporae II 2168 Iul[ia] M. f. Rectina.

Valeriae II 3216 Rectina.
Sagunti II 3866 Popillia L. f. Rectina C. Licini C. f. Gal. Marini Voconi Romani uxor. (aequalis est Plini minoris.)
Rectina Tasci amica fuit Plini maioris (cf. Plin. ep. VI 16, 8. 9).
vide cognomen *Recti.*

Redductulus

in *Africa* VIII 16407 L. Ostilius Redductulus, Onomasta Redducta.
vide cognomen *Redductae.*

Renatula

in *prov. Numidia* VIII 19103 Renatul[a]. — vide *Renatos.*

Renovatus

posterioris aetatis nomen.
Capuae X † 4499 Renobatus christianus, a. 545.
Caralibus X † 7770 Renobata christiana.
Altavae VIII 9841 traditur: MEM·ATILVS RENGVATVS.

Renuntiatus

in *prov. Numidia* VIII 4294 Munatius Re[nu]ntiatus optio pr(aetorii), Sex. Rutili Melioris mil. leg. III Aug. amicus.

Reperitanus

Simitthus VIII 14626 Sex. Cornelius Reperitanus.
Reperitanum putaverim cum Reperto coniungendum, cf. expertus — peritus al. potest sane ut ab oppido nobis ignoto declinatum sit nomen.

Respectius

Luguduni De Boissieu p. 64: Respectius Hilarianus speculator commentariensis, a. 221.
in *Norico* III 4972 Sarturonius Securus et Respectia Festa.

Respectianus

Romae VI 3283 Re*x*pectinus Respectianus n. Noricus (eques singularis).
in *Pannonia inf.* III 3627 (= 10569) Aurelius Respectianus filius Aur. [R]especti vet. leg. II ad. p. f.

Respectinus

Romae VI 3283 Re*x*pectinus (sic) Respectianus n. Noricus (eques singularis).
Luguduni Allmer et Dissard III p. 73 M. Attonius Respectinus.
Celeiae III 5191 Mamilius Respectinu[s].

Respectilla

Perusiae XI 1941 Betua Respectilla filia C. Betui C. f. Tro. Cilonis Minuciani Valentis Antoni Celeris P. Li-

guvi Rufini Liguviani aedilis, IIviri quinq., sacerdotis III lucorum, pr(aetoris) Etruriae XV populorum.

inter *Savariam* et *Scarbantiam* III 5056 (= 10937) Respectilla f. C. Samuconi Sectati et Amucae Burrani f.

Respectulus

in *prov. Byzacena* VIII 11566 Cicilius Respectulus.
vide cognomen *Respecti.*

Restitutius

ad *Rhenum* CIRh. 763 M. Restionius Restitutus et M. Restitutius Auroria.

in *Norico* III 5612 L. Restitut(ius) Perpetus et Attiania Matrona parentes Restitutiorum Restituti et Florini.
III 5582 C. Restitutius Restitutianus.
III 11482 Restitutiu[s T]utor bf. cos. leg. II Ita. Antoninian. a. 215.

Restutius

ad *Rhenum* CIRh. 1331 b Restutius Cupitus.

Restitutianus

Romae VI 266 Faltonius Restitutianus (idem etiam *Restutianus* nominatur) praef. vigil. p. v. (inter annos 226 et 244.)

Venusiae IX 430 Ael. Restitutianus v. p. corr. Apuliae et Calabriae.

in *Norico* III 5582 C. Restitutius Restitutianus.

Restitutianus episcopus Africanus nominatur in Gestis collationis Carthaginiensis a. 411 (Migne patr. ser. I tom 11).

Restutianus

Ostiae XIV 251, 8, 23 . . . . s Pub. Restutianus plebeius corporis lenunculariorum. tabularior. auxiliar. Ostiensium, a. 192.

in *Norico* III 5357 Cas. Restutianus filius Cladi Restuti et Casiae Qurtae.

in *Pannonia sup.* III 10837 L. Spurius Restutianus.

in *Pannonia inf.* III 3309 M(arcius?) Restutianus.

in *Dalmatia* III 8411 Restutianus Valentin.

in *prov. Numidia* VIII 7455 Q. Iulius Restutianus.

in *Mauretania Sitif.* VIII 8559 L. Ennius Restutianus.

Restianus

Romae VI Restianus Iustus et C. Nigidius C. f. Fab. Marcellinus Brix. mil. coh. I pr.

Restitutinus

Romae VI 25406 Restitutina coniux Vetti Genialis.
in *provincia Numidia* VIII 4616 Iulia *Restutina.*

Restutulus

Ammaedarae VIII 11567 Aemilia Restutula.
Carthagine VIII 12993 C. Cominius Restutulus. (saec. II fere medio.)

Restiola

Luguduni Allmer et Dissard III p. 210 Cassia Restiola.

Resto

in *Illyrico* III 12014, 469 Resto f. (inscriptio vasculi).
vide cognomen *Restituti.*

Rogatius

in *Africa* VIII 11965 Rogatia Baricis Addudae fili filia.
VIII 955 Rogat[i]us Thermus, a. 161/9. (traditur *Rogatus.*)

Rogatianus

nomen saeculorum secundi et tertii, mulieribus raro impositum; invenitur *Romae, Ostiae Praeneste*, in *Illyrico,* maxime autem in *Africa.*

Romae VI 2384 C. (*vel* Q.) Iulius C. f. Pal. Rogatianus Ostia miles praetorianus, a. 198.
VI 1056, 1057, 1058 multi vigiles annorum 205 et 210.
VI 3057 Flavius Rogatianus vigil, a. 219.
VI 3069 Gargilius Rogatianus vigil, a. 221.
Praeneste XIV 2939 M. Venidius Rogatianus eq. R., filius M. Venidi Rogatiani e. v. a ducenaris.
Ammaedarae VIII 11546 Cornelius Rogatianus eq. R.
Lambaesi VIII 2618 L. Ianuar. Rogatianus cand. Tusd(ro) missionem accepit a. 200; Q. Geminius Rogatianus ex cand. P(ollia) cas(tris) militare coepit a. 186.
Auziae VIII 9115 Iulii Rogatiani pater et filius.

accedunt his C. Iulius Volusenna Rogatianus proconsul Asiae a. 254 (cf. prosopogr. imp. Rom. II p. 221), Ῥογατιανὸς ἐκ τῆς συγκλήτου, qui Plotinum audivit (Porph. vita Plot. 7), Rogatiani episcopi Africani, qui nominantur in Gestis collationis Carthaginiensis a. 411 (Migne patr. ser. I tom. 11). in titulis autem christianis rarissime hoc nomen invenitur.

Rogatinus

nomen *Africanum* saeculorum secundi et tertii mulieribus inditum fere solis.

Lambaesi VIII 3424 C. Aquilius Rogatinus.
VIII 3919 Aelia Rogatina veterani filia.

eundem sensum significat *Rogantina* tituli *Africani* VIII 2037 (conf. amantissimus al.).

Rogatilla

Romae prosopogr. imp. Rom. I p. 39: Aemilia Rogatilla c. f. filia sororis Flaviae Publiciae, mater Minucii Honorati Aemiliani, a. 247.
in *Africa* VIII 5288 Iulia (?) Rocatilla (sic).
VIII 6904 Nasidia Rogatilla.

Rogatulus

nomen *Africanum* viris rarissime datum.
in *prov. Numidia* VIII 5744 Cassia Rogatina, Luria Rogatula, L. Aemilius L. f. Rogatulus.
in *prov. proconsulari* VIII † 15640 Rogatula.
vide cognomen *Rogati.*

Rosatianus

in *Africa* VIII 1600 C. Liburnius Felix Cornelia Rosatianus.
VIII † 10815 Rosatianus. (Rossio est *Ro[g]atianus.*)
vide cognomen *Rosati.*

Rufertius

L. C. Rufertiorum legitur in tegulis italicis, quarum pars ad *Aequos* pertinet IX 6078, 143. atque declinatum hoc nomen esse a rufro Italorum verbo, cuius vicem in latino sermone ruber obtinuit, in aperto est. ut enim a libero libertus, sic a rufro est rufertus; est igitur quasi rubratus rufatus. quocum nomine permulta alia cognata sunt: Robilius (IX, III, confer robum, robiginem al.), Rubius Rubbius (VI, X, quem ad modum nunc Itali dicunt *robbio rubbio*, conf. Diezii lex. etym.[4] p. 274 et 395), Rubenius, Ruber, Rubrius, Rubrianus, Rubrenus, Rubrinius, Rubellius (Rubelius), Rubellinus, Rubellinius. — Rufus (Ruufus X, Ruffus *in Gallia*), Rufius, Rufianus, Rufenus, Rufanius, Rufonianus, Rufidius, Rufilius, Rufilianus, Ruficanus, Rufinus, Rufinius, Rufinianus, Rufilla, Rufinilla, Rufio (Ruffio II), Rufulus, Rufrius (*osce* Rufriis, *pael.* Rufries, *umbr. gen.* Rufrer), Ruferius, Rufranius, Rufreius, Rufrenus, Rufellius, Rufelleius. quaedam ex his fortasse celtica sunt; chama enim Galli *rufium* vocabant (Plin. n. h. VIII 70; Zeuss, gramm. celt.[2] p. 76). nota praeterea sunt oppidorum nomina Rufrae, Rufrium al.

Rumitonia

*rumitum unde est Rumitonia, a ruma declinatum puto (confer Ruminam); cognata sunt *Ruma* (X) et *Rumeius* (IX).
Comi V 5369 Rumitonia Rufina.

Rustius

etymon huius nominis circumspicienti ultro se offerunt rus rusticus, inter quae medium est *rustus, unde Rustios dictos puta-

verim; significantur opinor homines rure praediti, vel qui 'ruri rurant'. a rure nomina acceperunt Rusina (dea) Ruso Rusonius Rusonianus Rusius (Roesius, cf. Plantae gramm. dial. osc. umbr. I p. 205) Rusinius Rusiculenus, a rustico vocabulisque inde declinatis Rusticus (*pael.* Rustix) Rusticius Rusticio Rusticianus Rusticinus Rusticilla Rusticanus Rusticanius Rusticulus Rusticelius. huc fortasse etiam Rustunum Umbriae flumen referendum est. cum Rustio cognatum est Rustenus (vide nomen etruscum simillimum ap. Fabr. gloss. ital. p. 1564). ex eodem vocabulo apud Gallos nomen acceperunt Raurici (cf. Glueck, celt. ap. Caes. nom. p. 143).

nomen Rustii septimo urbis saeculo exeunte videtur in usum receptum esse et quattuor duravisse saecula. invenitur *Romae*, in *agro Albano, Tusculi, Tibure, Sutrii, Trebula Mutuesca, Antii, Beneventi, Pompeiis, Puteolis,* in *Sardinia*, *Cremonae, Brixiae, Bergomi,* in *Hispania Tarrac.*, in *Britannia,* in *Dacia*, in *Pannonia sup.*, in *Norico.*

Romae VI 25632 'Rustia Ↄ. l. Corinthis an. VI., os. heic s. s.'
VI 25631 Rustia C. C. Ↄ. C. Arbuscula.

Beneventi IX 1582 Cn. Marcius C. filius Rustius [Rufinus praef. co]hortium vigilum, praepositus an[nonae imp. L. Septimi] Severi Pii Pertinac. et M. Aurelii Anton[ini Augg.] e. q. s. (confer prosopogr. imp. Rom. II p. 339.).

Antii X 6680[add.] 'Q. Rustius M. f. duomvir de sua peq. fecit.' (eiusdem nomen fortasse est in nummo circa a. u. c. 735 cuso, conf. Mommseni adnot.).

in *Norico* III 5690 M. Rustius P. [f. I]unianus bf. c[os. l]eg. II Ital. p. f. [Se]v[erianae], a. 230.

multo antiquius hoc nomen esset, si vera crederemus prodere Parallela quae dicuntur Plutarchi minora cap. 24; ibi enim ex Aristidis Italicis narratur Hannibale Campaniam populante 'Ρούστιον Λουκίου Θύμβριδος υἱὸν a sororis marito necatum esse. sed et haec narratiuncula et aliae, quae ex eodem fonte haustae esse dicuntur, ita comparatae sunt, ut fidem eis habere non possimus. post caedem Crassi in Rusti impedimentis Aristidis Milesiacorum libri inventi sunt (Plut. Crass. 32). T. Rustius Nummius Gallus fuit cos. suff. a. p. C. 18 (sed confer prosopogr. imp. Rom. III p. 147 et I p. 336). T. Rustius Caepio fortasse cos. suff. a. 173 p. C. fuit (VI 2222, conf. Henzeni adnot.).

Rustenus

Caesarobrigae II 941 C. Rustenus Decianus.

Sacratius

ad *Rhenum* CIRh. 832 L. Sacratius Sacerianus et Sacratius et Sacrius filii L. Senili Sacrati.

vide cognomen *Sacrati.*

Sacretius

Sacretii nomen dictum fortasse est a *sacrendo, sicut Sacratius a sacrando (cf. albare — albere al.); an a sacri (cf. porcos sacres al.) declinatum est scriptumque pro *Sacritius*?

Sacretius Ingenuus Sacretiae Claudianes coniux est in titulo *Aquinati* edito in ephem. epigr. VIII p. 151 n. 607. *Noricus* titulus III 5516 habet C. Sacretium Spectatinum IIvir. i. d. F(lavia) S(olva), Secundiniae Severinae con(iugem). eiusdem originis est inscriptio III 5512, in qua legitur Sacretius Finitus.

Saltius

nomen Salsae supra exhibui; hoc autem nomen ab antiquiore participii forma quae fuit saltus (insultus) ductum videtur, sicut Multius Multilius al. antiquitatem resipiunt, cum Mulsuli secundum posteriorum consuetudinem dicti sint (cf. Plaut. Trin. 820, Buech. mus. rhen. 45, 160). hinc derivatum Saltienus. artissima cognatione coniunctum est Salitus (Salitorius VIII 9806). C. Saltorius C. f. invenitur *Alba Fucente* IX 3907.

antiquius quod sit aetate Ciceroniana exemplum non novi. atque Sex. Saltius cum L. Considio praetor *Campanus* fuit a. u. c. 671 (cf. Cic. de lege agr. II 92). P. Saltium Mysticum et Saltiam Eutychiam habes in titulo *Patavino* V 2844.

Saltienus.

in *Britannia* VII 101 P. Saltienus P. f. Maeicia Thalamus Hadria praef. leg. II Aug. (sub Severo et Antonino.)

Salsulus

Romae VI 21209 Sex. Caulius Fortunatus et Valeria Salsula uxor. eorundem hominum est VI 28282 b.

Caralibus X 7643 Cornelius Estutus et Cornelia Salsula vita et coniugio amantes et unanimitate pares usq. ad mortem.

in *Africa* VIII 16574 M. Aneius Salsulus.

VIII 18997 Aurelia Aureli f. Quir. Salsula.

VIII 20100 L. Iulius Salsulus.

Salsula de plebe mulier (Amm. Marc. 28, 4, 28 a. 370).

Salsonius

Romae VI 25803 Salsonia Fortunata C. Salsoni Eutychi et Sulpiciae Vitalis filia.

vide cognomen *Salsae*.

Sanctius

nomen gentilicium posterioris aetatis, quo *Galli* potissimum utebantur.

Romae VI 2626 Sactia (sic) Iustina coiux Agussi Veratiani evokati Aug. n. cho. VII pre. p. v.

ad *Rhenum* CIRh. 1764 Honoratius Sanctus et Sanctius Honoratus.
Genavae XII 2597 L. Sanct. Marcus civis Hel(vetius).
in *Britannia* VII 927 Sanctia Gemina.

Sanctianus

Fundis inscr. graec. Sic. et It. 907 Τι. Κλ(αύδιος) Σανκτιανὸς Καλλικλῆς Προυσεὺς ἀπὸ τοῦ Ὑπίου.

Sanctinus

nomen saeculorum secundi tertiique.
Romae VI 3221 T. (trad. ET) Aur. Sanctinus dupl. s[ing(ularium)] imp. n.
VI 3352 Iul. Licinius Sanctinus mil. fr. leg. VIII Aug.
Luguduni Allmer et Dissard III p. 193 Sabinius Sanctinus Sabini Sancti filius.
ad *Rhenum* CIRh. 1325 Pat. Sanctinus [i]mm. cos., a. 183.
CIRh. 1444 T. Fl. Sanctinus mil. leg. XXII p. p. f. imm. cos., a. 230.
Lambaesi VIII 3970 Placidia Sanctina.

Sanctinius

Romae VI 2548 Sanctinius Probinus mil. coh. IIII pr. p. v. nat. Bataus, Sanctinius Genialis heres et frater.
VI 25860 Sanctinia Lupula Solutori Marcelli uxor.
Mediolanii V 5929 C. Sanctinius Sanc...
ad *Rhenum* CIRh. 1585 C. Sanctinius Gai fil. Quir. Aeternius.
in *Galatia* III 6764 Sanctinius Severus signif[er] [le]g. XXX U. v. S(everianae?) A[l](exandrianae?).

Sanctulus

Capenae XI 3981 Iunia A. f. Sanctula.
Genuae V † 7772 Sanctulus subdiac., a. 444? 493?
Valentiae XII † 5861 sante bone memoriae Santolus (sic) subdiiaconus, a. 563.
vide cognomen *Sancti*.

Satius

a serendo adpellatos esse homines nemo mirabitur (cf. *matre satus terra*, *saecula hominum*, sim.); sed quae ab hac stirpe orta esse pro certo adfirmaverim nomina paucissima sunt, quia nonnulla a Sat- incipientia aut ad Sattii nomen referri possunt, aut omnino latina non sunt. atque ex hoc genere esse Satus, quod praebet titulus *Noricus* III 5465, ceteris eiusdem tituli nominibus demonstratur, et Satus Thaemi Iuliani natione Syri pater, qui nominatur in titulo *Lugudunensi* inscr. gr. Sic. et It. 2532, ex latino sermone nomen accepisse non potest, quia graece Θεῖμος dicitur Σαάδου filius.

sed Satia tituli *Venafrani* X 4989a procul dubio latino utitur nomine, nam qui in eodem titulo nominantur, Seii dicuntur. *urbanus* titulus editus in not. d. scavi (Atti d. R. acc. d. L. ser. III mem. stor. vol. V p. 121) ostendit P. Satium Chrysanthum. in titulo *Cirtensi* VIII 7710 legitur Satia Ruf.... — Barbia Satula autem, quam exhibet titulus *Noricus* III 5680, duabus L scribenda fuit, et nomina Satonii (V) Satiliique (X, V) quominus a Sattio tracta credamus nil impedit. iam restat Satinus a Sato sine dubio declinatum. Seios (Seh-, *osc.* nom. sing. Sehs) a Seia similive numine dictos esse puto.

Satinus

Romae VI 2556 L. Antonius Satinus eq. coh. V pr.
VI 21724 Satinus filius L. Lutati L. lib. Antiochi.

Sativa mulier nominatur in titulo urbano VI 28078. confer nomen Satii.

Saturtinus

in *Ligurum Baebianorum oppido* IX 1455, 2, 15 Iulius Saturtinus, a. 101.

etymon hoc nomen habere a saturo veri est simillimum; saturtus autem a saturo est, ut libertus a libero; unde adiecto suffixo -inus fit saturtinus. conferas nomina Saturi, Satulli al.

Scitianus

Emeritae II 502 Iul. Scitianus Araus (i. oriundus a civitate Aravorum Lusitaniae).

vide cognomen *Sciti*.

Secretius

agnomen est in titulo *Cirtensi* VIII 7570; praenomen est Marcus, cognomen Felix, de gentilicio nomine qui tradiderunt alter ab altero dissident.

vide cognomen *Secreti*.

Sedatius

nomen saeculorum secundi et tertii.

Romae VI 22254 Sedatius Marti[us] Olympiadis maritus.

ad *Rhenum* Corresp. d. Westd. Z. IV p. 4 C. Sedatius Stephanus decurio civitatis Taunensium, a. 240.

Luguduni Allmer et Dissard III p. 218 Sedatius Agathonicus.

M. Sedatius C. fil. Quir. Severianus Iulius Rufinus cos. suff. anno incerto, leg. Aug. pro pr. provinciae Daciae nominatur inter patronos complurium collegiorum Ostiensium temporibus Antonini Pii; filius eius est M. Sedatius Severus Iulius Reginus (conf. prosopogr. imp. Rom. III p. 189 s.). C. Sedatius Velleius Priscus Macrinus Palmyrae statua honoratus est ab homine privato (cf. prosopogr. III p. 190).

Sedatianus

in *Numidia procos.* VIII 5078 M. Postumius Priscus Sedatianus.
vasculis inscriptum est *Gallicis* XII 5686,804 et *Britannico* VII 1336, 1018.

Sedatina

Romae VI 15088 Claudia Sedatina Ti. Claudio Glycero patri titulum ponit.
in *Norico* III 5065 Annia Sedatina C. Anni Luci filia.
vide cognomen *Sedati.*

Servatius

ad *Rhenum* CIRh. 842 Tutor Servatius.
CIRh 1390 Servat[i]us Servando.

Servatianus

in fistula *Galliae Narb.* XII 5701,21 Sex. Ammius Servatianus V(iennae) f(ecit).

Servatio

Servatio Tungrorum episcopus catholicus saec. IV memoratur in Sulpici Severi chron. II 44.

Servatilla

hoc nomen non inveni nisi in *Gallia Narbonensi* (vide cognomen Servati).
Dea Augusta XII 1664 Pompeia Servatilla Servati Secundini mater.
Nemausi XII 3673 Iulia Serva[t]illa. (litterae sunt saec. secundi.)
vide cognomen *Servati.*

Sessius

Romae VI 12481 Sessia Fortunata L. Artori Solonis coniux.
XV 420 L. Sessius Successus. (est aetatis ut videtur Hadrianae.
XV, 1443
Thamugadi VIII 2403 Sessius Pulverius v. c., Sessius Cresconius aug(ur), duovir, Sessius Iulianus fl. p., duovir, Sessius Ianuarianus fl. p., duovir nominantur in albo ordinis coloniae scripto 'ante a. 367, extremis fortasse Contantii annis vel imperante Iuliano'.
*sessus est qui sedet, sicut insessus qui certam sedem non habet; sessores Nepos Cim. 2, 5 incolas adpellat; confer subsessam.

Sparsianus

Romae VI 23368 C. Octavius Sparsianus.

Sparsillina

in *Hispania* II 3045 P(ompeius) Do[mi]nus, [Pom(peia)?] Sparsillina.

quid fuerit in titulo II 3406 incertum est.

vide cognomen *Sparsi.*

Spectatinus

in *Norico* III 5516 C. Sacretius Spectatinus IIvir i. d. F(lavia) S(olva).

Spectatilla

in *Pannonia superiore* III 4099 [S]pectatilla.

vide cognomen *Spectati.*

Speratius

Romae VI 1058 L. Speratius Iustus trib. vigilum, a. 210.

Vivisci XII 164 L. Sper(atius?) Ursulus benefic. leg. XX [V(aleriae) v(ictricis)].

Luguduni Allmer et Dissard III p. 165 Speratius Paternus L. Anni Sperati libertus.

ad *Rhenum* CIRh. 1065 L. Speratius Desideratus adulescens spei et pietatis incomparabilis, Speratiorum Hermodori et Iulianae fil.

in *Norico* III 5240 Speratia Iuliana Antoni Felicis uxor.

Speratianus

Romae VI 1057,4,6 Ti. Cl. Speratianus vigil, a. 205.

ad *Rhenum* CIRh. 1597 Longinius Speratianus fil. C. Longini Sperati vet(erani) leg. XXII pr. p. f., a. 201.

in *Hispania* II 4141 C. Iulius C. fil. Arniens. Speratianus praef. coh. I Celtiberor.

in *Africa* VIII 805 Q. Agrinius Q. fil. Arn. Speratus Speratianus sacerdos Cereris c(olonia) I(ulia) K(arthagine).

Speratinus

in *Norico* III 11710 Baeb. Speratinus Sperati pater.

Speratilla

Romae VI 26677 Speratilla Speratae filia, Simplici coiux.

in *Pannonia sup.* III 3920 Speratilla.

Speratio

Romae VI 26678 Speratio Caesaris vern.

VI 26685 Speratio filius L. Pacci L. l. Chii et Speratae.

Peltuini IX 3448 Speratio P. Salvieni Pauli dispesator.

Aquileiae V 798 a 7 Speratio Tottici, a. 165.

vide cognomen *Sperati.*

Sponsianus

Romae VI 3959 Nicodemus Sponsianus dec. cubiculario., M. Iulius Aug(ustae) l. Thambus. (ille Sponso alicui antea serviverat.)

VI 26703 Sposianus.
vide cognomen *Sponsae*.

Sponsanus

Romae VI 29474 C. Voltilius Sponsanus C. Voltili Successi patronus.

oppidum unde hoc nomen potuerit declinari novi nullum.

Statius

Statii a stando nomen invenerunt ('Statius stabilitate, Faustus a favore praenomina ceperunt' auct. de praen. 4); infantium statui praeerant Statanus Statina Statilinus. sed latius patuisse nominis vim consentaneum est atque etiam ad vitae statum felicem pertinuisse, nec procul hinc afuisse crediderim Iovis Statoris, a quo dicti sunt Statorii Statrii, et Statae matris, quam nocturnis ignibus honorabant, potestates. A habet productam, unde scriptum est *Staatiis* in titulo osco, *Staatius* in latino; geminata est T in genetivo Σταττιηις lapidis osci, quacum forma *Stattini* dativom tituli Aeclanensis IX 1303 coniunxerim (*Stattius* Romae VI 2753, cf. Seelmanni Ausspr. p. 130). ut a stato participio Statius fictum est, ita etiam ab ipsa verbi stirpe nomina orta sunt nonnulla: *Staius Stahius* (cf. umbr. *stahu*), *Staeius Staiedio(s)* (Oscorum declinatio fit a *staio*) *Staidius Staedius*.

Statius praenomen fuisse ex Varrone traditur (de praen. 4), atque satis multa huius usus exempla praebent tituli *osci paelignique* (Planta gramm. inscr. coll. 1. 13. 120. 129. 241. 245. 266), quibus accedunt librorum testimonia (vide e. g. imperatorem Samnitium Statium Gellium captum a Romanis a. u. 448, Liv. IX 44) et inscriptiones latinae *Italiae Galliaeque Cisalpinae*. notatur sic *Sta. St.*, posteriore aetate etiam *Stat.* exolevit non multo post Vespasianum; huius enim aetatis videntur esse tegulae Marciorum urbanae (CIL. XV), in quibus Stati praenomen legitur, et Domitius qui coniuratione in Neronem detecta a. 65 tribunatu exutus est (Tac. ann. 15,71) eodem praenomine videtur usus esse.

sed fuit etiam servile nomen antiqua iam aetate, id quod non solum Gellius clare dicit et adlato Caecili Stati celeberrimi poetae cognomine probat (IV 20), sed etiam multi libertinorum tituli luculentissime demonstrant (vide e. g. I 1322. 1406).

nomen gentilicium iam tertio urbis saeculo fuit; T. Statium enim trib. pl. fuisse a. u. 279 Livius II 52 tradit. post hunc in usu fuit fere usque ad saeculum Christi quintum, quamquam in *Italia* iam saeculo quarto rarius fuisse tituli docent. saeculi quarti altera parte de vocabulis rerum scripsit Statius Tullianus. atque *Romae* hoc nomen fuit frequentissimum itemque in *Italiae* regionibus prima secunda quarta quinta, rarum autem in tertia. saepe etiam in *Gallia Cisalpina* invenitur; sed in ceteris provinciis, excepta *Dalmatia*, a paucis usurpatum est. ex titulis eligo hos: L. Statium Sal. f. duo-

virum, quem ostendit titulus *Praenestinus* XIV 3013 Sulla non multo posterior; P. Statium P. M. l. magistrum Cererus tituli *Campani* X 3779,2,5 a. u. 648; T. Statium T. f. St. n. aed. q. tituli *Aequiculani* IX 4132; Istatiam Materonam tituli *Africani* VIII 6260. *Staatiis* est in titulo osco apud Plantam n. 193, *Statiis* n. 170.

confer *Status*. declinata sunt Statianus Statianius Statianilla Statienus Statinius Statidius Statioleius Statiolenus; a simpliciore forma descendunt Statuleius Statulenius Statulla.

Statioleius

Praeneste XIV 3381 C. Statioleius L. f. Men. Statioleiae C. l. Urbanae maritus.

Statiolenus

Praeneste XIV 2966 Statioleni gentilicium occurrit in tabula magistratuum; cognomina fere nulla adsunt.

Statianus

cognomen Statiani — nomen gentilicium est in titulo urbano VI 2379a — et ab humillimis et a nobilibus usurpatum est fere inde ab aetate Sullana usque ad saeculum Christi quartum. invenitur in *Italia*, in *Gallia Cisalpina*, ad *Rhenum*, in *Illyrico*, in *Africa*. hinc declinatum est Statianilla.

Oppius Statianus legatus fuit Antoni (Dio XLIX 25). T. Caesernius Statius Quintius Statianus Memmius Macrinus cos. suff. fuit a. 141 vel 142 (cf. prosopogr. imp. rom. I p. 267). Statianus vir egregius amicus fuit Frontonis (ad am. 1, 5 N.). C. Calvisius Statianus praefectus Aegypti fuit a. 174 (cf. prosopogr. I p. 294). Caesernius Statianus ὁ κράτιστος, curator (λογιστεύων) Nicomediae Bithynicae memoratur in titulo sub Severo post a. 197 posito (cf. prosopogr. I p. 266). Manlius Statianus senator primae sententiae a. 276 memoratur in vita imp. Probi 12, 1. praeter hos adfero L. Statianum Primum Cremona militem praetorianum (VI 2379 a, 2, 46), Aur. Statianum c. a. (III 5951), C. Pomponium Statianum, qui testis est in diplomate militari III D XXXIX a. 154 reperto in *Pannonia superiore* (idem memoratur in diplomatis n. 40, 45, 46), Q. Iulium Istatianum tituli *Cirtensis* VIII 7463.

Statianus et a Statio potest tractum esse et a loci adhuc ignoti nomine, cf. Huebn. quaest. onomat. I p. 83 (ephem. epigr. a. 1874).

Statianius

Sulmone IX 6319 P. Statianius P. f.

Statianilla

Sufetulae VIII 236 (= 11335) Fl. Statianilla c. m. f. avia L. Servaei Amici Potitiani v. c.

VIII 238 (= 11337) Servea F[l.] Statianilla Valeriana c(larissima) p(uella). (videtur neptis esse Fl. Statianillae, quae memoratur n. 236.)

Statilius

Statilius ductum est a Statio; productae sunt A et I prior, nam in titulo VI 26798 A apice ornata est et Myrini epigramma anthol. Pal. VI 254 incipit ab hoc versu: τὴν μαλακὴν Παφίης, Στατύλλιον ἀνδρόγυνον, δρῦν; praeterea *Stateilio* scriptum fuit in lapide XIV 2221 et Στατείλιος legitur in titulis graecis (e. g. inscr. gr. Sic. et It. n. 1087). hoc nomen iam antiqua aetate in usu fuit; Marius Statilius enim praefectus turmae Lucanae fuit bello Hannibalico (Liv. 22, 42). in ordinem senatorium primus venit T. Statilius T. f. Taurus cos. suff. a. 717; hominem novom enim Velleius 2, 127 eum dicit. ceteros enumerare supersedeo et iam ad tenuiores me converto. atque permultos Statilios inveni *Romae* et in *Latio,* satis paucos in ceteris imperii Romani partibus; sunt autem saeculorum Christi primi secundi tertii quarti.

Romae VI 26788 Istatilia Marcella.
VI 1684 Statilius Secundianus flam. perpet. municipii Ael. Hadriani Aug. Chlulitani, a. 321.
prope *Ariciam* XIV 2221 State[ilius] praec[o ex tribus] decuri[s]. ('litteris facile liberae rei publicae.')

Στατύλλιος Φλάκκος poeta est anthologiae Palatinae, atque hunc in modum saepius Graeci hoc nomen scripserunt.

Statilianus

Romae VI 1589 P. Aelius Statilianus eq. publ. d[onatus].
Ostiae XIV 251, 4, 15 D. Statilius Statilianus plebeius corporis lenunculario. tabulario. auxiliar. Ostiensium, a. 192.
Apuli III 1190 Sep. Statilian. (miles).

Statidius

Furfone IX 3550 T. Statidius T. l. Montanus.
Marruvii IX 3758 Statedia N. f. Sepulta.
Brixiae V 4757 Statidia Proba et L. Lubicius Secundus.

Statienus

in *Dalmatia* III 2708 L. Statienus L. f. Fab. Catulus.

Statinius

Statini nomen invenitur in *Gallia Cisalpina* et in *Dalmatia.* est saeculorum Christi primi secundi tertii.

Aquileiae V 796 M. Statinius Dorus (cf. n. 794).
V 965 Statinia Thymele uxor L. Acesti L. l. Saturnini IIIIII viri. (filia potest esse eius, qui nominatur in n. 796.)
V 1007 Statinia Strategis mater C. Pleni Stratonis IIIIII viri.
in *Dalmatia* III 2790 Sextus Statinius Aplinis.

de nomine etrusco quod est *Statsne* (i. Statinia) consulas Fabrettii glossarium it. p. 1702.

Statulenus

T. Statulenus Iuncus flamen Augustalis, pontif(ex) minor publicorum p(opuli) R(omani) sacrorum nominatur in titulo *Pisano* XI 1421 scripto aetate Augustea.

Statulenius

in *Mauretania Sitif.* VIII 8389 C. Statulenius Martialis fl. pp. et C. Statulenius Vitalis heres eius.

Statuleius

Romae VI 26831 M. Statuleius Paulus.

Staticus

nomen gentilicium. sitne revera latinum dubito.
in *Dalmatia* III 2773 Apludus Staticus dec.
III 2795 Turo Statica Aplinis f.

Statulla

in *agro Mediolaniensi* V 5663 Statia Statulla M. Aselli M. l. Clementis uxor.
cognatum videtur esse nomen *Statoniae* oppidi in Etruria siti.
vide cognomen *Stati.*

Statutius

ductum hoc est a Statuto aevo fere Augusteo.
in *agro Novariensi* V 6598 Statutia L. fil. Valentina. (priore saeculi p. C. primi parte.)
ad *Rhenum* CIRh. 1336 Statutius Secundinus hastifer civitatis Mattiacorum, a. 236.

Statutianus

Romae VI 2382 a 27 C. Iulius C. f. Iul. Statutianus Emon. miles praetorianus, a. 174.
Augustae Vindelicum III 5848 Iul. Statutianus.
vide cognomen *Statuti.*

Successianus

cognomen saeculorum alterius et tertii, usurpatum in *Italia,* in *Gallia Narb.*, in *Norico,* in *Africa.*
Romae VI 1057,3,61 T. Aurel. Sucessian. (sic) vigil, a. 205.
VI 11914 Q. Q. Apidii Sucessus (sic) et Sucessianus (sic) fratres.
Praeneste (in tegulis) XIV 4091,51 L. Licinius L. f. Successianus.
Hadriae IX 5037 Successianeni (dat.).
in *Norico* III 5667 Successianus filius Successi et Ursinae.
III 5638 Succesianus (sic).

Cirtae VIII 6940 sq. L. Calpurnius L. fil. Quir. Successianus curator dendrophorum. (in n. 6941 altera C omissa est.)
VIII 19643 a corporu Successeani (sic) et Crementiai.
inter *Chullu* et *Milev* VIII 19960 Successianus Concessi pater.
Sucessianus (Σουκεccιανὸc) sub Valeriano praefectus praetorio fuit (cf. prosopogr. imp. rom. III p. 277).

Successinus

Romae VI 9421 ...us] L. f. Quir. Successinus.
Carsiolis IX 4064 Cn. Cossutius L. f. An. Successinus IIIIvir [iur.] dic., quaest. r. p.
Parentii V 339 M. Sempronius Successinus eq. R.
in *Hispania Baetica* II 2100 Sex. Quintius Sex. Q. Successini lib. Fortunatus.
Carthagine VIII 12830 Sucessina (sic) (exeunte saec. I vel ineunte II).

Successanus

Romae VI 12016 Antonius Successanus.
vide cognomen *Successi*.

Tacitius

Tacitius a Tacito iam priore saeculi p. C. primi parte declinatum est. exempla inveni in *Italia* et in *Gallia Narbonensi*.
Romae VI 5028 L. Tacitius Abascanitus (sic) (in columbario quod Tiberio Claudioque imperantibus in usu fuit).
VI 2477 L. Tacitius L. f. Lem. Secundus Parentio (centurio) coh. II pr. et Tacitia Hygia parentes L. Taciti L. f. Lem. Dubitati [eq.] R. e. p.
VI 1133 Tacitius Felix v. p. rat(ionalis) s(ummae) p(rivatae) [Co]nstantio nob(ili) Caes(ari) titulum ponit.
Beneventi IX 2037 Tacitia L. l. Phi....

Tacitianus

Panhormi X 7289 Iulius Tacitianus Tac. Iuliani evok(ati) quondam filius.
in *Dalmatia* III 1780 G. Statius Tacitianus, a. 209.
III 8359/60 Iul. Tacitianus v. e. proc. Aug. n. metallorum Dalmaticorum (imp. Severo Alexandro). eundem hunc esse atque Tacitianum tituli Panhormitani coniecit Hirschfeld.

Tacitinus

Veronae V 3312 C. Amurius Taci[t]inus lib. VIvir Aug.

Tacitinius

ad *Rhenum* CIRh. 339 Tacitinius Tatucus.
vide cognomen *Taciti*.

Torquatius

Romae VI 10771 T. Aelius T. l. Prim... et Torquatia Epi-c[haris?].

Ostiae XIV 250 IV 29 C. Torquatius Euhemer. plebeius corporis lenuncularior. tabularior. auxiliar. Ostiens., a. 152.

Calamae VIII 5296 Torqatius (sic).

Torquatianus

Romae VI 12173 Q. Appaedius Torquatianus Torquati filius.

VI 27556 pupus Torquatianus filius Gaiani et Eucharitis.

VI 7290 Spurinnia Nice Torquatiana nutrix Primigeni L. Volusi Saturnini (praefecti urbi ab a. fere 42) ser(vi).

vide cognomen *Torquati.*

Trebatius

nominibus ab oppidis declinatis Deeckius in quaest. etrusc. VI p. 22 hoc adnumerat ortum existimans a Treba Aequorum oppido. sed hanc certe non fuisse originem eius tituli demonstrant; Trebatii enim, quos novimus satis multos, in ea ipsa regione, ubi Treba sita fuit, inventi sunt nulli; paene omnes in *Samnio* reperiuntur, maxime Aeclani. eodem iure Trebios, qui sunt permulti, ad oppidulum illud vel ad Trebiam Umbrorum referre possis, cui opinioni nemo adsentietur. re autem vera *Trebius, Trebonius, Trebellius, Trebatius* al. ab eodem vocabulo orta sunt atque *Treba, Trebia, Trebula* al., quod videtur cum nostro *dorf* cognatum esse (umbr. *trebeit,* osc. *tríbarakavúm*). sed nihilo minus Trebatius declinatum esse potest a *trebati, cf. infernas, infumas, penates; an originem duxit a *trebato (cf. citratus, ultratus, sinistratus, dextratus)? vide nomen Ocratii.

C. Trebatius Testa eques Romanus Velia fortasse oriundus, iuris peritus, cuius consilio usi sunt Caesar et Augustus. M. Trebatius Priscus consul suff. a. 108. Trebatius Clarus clarissimus vir defunctus aliquanto ante annum 183 (cf. prosopogr. imp. rom. III p. 333).

Trebatii inveniuntur in *Italia,* maxime in *Samnio.* duravisse hoc nomen videtur in saecula posteriora.

Vegetius

Romae VI 28400 A. Veg. Diotrofes Vegetie Victorine coniugi titulum ponit.

Septempedae IX 5573 Vegetius Ingenus.

in *Gallia Narbon.* XII 3826 L. Vegetius Ingenuus.

in *Hispania* II 2381 [A.] Vegetius... (imperante Pio).

in *Raetia* III 5944 Veg(etius) Marcellin. (imperante Severo Alexandro.)

Flavius Vegetius Renatus vir inlustris rei militaris scriptor.

Vegetianus

in *Hispania* II 922 C. Tapilius Vegetus pater L. Tapili Vegetiani.

II 5071 (= 5628) M. Vegetianus Fuscus.

Vegetinus

Tarracinae X 6383 Octavia Vegetina P. Aemili Primiani et Aemiliae Olympiadis mater.

in *Gallia Narbon.* XII 155 Antonius Vecetinus Antoni Severi filius.

L. Marius Vegetinus Marcianus Minicianus Myrtilianus cos. suff. a. inc. (cf. prosopogr. imp. rom. II p. 348).

vide cognomen *Vegeti.*

Venatidius

Venanti nomini omnibus noto Venatidius se adiungit eodem prognatum genere, quippe quod ortum sit a participio venatus. C. Venatidium Sabinum ostendit lapis *urbanus* VI 28439. Venatidia Syntyche Volussiorum Nicos et Alypi filia memoratur in titulo *monumenti Marcellae* VI 4868.

Venulatia

Romae VI 27181 Venulatia L. l. Nobilis.

Verutius

Romae VI 20317 M. Iulius Verutius cura acens Iuli Caediciani.

vide cognomen *Veruti.*

Villatia

Tomis III 7569 Villatia Matrona.

Thignicae VIII 15237 Vilatia (sic) C. f. Antilia.

cognatum *Villaticus* (VIII, *Villantica* n. 5104).

Virtius

Romae VI 29028 Virtia C. l. Rhodin.

Nuceriae Alafaternae X 1081 M. Virtius M. f. Men. Ceraunus aedilis, IIvir iure dicundo, praefectus fabrum, Vvir.

Piquenti V 462 C. Virtius Severus.

Iulii Carnici V 1865 L. Virtius L. f. Albinus.

in *tegula Gall. Cisalp.* V 8110,165 C. Virti.

Rusicade VIII 10884 Virtia.

Virtius presbyter, ap. Cyprianum.

a viro videtur derivatum esse, confer *Viratum.*

Vivatia

Romae VI 975a 1,24 C. Vivatius C. l. Severus, a. 136.

Hippone Regio VIII 17431 Vivatia Asclepia iunior.

confer *Viventium.*

Vocatia

Mediolanii V 5892 L. Romatius Valerian. et Vocatia Valeria.

confer cognomen *Vocati.*